

192 192 192

ወርቅና ወግቱ

ከፕሮፌሰር ሃይንሪክ ብሩክር

ትርጉም በዓለምፀሐይ መንግስቱ

ወርቅና ወግቱ

ወሲብና ወጣቱ

ከፕሮፌሰር ሃይንሪክ ብሩክነር
ትርጉም፥ ዓለምፀሐይ መንግሥቱ

ሜጋ አላታሚ ድርጅት
1992
አዲስ አበባ

© መኒን አሰታማ ድርጅት፣ 1992

ስልክ ቁጥር፡ 504470
504496

የመሣ. ቁጥር 12684

አዲስ አበባ
ኢትዮጵያ

የሽፋን ስዕል - ሥዩም ታደሰ

ማስታወሻ

ስለወሲብ ሲነሣ በበርካታ ወጣቶች እዕምሮ ውስጥ ብዙ ጥያቄዎች ይነሳሉ። ለእነዚህም ጥያቄዎቻቸው መጠነኛ ምላሾችን በያገኙም የብዙዎቹ ግን ተደባብሰውና ተሸፋፍነው ስለሚቀርቡ ወጣቱ በዚህ ረገድ አጥጋቢ ዕውቀት አግኝቷል ማለት አይቻልም።

በዚህ መፅሐፍ ውስጥ ወሲብን የሚመለከቱ በርካታ ጉዳዮች ተዳሰዋል። በተለይ በወጣቱ እዕምሮ ውስጥ የሚመላለሱ ፅንሰተ-ፍቅርን፣ ጋብቻን፣ ወሲባዊ ሕይወትን፣ ሥነልቦናዊና ሥነ ሕይወታዊ ሃይቶችን የሚመለከቱ ጉዳዮች ቀለል ባለና ለዛ ባለው አቀራረብ ሰፍረዋል።

ደራሲው ፕሮፌሰር ሃይንሪሽ ብሩክነር ጀርመን (ፍራንክፌርት) ውስጥ የሕክምና ባለሙያ ሆነው ለረጅም ዓመታት ያገለገሉ ሲሆን፣ በተደግፈው ምሥራቅ ጀርመን የሃገሪቱ የወሲብ ጥናትና ምርምር ማዕከልና የሳይንስ ምክር ቤት አባል በመሆን አገልግለዋል።

ይሄ መፅሐፍ ከጀርመንኛ ወደስፓኝ ቋንቋ ከተመለሰው "Piensas ya en el amor?" የተተረጎመ ነው።

ለዚህ ሥራ መሳካት እናቱን ወ/ሮ ዘበናይ ወልደሚካኤል በቅድሚያ ላመሰግን እወዳለሁ። በገንዘብና በሞራል በማበረታት ረገድም የወንድሞቹ የእቶ ዘውዱ ደስታ፣ መላኩ መንግሥቱ፣ አፈወርቅ፣ ወርቅነህ፣ ኤልያስ፣ እንዲሁም እህቶቹ ኤልሳቤጥ መንግሥቱ፣ ሲ/ር ኩሱኔል ሙሉ፣ አሥራትና ሐና ኢማኑኤል ድርሻ በቃላት የሚገለፅ አይደለም። በመተየብ ለረዱኝ ወ/ሮ መንበረ ተፈራና ወ/ሮ እናኑ አማረም ምሥጋናዬ ይድረላቸው።

በሃሳብ እስከመጨረሻዋ ሰዓት ድረስ ያልተለየችኝ ወ/ት ሄርሜላ መሥፍንንም አመሰግናለሁ።

መፅሐፉን በመገምገም ቲክኒካዊ ምክር የለገሱኝን የኢትዮጵያ ቤተሰብ መምሪያ ማህበርና የአዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ሳይኩሎጂ ዲፓርትመንትንም ከልብ ላመሰግን እወዳለሁ።

በመጨረሻም በሥነፅሁፍም ሆነ በማስተማሪያ መዓህፍት ሕትመት በአሁኑ ሰዓት ግንባርቀደም ሚና እየተጫወተ የሚገኘው የሜጋ አሳታሚ ድርጅትንም ትርጉሜን ለህትመት ስላበቃልኝ ጥልቅ ምሥጋናዬ ይድረሰው።

ማውጫ

1. የክሊኒክ አጋጣሚ.....	2
2. የታዳጊ ወጣትነት ዘመን.....	11
3. ወሲብን የሚቆጣጠሩ አካላት.....	24
4. ክወጣትነት ወደተሟላ ሰውነት መሸጋገር.....	33
5. የልጃገረዶች ወደተሟላ ሴትነት መለወጥ.....	48
6. በልጃገረዶችና በወንዶች መካከል የሚፈጠሩ ግንኙነቶች....	61
7. ደስተኛ እንድትሆኑ.....	86
8. ልጅ እንዴት ይፈጠራል?	115
9. ቤተሰባዊ ኃላፊነት.....	143
10. የአባላዘር በሽታዎች.....	162
11. ውስልትና.....	168
12. ወሲባዊ ፍንገጣ	174
13. አጥቂም ተጠቂም ላለመሆን	182
14. ወደእኩልነት የሚወስደው ረጅም ጉዳዩ	189

የክሊኒክ አጋጣሚ

በአንድ መለስተኛ ፖሊክሊኒክ ውስጥ ከዕለታዊ የህክምና ተግባሮቹ ጉን ለጉን ለታካሚዎች የምክር አገልግሎት በመስጠት ላይ ነበርኩ። ስራዬን በፍጥነት እያከናወንኩ ቢሆንም የመጨረሻዎቹ ተማሪዎች ትዕግስታቸው ተሟጦ ይሁን ወይም በሌላ ምክንያት እንደኛቸው የሌላኛውን እግር እየተከተሉ ትተውኝ ሄዱ።

አንዲት ሴት ግን ሳትሰለች የምክር አገልግሎቱን በትዕግስት ስትከታተል ቆይታ ሲያልቅ በዝግታ ወደበሩ ተጠግታ ቆመች። በፍርሃትና በማመንታት መልክ ተጠጋችኝና ይቅርታ ጠየቀችኝ። የባዮሎጂ መምህርት መሆኗንም ገልጻልኝ ጥያቄ አቀረበችልኝ።

ወጣቷ ማስተማር ከጀመረች ገና አንድ ዓመቷ መሆኑንና በዚህም ጊዜ ውስጥ በክፍሏ ውስጥ ስታስተምር የተወሰኑ ችግሮች እንዳጋጠሟት ገለፀችልኝ። ከችግሮቹም መሀከል በጣም አግዘፋ ያቀረበችው በክፍሏ ውስጥ የሚገኙ ወንድና ሴት ተማሪዎች ጭውውት ዐያፍ ቃላት የተሞላበት መሆኑን ነው። ይህም ሁኔታ በተለይ አንዳንድ ሴት ተማሪዎችን በጣም እንዳማረራቸውና በክፍሏም ውስጥ ችግር እየፈጠረባት መሆኑን አወጋችኝ።

ሰሞኑን በወጣላት የትምህርት ፕሮግራም መሠረት ለተማሪዎቿ የስነተዋልዶ ትምህርት መስጠት ቢኖርባትም ምን ማድረግ እንደሚገባት ባለማወቁ ግራ ተጋብታ ቆይታለች። ትምህርቱ ቢሰጥ ተማሪዎቹን መረን ይለቃቸው ይሆናል የሚል ሥጋት ስላደረባት፣ ችግሯን አብረዋት ለማሠሩ የባዮሎጂ አስተማሪዎች አካፍላለች። ነገር ግን ምንም ሊረዷት አልቻሉም። እኔን ለማነጋገር የፈለገችበት ዋነኛ ምክንያት ለሙያው ባለኝ ቀረቤታ ዕርዳታ ማግኘት እንደምትችል በመገመት መሆኑን በመቅለስለስ ገለፀችልኝ።

ሐኪም እንጂ የትምህርት ባለሙያ ባለመሆኔ መጀመሪያ የሰጠኝት ምላሽ አሉታዊ ነበር። የስነተዋልዶ ትምህርትን ለማስተማር ከሐኪም ይልቅ የሰለጠነ የባዮሎጂ አስተማሪ ይሻላል የሚል እምነት ነበረኝ።

ከፊት ለፊቱ የቆመችው ወጣት አስተማሪ በሰጠኝት አሉታዊ መልስ ብትደናገጥም፤ በትዕግሥት ቆማ ትመለከተኝ ጀመር።

አስተማሪዋን ያጋጠማት ትልቁ ችግር ምንድነው? ተማሪዎቿ ትምህርቱን ቢቀስሙ በርግጥ መምህሯ እንደሰጋቸው የበለጠ ስድ

ይሆናል? ስለስነተዋልዶ በግልፅ ብታስተምር በርግጥ ተማሪዎቹ ችግር ይፈጥሩባታል? በተቃራኒው ተማሪዎቹ በጉጉት የሚጠብቁት እንደሆነስ?

ጉዳዩ ቀላል ነው። ዋናው ችግር በግልፅ ቋንቋ መነጋገር ያልተለመደ መሆኑ ነው። ብዙ ወላጆች ልጆቻቸውን ሲያሳድጉ፤ ስለወሲብ እና ስለተቃራኒ ጾታ ማንሣትም ሆነ ማውጣት አይፈልጉም። ወላጆች ስነተዋልዶን በተመለከተ ከልጆቻቸው ጋር የማይነጋገሩት ጉዳዩን በተመለከተ በቂ ዕውቀት ስለሌላቸው ሲሆን፤ ሌላው ምክንያታቸው ደግሞ ይህን የመሣሰለውን ትምህርት ልጆቹ ትምህርት ቤት ይማሩታል ብለው ስለሚገምቱ ነው። በአሁኑ ሁኔታ ደግሞ መምህራን ራሷን ጉዳዩ አሳስቧት ወደኔ ወደሐኪሙ ዘንድ መጥታለች።

በህፃናት ከሊኒክ ውስጥ በሰራሁባቸው ጊዜያት ውስጥ በርካታ ዙሪያ ጥምጥም የሆኑ ጥያቄዎች እና ጥናትና ምርምርን የሚሹ ጉዳዮች ገጥመውኛል። ከነሱም መካከል የቤተሰብ እንክብካቤ የተነፈጉ ህጻናት ጉዳይ፤ በወላጆቻቸው ፍቺ ምክንያት ችግር የገጠማቸው ሊጋወጣቸው ጉዳይ፤ ካለአባት ልጆቻቸውን የሚያሳድጉ እናቶች ልጆቻቸውን እንደሸከም አድርጉ የመቁጠር ችግር፤ ልጅን ባለመፈለግ በጉዲፈቻ በመስጠት የተነሳ የሚፈጠር ችግር በየዕለቱ ይገጥሙኝ ከነበሩ ዋና ዋናዎቹ ናቸው።

እንደ የሕክምና ባለሙያ በሽታን አክሞ ማዳን ብቻ ሳይሆን በሽታው የሚከሰትበትን ምክንያት አውቆ ችግሩን ከምንጩ መከላከል እንደሚገባው ገጠመኝ አስተምሮኛል። በህክምና አካባቢዎች «ታሞ ከመማቀቅ አስቀድሞ መጠንቀቅ» የሚለው አባባል በስፋት ይነገራል። ይህ ጥቅስ ለተላላፊ በሽታዎች ብቻ የሚውል ሳይሆን ማንኛውም ዓይነት የህይወት መስክ ግልጋሎት ያለው ታላቅ ቁም ነገር የያዘ ብሂል ነው። አባባሉን «ከማከም አስቀድሞ መከላከል» ብሎም መተካት ይቻላል። መከላከሉ ከማከም ይበልጥ ወጪን የሚቀንስ መሆኑም ሊጤን ይገባል። የሚቆጠበውም ገንዘብ ብቻ ሳይሆን የሰው ልጅ አዕምሮ፤ ጉልበት እንዲሁም ሌሎች ሰብዓዊ ዕሴቶች ቁምር ናቸው።

የአስተማሪዎች ችግር ብዙ እንዳሉብ አደረገኝ። በመጨረሻም ችግሩን ለዘለቄታው ለማስወገድ ስልት መቀየስ እንደሚያስፈልግ በመረዳት፤ ወጣቶች ሊያውቁ የሚገባቸውን ጉዳይ ለማሳወቅ ታጥቁ ተነሳሁ። ነገሩ ቀላል ባይሆንም ከፍጹሜ ላደርሰው ወሰንኩ፤ ዕቅድም አወጣሁ። ነገር ግን በሰው ልጅ ስነተዋልዶ ትምህርት ላይ ብቻ ለመወሰን አልፈለግኩም። የፆታ ትምህርትን በተመለከተ ስለወጣቱ

ትውልድ ችግርና መንስዔዎቹ፤ እንዲሁም የመከላከያ ዘዴዎችን ከተለያዩ ማዕዘናት ለማጥናት ወሰንኩኝ።

በመጀመሪያ ከመምህራንና ከተማሪዎቹ ጋር ተገናኝቼ ውይይት አደረግኩ። እጅግ አስቸጋሪ ተብለው የተገመቱ ተባዕትና እንስት ተማሪዎችን ከገመትኳቸው ውጭ ሆነው አገኝኳቸው።

ተማሪዎቹ ለጉዳዩ ከፍተኛ ትኩረት በመስጠት ስለተከታተሉትም ከነሱ ጋር መስራት ታላቅ ደስታን ፈጠረልኝ። በተከታታይ ባደረግናቸው የህሳብ ልውውጦች ተማሪዎቹ የሚበጠብጡ እና የሚረብሱ ዓይነት ሳይሆኑ ጉዳዩን በቁም ነገር የሚከታተሉ ነበሩ። በግልፅነት ማወቅ የሚፈልጉትን እየጠየቁ፤ አስቂኝ ሁኔታዎች ሲገጥሙም እነሱም እኛም እየተሳሳቱን፤ ያለምንም ችግር ተወያየንባቸው። እኔም መምህራንም፤ ተማሪዎቹም፤ በዕቅዳችን ፍሬያማነት ረካን። ቀስ በቀስ ውይይቱን ተመሳሳይ የትምህርት ደረጃ ወዳላቸው ተማሪዎችም አዛመትኩ። በተለያዩ የክፍል ደረጃዎችና በትምህርት ቤት ደረጃም የተጣጣፈ ውይይት አካሄድንበት። የትምህርት ቤቱ መምህራንም ጠቃሚ የሆኑ በርካታ አስተያየቶችን በማቅረብ ድጋፋቸውን ገለፁልኝ። ነገሩ በዚህ አላበቃም። ጉዳዩ ወደአጉራባች ትምህርት ቤቶችና ከዚያም አልፎ ወደከተማው ማዘጋጃ ቤት ተዛመተ። ከእንደ ከተማም አልፎ ሀገር አቀፍ ትኩረት ሊያገኝ ቻለ። በተከታታይ በተለያዩ ከተሞች ትምህርት ቤቶች ከሚገኙ ከሺ በላይ ከሚቆጠሩ ወንዶች፤ ሴቶች፤ ተማሪዎች ጋር ስለፍቅርና ስለወሲብ ውይይት አደረግኩኝ።

ይህን ሁሉ ያወጋዋችሁ መነሻ የሆነውን ጉዳይ እንድታውቁትና ምን ላይ እንደማተኩር አስቀድማችሁ እንድትረዱ ነው። «ልጅ እንዴት ይፈጠራል?» ከሚለው በብዙ ታዳጊ ወጣቶች አዕምሮ ከሚመላለሰው ጥያቄ እንስቶ በዕድሜ ከፍ ብለው የሚገኙ ወጣቶችም የሚያነሱት የተቃራኒ ያታ ግንኙነት፤ ፍቅር፤ ተራክቦና ስነልቦናዊ ችግሮች፤ ወዘተ እንዲሁም ሰብዓዊ ፍላጎቶችንና ዝንባሌዎችን የሚመለከቱ ጉዳዮችን ለመዳሰስ ቆርጬ ተነሳሁ።

የዚህ መጽሐፍ ይዘት በነዚህ ላይ የሚያተኩር ነው። በርግጥ መዕሐፉ ጉዳዩ ዙሪያ ለሚነሱ ጥያቄዎች ምላሾችን ይሰጣል ማለት ባልደፍርም መንደርደሪያ ዕውቀት ያስጨብጣል ብዬ እምናለሁ። ለምሳሌ፤ ስለእንዳንድ ሥነፍጥረታዊ ሂደቶች ሳወሳ ማህበራዊና አካባቢያዊ ሁኔታዎች ስለሚኖራቸው ተፅዕኖ አልገለፅኩኝም። እንዳንድ ብዙ ማብራሪያ የሰጠሁባቸው ጉዳዮች አሉ። እንዳንዶቹ አሁን ካላችሁበት ሁኔታ አንፃር የሩቅ ጊዜ ተግባራት ይመስሏችሁ ይሆናል። ይሁንና ዛሬ የሩቅ መስለው የሚታዩትን ጉዳዮች በቅርቡ

ስለምትደርሱባቸው ልትረዷቸው ሞክሩ። ስታንቡ ስሜታችሁን የሚግርገውን ብቻ መርጣችሁ ማንበብ ትችላላችሁ። ይሁንና በቅደም ተከተል በታንቡት ደግሞ ሥርዓት የያዘ አውቀት ለማግኘት ያስችላችኋል ብዬ እገምታለሁ።

መሞህሪን የገጠማት ዓይነት ችግር ብዙ ሰዎች ብዙ መጣቶች አንድሚያገጥማቸው አልጠራጠርም። ይህን ለማስወገድ ይህ ትውልድ ነፃና ግልፅ በሆነ መንገድ መማር፣ መወያየት እና ግንዛቤ ማግኘት ይኖርበታል። በመጀመሪያ ደረጃ ይህን ጉዳይ በግልፅ አንዳንድ መሰረታዊ የሆኑትን ነገር ምንድነው? የሚለውን ጥያቄ መመርመር አለብን። በዚህ በኋላ በተጨማሪና በየልቀት፣ ስለተታረኑ ጸታ፣ ስለጠሰብ ለመወያየት ምቹ ሁኔታዎችን እንፈጥራለን ማለት ነው።

ሆኖ ልጅ ስለጠሰብ ያታል ወይ? ብለን ብንጠይቅ፣ ስለጠሰብ ብልቶች ጠሰብን ተዳላችን ብቻ የሚያውቅ ሆኖ ነው የምናገኘው። እያደገ በሚመጣበት ጊዜ ደግሞ በመብላት፣ በመተኛት እና በሌሎች መሰል ጉዳዮች ላይ ብቻ የሚያተኩር ሆኖ እናገኘዋለን። እያደረገ ግን ዘራሱ አልፎ ከአካባቢው ጋር እየተዋወቀ ሲሄድ፣ ስለጉዳዩ የተሟላ ባይሆንም መጠነኛ ዕውቀት ያኖረዋል።

ሆኖ በመጀመሪያ እጅና አገሩን፣ አፍጉሜና ዓይኑን ይመለከታል። ከዚያም ብልቱን መመልከት፣ ብልቱን መንኮሳትና በብልቱ መግባቱ ይጀምራል። ተስ በተሰም የወሰዘ ብልቱ የአካሉ ክፍል መሆኑን ይረዳል። ብዙውን ጊዜ ታዲያ መሳጆች ሆኑ እጅን ብልቱ አካባቢ ሲያደርግ ይገባቸዋል። ጠቃሚ ይህ እያንዳንዱም ከሚለ-የቁጣ ታላት አንስቶ የሆኑትን ጣቶች አስከ መጠብብብ ደረጃም ይሸጋገራሉ። ሆኖ ግላዊውና ቅጣቱ ሲደረግበትም ከተበቱ ቤታች ያለው አካል አይነቱ አንደሆነ ይቆጥራል። ከዕንብርቱ በታች እጅን መስደድንም አንድጥናት አድርጎ የመቀጠር ሁኔታ በአዕምሮው ይቀረፅበታል።

ብዙ ሆኖት መሳጆቻቸው አርቀናቸውን ሆነው የማየት ዕድል አይገጥማቸውም። እንደነዚህ ዕርቃናቸውን ሆነው ቢያገኙቸው እንኳን ከመገኘታቸው በላይ ነው። ከመገባቱ በታች ያለውን አካል በጨርቅ ተሸናፊ ስለሚያገኙትም ይህን ክፍል በግልፅነት አንዳያውቁት ይደረጋሉ። ብዙ መሳጆች ለመወያየት መጀመሪያ ክፍል ሲገቡ ዘሩን ይዘቱታል። እናንተም ተመሳሳይ ምግቦችን መጥቀስ ትችላላችሁ። እነዚህ ሁሉ ስለጸታና ስለጠሰብ ያልተሟላ ዕውቀት እንዲኖረን ካደረጉን ምክንያቶች መካከል ተጠቃሾች ናቸው።

የሦስት እና የአራት ዓመት ዕድሜ ያላቸው ህፃናት «ልጆች ከየት ነው የተገኙት?» ብለው ሲጠይቁ፣ ወላጆች በርጋታ ትክክለኛ ምላሽ ከመስጠት ይልቅ የተዛባና ከእውነት የራቀ መልስ ይሰጧቸዋል። በመናዊ ዕውቀት ገብይተዋል የሚባሉ ቤተሰቦች እንኳን ደንታቢስ በመሆን ለማስረዳት ፈቃደኝነትን አያሳዩም።

በዚህ ዓይነት ያደጉ ልጆች ከወሲብ ጋር መተዋወቅ የሚጀምሩት ተገቢ ባልሆነ መንገድ በየትምህርት ቤቶቻቸው ሽንት ቤቶች ግድግዳዎች ላይ ከእነሱ በዕድሜና በትምህርት ቀድመው በሚገኙ ወጣቶች በተሞነጫጨሩ የወሲብ ብልቅ ሥዕሎችና ዕሁድች ይሆናል። ራሳቸው በተሟላ መንገድ እንዲያውቁት ስላልተደረጉት ነገር እንደተደረጉባቸው ግድግዳ ላይ ሰው እንዲያያቸው ተጠንቅቀው በመሞነጫጨር ሊገልፁት ይሞክራሉ። ወጣቶቹን ስለወሲብ ብልቶቻቸውም ሆነ ስለተቃራኒ ጸታዎች ግንኙነት በመፀዳጃ ቦታዎች አቀጣብረው እንዲያቀርቡት ያስገደዳቸው የቤተሰብና የህብረተሰቡ አመለካከት እንጂ ሌላ ሊሆን አይችልም። ስለመሰል ሁኔታዎች ብዙ ማውሳት ይቻላል። እናንተም የተመለከታችኋቸው በርካታ ጉዳዮች ይኖራሉ።

እነዚህ ሁሉም ከልጅነታችን ጀምረው አብረውን ያድጉና በኋለኛው የወጣትነት ዘመናችን ላይ ተፅእኖ ማሳደር ይጀምራሉ። እንዴት? ነገሩ እንዲህ ነው። ከልጅነታችን ጀምረን የተሰማናቸው የተሳሳቱ ወሲባዊ አመለካከቶች በአዕምሮአችን ትልቁ ክፍል፣ ሲራብለም ጓዳ ውስጥ ይከማቻሉ። በአንድ ወቅት ስለወሲብ ሲነሣም ይህ የአእምሮአችን ክፍል እንደከምጥዩተር የዘገበውን እና ያከማቸውን ያቀርባልናል። እነዚህ የተሳሳቱ አመለካከቶችም ታዲያ በግልፅ እንዳንወያይ ህፍረትን በማንገስ ይፈታተኑናል። አዕምሮ አችግም በግልፅ መወያየቱን አልቀበል ይለናል። ድሮ የተሰማነውን ይዘን የሙጥኝ እንድንል ያደርገናል። በጊዜው ማግኘት ይገባን የብረውን ዕውቀት በተገቢው መንገድ ባለማግኘታችን የተፈጠረ ችግር ነው ማለት ነው።

አንዳንድ እንግዲሞች ከላይ ለሰፈረው ጉዳይ ዝቅተኛ ግምት ትውጡት ይሆናል። ግን ብዙዎቻችን ያደገው በዚህ ዓይነት ነው። በርግጥ ዛሬ ለወሲብ ትኩረት ተሰጥቶት እየተማርነው በመሆኑ ቀስ በቀስ ችግሩ እየተወገደ ሊመጣ ይችላል።

እናንተስ በዚህ ጉዳይ ላይ ነፃና ግልፅ አስተያየት አላችሁ?

አስቲ በአይነ ህሊናችሁ አንድ ነገር ለማየት ሞክሩ። ክፍል ውስጥ እንዳላችሁ ልጅ እንዴት እንደሚፈጠር ለማወቅ ወደክፍላችሁ መጥቻለቱ እንጠል። በድራማ መልክ ብናቀርበው እንደ ወገድ ልጅ

እንደአባት፤ አንዲት ሴት ልጅ ደግሞ እንደአባት፤ አንዳችሁ ደግሞ እንደአያት ሆናችሁ ከከፍተኛ ዓይኖቻችሁ ፊት ተቀመጡ። እኔ የአምሰት ዓመት ህፃን ልጅ ሆኜ ድረግግውን እሰራለሁ። ሰሜን ጴጥሮስ በሉት። ጭውውታችን የሚጀምረው አባት ሆኖ የሚሰራው ጠባብ ለኔ በሚያቀርበው ብሥራት ነው። «በቅርብ ቀን እንዲት እህት ትኖርህለች» ብሎ ሲነገረኝ ከመቀመጫዬ ተነስቼ ስለአዲሷ እህቱ ልሰልስ ጉንጮች፣ መጽፎች፣ ትንንሽ ጥፍሮችና ጆሮዎች ካወጋሁ በኋላ ወዲያው እከታትቼ «አባቤ ትንሿ እህቱ ከሆኑ ነው የምትገኘው?» የሚል ጥያቄ ባነሣ ከፍላጎት በመጀመሪያ በፀጥታ ይዋጣል። ከዚያም በኋላ ቢሆን ግን ሳታፍሩ አጥጋቢ መልስ ትሰጡኝላችሁ? ከእናቱ ሆኖ መሆኑን ከነገራችሁኝ መልካም ነው። እንደገና ወዲያው መልሼ «እህቱ ከእማማ ሆኖ እንዴት እና በየት አድርጋ ትወጣለች?» የሚለውን ጥያቄ ባቀርባለችሁስ? መልሱን ለመስጠት መጀመሪያ መከራ ማድረግ የሚኖርባት እናት ሆና የምትተውነው ነች። እርግጠኛ ነኝ እናት ሆና የምትሰራው ስለምታፍር አቀርቅራ ፀጥ ትላለች። እሷ መመለስ ካታታት ተረዳድታችሁ መልሱልኝ። በተለይ አያት ሆኖ የሚጫወተው በዕድሜው የገፋ በመሆኑ ዕውቀትና የተሻለ ልምድ ይኖረዋል። ይመልስልኝ። ሶስተኛ ጥያቄዬ፤ «እህቱ መጀመሪያ ወደእናቱ ሆኖ እንዴት ነው የገባችው?» የሚል ይሆናል። አባት፣ እናትና አያት ሆናችሁ የምትተውኑ ተጋግዛችሁም ቢሆን መልስ ስጡኝ። ይሄኔ ከፍላጎት በመሆኑ በሣቅ እንደሚሞላ እርግጠኛ ነኝ። እናንተም በግልፅ አታስረዱኝም።

የነዚህ ሶስት ጥያቄዎች መልሶች ከታች እንደሚከተለው ተፅዕኖል። አያንዳንዳችሁ የሰጣችኋቸው መልሶች ትክክለኛነት ለማረጋገጥ መጀመሪያ መልሶቻችሁን በወረቀት ላይ ፃፏቸው። መልሶቻችሁንም ከተሠጡት ምላሾች ጋር ለማነፃፀር ያስችላችኋል። የዛሬዎቹ ወጣቶች፣ የነገዎቹ ወላጆችም በነዚህ ጥያቄዎች የራሳችሁን ግልፅነት መገምገም ትችላላችሁ።

ልጆች የሚገኙት ከየት ነው?

«ልጆች የሚገኙት ከእናት ሆኖ (ማህበረ) ነው። መጀመሪያ ትንሽ የነበሩ ሲሆን ራሳቸውን እስከሚችሉና እስከሚያድጉ ድረስ ለተወሰኑ ወራት በማህበረ ውስጥ ምግብና መቀት በማግኘት ይቆያሉ። በዚህን ጊዜ ብቸኛ መጋቢያቸው እናትዋ ነች። እናትዋ በማህበሩ ውስጥ የሚገኘው ፅንሰ ምግብ እንዲያገኝ ታደርጋለች። በመጨረሻም ፅንሱ ተገቢው የዕድገት ደረጃ ላይ ከደረሰ በኋላ ልጅ ሆኖ ይጠለዳል።»

ልጆች በየት በኩል ይወጣሉ?

«ቀደም ሲል እንደተገለፀላችሁ ፅንሰ ከተፈጠረ በኋላ ተገቢውን ዕድገት እስከሚያገኝ የሚቆየው በማህበረ ውስጥ ነው። ተገቢውን ዕድገት ካገኘ በኋላ ግን የመኖሪያ ቤቱ አየጠበበችው ትመጣለች። መኖሪያው ሲጠበው እንደልቡ መንቀሳቀስ ስለሚያዳግተውም የተሻለ መኖሪያ ሥፍራ ለማግኘት በእማማ ሁለት እገሮች መጋጠሚያ ላይ በሚገኝ ቀዳዳ (ብልት) በኩል ይወጣል። ወደፊት እናት የሚሆኑ ልጃገረዶች ሁሉ የዚህ ዓይነት ቀዳዳ አላቸው።»

ልጆች እንዴት ወደማህበረ ይገባሉ?

«ልጆች ያሁኑን ቅርፃቸውን ይዘው ወደማህበረ እልገቡም። የእሁኑን ቅርፅ የሚይዙት በእናታቸው ማህበረ ውስጥ ነው። (የእንቁላልና የዶሮ እድገት ለዚህ ጥሩ ምሳሌ ነው)። በልጆች አፈጣጠር ፅንቁላል የመጀመሪያው መነሻ ነው። በእናቶች ውስጥ ይህ እንቁላል በተፈጥሮአዊ መንገድ ይገኛል። ይህ እንቁላል በመጀመሪያ መጠኑ በጣም እነስተኛ ሲሆን ከወንድ ዘር ጋር ከተገናኘ በኋላ ግን ውሁድ ህዋስ በመፍጠር መጠኑ አየጨመረ ይመጣል። ፅንሰም ይፈጠራል። ይህ ፅንሰ ከእራት እና ከአምሰት ወራት በኋላ በማህበረ ውስጥ እንቅስቃሴ ሲያደርግ ይስተዋላል። ከዚህኛ ወራት በኋላ ደግሞ የመኖሪያ ቤቱን ጥበት ለመገላገል ሲል ቀደም ብለን በጠቀስነው መልኩ ይወጣል። የጠቀስነው እንቁላል ወደልጅነት እንዲለወጥ ግን የገድ አባት ያስፈልጋል።»

አባት ለምን አስፈለገ?

«አባት አሥረላጊ የሚሆንበት ምክንያት ቀደም ብሎ እንደተጠቀሰው በማህበረ የሚገኘው እንቁላል ወደልጅነት እንዲለወጥ ለማድረግ ነው። እናንተ ልጆች ወላጆቻችሁን ትወዳላችሁ፤ እነሱም ይወዷችኋል። ምክንያቱም የሁለቱም አብራክ ክፋይ በመሆናችሁ ነው።»

በእናት ሆኖ ውስጥ የሚገኘው እንቁላል ወደልጅነት መለወጥ እንዲችል ከአባት የሚፈለግ አንድ ነገር አለ። ይህም የወንድዘር የሚባለው ነው። ይህ ከአባት የሚገኘው የወንድ ዘር ከእንቁላል ጋር መገናኘት አለበት። በዚህም የተነሣ ነው አባት የገድ አስፈላጊ የሚሆነው። ልጆች እንገዲህ የእነማማ ብቻ ሳይሆን የእስከላም ጡጤቶች ናችሁ ማለት ነው።»

የታዳጊ ወጣትነት ዘመን

ልጆች በ11 እና በ12 ዓመት የዕድሜ ክልል ውስጥ በአንፃራዊ መልኩ ወሳኝ ዕድገት የሚያሳዩበት ወቅት ነው። ከ16 እስከ 18 ዓሉት የዕድሜ ክልሎች ውስጥ ከሚታየው የዕድገት ለውጥ ጋር ተመሳሳይነት ያለው የዕድገት ለውጥ በዚህ ወቅትም ይታያል። በዚህ ወቅት ልጆች ይጎረምሳሉ። ይህ ዕድሜ ታዲያ ያለአንዳች ችግርና ውጣ ውረድ የሚያልፍ አይደለም። አንዳንድ ጊዜ በዚህ የዕድገት ወቅት የሚታዩ ክስተቶች በተለያዩ የዕድሜ ዘመንም ሊታዩ ይችላሉ። በተለያዩ ዕድሜ የሚገኙ የዕድገት መለኪያዎች የተለያዩ ናቸው። አንዳንድ ጊዜ ወጣቶች ከዕድሜያቸው ተልቀው ይታያሉ። እነሱም ትልቅ መስለው መታየትን ይፈልጋሉ። ረሀብና በሽታ ካልገጠማቸውና ጤነኛ ከሆኑም ትልልቆች ይሆናሉ። በርግጥ በበለፀጉ ሀገሮች እንደነዚህ ዓይነት ጋሬጣዎች በብዛት አይታዩም። እነዚህ ጋሬጣዎች ባሉባቸውም ሆኑ በሌላባቸው ሀገሮች ታዲያ የወጣቶች ዕድገት ልዩነት አይታይበትም ማለት አይደለም። የክፍል ጓደኞቻችሁን ብትመለከቱ ረጅም፣ አጭር፣ ወፍራም፣ መካከለኛና ቀጭን ወጣቶች ይኖራሉ። በተለይ ልጃገረዶች «ለምን በጣም አጭር ሆንኩ? ቀጠንኩ? ወይም ወፈርኩ?» ብላችሁ ትጨነቃላችሁ ወይም ስትነጋገሩ ትስተዋላላችሁ።

ምን ያህል ርዝመትና ክብደት ሊኖረን ይገባል?

በተለያዩ አጋጣሚዎች ክብደታችሁንና ርዝመታችሁን ከሌሎች ጋር ማነፃፀራችሁ አይቀርም። ይህን ለማድረግ ገፅ 12 ላይ የሰፈረውን ሠንጠረዥ በመመልከት ማነፃፀር ትችላላችሁ። ከዕድሜያችሁ አንፃር ክብደታችሁንና ርዝመታችሁን ሰንጠረዡ ላይ በመመልከት በጣም ረጅም አለያም አጭር መሆናችሁን ልትረዱ ትችላላችሁ።

ለምሳሌ፣ የ14ዓመት ወጣት 36.2 ኪሎ ግራም ክብደትና 1.62 ሜትር ርዝመት አለው እንበል። በሰንጠረዡ መሠረት ይህ ወጣት በዚህ ዕድሜው ያለው አማካይ ክብደት 41.3 ኪሎ ግራም ሲሆን አማካይ ቁመቱ ደግሞ 1.56 ሜትር ነው።

ወጣቱ እንግዲህ በሰንጠረዡ ከሰፈረው አማካይ ክብደት 5.1 ኪሎግራም ያነሰ ሲሆን፣ በ6 ሣንቲ ሜትር ደግሞ ቁመቱ ይበልጣል።

ይህ መጣት ታዲያ በሰንጠረዥ ከሰፈረው አማካይ ክብደት በመቀነሱ ወይም አማካይ ቁመቱ በመጨመሩ ንግር አለበት ማለት አይደለም። ምክንያቱም መጣቱ በክብደትም ሆነ በቁመት ተመጣጣኝ ሆኖ የሚገኝ ስለሆነ ነው። በሰንጠረዥ ላይ ዝቅተኛ፣ አማካይና ከፍተኛ ተብሎ የሰፈረውም ይህንኑ ግልፅ ለማድረግ ተፈልጎ ነው።

አሁንም ከላይ የጠቀስነውን ምሳሌ ደግሞን እንመልከት። የ14 ዓመት መጣት ሰንጠረዥ ላይ በሰፈረው መሠረት ዝቅተኛ ክብደቱ 29.0 ኪሎግራም ሲሆን፤ ከፍተኛው 63.0 ኪሎ ግራም ነው። በምሳሌነት ያተረፈው መጣት ደግሞ 36.2 ኪሎ ግራም ክብደት ስላለው ቀደም ብለን እንደተመለከትነው ከአማካይ ያነሰ ቢሆንም በሰንጠረዥ ከሰፈረው ዝቅተኛ ክብደት 29.0 ኪሎ ግራም ከፍ ብሎ የሚገኝ በመሆኑ የመጣቱ ክብደት ሚዛናዊ ነው ማለት ነው።

በተመሳሳይ በሰንጠረዥ የሰፈረው ዝቅተኛ ቁመት 139.0 ሴንቲ ሜትር ሲሆን፤ ከፍተኛው ደግሞ 173 ሴንቲ ሜትር ነው። በምሳሌነት የተጠቀሰው መጣት ደግሞ ያለው ቁመት 162 ሴንቲ ሜትር ስለሆነ በአማካይ ወደሰፈረው አኃዝ የተጠጋ በመሆኑ መጣቱ ደልዳላ ነው ማለት ነው። ቁመቱም ተመጣጣኝ ነው።

እዚህ ላይ ልብ ልትሉት የሚገባ ቁም ነገር ግን ረጅም ቁመት የተለየ ነገር የማያስገኝና የበላይነት ምልክትም አለመሆኑን ነው። ከዚህ ጋር ለመግለፅ የምፈልገው አጭር ቁመትም ልዩ ነገርን አያመልክትም። የአንድ ሰብአዊ ፍጡር ዋጋ የሚለካው በመርዘመ ወይም በማጠሩ ሳይሆን፤ ለህብረተሰቡ በሚያደርገው አስተዋፅኦ ነው። ለመጣቱም ከሌሎች የህብረተሰቡ አባሎች ጋር ያለው ግንኙነት እንጂ ቁመቱ ወይም ክብደቱ ልዩ ፋይዳ አያስገኝለትም።

የክብደትና የርዝመት ሠንጠረዥን እንደመነሻ በመጠቀም ከተለያዩ ማዕዘኖች የሙያተኞችን ግምገማ ማግኘት ይኖርባችኋል። ሠንጠረዥ ላይ በሰፈረው መረጃ ብቻ መደምደሚያ ላይ እንዳትደርሱ ጥንቃቄ ማድረግ የሚገባችሁ መሆኑን ግን ለመግለፅ አወዳለሁ።

የአንስቶችና የተባዕቶች የውድድር ዘመን

የሰው ልጅ ቁመት በተከታታይነት ሴንቲ ሜትር በሴንቲ ሜትር እየጨመረ የሚሄድ አይደለም። በአንድ ወቅት አዝጋሚ፤ በሌሎች ዓመታት ደግሞ ፈጣን የዕድገት ለውጥ የሚታይበት ነው። እስቲ የዕድገት ዓመታት በመባል የሚታወቁትን ለመመልከት እንሞክር። በመጀመሪያዎቹ 9 እና 10 ዓመታት በወንዶችም ሆነ በልጃገረዶች ቁመት መካከል የሚታየው ልዩነት መጠነኛ ነው። እስከዚህ ጊዜ ድረስ ልጃገረዶች በአማካይ ትንሽ እነሱ ብለው ይታያሉ። በ10ኛውና በ11ኛ ዓመታቸው ግን አብዛኛዎቹ ልጃገረዶች

በፍጥነት ያድጋል። ከአቶ ወንዶችም ጉላና ደልደል ብለው ይታያሉ። የሰውነታቸው ቅርፅ ተለውጦ ዳልአቸው መጠፈር ይጀምራል። የአንዳንዶቹም ጡታቸው ያጉጠጉጣል። ቀስ በቀስ በብልታቸውና በብብታቸው አካባቢም መርጠብ ይጀምራሉ። አነስተኛ ፀጉሮችም ያበቅላሉ። በነዚህ አካባቢ የሚገኙ ዕጢዎች ሥራቸውን ማቀላጠፍ ይጀምራሉ። በዚህ ወቅት የሚመነጨውም ፊላሽ በባክቴሪያዎች የተሞላ በመሆኑ መጥፎ ጠረንን ይፈጥራል። የሚፈጠረውንም መጥፎ ጠረን ለማስወገድ ልጃገረዶች ሳሙና እና ውሃ እንዲሁም ጠረን ማስወገጃ (ዲዮዳራንት) መጠቀም ይኖርባቸዋል። ቀጥሎም ልጃገረዶች የወር አበባቸውን ያያሉ። የወር አበባ ማየት በአካላዊ ዕድገት ውስጥ የወሲብ ብስለት የመጀመሪያ ምልክት ነው። ልጃገረዶች የወር አበባ ካዩ ከሁለት ዓመታት በኋላ የሴትነት ባህርይን በደንብ እየተላበሱ ይመጣሉ። በተመሳሳይ ዕድሜ የሚገኙ ወንዶች ግን ለጋና ልጅ መሥለው ይታያሉ። ይህ ልዩነት አቶ ዕድሜ ካላቸው ወንዶች ጋር ብቻ ሳይሆን አቶ በሆኑ ልጃገረዶችም ይታያል። ተመሳሳይ ዕድሜ ካላቸው ልጃገረዶች ውስጥ እንደነሯቸው ሁኔታ እንዲ ቀደም ብላ፣ ሌላዋ ደግሞ ዘገይታ የወር አበባ ልታይ ትችላለች።

የወንዶች ጉርምስና የሚጀምረው ከልጃገረዶች ሁለት ዓመት ዘገየት ብሎ ነው። በመጀመሪያ የቆለጣቸውና የብልታቸው መጠን ይጨምራል። ቀስ በቀስ እንደልጃገረዶቹ በብብታቸውና በብልታቸው አካባቢ ፀጉር ማብቀል ይጀምራሉ። ከጊዜ ወደጊዜ ይህ ፀጉር እየተስፋፋና ጥቅጥቅ እያለ መሄድ ይጀምራል። ወንዶች ከተጠቀሱት አካባቢዎች በተጨማሪ በፊታቸው፣ በደረታቸው፣ በእጆቻቸውና፣ በእግሮቻቸው አካባቢዎች ፀጉሮችን ማብቀል ይጀምራሉ። በዚህ ወቅት ታዲያ የምላጭን ወይም የጸም መላጫን አጠቃቀም መማርና ማወቅ ያስፈልጋቸዋል።

በፊት፣ በእግሩ አካባቢ የሚበቅሉ ፀጉሮች መጀመሪያ ዘርዛራና አነስተኛ ሲሆኑ ቀስ በቀስ ግን እግሩንም ሆነ ፊትን እየሸፈኑ ይሄዳሉ። በጥቅሉ ፈጣን የሆነው አካላዊ ዕድገት በነዚህ ውጫዊ የለውጥ ገፅታዎች ይታጀባል። የአንዳንድ ወንዶች ክንዶቻቸውና እግሮቻቸው ሚዛናዊ ባልሆነ መንገድ ያድጋሉ። ይህም ከሚያየት ቅፅበታዊ የብልት ዕድገትና ለውጥ ጋር ተዳምሮ መጠነኛ ጭንቀትን ይፈጥርባቸዋል። እጆችና እግሮቻቸው በፍጥነት ስለሚያድጉ እጅጊዎቻቸው፣ ሱሪዎቻቸው ሁሉ እየሸሹ ማጠር ይጀምራሉ።

ከዚህ ጋር አብሮ የሚከሰተው ለውጥ አንገት አካባቢ የአዳምፍሬ (ማንቁርት) ጉላ ብሎ መታየት ነው። ድምፅም መጉርነን ይጀምራል። ይህ ለውጥ በአንድ ጊዜ የሚከሰት ብቻ ሳይሆን ብልጭ

ድርግም የሚል ዓይነትም ሊሆን ይችላል። በዚህ ወቅት ወንዶች እንደ ጊዜ ወፍራም፣ ሌላ ጊዜ ቀጭን፣ በሌላ ወቅት ደግሞ የተደበላለቀ ድምፅ ያወጣሉ። ወጣቶቹ በራሳቸው ይህን በቅጣ አይረዱትም። ለሌሎች አድማሮች ግን ለውጡ በጉልህ ይታያል። በመሆኑም ብዙውን ጊዜ ወጣቶች የድምፃቸውን መጉርንን የሚያውቁት ቤተሰቦቻቸው ወይም ታላላቆቻቸው በድምፃቸው መጉርንን ሲስቁባቸው ነው። ከዚህን ወቅት ወንዶች በሀይልና በእልህ መናገርና በኃይለኛነት ሰውን መቅረብና የመሳሰሉት ባህርያት ይታዩባቸዋል።

በዚህ ዘመን ብዙ ወንዶች ልጃገረዶችን በዕድገት ቀድመዋቸው በመሄድ ፈጣን ለውጥ ያሳያሉ። ወንዶች ከልጃገረዶች በአማካይ በአሥር ሳንቲ ሜትር የላቀ ዕድገትን እንደሚያሳዩ የአንዳንድ ምሁራን የጥናት ሰነዶች ያረጋግጣሉ። አካላዊ የወሲብ ብሥለት ምልክት የሆነውን የወር እበባ ልጃገረዶች እንደሚያዩት ሁሉ ወንዶችም በዚህ ጊዜ የወሲባዊ ብሥለት ምልክት የሆነውን የወንዴ ዘር ማፍሰስ ይጀምራሉ። በወንዶች ላይ ይህ የሚከሰተው ብዙውን ጊዜ በእንቅልፍ ሰዓት በመርጠብ ነው። ብዙ ወንዶች በዚህ ወቅት በጣም ይጨነቃሉ። ከስተቱ አዲስ በመሆኑም መጀመሪያው ላይ የጥፋተኝነት ስሜት ይሰማቸዋል። በዚህ ወቅት ከነዚህ በተጨማሪ የወንዶች ትከሻቸው ይሰፋል፤ ጡንቻቸው ፈርጦም ብሎ ይታያል። ይህ እንግዲህ ስፖርታዊ እንቅስቃሴዎችን ማዘውተር የሚያስፈልግበት ጊዜ መሆኑ ነው። አስከአሁን ጉዳዮችን ከሰንጠረዥ ጋር በተያያዘ መልኩ ነው ስንመለከት የቆየነው። በመቀጠል ደግሞ የዕድገት የተለያዩ ደረጃዎችን ለመዳሰስ እንሞክራለን።

ዛሬች የቱንም ያህል ቢያድጉ ሰማይ ጥግ አይደርሱም

ይህ አባባል የሚያመለክተው ማንኛውም ዕድገት የራሱ ተፈጥሮአዊ ገደብ ያለው መሆኑን ነው። በአካባቢያችሁ የሚገኙ አንዳንድ ቤተሰቦችን አይታችሁ ከሆነ ወጣቶቹን ከወላጆቻቸው በቁመና በልጠው ታገኟቸዋላችሁ። ጥንታዊ መዚያዎችን ጉብኝታችሁ ከሆነ በመዚያዎቹ ውስጥ የጥንት ሰዎችን ልብሶችና ትጥቆችን ታገኛላችሁ። አልባላቱ የትናንሽ ልጆች ልብሶችን ይመስላሉ። ከዚህ በመነሳት ጥንታዊ ሰው አጭር እንደነበረ ለመገመት ይቻላል። በተለያዩ ጊዜያት የተካሄዱ ጥናቶችና መረጃዎች እንደሚያመለክቱት ከሆነ ባለፉት መቶ ዓመታት የሰው ልጅ ቁመት እየጨመረ መጥቷል።

በዚህም የተነሣ በአሁኑ ጊዜ የአካላዊ ዕድገትም ሆነ የወሲባዊ ብስለት ምልክቶች ከጥንታዊ ሰዎች ይልቅ በዘመናዊው ትውልድ ላይ ቀደም እያሉ መከሰት ጀምረዋል። ጥናቶች እንደሚያሳዩት በየአሠርቱ ዓመታት ያለፉት ትውልዶች ከቀደምቶቻቸው የአራት ወራት አካላዊና ወሲባዊ ብስለት ዕድገትን እንዳሳዩ ተዘግቧል። ከ19ኛው ምዕተ ዓመት አስካለንበት ዓመት ድረስ ደግሞ የሶስት ዓመት አካላዊም ሆነ ወሲባዊ የመብሰል ምልክት ዕድገት እንደታየ ይገመታል።

ይህን ጉዳይ በሚከተለው ምሳሌ መረዳት ይቻላል። ቀደም ሲል እ.ኤ.አ. ከ1900 በፊት የነበሩ ቀደምቶቻችን አካላዊ ዕድገትና በወሲብ የመብሰል ምልክቶችን ያሳዩበት ዕድሜ ሃያ እንደ ዓመት በሆነ እ.ኤ.አ. በ1990 ውስጥ በሚገኘው ትውልድ ይህ ብስለት በ18 ዓመት ተሟልቶ ይታያል ማለት ነው።

«ይህ ዕድገት በዚህ ፍጥነት የሚቀጥል ከሆነ የወደፊቱ ትውልድ ሁኔታ ምን ይመስላል?» የሚለውን ጥያቄ በዙዎች ያነሱታል። ሌሎች በተመሳሳይ የሚነሱ ጥያቄዎች ደግሞ «ይህ ዕድገት እምን ድረስ ይጓዛል? እ.ኤ.አ. የ2000 ዓመተምህረት ዘመን ወጣቶች አካላዊ ዕድገት ምን ደረጃ ይደርስ ይሆን? ከሁለት ሜትር በላይ ይረዝሙ ይሆን? ሥነልቦናዊ ብሥለትና አካላዊ ዕድገትስ አብረው ተጣጥመው ይጓዙ ይሆን? ወዘተ» የሚሉት ናቸው።

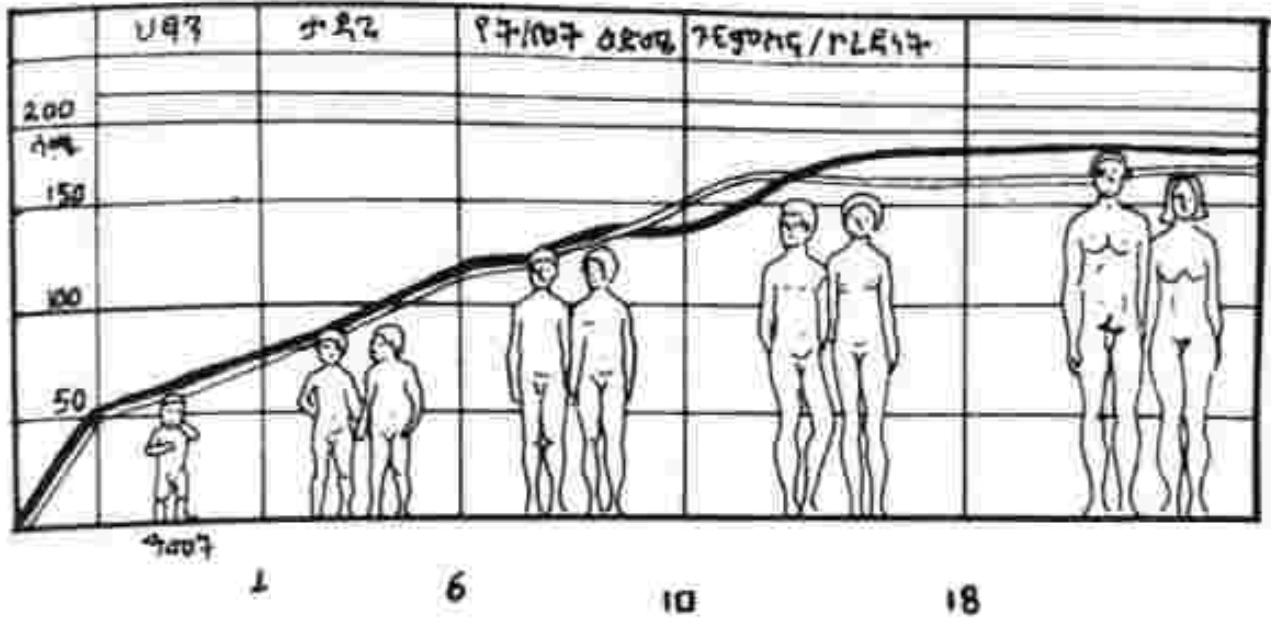
ቀደም ሲል እንደተመለከትነውና በመስኩም የተካሄዱ ጥናቶች እንደሚያመለክቱት ዝቅተኛ ገቢ ካላቸው ቤተሰቦች የተገኙ ልጆች እጅግ አስቸጋሪ በሆነ ሁኔታ ውስጥ የሚያድጉ በመሆናቸው የተሻለ የኢኮኖሚ ደረጃ ካላቸው ቤተሰቦች ልጆች ጋር ሲወዳደሩ፣ ዕድገታቸው አዝጋሚ ነው። ከዛሬ 100 ዓመት በፊት የነበረው ጀርመናዊ ፈላስፋ እገስት ቤብል ይህን ሁኔታ በዕሁፉ ቁልጭ አድርጎ አሳይቶታል።

«በከተሞች ውስጥ የሚታይ ሰፊ የዕድገት ልዩነት በሰዎች ዘንድ ይታያል። ይህን ልዩነት በግልፅ መመልከት የተቻለው እ.ኤ.አ. በ1877 በተከናወነ የፖለቲካ ፓርቲዎች ምርጫ ወቅት ነበር። በምርጫው የተወዳደሩት ሁለት ፓርቲዎች ነበሩ። እንደኛው ፓርቲ የላብአደሩ ድጋፍ የነበረው ሲሆን፣ ሌላው ደግሞ የኢንዱስትሪ ንብረት ባለቤቶች ድጋፍ ነበረው። የሁለቱም ፓርቲ ደጋፊዎች ከተለያዩ አዳራሾች ወጥተው ወደድምፅ መሥጫ ቦታ አመሩ። ላብአደሮቹ ከተሰበሰቡበት አዳራሽ የወጡት አጫጭር፣ ከሲታዎችና የተጉሳቆሉ ሲሆኑ፣ ከተቃራኒው አዳራሽ የወጡት ደግሞ ወፋፍራም፣ ረጃጅምና ደልዳሎች ነበሩ። እነዚህን ከአንድ ተመሳሳይ

ጥያቄ

የዘር ግንድ የተገኙ ሰዎች እንደድፍርስና የጠራ ውሃ የለያቸውና ከተለያዩ የዘር ግንድ የመጡ ያስመሰላቸው ሌላ ሳይሆን ኑሮአቸው ነበር። ሲል ገልጿል።

በርካታ ሣይንሳዊ ምርምሮችና የተለያዩ ስታቲስቲካዊ መረጃዎችም «ሰው ማንን ይመስላል?» ቢሉ «ኑሮውን!» የሚለውን አባባል ያጠናክራልናል። ድህነት፣ ረሃብ፣ በሽታ ወዘተ በተወገዱበት ዕድገት ይፋጠናል። ይሁንና የሰው ልጅ ግን ዛሬም እድገቱን የሚፈታተኑ ጋሬጣዎችን መሉ በመሉ በቁጥጥር ሥር ማዋል አልቻለም።

ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 2

ባለንበት ዘመን ሂሳቀር የሆኑ የሥራና የመኖሪያ አካባቢዎችን የመለጠጡ ተግባር ከባድ ትግል የሚጠይቅ ነው። የከባቢ አየር ንብረት መበከል ራሱ የሰው ልጅ የፈጠረው አንዱ ችግር ሲሆን፣ ይህን ለማስወገድም ከፍተኛ ትግል ማድረግ ይጠበቅበታል። ነገር ግን የተለያዩ ጥናቶች የዘመኑ ትውልድ ከዛሬ 60፣ 80 እና 100 ዓመታት በፊት ከነበረው ትውልድ የተሻለ ጤነኛ መሆኑን ያመለክታሉ። ይህም ቢሆን ግን የሰው እድገት ያለገደብ ይቀጥላል ማለት አይደለም። ዛሬኛ ምቹ ሁኔታ፣ ማለትም ለም አፈር፣ ውሃ፣ ጥፋ የአየር ንብረት አግኝተውም እንኳን ዕድገታቸው ሰማይን ሊነካ እንደማይችሉም ሁሉ የሰብአዊ ፍጡርም ዕድገት እንዲሁ ገደብ ይኖረዋል።

ጉርምስናንና ኮረዳነትን የሚያጅቡ ክስተቶች

ወንዶችና ልጃገረዶችን የሚያስጨንቁ ከአካላዊ ዕድገቶቻቸው ጋር የሚፈጠሩ ክስተቶች አሉ። እነዚህ መሃል ብጉር እና የአንገት መጠን መጨመር ይገኙባቸዋል።

ብጉር

በቆዳችን ውስጥ በርካታ ዕጢዎች ሲኖሩ፤ እነሱም የተለያዩ ፈሳሾችን ያመነጫሉ። እነዚህ ከዕጢዎች መንጭተው በደም እማካኝነት የሚሰራጨ ፈሳሾች ሆርሞን ይባላሉ።

በሆርሞኖች እማካይነት የዕድገት ለውጥ ከሚከሰቱባቸው አካሎች አንዱ ቆዳ ነው። በብልታችንና በሌሎችም አካባቢዎች ጭጉን (ቦጉር) ከማብቀል በተጨማሪ የቆለጥ ሆርሞኖችም (ቴስቴስቴሮን) በቆዳችን ላይ የሲቤሽስ ዕጢዎች ብዛት እንዲጨምር ያደርጋሉ። እነዚህ ዕጢዎች የዘይትነት ጠባይ ያላቸው ፈሳሾችን በቆዳ ላይ የሚያመነጩ ናቸው። ሲቤሽስ ዕጢዎች የውጪኛው የቆዳችን ክፍልና ፀጉራችን እንዳይደርቅ በማለስለስ ይረዳሉ።

እነዚህ ፈሳሾችም ከቆዳችን ከሚወጣው ላብና ቆዳ ላይ ከሚገኙ ጥቃቅን ነገሮች ጋር ይደበላሉታል። ይህም ቆዳችን ላይ ትናንሽና የሚያቃጥሉ ክብ ጠጣር ነገሮችን ይፈጥራል። ይህም ብጉር የምንለው ሲሆን፤ የቆዳ ቀዳዳዎቻችንን በመድፈን በቆዳ ላይ በሚከናወነው ኪሚካላዊ ለውጥ የተነሳ መጥፎ፣ መልክና መጥፎ ገዕታንም ይፈጥራል። ዕጢዎቹ ሥራቸውን የማያቋርጡ በመሆናቸውም በተደፈኑ ቀዳዳዎች ውስጥ በርካታ ቅባት ይከማቻል። በመቅ ውሃ ገላችንን ከታጠብን በኋላ ይኸው የተከማቸ ቅባት ሲወጣ ፍንትው ብሎ ይታያል።

ብጉር በውስጣዊ ቆዳ ክፍሎቻችን መግል በመፍጠር ፊትን ያበላሻል። ይህ መግል ቅባትማ ፈሳሽ እመንጪ ወደሆነው ዕጢ ዘልቆ በመግባት ተዕዕኖ ማሳደር ከጀመረ ደግሞ ትላልቅ ጠጣር ነገሮችን በቆዳችን ላይ ሊፈጥርም ይችላል። በተለይ ብዙ ቅባትነት ያለው ፈሳሽ የሚያመነጭ ሆርሞን ያላቸው ሰዎች በዚህ ይጠቃሉ። ብጉር ፊት ላይ ብቻ ሳይሆን በአንገት፣ በደረት እንዲሁም በተለያዩ የቆዳ ክፍሎች ላይ ሊወጣ ይችላል።

በትምህርት ገበታዎች፣ በሥራና ማህበራዊ አካባቢዎች፣ በተለይ በፊታቸው ላይ ብጉር በብዛት የወጣባቸው ወጣቶች ሲጨነቁ ይታያሉ። እነዚህ ወጣቶች ሐኪም ቢያማክሩ ጥሩ ነው።

ንዑህ እየር፤ የፀሐይ ብርሃንና ጥሩ የጤና እጠባበቅ ከቆዳችን ላይ ቅባቱን ለማስወገድ ፍቱን ዘይታች ናቸው። ብዙ ወጣቶች ከሰሜቲኮችና የተለያዩ ሳሙናዎች ሲጠቀሙ ይስተዋላሉ። በእጋጣሚ እና እንደቆዳችን ዓይነት በነኚህም ውጤት ሊገኝ ይችላል። ነገር ግን ከ18 እስከ 20 ባለው የዕድሜ ክልል ቆዳችንን መቋቋም የማይችለው ኬሚካላዊ ድብልቅ ሲገጥመው ስለሚችል የማይሸር ጠባሣ ቆዳችን ላይ እንዳይፈጠር ጥንቃቄ ማድረግ ይኖርብናል። ስለዚህ ማንኛውንም ቅባት ወይም ሳሙና ከመጠቀማችን በፊት ሐኪም ማማከር ያስፈልገናል።

በእንዳንድ ቦታዎች ወሲባዊ ተራክቦን መፈፀም ብጉርን እንደሚያጠፋ ይነገራል። ይህ ከእውነት የራቀና ከሳይንሳዊ መሰረተ ሀሳብ ያፈነገጠ ነው። ብጉር ከልጃገረዶች ይልቅ በወንዶች ላይ ይበረታል። የፕሮጀስቲቭ ሆርሞኖች ቆዳ ላይ የሲቤሽስ ዕጢዎች ብዛት እንዲጨምር ቢያደርጉም፤ የልጃገረዶች ልዩ ተፈጥሮአዊ ሁኔታ ይህን ሂደት ይቆጣጠረዋል። ይህን የሚያደርጉትም የፎሊክል ሆርሞኖች ኤስቲሮጂን የተሰኙት ናቸው። በልጃገረዶች የወር አበባ መታየት ሂደት ውስጥ ሆርሞኖቹ ይህን ተግባር እንዲችሉ እንደሚፈጽሙት ወደፊት እንመለከታለን። ልጃገረዶች ብዙውን ጊዜ የወር አበባቸውን ከማየታቸው በፊት ባሉት ጊዜያት ብጉር ይታይባቸውና እንደቆዳቸው ዓይነት ከወር አበባ መታየት በኋላ ከብጉር ነፃ ይሆናሉ።

የእንገት መወፈር

ብጉርምስና ወቅት በእንዳንድ ወጣቶች ላይ የሚታየው ሌላው ለውጥ የእንገት ውፍረት መጨመር ነው። ይህን የሚያከናውኑት የታይሮይድ ዕጢዎች ናቸው። እንደሌሎች ዕጢዎች ሁሉ በዚህ ወቅት የታይሮይድ ዕጢዎች ለአይን ጉላ ብለው የሚታዩ ለውጦችን ያስከትላሉ። በአጠቃላይ ሲታይ፤ በተለይ የታችኛው የእንገት ክፍል ውፍረት መጨመር የሚያስከትለው ጉዳት የለም። ከተወሰነ ጊዜ በኋላ ዕጢዎቹ ወደቀድሞ ቦታው ይመልሱታልና። ለጊዜውም ቢሆን ግን የወጣትነት ውበታችሁን የሚቀንስ መስሎ ከታያችሁ ሐኪም በማማከር መቀነስ ትችላላችሁ። ሂደቱ በተፈጥሮአዊ መልኩ እንዲከናወን በትዕግስት መጠበቁ ግን የተሻለ ነው።

በኮረዳነት ወቅት የሚያጋጥሙ ችግሮች

እንዳንድ ሴቶች የጡታቸውን ማደግ ሲወዱ፤ ሌሎች ደግሞ ይጠሉታል። ትልቅ ጡት የሚጠሉ ሴቶች የጡታቸው መጠን እንሰ

እንዲታይ የተለያዩ ዘዴዎችን ይጠቀማሉ። ትክክላቸው በመስበር ለመደበቅ የሚሞክሩም አሉ። በተለይ በእንዳንድ ወንዶች የሚሰነዘሩ ፀያፍ ቃላት ለሚያስጨንቋቸው ትክክላቸውን በማጉበጥ ጡቶቻቸውን ለመሸፈን የሚያደርጉት ጥረት የትክክሉን የመጋጠሚያዎቻቸውን ቅርፅ ያበላሽዋል። ይህን ለማስተካከልም የሣምንታትና የወራት ሥራ ሊጠይቅ ይችላል።

የተወሰኑ ልጃገረዶችን መከሣት ሲያስጨንቃቸው፣ ሌሎች ደግሞ ውፍረትን ይጠላሉ። ስለዚህ ውፍረትንም ሆነ ቅጥነትን ለማስወገድ ግብግብ ይገጥማሉ። የወፈሩት ለምሳሌ የምግብ አወሳሰዳቸውን ይቀንሳሉ። የቀጠኑት ለመወፈር ቢፈልጉም የምግብ ፍላጎት ሳይኖራቸው ይቀራል። ወይም ከፍላጎት ውጪ የተመገቡትን ምግብ የማስመለስ ችግር ይገጥማቸዋል። ለረጅም ጊዜ በዚህ ሁኔታ ሲሰቃዩ ቆይተው ወደሕክምና ቦታ የሚሄዱት አደገኛ ደረጃ ላይ ከደረሱ በኋላ ነው። ብዙዎች ጭንቀታቸውንና ችግራቸውን በቅርብ አርዳታ ወደሚያገኙበት ቦታ ሄደው ከማማከር ይልቅ የየራሳቸውን የግል መፍትሄ ይፈልጋሉ። በእንደ ወቅት በሆስፒታላችን ተኝታ የነበረች አንዲት ሴት በጡቷ መተለቅና በእግሯ መቅጠን የተነሳ የተፈጠረባትን ጭንቀት ለማስወገድ ለረጅም ጊዜ ራሷን በረሃብ የቀጣችና ተገቢ ባልሆነ የስፖርት መሣሪያ የተገለገለች ነበረች። የወሰደችው ርምጃ ጉጂ እንደነበር የተረዳችው ሆስፒታል ከደረሰች በኋላ ነበር። በዚህ የወጣትነት ዘመን የሚከሰቱ አካላዊና ሥነ ልቦናዊ ችግሮች በርካታ ቢሆኑም ለአብነት ያህል ይህን ከተመለከትን ይበቃል።

መላ ሰው የመሆን ፍላጎት

እንዳንድ ልጃገረዶች ወቅቱን ጠብቆ የሚመጣውን የተሟላ የሴትነት ቅርፅ ጊዜው አስከሚደርስ አይጠብቁትም። ቀድመው ሊቀዳጁት ይሞክራሉ። ዳሌያቸው ሳይደነድን የውስጥ ልብሶችን በመደራረብ የውሽት ዳሌ ይፈጥራሉ። በአረማመዳቸው ቁንጥ ለማሳየት ይሞክራሉ። "ደርሣለች"፣ "ታጓለች" መሰኘትን ይፈልጋሉ። በእንደ ትምህርት ቤት የሰባተኛ ክፍል ተማሪዎች ለሽርሽር ወደ መዋኛ ስፍራ በሄዱበት ጊዜ እንደ አስደናቂ ነገር ገጥሟቸዋል። እና የምትባል የክፍል ጓደኛቸው ሁልጊዜ ወደትምህርት ቤት ስትመጣ ጡቶቿ ተልቀውና ተወጥረው ያያሉ። የክፍል ጓደኛቿ ብቻ ሳይሆኑ አስተማሪዎቿም በሁኔታው ሲገረሙ ቆዩ። በእንደ የሣምንት መጨረሻ በያዙት ኖሮግራም መሠረት ከትምህርት ቤታቸው ራቅ ብሎ ወደሚገኝ ዋና ማዘውተሪያ ሥፍራ (ባህር ዳርቻ) ይሄዳሉ። ትንሽ ከተንቦራጩ በኋላም ለዕረፍት ወደባህር ዳርቻው አመሩ።

እባህሩ ዳርቻ ከፊሎቹ ጀርባቸውን፤ ሌሎቹ ደግሞ ፊታቸውን ሰጥተው ተንጋለሉ። ፊታቸውን ለፀሃይዋ ሰጥተው በጀርባ ከተንጋለሉት መሃል እና እንዲ ነበረች። እና ታዲያ የክፍል ጓደኞቿን ለመሳብ ግማሽ ጉኗን ወደእነሱ አዘራ በምትጫወትበት ጊዜ ሶስት ተንኮለኛ የክፍል ጓደኞቿ እጆቿንና እግሮቿን ጥፍንግ እድርገው ይዘው ጡት መያዣዋን ፈቱት። እና ጡት መያዣዋን የሞላችው በላስቲክ ከረጢትና በስፖንጅ ነበር። ከዚህች ወጣት ድርጊት የምንማረው ቁም ነገር አለ።

ያልደረሱበትንና ያልሆኑትን ሆኖ ለመገኘት ከመሞከር ይልቅ የደረሱበትን ትክክለኛ ባህርይ ማንፀባረቅ ጠቀሜታ ይኖረዋል። በዚህ ዓይነት ጊዜአቸው ሳይደርስ የተለያዩ ነገሮችን በመጠቀም የተሟላ የሴትነት ገፅታን ለመላበስ የሚሞክሩ ወጣቶች ቁጥር ቀላል አይደለም። እንደዚህ ዓይነቶቹ ወጣቶች ወላጆቻቸውንም ያስጨንቃሉ።

ወንዶችም በ14 እና በ15 ዓመታቸው ያልደረሱበትን መሥለው ለመታየት ይሞክራሉ። በፊልም ያዩትን ተዋናይ ባህርይ በመላበስ እነጋገራቸውን፤ እካሄዳቸውን፤ አለባበሳቸውንና የፀጉር አበጣጠራቸውንም ጭምር ለማመሳሰል ይጥራሉ። በወጣትነት ወቅት እነዚህን ባህርያት መሉ በመሉ ማስወገድ ከባድ ቢሆንም፤ ራስን ሆኖ ለመገኘት ከፍተኛ ጥረት ማድረግ ያስፈልጋል። በህብረተሰቡ ዘንድ ተቀባይነት የሚኖራችሁ በጨዋነታችሁ፤ በተግባርነታችሁ፤ በታጋሽነታችሁ እንዲሁም ለሰው ባላችሁ ክብር መሆኑን አትዘንጉት።

ከአካላዊ ዕድገታችንም ሆነ ወሲባዊ ብሥለታችን በተጓዳኝ የሚከሰቱ ባህርያትም አሉ። እነዚህም ከወቅት ወቅት በመቀያየር በዝንባሌና በፍላጎት ከሌሎች ጋር በሚደረጉ ግንኙነቶች ይንፀባረቃሉ። ብዙ ባይዘልቅም በአንድ ወቅት ከሁሉም ጋር ተግባቢ የመሆን ባህርይ ሊታይ ይችላል። በሌላ ወቅት ደግሞ ከሠዎች መነጠል ወይም ዝግ መሆን ሊከሰት ይችላል። ለምሳሌ ሁለት ልጃገረዶች ጥሩ ጓደኛዎች ቢመስሉም ጠለቅ ያለ ትውውቅ ግን የሌላቸው ሊሆኑ ይችላሉ። ሁለቱም የተለያዩ ዝንባሌዎችና ፍላጎቶች ሊታዩባቸው ይችላሉ። እንዲሁም ለምሳሌ ሁልጊዜ ወደቤቷ ስትመለስ እናቷን እቅፋ መሣም የሚያስደስታት ብትሆን፤ ሌላዋን ይህ ድርጊት የማያስደስታት ሊሆን ይችላል። እርስ በርስ ወይም ከሌሎች ጋር በሚደረጉ ግንኙነቶችም ግጭቶች ሊፈጠሩ ይችላሉ። ከራሳችን ጋር የምንጣለበት ሁኔታ መኖሩንም መገንዘብ ያስፈልጋል።

ከላይ የገለፅናቸው በጉርምስና ወቅት የሚታዩ ባህርያት ናቸው። እስቲ የተጠቀሰውን ህሳብ ለማጠናከር ሌላ ምሳሌ

ልጁምርላችሁ። ዛጅ ወቅት ሰዓተኛ ከፍል ስገባ የነፍሱ ደስታችን መቀመጫዎች ተበታትነው እየሁ። በእንዴ ማዕዘን የተወሰኑ ተማሪዎች ያላፋሉ። ሌሎች ደግሞ እንዴ ተማሪ በሚያወራላቸው ቀልድ ይግግታሉ። በሌላው ማዕዘን ደግሞ የተወሰኑ ጠንዶች እንዴን ልጃገረድ ከበው ያስጨንቁታል። ሌሎች መስኮት ላይ ተንጠልፋለሁ። ምን እንደተፈጠረ ስጠይቃቸው ጥቂት ተማሪዎች «እየተዘናናን ነው!» ሲሉ፤ ሌሎች ደግሞ «ወጣትነታችንን እየናርነው ነው!» ብለው መልስ ሰጡኝ። የጉርምስና ትርጉሙ «ልቅነትና ዝርዝርነት ነው» ያለው ማነው? የትኞቹ ዘርጥኖች ናቸው እንዲህ እንደነሰውህ የሚያደርጉን? በውስጣዊ ህዋሶቻችን የሚከናወኑት አካላዊ ለውጦችስ ምንድናቸው?

ሌላ ንጠመኝንም ላውጋችሁ። በእንድ መንደር ውስጥ ይከናወን በነበረ የግንባታ ሥራ ምክንያት መንገድ ተዘግቷል። ለመተላለፊያ የምትሆን እንዲትጠባብ መንገድ ብትኖርም ወጣቶች ተደርድረው ዘግተዋታል። እንድ በዕድሜ ጠና ያሉ አዛውንት ወጣቶቹን እንዲያሳልፏቸው ሃይለቃል በመሠንዘር ጠየቋቸው። ከወጣቶቹ የተሰጣቸው ምላሽም ስድብ ነበር።

ሌላ ሰው መጥቶ በዚያችው ጠባብ መንገድ ላይ «ልጆች ማለፍ ይቻላል?» ብሎ ሲጠይቅ ግን ሁሉም ተባበሩት። እንዴ ወጣት ድምፁን ከፍ አድርጎ ሌሎች ጓደኞቹ መንገዱን እንዲለቁ ትዕዛዝ አስተላለፋቸው። የመጀመሪያው ችግር የተከሰተበት ምክንያት አዛውንቱ ወጣቶቹ ቀና ሊሆኑ የሚችሉበትን መንገድ ባለመጠቀማቸው ነው። የሁለተኛው ሰው ጥያቄ ግን ሥርዓት የያዘና ትህትናን የተላበሰ በመሆኑ ወጣቶቹ አዎንታዊ ምላሽ እንዲሰጡ ሲያደርጋቸው፤ የመጀመሪያው ግን የወጣቶቹን ባህርይ ያላገናዘበ ነበርና አሉታዊ መልስ እንዲሰጡ አድርጓቸዋል ማለት ነው። ነገሩን ለማጠቃለል ያህል በዚህ ዕድሜ የሚከሰቱ ባህርያት ከጅምሩ አሉታዊ ሆነው የሚፈጠሩ ሳይሆኑ በማህበራዊ ህይወትና ግንኙነት መረን ሊለቁ፤ ወይም ሥርዓት እንዲኖራቸው ሊደረጉ የሚችሉ ናቸው።

ጉርምስና - ትላንትናና ዛሬ

ትላንት ዛሬን አይሆንም፤ ነገም ሌላ ቀን ነው። ቀናት ብቻ አይደለም፤ ሁሉም ነገር ይለወጣል። ጉርምስናም እንደዚሁ በየዘመኑ ይለያያል። የዛሬዎቹ ጠረተኞች በጉርምስና ዕድሜ ላይ በነበሩበት ጊዜ ያላለፉት ህይወትና የዛሬው ትውልድ የጉርምስና ህይወት በጣም የተለያየ ነው።

የዛሬዎቹ ጠረቶች የጉርምስና ሕይወታቸውን ያሳለፉት እጅግ አስቸጋሪ በሆነ ሁኔታ ነበር። ለምሳሌ፣ የአውሮፓ ወጣቶች የ8ኛ ክፍል ትምህርታቸውን እንዳጠናቀቁ የዕለቱ ጉርሣቸውን ለማግኘት በፋብሪካዎች ወይም በገጠር እርሻዎች ውስጥ መቀጠር ነበረባቸው። እንደዘመኑ ትውልድ የተመቻች ሁኔታ ውስጥ ስላልነበሩ ብዙ መቅበጥ አይችሉም ነበር። የሚያገኙት ገንዘብ ስለማይበቃቸው ከገጋት ጀምረው ጀገበር እስከምትጠልቅ ድረስ መሥራት ነበረባቸው።

የፊውዳሉን ሥርዓት ወደጋላ መለስ ብለን ብንመለከት የጉልተኛ ልጆች ከሰባት ዓመታቸው ጀምረው ፈረስ ግልቢያ እና አደን እንዲማሩ ይደረጋል። ከልጅነታቸው ጀምረው የኃላፊነት ስሜትን እንዲያገለግሉ ምቹ ሁኔታም ይፈጠርላቸዋል። የከበርቱ ልጆች ገና በለጋ ዕድሜያቸው በጋራገኙ፣ በንግድ መደብሮች ኃላፊነት እየተሰጣቸው ያድጋሉ። ከፍ እያሉም ሲሄዱ የወላጆቻቸው ወኪል እና ጉዳይ አስፈጻሚ በመሆን ይሰራሉ። ይህ ከሥራ ጋር በአጭር ጊዜ እንዲተዋወቁና ጥሩ ስብዕናን እንዲላበሱ ያደርጋቸዋል። በዚህ ሂደት ከአካላዊ ዕድገት ጋር ማህበራዊ ብሥለትን እያቀናጁ ስለሚላበሱ በጉርምስና ዕድሜ ለሚታዩ ባህርያት ቦታም፣ ጊዜም አይኖራቸውም። የትምህርት ዓለም ከሚፈጀው ባነሰ ጊዜ ውስጥም ብዙውን ነገር ይቀስማሉ።

ለገበት ብሎ ግን በሳይንስና ቴክኖሎጂ መሥክ የታየው ለውጥ በብዙ ነገሮችም የትምህርትን አስፈላጊነት እያገለገለው መጣ። ባለገበት ዘመን ከሞላ ጉደል በመላው ዓለም የሚገኙ ወጣቶች ከተወሰነ መቶ ጋር ለመተዋወቅ በእንዳንድ ሀገሮች የ10 ዓመታት፣ በብዙዎቹ ግን የ12 ዓመታት የትምህርት ጊዜ ማሳለፍ አለባቸው። የ12 ዓመት ትምህርትን ካጠናቀቁ በኋላም የሚያበቃ ጉዳይ አይደለም። ላቅ ያለ ዕውቀትና መቶን ለመገባየት ደግሞ ሁለት ዓመት ወይም ሦስት ዓመት ወይም ከዚያ በላይ በከፍተኛ ትምህርት ተቋማት መማር ይኖርባቸዋል። ከዚህ መረዳት የሚቻለው ቁም ነገር ካለፉት ምዕተ ዓመታት ጋር ሲነፃፀር፣ የአሁኑ ዘመን ትውልድ በእንደ መቶ ለመካን ረጅም ጊዜ የሚወስድበት መሆኑን ነው። ይህ ብቻውን ማህበራዊ ብሥለትን እያስገኝለትም። የወጣቱ አካላዊ ዕድገት ፈጣን ለውጥ የሚያሳይ ሲሆን፣ በተቃራኒው በትምህርት ዓለም ለረጅም ጊዜ መቆየቱ ደግሞ ረጅም የወጣትነት ዘመንን ይጋርጥበታል። በዚህ ወቅት የወጣቱ ዕድሜ ቢገፋም ብዙ ነገሮች ይጉድሉታል። ከዘመናችን የህይወት ውስብስብነት እንፃር ወጣቱ ትውልድ ኃላፊነት የሚገድለው ዓይነት መስሎ የሚታየውም በዚህ የተነሣ ነው። የቀለም ዕውቀት ያግኝ እንጂ የማህበራዊ አኗኗር ብስለት ያንሰዋል። ይህን ብስለት እንዲላበስ የቅርብ እገዛ ማድረግ አሁንም የህብረተሰቡ ሃላፊነት ነው።

ማህበራዊ ብስለት በዕድሜ ወይም ከትምህርት ቤት የሚገኝ ብቻ ሳይሆን የህብረተሰብ የጋራ ክንዋኔ ድምር ውጤት ነው። ስለዚህ ቤተሰብና ህብረተሰብ ጥሩውን ነገር የተሻለ መሆኑን በምሳሌነት ለወጣቱ ማሳየት ከቻሉ በአፀፋው ከወጣቱ ጥሩ ምላሽ የማያገኙበት ምክንያት አይኖርም።

ወዳጅነት

ማንኛውም ሰው የተሟላ ስብእናን ለብቻው ሊፈጥር አይችልም። ከልጅነት እስከዕውቀት የጨዋታ ወይም የሥራ ማህበራዊ ግንኙነትን ይፈጥራል። ይህ ከልጅነት ጀምሮ የሚፈጠርና የሚያድግ ፍላጎት ነው። በብዙ ጓደኛዎች የመከበብ ፍላጎት፣ ከተወሰኑት ጋር ይበልጥ የመቀራረብ ፍላጎት፣ ወዘተ ይታያሉ። ይህ ሁኔታ በተለያዩ ዕድሜ በብዙ መልኩ ይንፀባረቃል። ለምሳሌ፣ በእንደኛ ደረጃ ትምህርት ቤት ሳሉ በመጀመሪያዎቹ ሁለት ዓመታት ውስጥ ወገን ለይቶ ከተመሳሳይ ጾታ ጋር ጓደኝነት የመፍጠር ዝንባሌ ይታያል። በተከታታዮቹ ዓመታት ደግሞ ይህ ፍላጎት ከተቃራኒ ጾታ ጋር ግንኙነት ወደመፍጠር ያዘነብላል። ወንዱ ከልጃገረጃ ጋር አብሮ ወደትምህርት ቤት መመላለስ፣ በዕረፍት ጊዜ አብሮ መሆን ይጀምራል። ይህን ግንኙነት የጓደኞቻቸው ፌዝና ሽሙጥ እንዲሁም በሌሎች የመወያያ ርዕስ መሆንና የመሳሰሉት ሊያላሉት ይችላሉ። በዚህ ወቅት በተቃራኒ ጾታዎች መሀል የሚፈጠረው ጓደኝነት በወሲብ ግንኙነት ደረጃ የሚታሰብ አይደለም። ይህ ግንኙነት አካላዊና ወሲባዊ ብስለት እስከሚያገኙበት ጊዜ ድረስ አብሮ መዝለት የሚችል ከሆነ ግን ሽግግሩ በቀና መንገድ ሊከናወን ይችላል። ከዚህ በኋላ የሚኖረው ግንኙነትና ወዳጅነት ግን እዲስ መልክ ይኖረዋል። ወደዚያ ከማለፋችን በፊት ግን ወሲብን የሚቆጣጠሩት አካላት የትኞቹ እንደሆኑ እንመልከት።

ወሲብን የሚቆጣጠሩ አካላት

ከውጪው ዓለምም ጋር ሆነ በውስጣዊ ህዋሶቻችን መካከል የሚፈጠሩ ግንኙነቶችን የሚመራው ሲራብረም የሚባለው የእእምሮችን ክፍል ነው። በመሆኑም ትዕዛዞችና መረጃዎች ከተለያዩ የሰውነታችን ክፍሎች ወደዚህ ማዕከል ይመጣሉ። መረጃዎቹ ተተንትነው እና ተመርምረው ሲያበቁም ወደልብ፣ ወደሳንባ፣ ወደጡንቻ፣ ወደጨንፍና እንጀት እንዲሁም ወደሚመለከታቸው ሌሎች የሰውነት ክፍሎቻችን ትዕዛዝ ይተላለፋል።

ሲራብረም ከውጪያዊው ዓለምም ሆነ ከውስጣዊ የሰውነት ክፍሎቻችን የሚደርሱትን ማናቸውንም ነገሮች የሚተረጎምና አመራር የሚሠጥ ማዕከል ነው። ወሲብም ከዚህ የእዕምሮችን ክፍል ጋር በእጅጉ የተቆራኘ ነው። በስሜት ህዋሶቻችን እማካኝነት የተመለከትናቸው ነገሮች እንዴት ተፅእኖ እንደሚያሳድሩብንና እንዴት ምላሽ ልንሰጥ እንደሚገባን አመራር የሚሠጠንና ግንዛቤ እንድናገኝ የሚያደርገንም ይኸው ማዕከል ነው።

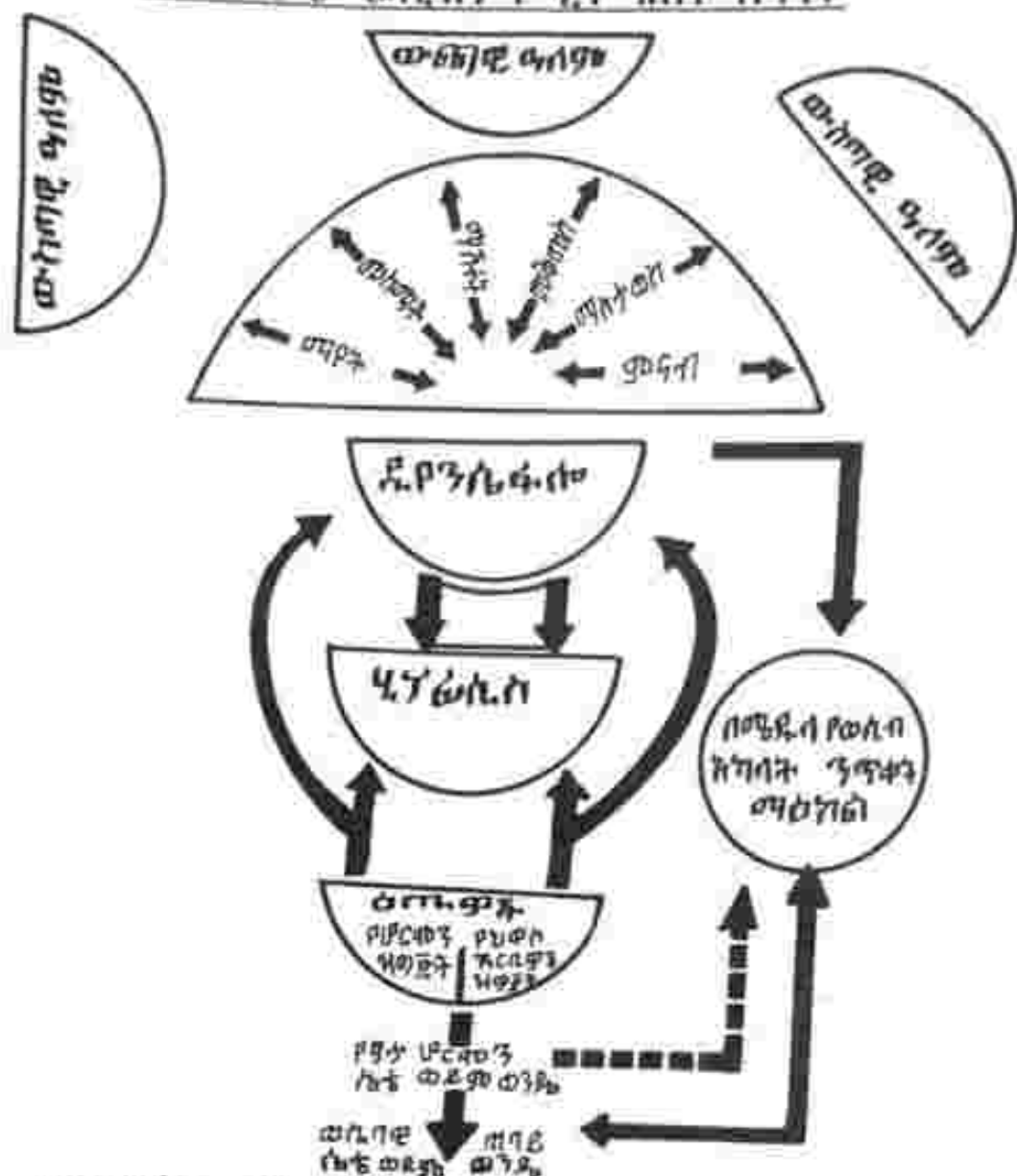
ሂፖፊሲስ

ከትንሽ ማንኪያ ከፍ የሚለው ይህ ዕጢ በሲራብረም ውስጣዊ ክፍል የሚገኝ ነው። ሂፖፊሲስ የጭንቅላታችን ውስጣዊ ሽፋን ጉዳት እንዳይደርስበትም ይከላከላል። ይህ ክፍል የዕድገት ሆርሞንን የሚያመነጭ ነው።

በዚህ ርዕስ ስር በዋናነት የምንመለከተው ሂፖፊሲስ በቆለጥና በሴቷ የእንቁላል ከረጢት ላይ ስለሚፈፀመው ተግባር ነው። እነዚህ ሁለት ወሲባዊ አካላት የዘር ሴቶችን ብቻ ሳይሆን የፆታ መለያ ሆርሞኖችንም የሚያመነጩ ናቸው። ተገቢ የዕድሜ ደረጃ ላይ ሲደርሱ የተለያዩ ሆርሞኖችን በማመንጨት የንቃት ሰጪነት ተግባራቸውን ያከናውናሉ።

በዕንስቶች የእንቁላል ከረጢት ውስጥ ዕንቁላል ተገቢውን ብስለት እንዲያገኝ የሚያደርገው ሆርሞን ፎሊክል ስቲሙሊቲንግ ሆርሞን በመባል ይታወቃል። ይኼው ሆርሞን በተመሳሳይ ሁኔታ በወንዶች የዘር ከረጢትም ውስጥ የወንድ ዘር እንዲበስል ያደርጋል።

ኦሪገናል መግለጫ 3- ወሲብን የሚቆጣጠሩ አካላት

ሁለተኛው የዕጢዎች ተግባር የሆርሞኖች ዝግጅት ነው። የሆርሞኖች ዝግጅት የሚከናወነው በእንቁላል ከረጢትና በቆለጥ ውስጥ በሚገኙ የዘር ሴሎች መኖሪያ ውስጥ ነው።

እዚህ ላይ ሌላው የምንመለከተው ኢንተርሰቲትያል ሴል ስቲሙሌቲንግ ሆርሞን የተሰኘውን ነው። ይህ ዕጢዎች ራሳቸው ሆርሞን እንዲያመነጩ የሚያደርግ አነቃቂ ሂፖፊሲስ ሆርሞን ሲሆን፤ በሁለቱም የታዎች ተመሳሳይ ተግባር ያከናውናል። ይህ ሆርሞን በሁለቱም የታዎች ተመሳሳይ ተግባር የሚያከናውን ቢሆንም፤ በሁለቱም የታዎች ላይ ከንጥረው፤ አፈፃፀሙና ቅደም ተከተሉ የተለያዩ በመሆኑ የተለያዩ ሥም እንዲኖረው ተደርጓል። በወንዶች ዘንድ ይህ ሆርሞን በዚህ ስም ሲታወቅ፤ በሴቶች ደግሞ

ሉቲናይዚንግ ሆርሞን ይፈለግ ይታወቃል። በሥዕሉ የዚህ ህግን ድርጊት በጥቁር ቀለም ተመልክቷል።

ጥቁሮቹ ቀስቶት የሚያመለክቱት ዕጢዎቹ በራሳቸው የሚያመነጩትን ሆርሞኖች ነው። ጥቁሮቹን ቀስቶች ወደታች ብንከተላቸው የሚያደርሱን የፆታ መለያችን ጋ ነው። የእንቁላል ከረጢት የሴትነት ጠባይ ሆርሞንን ሲያመነጭ፣ ቆለጥ ደግሞ የወንድነት ጠባይ ሆርሞኖችን ያመነጫል ማለት ነው። የፆታ ባህርዮች የሚወሰኑት በነዚህ ሆርሞኖች አማካኝነት ነው።

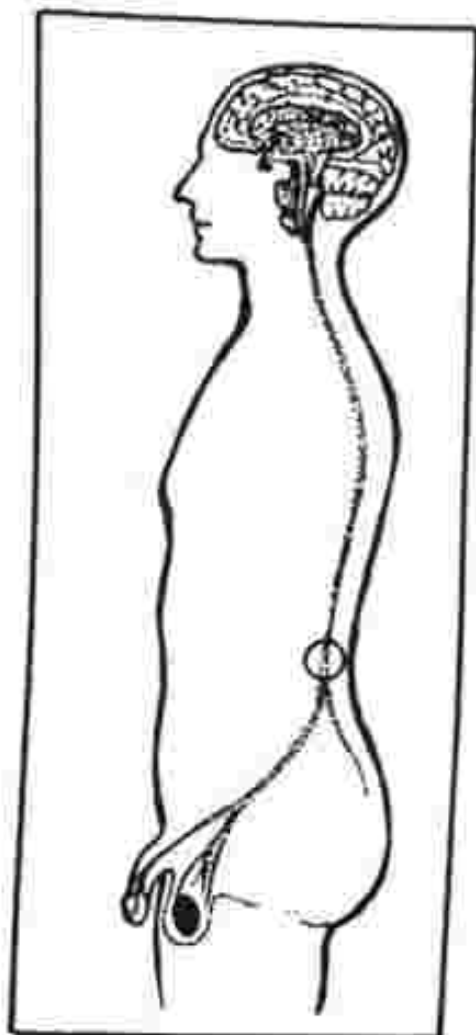
ጥቁሩን ቀስት ወደላይ ተከትለን ስንሄድ ደግሞ በዕጢዎቹ የተዘጋጁ ሆርሞኖች በሂፖፊሲስ፣ በፒቱታሪ ዕጢና በዲየንሴፋሎ ላይ መልሠው የራሳቸውን ተፅዕኖ እንደሚያሳድሩ እንመለከታለን። እነሱም ለሂፖፊሲስ የተለያዩ መረጃዎችን ይሰጡታል። ምን ያህል የክምችት መጠን እንዳላቸው፣ በምን ያህል መጠን እንደሚሠሩ፣ በምን ያህል መጠን መነቃቃት እንዳለባቸው ለሂፖፊሲስ መረጃ ያቀርባሉ። ሁለቱ ክፍሎች፣ ማለትም የእንቁላል ከረጢትና የወንድ ቆለጥ በመዘዋወሪያ ሥሮቻቸው መጠነ ብዙ ሆርሞን የሚያፈሱ ከሆነ ምን ያህል አነቃቂ ሆርሞኖች ማዘጋጀት እንዳለበት ሂፖፊሲስ ያሠላል። በተቃራኒው በመጓጓዣ ሥሮቻቸው የሚያስተላልፉት ሆርሞን መጠን እነስተኛ ከሆነ ማካካሻ ፎሊክል ስቲሙሌቲንግ ሆርሞን ወይም ሉቲናይዚንግ ሆርሞን ለማሰራጨት ራሱን ያዘጋጃል። በዚህ የተነሳ ሂፖፊሲስና ሌሎች ዕጢዎች እርስ በርሳቸው ተፅዕኖ የሚደራረጉና የሚደጋገፉ መሆናቸውን መረዳት ይቻላል።

በቀኝ በኩል ያለው ጥቁር ነጠብጣብ ለተባዕቶች ልዩ ትርጓሜ አይኖረውም። ምክንያቱም የወንዶች የዘር መፈጠር ሂደት ዑደት እንደሴቶች ጊዜ እየጠበቀ የሚፈፀም ሳይሆን በቋሚነት የሚከናወን ክስተት በመሆኑ ነው።

ዲየንሴፋሎ

ይህ ከግሪክ የተወሰደ ቃል ነው። ይህ አካል በሴሬብሪም ውስጥ ሂፖፊሲስ አጠገብ የሚገኝ የአንጉል ክፍል ነው። በሰውነት ክፍሎቻችን ውስጥ ያለው እንቅስቃሴ እና አካላዊ ፍላጎት የራሱ መስተጋብራዊ ሁኔታና የቁጥጥር ሥርዓት ያለው ነው። የጥናት ሰነዶች እንደሚያመለክቱት የፆታ ሆርሞኖች በሂፖፊሲስ ላይ ተፅዕኖና ቁጥጥር የሚያሳድሩት በቀጥተኛ መንገድ ብቻ ሳይሆን በዲየንሴፋሎ አማካኝነትም ነው። በሂፖፊሲስ አቅራቢያ የሚገኘው

ቦታ ለዚህ የሚያገለግል ሲሆን ይህ ሥፍራ ሃይታለመስ በመባል ይታወቃል። በዚህ ሥፍራ የሚገኙ የነርቭ ሴሎችም ሆርሞን ያመነጫሉ። ይህ ኔውር በመባል የሚጠራ ሆርሞን ሲሆን ሂፖፌሲስን ከፎሊክል ስቲሙሊቲንግ ሆርሞን ወይም ሉቲናይዚንግ ሆርሞን ነፃ የሚያደርግ ነው። ይህ ሆርሞን ሪሊዚንግ ፋክተር በመባል ይታወቃል። በዚህም ምክንያት ይህ የሴሬብረም ክፍላችን በቁጥጥር ሥርዓት ሂደት ውስጥ ተሳታፊ ይሆናል ማለት ነው።

እስከአሁን የተመለከትነው ዕድገትን የሚያፋጥኑ ሆርሞኖችን ነው። ሂፖፌሲስ ከዲያንሴላሎ ልዩ ልዩ መረጃዎችን እንደሚቀበል ተመልክተናል። በነዚህ አካባቢዎች ሴሎች ለፆታ አድገት አስፈላጊ የሆኑ የነርቭ ማዕከላትም ይገኛሉ። እነዚህ ማዕከላት ስነፍጥረታዊ ወቅታቸውን ጠብቀው ሥራቸውን ያከናውናሉ። ለምሳሌ፣ በመጀመሪያዎቹ ስምንት እና አስር ዓመታት ውስጥ ሂፖፌሲስን እዝጋሚ ሥራ እንዲያከናውን ሲያደርጉት በተከታታዮቹ ዓመታት ደግሞ ፈጣን ዕንቅስቃሴ እንዲያደርግ ይረዱታል። እንደ መቆጣጠሪያ ቫልቭ ሆነው ይሰራሉ ማለት ነው።

ሥዕላዊ መግለጫ 4 የተቆጣጣሪ አካላት አቀማመጥ

በዲያንሴላሎ ውስጥ ሌላ ማዕከልም ይገኛል። ይህም ከተቃራኒ ፆታ ጋር የምንፈጥረውን ግንኙነት የሚያነቃቃና የሚያበረታታው ክፍል ነው። በሴሬብረማችን ውስጥ ሴሎችም ልዩ ልዩ ተግባሮችን የሚያከናውኑ ማዕከሎችን መጥቀስ ይቻላል። ይሁንና ሁሉም ራሳቸውን ችለው ተግባራቸውን የሚያከናውኑ ሳይሆኑ ከሌሎች ጋር በመደጋገፍ የሚንቀሳቀሱ ናቸው።

«ጎፃ» የነርቭ ሥርዓት

ይህ ስርዓት አንጉል፣ ህብለ ሰረሰረና ነርቮች በአንድነት የሚፈጥሩት ነው። አንጉልና ሰረሰር ደግሞ በአንድነት ማዕከላዊ ሥርዓተ-ነርቭን ይፈጥራሉ። እንደሚታወቀው በጣም ጠንካራ የሆኑ ስሜቶች አሉን። እነዚህ ስሜቶች እንዳንድ ጊዜ ከቁጥጥራችን ውጪ ሆነው የሚከሰቱ ናቸው። ለምሳሌ፡ እንዲሁ ልጃገረድ ከአንድ ጉረምሣ ጋር ብቻዋን በምትሆንበት ወቅት የሚፈጠርባት ስሜት አለ። ከባድ ፊተና ሲገጥመን የሚለማን ስሜት ይኖራል። እንደ ሾፌር መኪና ሲያሽከረከር፣ እንስሳ በመንገዱ ላይ ጥልቅ ቢልበት ይደነግጣል፤ የልቡ ምት ይጨምራል፤ የጡንቻ መኮማተርና መዘርጋት፣ ማጠር ወዘተ ይከተላል።

የዚህ ዓይነቱ ክስተት ፈጣን ምላሽን ይጠይቃል። ይህን ዓይነት አስደንጋጭ ፍርሃት እና ጭንቀትን ፈጣሪ የሆኑ ክስተቶች በአፋጣኝ ምላሽ የሚያገኙት ከማዕከላዊ የነርቭ ሥርዓት ነው። ይህም የነርቭ ሥርዓት የራሱ የሆነ የዕዝ ማዕከል በዲያንሴፋሎ ውስጥ ሲኖረው፣ በተወሰነ መልኩ መረጃዎችን የሚያገኘው ከውጪው ዓለም ነው። ሥራውን የሚያከናውነው በራሱ መንገድ በመሆኑም ነው «ጎፃ» የሚለውን ቃል የተገለገልነው። ሥራውን በቀጥታ ከእኛ ፈቃድ ውጪ የሚያከናውን መሆኑ ቢታወቅም እንዴት እንደሚያከናውነው ግን በቀላሉ ለመረዳት አንችልም። መልእክትን ከውጪያዊው ዓለም ወደማዕከላዊ ሥርዓተ-ነርቭ የሚያደርሱት የስሜት ነርቮች ሲሆኑ፤ አፀፋ መልሶችን የሚሠጡትና መልዕክትን ከማዕከላዊ ሥርዓተ ነርቭ ወደፈፃሚ አካላት የሚወሰዱት ደግሞ ቀስቃሽ ነርቮች ይባላሉ።

ሴሬብራል ልህፅ

ከዲያንሴፋሎ በላይ የምናገኘው ክፍል ሴሬብራል ልህፅ የሚባለው ነው። ይህ ውጪያዊ ክፍሉ በነርቭ ሴሎች የዳበረ ሲሆን በሥዕላዊ መግለጫ 3 ላይ በጥቁር ቀለም ተከቦ የተመለከተው ነው። ይህ ሥፍራ የእኛነታችን መገለጫ ነው ማለት ይቻላል። ዓይናችን የተመለከተውን፣ ጆሮአችን የሰማውን፣ እፍንጫችን ያሸተተውን እና በእጃችን የዳሰሰነውን በእሱ አማካኝነት እንገነዘባለን።

ይህ ክፍል የደረሰውን ይዘግባል። ማስታወሻ ስንፈልግም ከዚህ ክፍል ተመዝግቦ እናገኘዋለን። ከዚያም አኳያ እናነፃፅራለን፤ እንገመግማለን፤ ዕቅድ እናወጣለን፤ ውሣኔ ላይ እንደርሳለን።

ስሜትና ምክንያት ሳይጣጣሙ ሲቀሩ

አሁን ስሜትና ምክንያት ያላቸውን ልዩነቶች ለመረዳት ዐቅሙ አላችሁ። ስሜት ከዲያንሴሳሎ የሚመነጭ ሲሆን፤ ምክንያት ደግሞ ከሴራብራል ልህፅ የሚመነጭ ነው። ሁለቱም ሁልጊዜ በተመሳሳይ አቅጣጫ ይሄዳሉ? ሁለቱም በተመሳሳይ መንገድ ነው ተሽከርካሪውን (ሰውየን) የሚያሸከርክሩት? በራሳችሁ የህይወት ንጠመኝ ጡስጥ ስሜትና ምክንያት ተቃርነውባችሁ አያውቁም?

እንደ ሰው ስሜቱ በጣም ሲጉዳ፤ ጥቃት ሲደርስበት፤ መሄጃ ሲያጣ፤ ግራ ሲገባው፤ እጅጌውን ሊጠቀልልና በጣም ሊማታ፤ ዛፍ ሊጎነጥል፤ መጥፎ ቃላት ሊሰነዝር፤ የተሰፋውን ሊተረትር፤ ወይም ዕቃ ሊሰባብር ይችላል። በዚህ ሁኔታ ግለሰቡ ከመልካም ባህርይ ያፈነግጣል። ይህ ጠንካራ የስሜት ና ንግግ ከዲያንሴሳሎ የሚመነጭ ሲሆን በሴራብራል ልህፅ ላይም ተፅዕኖ ያሳድራል። ሴራብራል ልህፅ ይህን ማዕበል በየጊዜው መቋቋም የሚያዳግተው ይመስላል። በዚህ ወቅት ነው እንግዲህ ሰውየው ራሱን መቆጣጠር ተስኖታል የምንለው። ይህ ራሳችንን እንዳንቆጣጠር የሚያደርገን የስሜት ማዕበል (ጥገድ) ካለፈ በኋላ ደግሞ ሴራብራል ልህፅ የራሱን ሥራ ይጀምራል።

ሴራብራል ልህፅ ሥራውን ሲጀምር ግለሰቡ ራሱን መቆጣጠር የሚጀምርበት ወቅት መምጣቱን ያመለክተናል። ግለሰቡ ባለፉት ጊዜያት የፈፀማቸው ስህተቶች ካሉ በጣም ይፀፀታል። ያደረሰው የንብረት ጉዳት ካለ ለመካሰ እና ለመጠገን ይፈልጋል። ያመለክታል ሰውን ያስተካክላል፤ በጥቅሉ ስህተቱን ሲያርም ይስተዋላል። በወሲብ መነቃቃት ረገድ የሚፈፀመውም ተመሳሳይ ነው። ስሜታችን ሲያይል ራሳችንን ለተወሰነ ጊዜ መቆጣጠር ይሳነናል። የዚህ ውጤቱ ጉምዛ ሊሆን ይችላል። ስሜታችን ገንፍሎና አይሎ በራሳችንም ሆነ በሌሎች ላይ የማይጠገን ስብራት ወይም የማይሸር ጠባላ ልናስከትል እንችላለን። ይህን የምንገነዘበው በኋላ በሴራብራል ልህፅ አማካኝነት ነው።

ዓለማችንን በተጨማሪም ስንመለከተው

እንዲት እናት እንቅልፍ እሸልጧት ሣለ፤ በመኝታ ቤቷ አጠገብ ከሚያልፍ የተሽከርካሪ ድምጽ ይልቅ በሌላ ክፍል የተኛ ህፃን ልጇ ለቅሶ ከመቅዕበት ከእንቅልፏ ይቀሰቅላታል። የህፃኑ ለቅሶ ከሞተሩ

ድምፅ ያነሠ ቢሆንም ይበልጥ ስሜቷን ይሰበዋል ማለት ነው። ስሜታችንን የማይስቡ ውጪያዊ ነገሮች ወደአዕምሮአችን ጓዳ ከመዝለቃቸው በፊት በዲያንሴፋሎ አማካኝነት ይጣራሉ ይመረመራሉ። ዲያንሴፋሎ እነኚህን ነገሮች ወደሴሬብራል ልህፅ ከመድረሳቸው በፊት ያጣራና እንዳይሸጋገሩ ያግዳቸዋል። ይህን ክንዋኔ ዲያንሴፋሎ ባያከናውን ኖሮ በሴሬብራል ልህፅ ላይ ጫና ስለሚበዛበት ችግር ባጋጠመው ነበር።

በፍቅር የከነፈ ወጣት ለምሣሌ ባፈቀራት ሴት ጥሩ ገዕታ ከፋኛ ሊመስል ይችላል። ቆንጆ ዓይኖቿን፣ ፈገገታዋን ያደንቃል። ሌላ ወጣት ደግሞ ስለዚህች ሴት አስተያየት ስጥ ቢባል ጉራዳ እፍንጫዋንና ከርዳዳ ፀጉሯን በማጉላት ሊገልፃት ይችላል። ይህ የሚያሳየን ስለአንድ ነገር የተለያዩ ሰዎች የተለያዩ አመለካከትና አስተያየት ሊኖራቸው የሚችል መሆኑን ነው። እንዲሁ ውብ ያደረጋትን ሌላው ያቃልላታል። «ውበት የሚወሰነው በባለቤቱ ዓይኖች ነው» የሚባለውም በዚህ የተነሣ ነው።

በተለያዩ ሰዎች ብቻ ሳይሆን በአንድ ሰው ላይም ግን በጊዜና በቦታ ልዩነት የአስተያየት ልዩነቶች ሊከሰቱ ይችላሉ።

ለስተኛና የመጨረሻ ምሣሌ አድርገን የምንወስዳት የምሽት ጓደኛችን የሆነችውን ጨረቃን ነው። ጨረቃን ከጉን በአግድሞሽ ስናያት በጣም ተልቃ ትታየናለች። እንጋጠን ስንመለከታት ደግሞ እንሳ እናያለን። ይህ ሊሆን የቻለው ጨረቃ መጠኗንና ርቀቷን በመቀያየሯ አይደለም። ለውጡ የተፈጠረው በኛ የእይታ ሁኔታ ነው።

በአንድ ቀጥተኛ ጉዳና ላይ 25 ሜትር ርቆ የተመለከትነው ግለሰብ በተመሳሳይ ርቀት 6ኛ ወይም 7ኛ ፎቅ ላይ ሆኖ በንመለከተው እንሶ እናያለን። ይህ የሚያሳየው ህዋሶቻችን እንዳንደ የስሌትና የብይን ስህተት ውስጥ ሊጥሉን እንደሚችሉ ነው።

በወሲብም ረገድ ሁኔታው ተመሳሳይ ነው። የማይሆነው ጉዳይ የሚሆን፣ የማይዘልቀው ፍቅር የሚያዛልቀን መስሎ ሊታየን ይችላል። ይህ በተጨማሪም ዓለማችን የሚያጋጥመን ክስተት ነው።

ሰበአዊ ፍጡር በተቀዳጀው ፈጣን የዕድገት ደረጃ የተነሳ እነኚህን መሰል ችግሮችን ቀርፏል። ለምሣሌ፣ የአንድን ነገር ገዕታ በስሜት ህዋሶቻችን አማካኝነት መረዳት ቢያዳግተን ቱክኖሎጂ ባፈራው መሣሪያ በፎቶግራፍ ካሜራ እና በመሣሰሉት መጠቀም እንችላለን።

ችግሩ ስለምናፈቅረው ሰብዓዊ ፍጡር ማወቂያና የጥራት መለኪያ መሣሪያ አለመሰራቱ ነው። ስለዚህ እንደጨረቃዋ ወይም ፎቅ ላይ ቆሞ እንደተመለከትነው ሰው በሰሜት ተውጦን ስለምናፈቅረው ሰው ትክክለኛ ሁኔታ የተሳሳተ ግንዛቤ በመያዝ ፀፀት ላይ እንዳንወድቅ በእርጋታ ነገሮችን ከተለያዩ አቅጣጫ መመርመር ያስፈልገናል ማለት ነው።

ሰውና ወሲብ

በዚህ ርዕስ ስር ስለብዙ ጉዳይ ማውሳት ይቻላል። ሰው ምንድነው? ወሲብስ? ወዘተ። ይሁንና ስለሰው ምንነት በዝርዝር ለመረዳት የሰብዓዊ ፍጡርን አካል ከፋፍሎ በተናጠል መመልከት አስፈላጊ አይሆንም። በዚህ ዓይነት መንገድ የሰብዓዊውን ፍጡር ማህበራዊ ፋይዳ ለመረዳት መሞከርም የለብንም። ወንዶችም እንሁን ሴቶች የወሲብ አካሎቻችን ከእኛ ተነጥለው የሚታዩ አይደሉም። በሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 3 እንደተመለከትነው፣ የወሲባዊ አካላት አፈጣጠርና ክንዋኔ ከእኛነታችን የተነጠለ ሳይሆን ከመላው አካላችን የተለያዩ ክፍሎች ጋር በአጅጉ የተሣሰረ ነው።

የፆታ ባህርያትን በመፍጠር፣ ከተቃራኒ ፆታ ጋር በሚኖረን ግንኙነት አዎንታዊም ይሁን አሉታዊ ገፅታ በማሳየት ረገድ የተለያዩ የሠውነታችን ክፍሎች የየራሳቸውን ሚና ይጫወታሉ። ይህን በአዕምሮአችን የተለያዩ ክፍሎች የሚፈፀም ድርጊት መረዳት በእኛ አቅም የማቻል አይደለም። እንደ ሁኔታ ሲገጥመን ምንጩን መገንዘብ ያዳግተናል። ዲያንሴፋሎ ለምሳሌ ወሲባዊ ማነቃቃት በሚያደርግበት ሰዓት ስለወሲብ የበለጠ በማሰብ እንጨነቃለን። ይሁንና ህሊና ያለን በመሆኑ ከእንስሳት በተለየ መልኩ ፍላጎታችንን አቅጣጫና ፈር ልናስይዘው እንችላለን።

የሰው ልዩ ባህርይ በፈለገው መንገድ ህይወቱን ለማለምለም፣ ደስታን የሚያገኝበትን ሁኔታ መፍጠር የሚያስችል ህሊና ያለው ፍጡር መሆኑ ነው። እንስሳት ይህ ዓይነቱ ችሎታ የላቸውም። የሰብዓዊ ፍጡር ወሲባዊ ጠባይ መረን የለቀቀ አይደለም። ልቅና ልጓም የለሽ መሆንም አይችልም። በርግጥ የሰው ልጅ ወሲብን በጥሩም ሆነ በመጥፎ ገፅታው ሊመራው ይችላል። በአሁኑ ጊዜ ወሲብ ዋነኛ አጀንዳ የሆነበት ምክንያትም ለዚህ ነው። ብዙ ጠባብት ምክንያትም ወሲብ ወደመጥፎ አቅጣጫ፣ ወደአስከፊ ሁኔታ እንዳያመራ ለማድረግ ነው።

በውጪያዊው ዓለም ተፅዕኖ የሚከሰቱ ጠንካራ ስሜቶች የወሲብ ፍላጎታችንን ያጠነክሩታል። እነዚህን የምንገነዘበው በቅርብ ርቀት ወይም በቀጥታ ገንኙነት ላይ ሆነን ነው። በአፅምርአችን የምንፈጥራቸው ምናቦች ወይም ትውስታዎቻችንም ፍላጎታችንን ሊቀሰቅሱት ይችላሉ። ይሁንና ሁሉንም በተገቢው መንገድ ለንቁጣጠር እና ለንገራው እንችላለን። እንቁጣጠር ስንል ግን ማዕቀብ እናድርግ ማለታችን ሳይሆን፤ ከእንስሳት የሚለየን ባህርይ ያለን መሆኑን ለማመልከት ነው።

ከወጣትነት ወደተሟላ ሰውነት መሸጋገር

የወንድ የወሲብ ብልት በአፈጣጠሩም ሆነ በአቀማመጡ ከሴቷ ይልቅ ግልፅ ስለሆነ ጡይይታችንን በሱ እንጀምር። እናንተም መጠነኛ መንገርደራዩ ዕውቀት ይኖራችኋል ተብሎ ይገመታል።

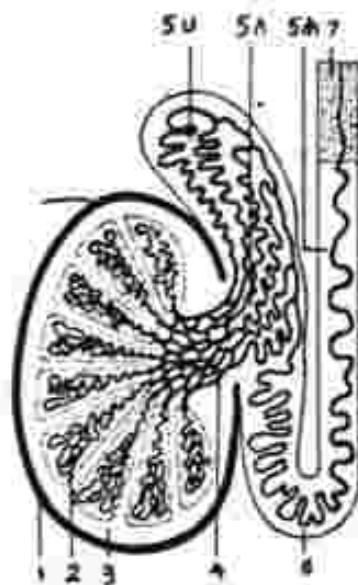
የቆለጥ ፍሬዎች

የቆለጥ ፍሬዎች መፈጠር የሚጀምሩት በፅንሰ ወቅት ነው። ከላሊት አካባቢ የሚፈጠሩት እነዚህ ፍሬዎች ከተወሰነ ጊዜ በኋላ ወደመደበኛ ሥፍራቸው ያመራሉ። ይህ የቆለጥ ፍሬዎች መደበኛ አድራሻ ማህደረ - ቆለጥ በመባል የሚታወቀው ነው። በመጀመሪያ የፅንሰ ሳምንቶች እግር መጋጠሚያ መሃል ቦታ ላይ ስንጥቅ የነበረው ስፍራም በኋላ ወደውጪያዊ የወሲብ ብልት አካልነት ይቀየራል። ወደውጪያዊ የወሲብ ብልት አካልነት ከሚቀየረው የተወሰነው ክፍል ጊዜውን ጠብቆ ራሱን ወደከረጢትነት ይለውጣል። ይህ ከረጢት ተሠርቶ እንዳበቃ የቆለጥ ፍሬዎች ቀደም ብለን እንደጠቀስነው ወደዚህ ቦታ በመግባት ሥፍራቸውን ይይዛሉ። የቆለጥ ፍሬዎች ሥፍራቸውን የሚይዙት ከወሊድ በፊት ፅንሱ በማህፀን ውስጥ እንዳለ ነው። ይህ ተፈጥሮአዊ ሂደት ሳይከናወን ቀርቶ እንደ ህፃን ከተወለደ እና እስከ ሁለት ዓመት ፍሬዎቹ ቦታቸውን ካልያዙ ህፃኑን ወደሃኪም ቤት መውሰድ ያስፈልጋል። የቆለጥ ፍሬዎች ከላሊት አካባቢ ሳሉ ዘር ማፍራት አይችሉም። ለዚህም ምክንያቱ ከሁለት ወይም ሦስት ዲግሪ የበለጠ መቀት ስለማይፈልጉ ነው። ሰውነታችን ደግሞ ከዚህ የበለጠ መቀት ስለሚኖረው ዘሮች እንዳይዘጋጁ በማድረግ ህፃኑ ሲያድግ መካን ሊሆን ይችላል።

የቆለጥ ፍሬዎች እስከ ዘጠኝ ዓመት ድረስ እዝጋሚ ዕድገት የሚያሳዩ ሲሆን፤ ከዚህ ዕድሜ በኋላ ግን የዲያንሴፋሎ ዕጢ ሥነፍጥረታዊ ጊዜውን ጠብቆ መልዕክት ስለሚሰጣቸው ዕድገት ማሳየት ይጀምራሉ። ሂፖፊሲስ ደግሞ ፎሊክል ስቲሙሌቲንግ ሆርሞን እና ኢንተርስቲትያል ሴል ስቲሙሌቲንግ ሆርሞን የተሰኙ ሆርሞኖችን ይለግሳቸዋል። ሁለቱ ሆርሞኖች፤ ፍሬዎቹ ተገቢውን ብስለት እንዲያሟሉ ያደርጓቸዋል። (የቆለጥ ፍሬን ውስጣዊ ክፍል በሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 5 ይመልከቱ።)

የቆለጥ ማህደር በ200 ተጫጭን የግድግዳ ድሮች የተከፋፈሉ ክፍሎች አሉት። በዚህ ሽፋን ውስጥ የቆለጥ ፍሬ የሚገኝ ሲሆን፤ ይህም ክፍል የተገነባው በሴሚኒፈረስ ኮንዳክት ነው። በፎሊክል ስቲሙሌትንግ ሆርሞን አማካኝነት የወንድ ዘር አመንጪ ሴሎች በዚህ ቦታ ይፈጠራሉ። (ይህም በሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 5 በቁጥር 2 የተመለከተው ነው።)

በነዚህ ስፖንጅማ አካሎች ውስጥ የህዋስ ክምችቶች ይገኛሉ። እነዚህ ህዋሶች በኢንተርስቲትያል ሴል ስቲሙሌትንግ ሆርሞን ተጽእኖ አማካኝነት የወንድ ጾታ ሆርሞንንም ይዘጋጃሉ። ይህ የቆለጥ ፍሬ ሆርሞን ቀደም ሲል የተመለከተውን ሁለተኛ የፆታ ባህርይ የሚወስንም ነው። ከዚህ በተጨማሪ እንደአሥፈላጊነቱ በነርቭ ሥርዓታችን ውስጥ ወደጉርምስና ደረጃ ከተሸጋገርን በኋላ የሚኖረንን ፆታዊ ባህርይ እንዲጉለበት የሚያደርግ ነው። (ይህን በትክክል ለመረዳት በሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 6 በማይክሮስኮፕ ያደገውን የሴሚኒፈረስ አካሎች ተመልከቱ።)

ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 5- የቆለጥ ፍሬና ኤፒዲዲሚሥ

1. የቆለጥ ፍሬ ውጫዊ ሽፋን
2. ሴሚኒፈረስ ኮንዳክት ከቆለጥ ፍሬ ድሮች ጋር
3. ውጫዊ ሽፋንን ከሴሚኒፈረስ መለያ ሥፍራ
4. የቆለጥ ፍሬ ሥሮች
5. ኤፒዲዲሚስ ሀ. ጭንቅላት ለ. ሥጋ (ሰውነት) ሐ. ጭራ
6. ኤፒዲዲሚስ ኮንዳክት
7. የደፈረንስ ኮንዳክት መጀመሪያ

ከሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 6 በስተግራ የወንድ ዘር አመንጪ ህዋስና ኢንተርስቲትያል ሕዋስ ይታያሉ። እነዚህ የወንድ ዘርን

በመመገብ ማና ያላቸው ሲሆኑ በስተቀኝ በቱፕር 2 ደግሞ ሲሚኒፈር ኮንዳክት የዘር ሴሎችን በፎሊክል ስትመሉቷንን ሆርሞን አማካኝነት ማዘጋጀት ሲጀምር ይታያል። የወንድ ዘር አመንጪ የሆኑት ህዋሶችም ቀስ በቀስ ይከፋፈላሉ። በየጊዜው በተለያዩ ደረጃዎች በማለፍ አያደጉ ይመጡና እንደልብ ለመንቀሳቀስ የሚያስችላቸውን ጭራ ይፈጥራሉ። በዚህም ንዩክለስን ከብብ የነበረው ፕሮቶፕላዝም መጠኑን እየቀነሰ ይመጣል። ሙሉ በሙሉ ሲወገድላቸው ነፃ ሆነው በሲሚኒፈር ኮንዳክት ውስጥ ተንላፎ በማለፍ የተቆጣጠረ ድር መሣይ ቅርፅ ወዳለው ኤፒዲዲሚስ ያመራሉ።

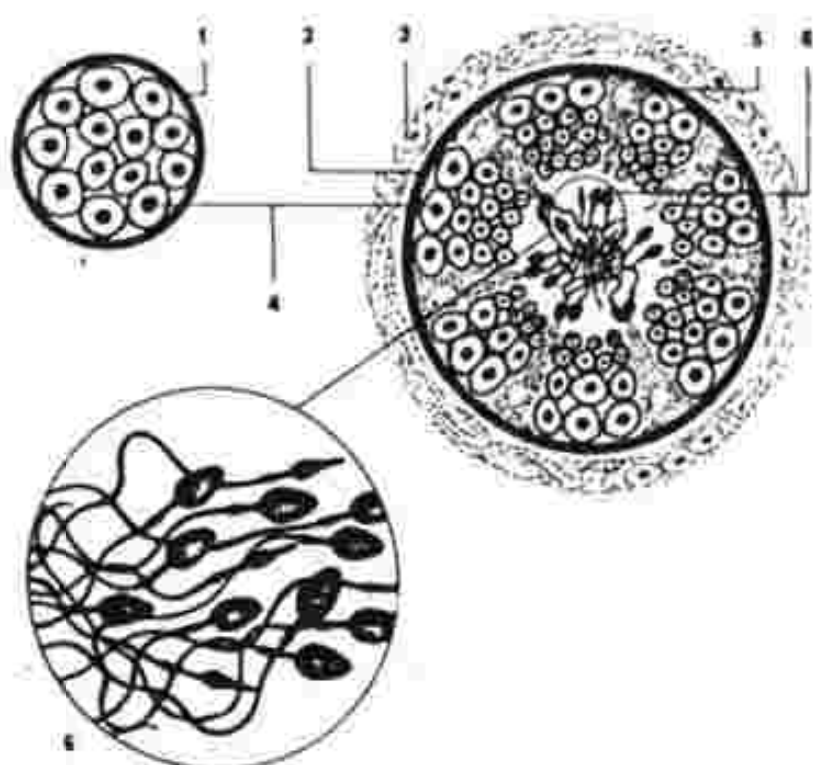
ኤፒዲዲሚስ (የዘር መቋጠሪያ አካል)

በሥዕላዊ መግለጫ ቁፕር 5 የተመለከተው አካል ኤፒዲዲሚስ በመባል የሚታወቀው ሲሆን፤ የወንድ ዘር በዚህ ክፍል ውስጥ እንደገባ በሚያመነጨው አሲድ ፈሳሽ አማካይነት የተወሰነ ጊዜ እንዲቆይ ያደርገዋል። ይህ በሌላ በኩል የወንድ ዘር ተከማችቶ በተፈለገ ጊዜ እንደልቡ ለመውጣት እንዲችልና ኃይሉንም ለማግኘት ይረዳዋል። ኤፒዲዲሚስ በተጨማሪ የበሰሉ የዘር ሕዋሶችን የማከማቸት ተግባርም ያከናውናል።

የወንድ ዘር የመተላለፊያ ቦታዎች

የወንድ ዘር የሚተላለፍባቸውን ቦታዎች ለመረዳት ሥዕላዊ መግለጫ ቁፕር 7ን እንመልከት። የወንድ ዘር ከተከማቸበት ኤፒዲዲሚስ ውስጥ ቫስ ዲፈረንስ በተሰኘው ተሽካሚ ቧንቧ አማካኝነት ይጓዛል። ኢንጂዩናል ኮንዳክትን በማለፍም እስከ ዩሬትራ (የሽንትና የዘር ቧንቧ) የላይኛው ክፍል ድረስ ይጓዛል። የሽንትና የዘር ቧንቧ መግቢያ ላይ ሁለት ዕጢዎች ይገኛሉ። ጥንድ የሆኑት እነዚህ ዕጢዎች የፕሮስቲትና የሴሚናል ቪሲክል ዕጢ በመባል ይታወቃሉ።

እነዚህ ዕጢዎች በጣም ውፍረት ያለው የወንድ ዘር አልካሊን በመርጨት ፍጥነቱን እንዲቀንስ ያደረጉትን አሲዶች ያስወግዱለታል። በዚህን ጊዜ የወንድ ዘር በዚህ ቦታ ባገኛቸው ከ2 እስከ 5 ሚሊ ሊትር በሚደርሱ የወተት መልክ ፈሳሽ አሲዶች በመታገዝ እንደልቡ መንቀሳቀስ ይጀምራሉ። ወንዱ ርካታ ሲያገኝ የደም ሥርቶ ስለሚወጣጠሩ ዕርካታ ካገኘ በኋላ የወንድ ዘር በሽንትና የዘር ቧንቧ ውስጥ በቀላሉ በማለፍ ከዕጢዎቹ ከመነጨ ፈሳሾች ጋር ተደባልቆ መፍሰስ ይጀምራል።

ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 6- የሴሚኒራሮች ኮንዳክት

1. የወንድ ዘር የሚፈጥሩ ህዋሶች በመፈጠር ሂደት ላይ ሳሉ
2. ሴሚኒራሮች ኮንዳክት የወሰዱበት ብስለት በማግኘት ሂደት ላይ
3. እንተርስቲሲያል ህዋሶች በሆርሞን ዝንጅት ተግባር
4. የወንድ ዘር እመንጪ ህዋሶች ሲከፋፈሉ
5. የወንድ ዘር መጋቢ ህዋሶች
6. ዕድገታቸው የተሟላ የወንድ ዘሮች ከነጭራቸው (ጫፋቸው የእንቁላል ቅርፅ ሲይዝ እስከ 0.005 ሚሊ ሜትር ይደርሳሉ)

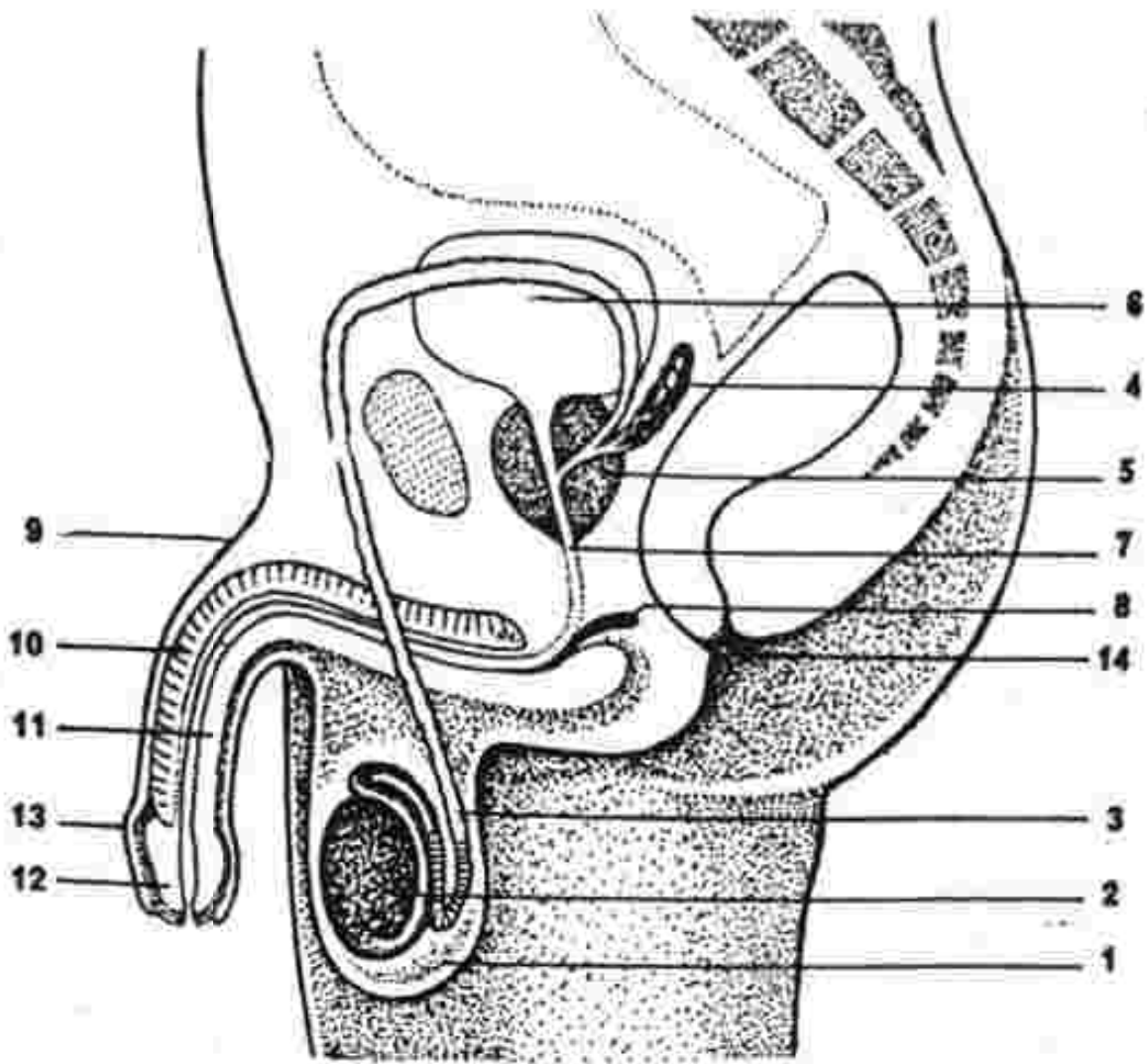
የወንድ ዘር በሚፈለበት ወቅት የላይኛው የሽንትና የዘር ቧንቧ ክፍል በራሱ ተፈጥሮአዊ ጊዜ ይዘጋል። ይህ የሚሆንበት ምክንያት የወንድ ዘር ወደሽንት ከረጢት ተመልሶ ከሽንት ጋር ተቀላቅሎ በመውጣት ጉዳት እንዳይደርስበት ነው። ተፈጥሮ ሚዛናዊ በሆነ መንገድ ያዘጋጀቸውን ዘሮች እንዳይበላሹባትና ጉዳት እንዳይደርስባቸውም ትንክብራቸዋለች። የወንድ ዘር በሽንትና የዘር ቧንቧ ውስጥ በሚያልፍበት ጊዜ በቧንቧው ግድግዳ ላይ የሚገኙ አሲዶች ቢኖሩ፣ የወንድ ዘር እንዳይጉዳት የኮውፐር ዕጢ የተባለው በበኩሉ የተለየ ፈላሽ በማመንጨት የቧንቧውን ግድግዳ ያፀዳለታል። ከዚያ በኋላ በእንደ ግንኙነት ወቅት የወንድ ዘር ሴሎች በጭራዎቻቸው አማካኝነት እየተምዘገዙ ወደሴቷ ብልት ዘልቀው በመግባት ዕንቁላል ለማግኘት ይራውጣሉ።

የቁጥጥር ዘርብ ሥርዓት

የወንድ ዘር ሥነፍጥረታዊ ግብ ጽንሰ መፍጠር ነው። በሴቷ ብልት ውስጥ ከገባ በኋላ ለሁለት ቀን ያህል ህልውናውን ጠብቆ ይቆያል። ይህ የወንድ ዘር የመፍሰስ ሂደት በተገቢው ጊዜና በተገቢው ሁኔታ መከናወኑን የሚቆጣጠረው የዘርብ ሥርዓታችን ነው። አውቶማቲክ የሆነው ይህ ሂደት በሰነፍጥረት ቋንቋ በንጥቀት /reflex/ የሚከናወን ነው። የወንድ ዘር ማፍሰስን ተግባር በንጥቀት የሚያከናውነው ማዕከልም በሥዕላዊ መገለጫ ቁጥር 4 የተመለከተው ስፓይናል ሜዱላ በኩብ ተለበት ውስጥ ይታያል።

የወንድ ዘር የመፍሰስ ሂደት ከወንድ ብልት መቆም ጋር በንጥቀት የሚከናወን ሲሆን፣ በእዚጋማ የዕድገት ለውጥ ባለፉ እንስሳትም ሂደቱ ተመሳሳይ ነው። የጽንሰ ሂደት ግን በተለያዩ ፍጥረታት በተለያዩ ዓይነት መንገድ የሚከናወን ነው። የመጀመሪያው፣ የዕድገት መጠናቸው ዝቅተኛ በሆነ በውሃ ውስጥ በሚገኙ ፍጥረታት፣ በዓማ፣ በእንቁራረት ወዘተ የሚከናወነው የጽንሰ ሂደት ነው። ይህ ውጫዊ የጽንሰ መፈጠር (external fertilisation) ይባላል። ከውሃ ውጭ የሚከናወንበትም ምክንያት ህዋሳቱ ከውሃ ውጪ በፍጥነት ስለሚደርቁ ነው። ሁለቱም የወንድ ዘርና እንቁላሉ ውሃ ውስጥ መጀመሪያ ይለቀቁና በኋላ በማዕበል በመጓዝ ይገናኛሉ። ይህ ዓይነት ግንኙነት ብዙውን ጊዜ ውሃው ወደተለያዩ አቅጣጫ ሊያመራ የሚችል በመሆኑ አስተማማኝ አይደለም። አስተማማኝ የሚሆነው በብዛት ሁለቱም የተለቀቁ እንደሆነ ብቻ ነው። ከተለቀቁት ውስጥ የተወሰነው ፍሬ ይሠጣል። የሰብአዊ ፍጡር አፀናነስ ግን ከዚህ ላይት ባለው ውስጣዊ ፅንሰት (internal fertilisation) ይፈፀማል። ይህ ዓይነት ፅንሰ ፍሬ ለማስገኘት በጣም የተሻለ መንገድ ነው።

ሰብዓዊ ፍጡርን ልዩ የሚያደርገው የወንድ ዘር የሚፈሰውና ፅንሰ የሚፈጠረው በተቃራኒ ሆኖ የወሲብ ብልት ውስጥ መሆኑ ነው። ይህም የሰብዓዊ ፍጡርን ዘርና ፅንሰ ጥበቃና እንክብካቤ እንዲያገኝ አስችሎታል። ይህን በማድረግ ረገድ ትልቅ አስተዋጽኦ የሚጫወተው በወንድ የወሲብ ብልት ውስጥ የሚገኘው ዩሬትራ (የሽንትና የዘር ሷጊ) ነው። ዩሬትራ የወንድ ዘር ሴቷ የወሲብ ብልት ድረስ እንዲጓዝ ያደርጋል።

ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 7- የወንድ የወሲብ ብልት

1. ማህደረ ቆለጥ	8. የከውጥር ዕጢ
2. ቆለጥ ከኤፒዲዲሚስ ጋር	9. ቁላ
3. ደፈረንስ ኮንጃክት	10. ሥጋ
4. ሴሚናል ቪሲካል	11. የሽንትና የዘር ሂደት
	ስፖንጃዊ እካል
5. የፕሮስቴት ዕጢ	12. እናት
6. የሽንት ክረጢት	13. ቆብ
7. የሽንትና የዘር ሂደት (ዩሬትራ)	14. ፊንጢማ

የወንድ ብልት ጫፉ እካባቢ የሚገኘው ክብ ቅርጽ እናት ተብሎ ይጠራል። ግለሰቡ ያልተገረዘ ከሆነ ብልቱ በማይቆምበት ጊዜ ይህ እካል በብልቱ ቆብ (ሽፋን) ይሸፈናል። ግርዘት ያልተከናወነ ከሆነ ቅባትነት ያለው ክምችትና መጥፎ ጠረን ይፈጠራል። ይህ በወንዱ የወሲብ ብልት ጫፍ ላይ የመብላት፣ የመቆጥቆጥና የማቃጠል ስሜትን ይፈጥርበታል። እንደዚህ ጥናቶች እንደሚያመለክቱት

አካባቢው በንፅህና ካልተያዘ የካርቦን ዳይኦክሳይድ ሲያመጣ ይችላል። በተራክቦ ወቅት ወደተቃራኒ ያታም ሊዛመት ስለሚችል ወንዶች ይህን የብልታቸውን ክፍል ለራሳቸውም ሆነ ለተጓዳኛቸው ጤንነት ሲሉ በንፅህና መጠበቅ ይኖርባቸዋል። መገረዝ ለወንዶች ይህን የማቃጠል ስሜትና በሽታን ለማስወገድ ይረዳል። ያልተገረዙ ወንዶች ግን ቢያንስ በቀን አንድ ጊዜ በውሃና በማመና ይህን አካባቢ ማፅዳት ይኖርባቸዋል።

የወንዶች የወሲብ ብልት (ቁላ) ሦስት ክፍሎች አሉት። (ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 7ን ይመልከቱ።) ሁለቱ በላይኛው ክፍል ሲገኙ እንደኛው በታችኛው ክፍል የሚገኝ ነው። የመጀመሪያው የሽንትና የዘር ሂደት ሲሆን፤ እገልግሎቱም እንደሰሙ የሽንትና የወንድ ዘር መተላለፊያ ሂደት ነው። ሁለተኛው ስፖንጃዊ የሆነ በሂደት ዙሪያ የሚገኘው ክፍል ነው። ይህ ክፍል ደም የሚመላለስባቸው ቀጫጭን የደም ስሮች ያሉት ሲሆን፤ ወሲባዊ ስሜታችን በሚነቃቃበት ሰዓት ስሮች በደም ስለሚሞሉ የወንድ ብልት እንዲቆምና መጠኑን እንዲጨምር ያደርጋል። ይህ እውቀት የማታዘዝ በሆነ መንገድ በንጥቀት የሚከናወን ሲሆን፤ ይህን ሁኔታ ንቃት የሚሰጠውና የሚቆጣጠረውም ቀደም ሲል በምዕራፍ 3 ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 4 በቀለበት የተመለከተው በስፓይናል ሜዱላ አካባቢ የሚገኘው ማዕከል ነው።

አሁንም እንደገና በዚያው ምዕራፍ ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 3 ስንመለከት፤ የብልት መቆምንና የዘር ማፍሰስ ሂደት የሚያከናውነውን ማዕከል ካወቃችሁ ከመግለጫው በስተቀኝ ያለውን እስከአሁን ያላወቃችሁ ቀስት ትርጉም መስጠት እንደማያዳግታችሁ እርግጠኛ ነኝ። ወደታች የሚጓዘው ወፍራም ጥቁር ቀለም የሚያመለክተው እስከ ወሲብ ብልት ድረስ የሚጓዙ የነርቭ መስመሮችን ሲሆን፤ መልሶ በተቃራኒው አቅጣጫ የሚጓዙ በወሲብ ብልት አካባቢ የሚፈጠሩ ስሜቶችን ወደማእከል የሚያስተላልፉ ነርቮችም ይገኛሉ። እነዚህ እርስ በርሳቸው የተቆራኙ ሂደቶች ሲሆኑ እንደየሁኔታው ወደጠቀሰናቸው የአንጉል ክፍሎቻችንም እንዲደርሱ ይደረጋሉ።

ወደላይ የሚወጣው የንጥቀት ከንዋኔና እንቅስቃሴ በወሲብ አጠቃላይ በሚመነጩ ሆርሞኖች የሚወሰን ነው። በዚህ አይነት የሁሉንም ትርጓሜ እንደተረዳችሁ እገምታለሁ። እያንዳንዱ ቀስት ከዚህ ሂደትና ከሚያስከትለው ውጤት ጋር የተያያዘ ነው። ያልገባችሁ ነገር ቢኖር መልሳችሁ ምዕራፉን ብታነቡ የበለጠ ይገባችኋል።

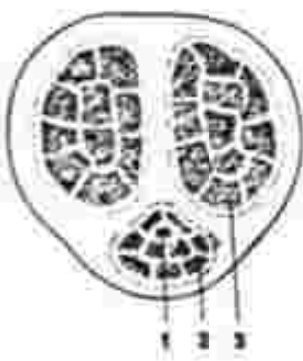
ስዕሉ ወሲባዊ ክንዋኔ መላ ህዋሶቻችን የሚሣተፉበት ተፈጥሮአዊ ሂደት መሆኑን የሚያመለክት ነው። መላ ህዋሶቻችን በዛት ባላቸው የደምና የነርቭ ሥሮቻችን እማካኝነት ንቁ ተሳትፎ ያደርጋሉ። ስዕሉ ይህ ተፈጥሮአዊ ሂደት በእእምሮአችን ክፍል አልፎም ተርፎም በተክለሰውነታችን ላይ የሚያሳድረውን ተጽእኖም ያስረዳናል። በተመሳሳይ ሁኔታ አስተሳሰባችንን፣ ስሜትና ክንዋኔያችንንም በመቅረጽ ረገድ ሚና ያለው መሆኑንም የሚያመለክተን ነው።

ከፍላጎት ውጪ ዘርን ማፍሰስ

ዕድሜያችን እየጨመረና ስለወሲብ የተሻለ ግንዛቤ እያገኘን በሄድን ቁጥር ስለ ወሲብ በማሰብና በማሰላሰል እንጠመዳለን። ብልታችን አውቀንም ይሁን ሳናውቀው ይቆምብናል። በየጊዜው ፍላጎታችን እያደገ ይመጣል። የቆለጥ ፍሬዎች በየጊዜው በኤፒዲሚክስ እየገቡ የሚከማቹ የዘር ሕዋሶችንም ያዘጋጃሉ። እነዚህ ሴሎች በመጀመሪያ መጠናቸው እነስተኛ ሲሆን ከተወሰነ ጊዜ በኋላ መጠናቸው እየጨመረና በአንድ ወቅት የመከማቻ ቦታቸውም እየሞላ ይመጣል። በዚህን ጊዜ ካለንበት ዕድሜ፣ ስለወሲብ ከማሰላሰላችን አንጻር፣ የወሲብ ብልታችን መቆምና የወንዴ ዘር በንጥቀት መፍሰስ ይጀምራል። ይህ ብዙውን ጊዜ በምሽት በእንቅልፍ ሰዓት የሚከናወን ነው። በዚህን ሰዓት ታዲያ ከቁጥጥር ውጪ በሆነ መንገድ የወንዴ ዘር ይፈላል። ይህ ሂደት ሲከናወን አልፎ አልፎ ከእንቅልፋችን በመንቃት የምንመለከተው ሲሆን፣ ብዙውን ጊዜ ድርጊቱ ካለፈ በኋላ ከእንቅልፋችን ስንነቃ በእንሰላችን ላይ ፈስሶ እናገኘዋለን። ይህ ከፍላጎት ውጪ በእንቅልፍ ወቅት ዘርን የማፍሰስ ሂደት በመጀመሪያ ወቅት በተራራቀ የጊዜ ልዩነት፣ ከተወሰነ ጊዜ በኋላ ደግሞ በእጭር ቀናት ልዩነት ሊከሰት ይችላል። ተፈጥሮ ይህን ሂደት መስሎ በሚታያት ሰዓት፣ በራሷ የቀን መቁጠሪያ ታከናውነዋለች። ይህ ሁኔታ ሲፈጠር ለመጀመሪያ ጊዜ አስደንጋጭ ቢሆንም የጤና መቃወስን የሚያመለክት ባለመሆኑ ወጣቶች መረበሽ የለባቸውም። በልጃገረዶች የወር አበባ ማየት በወሲብ የመብሰል ምልክት እንደሆነው ሁሉ ለወንዶችም ይህ ሂደት ተመሳሳይ ምልክት መሆኑን ማወቅ ይገባል።

የወንድ የወሲብ ብልት (ቁላ) ከመቆሙ በፊት

የወንድ የወሲብ ብልት(ቁላ) ከቆመ በኋላ

ሥዕላዊ ቁጥር 8- የወንድ ብልት ክፍሎች

1. የሬትራ (የሽንትና የዘር ቧንቧ)
2. የየሬትራ ስፖንጃማ ልባስ
3. ሥጋ

በፍላጎት ዘርን ማፍሰስ

ወንዶች ብልታችንን በምንካበት ወይም በምንጸሰስበት ጊዜ ከመቅፅበት ይቆምብናል። ይህ የሚሆነው በፍጥነት የሚነቃቁ ነርቮች በእካባቢው በመኖራቸው ነው። ወንዶች ከለጋነት ዕድሜያቸው ጀምሮ ይህን ስሜት ስለሚረዱ ብልታቸውን በመነካካት ይህን ስሜት ሲያጣጥሙት ይቆያሉ። በለጋነት ዕድሜ በተለይ የወሲብ ብልትን መነካካት ጣፋጭ ኬክ የመብላት ወይም ከረሜላ የመምጠጥ ያህል የእርካታ ስሜት ይሰጣቸዋል። ብስለት በሚያገኙበት ጊዜ ደግሞ የበለጠ እርካታ ለማግኘት ብልታቸውን በመነካካት የወንዴ ዘራቸውን ያፈሳሉ። ይህ ብልትን በመነካካት በፍላጎት ዘርን የማፍሰስ ሂደት ይባላል። እንደንድ ፀሐፊዎች ይህን ተግባር በእንግሊዘኛ እናኒዝም በማለትም ይጠሩታል።

አውናን (እናን) የሚለው ስያሜ የተወሰደው በመጽሐፍ ቅዱስ አሪት ዘፍጥረት ውስጥ ተጠቅሶ ከሚገኘው አውናን ከተሰኘው ሰው ነው። (አሪት ዘፍጥረት፣ ምዕራፍ 38፣ ከቁጥር 8-10 ተመልከቱ።) አውናን የይሁዳ ልጅ ሲሆን፣ በጥንታዊ የእይሁድ ህግ መሠረት አባትየው የሚች ታላቅ ወንድሙን ማስት እንዲያገባ ያዘዋል። ሚቹ

ታላቅ ወንድሙ ዘር ሳይተካ ዘማለፉ አውናን ዘር እንዲተካ ፡፡ ጎሳብ እባትየው ያከናወነለት ጋብቻ ነበር። አውናን ግን ወደታላቅ ሟች ወንድሙ ሟሲት ዘንድ ከመሄዱ በፊት የእሱ ባህርይ ከልጆቹ ውጪ እንዲተላለፍ ባለመፈለግ መሬት ይቆፍርና የወንድ ዘርን ከመሬት ውስጥ እያፈሰሰ ይመለስ ነበር። መፅሐፍ ቅዱስ አውናን የተባለውን ባለመፈጸሙ እግዚአብሔር እንደከፋት ስለቆጠረበት በለጋነቱ በሞት ቀጣው ይላል። ብልትን በመነካካት ዘርን የማፍሰስ ሂደትን የተለያዩ ፀሐፊዎች እናኒዝም (አውናኒዝም) በማለት ይግለፁት እንጂ ከእዚህ ጋር ሊቆራኝ አይችልም።

ወጣቶች ድርጊቱን በተለያዩ ዕድሜና በተለያዩ ሁኔታ ሊጀምሩት ይችላሉ። በዕድሜ በሚበልጧቸው ጓደኞቻቸው አማካይነት ተገቢውን ወሲባዊ ብስለት ሳያገኙ ሊጀምሩት ይችላሉ። ተገቢ ወሲባዊ ብስለትን ሳያገኙ ስንል፤ መጀመሪያ የጠቀስነውን በእንቅልፍ ልብ የወንድ ዘርን የማፍሰስ ሂደት ሳያከናውኑ ማለታችን ነው። በእንቅልፍ ልባቸው በመርጠብ የወንድ ዘራቸውን ሳያፈሱ ብልታቸውን በመነካካት የጀመሩ ከሆነ፤ ድርጊቱ ለእነዚህ ወጣቶች የመጀመሪያ ወሲባዊ ከንዋኔ ነው ማለት ይቻላል።

ብልትን በመነካካት የሚገኝ ወሲባዊ እርካታን አስመልክቶ የተለያዩ አስተያየቶች ተሰንዝረዋል። ከተነገሩትና ከተፃፉት ውስጥ ታዲያ ብዙ ፍሬ ቢስ ሃሳቦችም ይገኛሉ። እነኚህ የተለያዩ አመለካከቶች ለረጅም ጊዜ በሰው ልጅ አዕምሮ ውስጥ ሥር ሰደው ከቆዩ አሉታዊ ሁኔታዎች ጋር የተቆራኙ ናቸው። ወሲባዊ ስሜትን ከኃጢያት፣ ከደካማ የሰው ልጅ ባህርይ ጋር ከሚያነፃፅሩ አመለካከቶች ጋር የተሳሰሩ ናቸው። ከጥንታዊና ጎሳቀር አስተሳሰብ ህብረተሰቡ ያልተላቀቀ በመሆኑ የሚሰጡት አስተያየቶችም ከዚህ የፀዱ ሊሆኑ አልቻሉም። እነኚህ አመለካከቶች ቶሎ የሚለወጡ ባለመሆናቸው የተነሣም ትክክለኛ የሆነ አስተሳሰብ ለማግኘት አዲሱ ትውልድ አልታደለም ማለት ይቻላል።

ማንኛውም ወጣት ወሲባዊ ብስለትን ካገኝ በኋላ በፍላጎትም ይሁን ከፍላጎት ውጪ የወንድ ዘር ያፈሳል። ይህ ጤናማ ሂደት ነው። ምንም ዓይነት አካላዊ ጉዳትም አያመጣም። በወደፊት ወሲባዊ ከንዋኔና ችሎታ ላይም አሉታዊም ሆነ አዎንታዊ ተጽእኖ አይፈጥርም።

ስለ ሴጋ ሲወላ አንድ ጥያቄ ይነሳል። ይህም «ምን ለውጥ ሊያስከትል ይችላል?» የሚለው ነው። ብልትን በመነካካት ወሲባዊ ዕርካታን ማግኘትን በተመለከተ የተለያዩ አስተያየቶች ይሰነዘራሉ።

«ድርጊቱ ለአንድ ወጣት አሳስፈላጊ የኃይል ብክነት ነው፤ የእካልና የእዕምር ዕድገትን ያቀጥጣል፤ የህይወት ገመድን እሰልሎ ይበጥሳል፤ የትምህርት ውጤትን ይቀንሳል፤ ወደፊት በጋብቻ ሊኖር የሚገባውን ወሲባዊ ብቃት ያዳክማል። ወዘተ» ከሚሰነዘሩት አስተያየቶች መሐል ጥቂቶቹ ናቸው። አባባሎቹ በሙሉ ከአውነታ የራቁ ናቸው። ይህን የምለው በወጣቶች ዘንድ ድርጊቱን ለማበረታታት አይደለም። ከሙያዊ እንደተገነዘብኩት ግን ወጣቶቹን ይበልጥ ለጉዳት የሚያጋልጣቸው ድርጊቱ ላይሆን የሚሰነዘሩት ሃሳቦች ናቸው።

የሚሰነዘሩት አባባሎች በወጣቶች ላይ ከመጠን ያለፈ ጭንቀትንና ፍርሃትን ይፈጥሩባቸዋል። ይህ ደግሞ የወጣቱን በራስ የመተማመን መንፈስ ያጠፋል። ወጣቱ በራሱ ላይ እምነት ካጣ ደግሞ በሌሎች ላይም እምነት አይኖረውም። ራሱን ከማህበረሰቡ ያገላል። ይህ ደግሞ ታላቅ የሞራል ድቀትን ያስከትላል። በአጠቃላይ በየዕለቱ የሚገጥሙትን ችግሮች ለመቋቋም አቅምና ጉልበትን ያላጣዋል ማለት ነው።

ይህ ሲባል ግን ብልትን በመነኮት ወሲባዊ እርካታ ማግኘት ምንም የሚያስከትለው ጉዳት የለም፤ ልናዘወትረው የሚገባ ጉዳይ ነው ማለት አይደለም። ወጣቶች ከዚህ መላቀቅ የሚችሉባቸው በእርካታ መንገዶችና ሁኔታዎች አሉ። ወጣቶች ድርጊቱን እንዳያዘወትሩ እገዛ ከሚያደርጉላቸው መንገዶች አንዱ ነፃ ጊዜያቸውን በእግባቡ እንዲጠቀሙ ማድረግ ነው። ነፃ ጊዜ ስንል የዕረፍት ጊዜያቸውን ማለታችን ነው። ወጣቱ ድርጊቱን ሊያዘወትር የሚችለው በዚህ የዕረፍት ጊዜው በመሆኑ የአረፍት ጊዜውን በተለያዩ መዝናኛዎች እንዲያሳልፍ ምክር መስጠትና ምቹ ሁኔታዎችን መፍጠር አስፈላጊ ነው።

በርግጥ ወጣቱ የአረፍት ጊዜውን እንዴት እንደሚያሳልፍ አቅጣጫውን ማሳየት እንጂ ዕረፍቱን እንዴት እንደሚያሳልፍ መወሰን የለብንም። ይህን መወሰን ያለበት ወጣቱ ራሱ ነው። ከዚያ ውጪ ሌሎች ግለሰቦች ሊወስኑለት ወይም ሊወስኑበት አይገባም። ይህን ያልንበት ምክንያት ለአንዱ መዝናኛ መስሎ የሚታየው ነገር ለሌላው መዝናኛ ላይሆን ስለሚችል ነው።

ሰዎች በተለያዩ መንገድ ይዝናናሉ። አንዳንዶቹ ወደፊት ለሚጠብቋቸው ስፖርታዊ ውድድሮች ዝግጅት ያደርጋሉ፤ ሌሎች በጫካ ውስጥ በመዘዋወር ተፈጥሮን ያደንቃሉ፤ ቱሌቪዥን ወይም ፊልም ይመለከታሉ፤ ካርታ ይጫወታሉ፤ ቀሪዎቹ የሙዚቃ መሣሪያዎችን ይለማመዳሉ ወይም ይጫወታሉ፤ ከፊሎች መጸሕፍት ያነባሉ፤ ወደዋና ቦታ ይጓዛሉ ወዘተ።

ወጣቶች ከላይ የተጠቀሱትንም ሆነ ከነዚህ ውጪ የሚገኙ መዝናኞችን መርጣችሁ ነጻ ጊዜያችሁን ለማሳለፍ ለራሳችሁ ቃል ኪዳን ግቡ። ለቃል ኪዳናችሁ ታማኝ ከሆናችሁም በርግጥ ውጤት ታገኙበታላችሁ።

እንደ ወጣት ቤቱ ውስጥ የሚረካበት ምንም ነገር ከሌለ፣ ከቤተሰቡ ፍቅርንና ሠላምን ካላገኘ፣ እንደቂል ወይም እንደዕብድ ውሻ ማህበረሰቡ ያገለለው ከሆነ፣ በትምሕርት ቤት አካባቢም ከመጠን ያለፈ ቁጥጥር የሚበዛበት ከሆነ፣ ህይወቱ የተበላሸ ስለሚመስለው ከጭንቀቱ ተላቆ ደስታን የሚያገኝበት መንገድ ብልቱን በመነካካት ወሲባዊ እርካታን ማግኘት ይመስለዋል። ጭንቀቱንም በዚህ ለማካከል ይሞክራል። ይህ የሚያስረዳን የሰብአዊ ግንኙነት ረዓብ ራሱ የዚህ ድርጊት አዘውታሪነት መንስኤ ሊሆን የሚችል መሆኑን ነው። ይህን ችግራቸውን ተረድተን እርዳታ ለወጣቶች ልናደርግላቸው ይገባል። ወጣቶችም ተገቢውን እርዳታ ለማግኘት ጭንቀታችሁን በጣም ለምትቀርቡት ሰው አዋዩ።

እሁንም ድርጊቱን ወደማዘውተሩ ጉዳይ እንመለስ። የድርጊቱ አዘውታሪነት ከሰው ሰው ይለያያል። በግለሰብም ደረጃ እንደዚህ የማዘውተሩ ሁኔታ በተለያየ ወቅቶች ይለያያል። እንዴ ተዘውትሮ ሌላ ጊዜ ይቀነስ ይሆናል።

ባለንበት ዘመን በወንዶች ወሲባዊ ልምዶች ላይ በርካታ ጥናቶች ተካሂደዋል። ብልትን መነካካት ስለሚያስገኘው እርካታ፣ ስለሚከናወንላቸው ጊዜያት፣ ስለድግግሞሹ በእጋዝ የተደገፉ ጥናቶችም ቀርበዋል። አጥኚዎቹ ጤናማ ናቸው፣ ጤናማ እይደሉም በማለት የፈረጁቸው ጉዳዮችም አሉ።

በተካሄደው ጥናት መሠረት ብዙ ወጣቶች ድርጊቱን የሚያከናውኑት በሣምንት በአማካይ ከ1 እስከ 3 ሳልበለጠ ጊዜ ብቻ ነው። በሣምንት ከተጠቀሰው ድግግሞሽ ያነሠ ማከናወን ጤናማ ነው። ከተጠቀሰው ጣራ ከፍተኛ ድግግሞሽ ለረጅም ጊዜ የሚከናወን ከሆነ ግን ጤናማ ስላልሆነ ሐኪም ማማከሩ ይበጃል። ምክንያቱም የህሊና አለመረጋጋት፣ በህይወትና በአካባቢ ያለመርካት እንዲሁም የሥነልቦና ችግሮች ምልክት ስለሆነ የስነ ልቦና ሃኪም መግባቱ ጥሩ ይሆናል።

ብልትን በመነካካት ወሲባዊ እርካታን ማዘውተር ፍላጎትን ቀንሶ ዕርካታንም የሚያስገኝ ይሆናል። ሌጋን የማታዘውትሩ ወጣቶች ትናራሳችሁ። በዚህ መቀጠል ከቻላችሁ መልካም ነው። ሌጋ ከተራክቦ የሚለይበት እንዲሁ ገፅታው የራስ ዕርካታ ብቻ የሚታይበት መሆኑ ነው። ይህ ሌጋን ግለኝነት ከፋኛ የተጠናወተው ድርጊት

ያደርገዋል። አባባሉ የሴጋን አሉታዊ ገፅተ ለማመልከት የተሰበረ ሳይሆን ትክክለኛ ይዘቱን የሚያመለክት ነው።

ይሁንና ግለሰብ የተጠናወተው ክንዋኔ ያባል እንጂ አንዳንድ ወጣቶች ይህን እርካታቸውንም በምስጢር አዳናው አይዘጉም። ስለጉዳዩ ከጓደኞቻቸው ጋር ይነጋገራሉ።

በተመሳሳይ አንዳንድ ልጃገረዶች የጡቶቻቸውን ማደግ ለእቻዎቻቸው እንደሚያሳዩት፣ ወንዶችም ከእቻዎቻቸው ጋር የመሰብ ብልታቸውን መጠን ያወዳድራሉ። የዚህ ዓይነት ሁኔታ ግን ችግር ሊያስከትል ይችላል። በተለይም በእድሜ በማይመጣጡ ወጣቶች መካከል የዚህ ዓይነት ጭጦጦቶች የሚከናወኑ ከሆነ መጥፎና የማይፈለጉ አዝማሚያዎች ሊከሰቱ ይችላሉ። ስለዚህ ጥንቃቄ ማድረግ አስፈላጊ ነው። (ይህንን አስመልክቶ በምዕራፍ 12 ስለግብረሰዶችና ሌሎችም ጉዳዮች መመልከት ይቻላል።)

በደንብ ብስለት አያገኘን በምንመጣበት ጊዜ ወሲባዊ ፍላጎታችን ብልትን በመነካካት ብቻ የሚወሰን ሳይሆን ተቃራኒ የታን ወደ መፈለግ ይሸጋገራል። ይህም የተለያዩ የዕድገት ደረጃዎችን በማለፍ የሚደረስበት ይሆናል። አንድ ወጣት ድርጊቱን ሲፈፀም፣ ተቃራኒ የታን በማሰብ ማከናወኑ በራሱ የአንድ ሥነ ልቦናዊ ብስለት እርምጃ ነው ማለት ይቻላል። የታሰበችው ሴት የማትታወቅም ልትሆን ትችላለች። ግለሰቡ ድርጊቱን በሚያከናውንበት ጊዜ ታዲያ እውነተኛውን ባይሆንም ሃሳባዊ ግንኙነትን ከተቃራኒ የታ ጋር ይፈጥራል ማለት ነው። በአንድ አጋጣሚ ታዲያ ወጣቱ ልቡን የሚነካ እውነተኛ ግንኙነትን ይፈጥርና በፍቅር ይያዛል። ይህ ሁኔታ እንደተፈጠረ ብዙ ወጣቶች ከመቅጽበት ብልትን በመነካካት ወሲባዊ ዕርካታን የማግኘት ድርጊትን ያቆማሉ። ይህ ሁኔታ ድርጊቱ በተራከቦ መተካቱን ብቻ የሚያመለክት አይደለም። ወሲባዊ ፍላጎት ማለት እካላዊ ፍላጎት ብቻ ሳይሆን ከተቃራኒ ጾታ ጋር ሰብዓዊ አመለካከትን፣ ደስታንም ሆነ ሃዘንን በጋራ የመካፈል ጥልቅ የሆነ ግንኙነትን የሚያመለክት ነው። የፈጠሩት ሰብዓዊ ግንኙነት ሥር ከሰደደ ድርጊቱ የብቸኝነት ዘመን ትዝታ ብቻ ሆኖ ይቀራል። ግንኙነታቸው ብስለት አያገኘ ሲመጣም በብቸኝነት ምትክ አብሮ የመኖር ስሜት እየተጠናከረ ይመጣል።

ተፋቃሪዎች ብስለት ሳይኖራቸው ተራከቦን የሚፈፅሙ ከሆነ ግን ወንዶች ድርጊቱን ሊያስወግዱ አይችሉም። ሁለቱም በመሃከላቸው መተሳሰብ፣ በጥልቀት እንዲሉ ሌላውን መረዳት ባልቻሉበት ሁኔታ የሚያከናውኑት ተራከቦ ለጀማሪ ወንድም ሆነ ሴት ትርጉም የለሽ ነው። ለወንዱ የራሱ እጅ በሴት መተካት ብቻ ስለሚሆንበት፣ ብቸኝነቱን ስለማይቀርፍለት እና የጠለቀ የህይወት ጉድጓት

ስለማይፈጠርለት፤ ወደእዘውታሪነቱ ይመለሳል። ምክንያቱም በጀመረው ግንኙነት ውስጥ እካላዊ ንክኪን እንጂ ሌላውን የፍቅር ገፅታ ሊዳስሰው ባለመቻሉ ነው። ዘላቂው መፍትሔ እውነተኛውን ፍቅር ማግኘቱ ብቻ ይሆናል።

ወሲብና ኤሮስ

ሁለት ዓይነት የወሲብ ልምዶችን ለማየት ሞክረናል። እንደኛው ግለኝነት የሚታይበት ብልትን በመነካካት የወሲብ ድርጊት ለብቻ የሚፈፀምበት ሲሆን፤ ሁለተኛው ደግሞ ከተቃራኒ የታ ጋር የሚፈፀም የወሲብ ግንኙነት ነው። በላይንሳዊ ትርጉም «ሴክስ» (ወሲብ) የሚለው ቃል የሚውለው እካላዊ ቁርኝትን ለማመልከት ሲሆን ኤሮስ (Eros) የሚለው ቃል ደግሞ ሥነልቦናዊውን ያመለክታል። በዚህ መሠረት እካላዊው ግንኙነት ከሥነልቦናዊው ይለያል ማለት ነው። ይሁንና የእንደ ሣንቲም ሁለት ገፅታ ናቸው ማለት ይቻላል።

«ሴክስ» (Sexus) የሚለው የላቲን ቃል በመጀመሪያ ወንድና ሴት የሚለዩበትን ከማመልከት የዘለለ ትርጉም አልነበረውም። ከዚህ ጋር የተያያዙ ጉዳዮች ሁሉ በጊዜው «ሴክስ-ዋሊቲ» በመባል ሲጠሩ ቆይተዋል።

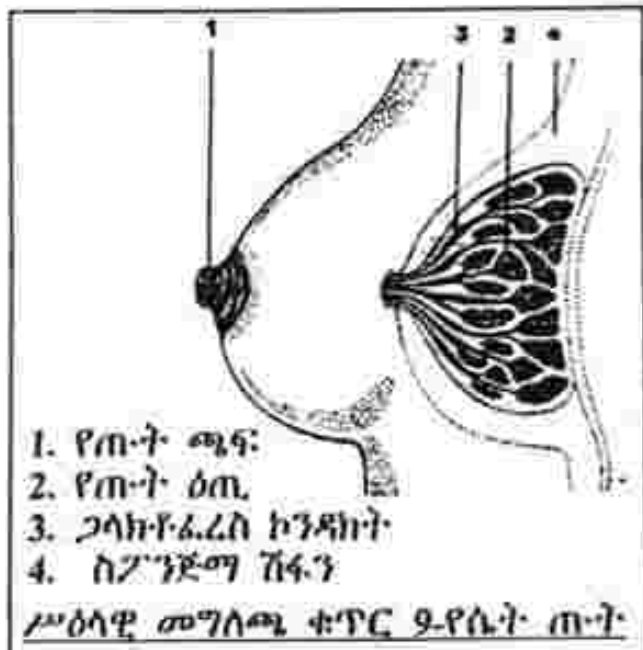
ከ2500 ዓመታት በፊት በጥንታዊ ግሪክ ውስጥ የነበሩ ሰዎች ሰማየሰማያት ይገኛሉ የሚሏቸው በርካታ አማልክት ነበሯቸው። እያንዳንዱ አምላክ ታዲያ የየራሱ ተልዕኮና ተግባር ነበረው። የሚያማልደውም የተለያየ ጉዳይ ነው። የቅዱሳንን ስዕሎች ልብ ብላችሁ አስተውላችሁ ከሆነ በግራና በቀኝ ተሰለው የሚገኙ ትናንሽ ክንፎች ያሏቸው መላዕክት ይታያሉ። ግሪኮች በሰማይ ላይ ከሚገኙ ትናንሽ ክንፎች አሏቸው ብለው ከሚያመልኩባቸው መላዕክት ውስጥ እንዱ ኤሮስ ይባላል። ኤሮስ የሚያማልደው ፍቅርን ነበር። የፍቅር አምላክ ነበር። በእነሱ አምነት ይህ አምላክ በተለያየ ወቅት በምድራችን ዙሪያ ይበራል። በሚዘዋወርበት ጊዜ ጥሩ ጥንድ ሊሆኑ ይችላሉ ብሎ የመረጣቸውን ፍቅረኞች ያገናኛል። በእያንዳንዳቸው ልብ ውስጥም ቀስቱን ይቸነክራል። ቀስቱ በሁለቱ ፍቅረኞች ልብ ውስጥ ፅኑ ፍቅርን የሚያቀጣጥል ተደርጎ ይታመን ነበር። የተፈላለጉ ተፋቃሪዎች ታዲያ በአምላካቸው የተመረጡ አድርገው ስለሚገምቱ ስለግንኙነታቸው ብዙም ሳይጨነቁ ይፈቃደዋል። የሰብዓዊ መንፈስ ምልክት የነበረው ልብ ዛሬም በዘመናችን ቀስት እንዲያልፍበት ተደርጎ የፍቅር ምልክት የሆነበት ምክንያትም ከዚህ ታሪክ ጋር በተያያዘ መልኩ ነው።

እዚህ ላይ ልንገነዘበው የሚገባን ጉዳይ በኖር የዚያ ዘመን
 ግሪካውያን ፍቅርን እንደት እንደቀረጹት ነው። ግሪኮች ፍቅር
 የሚሉት መንፈሳዊ እንድነትን በተራክቦ ወቅት ከሚፈፀም እካላዊ
 ጥምረት ጋር በእንድነት ነበር። ለግሪካውያን በኤሮስና በሴክስ
 መካከል ልዩነት አልነበረም ማለት ነው። ዘግየት ብሎ ግን እነዚህ
 የፍቅር ሁለት ገጽታዎች እየተለዩ መጥተዋል። እነኚህም ሥነ
 ልቦናዊ እና እካላዊ ወሲብ ናቸው። እነኚህ ሁለት ገጽታዎች ታዲያ
 ባለፉት 2000 ዓመታት በተለያዩ ሁኔታ ሲገመገሙ ቆይተዋል።
 በተለይ እካላዊ ወሲብ በነኚህ ዓመታት በአብዛኛው ዝቅተኛ ግምት
 ሲሰጠው ቆይቷል። በዚህም የተነሳ በመጽሐፋችን መግቢያ
 እንደጠቀስነው እካላዊ ወሲብ አይነኬና ጨለማ ሆኖ ሊቆይ ችሏል።
 ስለዚህ ጉዳይ ማንሳት ፀያፍ ተደርጎ መቆጠሩም ከዚህ ጋር በተያያዘ
 ሳይሆን አይቀርም።

የልጃገረዶች ወደተሟላ ሴትነት መለወጥ

የጡት ማደግ

አንዲት ልጃገረድ ወደሴትነት ለመለወጥ የምታደርገው ሽግግር የሚጀምረው በጡቶቿ ማጉጥጥ ነው። በ10 እና በ11 ዓመት ዕድሜ አካባቢ በርካታ እንስቶች ደረታቸው አካባቢ የጡት ዕጢዎቻቸው መጠን ይጨምራል። መጠኑም በአማካይ የአንድ ብይ ወይም የወይን ፍሬ መጠን ይሆናል። ይህ ሂደት በአንድ ጡት ላይ ብቻ መጀመሪያ ተከስቶ ከተወሰነ ጊዜ በኋላ በሌላ ሆርሞን ሥርዓት መጨመር የተነሳ በአዝጋሚ መልክ በሁለቱም ላይ ዕድገት እየታየ ይመጣል። በመጨረሻም ጡት የጠረጴዛ ኳስ ወይም የሎሚ ቅርጽን መጠን ይይዛል። ጡት በዚህን ጊዜ ጠቆር ያለ መልክ ይይዛል። ይህ ሂደት ከተወሰነ ጊዜ በኋላ ከእያንዳንዱ ሴት ተፈጥሮአዊ ሁኔታ አንፃር የተለያየ ቅርፅ እየያዘ ይመጣል። በጣም ትልቅ፣ መካከለኛ፣ ወይም መጠነኛና ትናንሽ ጡቶች ሊፈጠሩ ይችላሉ። ከልጃገረዱ አጠቃላይ ሰውነት ጋር የተጣጣመ ወይም ያልተጣጣመ የጡት መጠንም ሊሆን ይችላል። ይህ ታዲያ ልጅ ከወለዱ በኋላ ወተት ከማጋት ወይም ከመድረቅ ጋር ምንም ግንኙነት የለውም። በጣም ወፋፍራም፣ መካከለኛ ወይም ቀጭን ሴቶች ይኖራሉ። የጡትን መጠን የሚወስኑት ዕጢዎቹ ላይሆኑ ስፖንጅማ የሆኑ ተለጣጭ የሆነ ጠባይ ያላቸው የላይኛው የሴቶች የጡት ክፍሎች ናቸው። የአንዲት ሴት የማጥባት ችሎታ በሴትየዋ ይወሰናል። ጊዜም ሆነ ፍላጎቱ የሌላቸው፤ «ቅርጹን ያበላሽብኛል» ብለው የሚገምቱ ሴቶች ችግር ይኖርባቸዋል። ይህን ውብ የእናትነት ፀጋ አንዲት ሴት በማከናወኗ መርካት ይኖርባታል። ከዚህ በተጨማሪ የጡት ወተት ለህፃኑ የሚሰጠው ጠቀሜታም ከፍተኛ ነው። የጡት ወተት በራሱ ተፈጥሮአዊ ሁኔታ በንፅህና የተዘጋጀና የተመጣጠነ ምግብ ያለው

የሚሰጠው ጠቀሜታም ከፍተኛ ነው። የጡት ወተት በራሱ ተፈጥሮአዊ ሁኔታ በንፅህና የተዘጋጀና የተመጣጠነ ምግብ ያለው

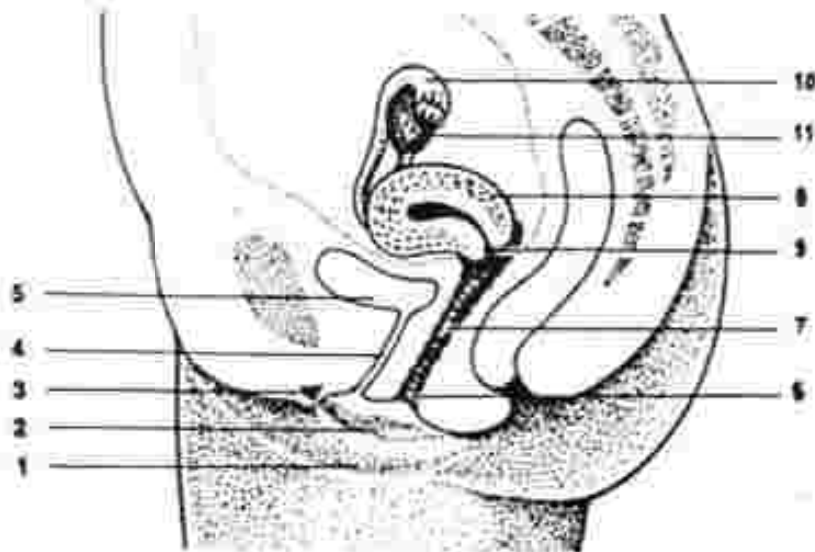
ስለሆነ በመጀመሪያዎቹ ወራት ለሀገሩ ተመራጭነት ያለው ነው። ሀገሩን በአካልና በአዕምሮ እንዲዳብር የሚያደርግ በመሆኑ የጠቅላይነት በገንዘብ የማይተመን ተፈጥሮአዊ ስጦታ ነው ማለቱ ይቀላል።

ማህፀንና አገራዊቶቹ

ማህፀን በሴቶች ብልት ማዕከላዊ ሥፍራን ይዞ የሚገኝ ሲሆን፤ ተገቢውን የዕድሜ ብስለት ባገኘች ሴት የአንድ እነስተኛ አሸካኪ መጠንና ቅርፅ ይኖረዋል። ማህፀን በልጃገረድነት እድሜ እጅግ በጣም እነስተኛ መጠን ያለው ነው። የማህፀን ግድግዳ በጣም ጥንካሬ ካላቸው ጡንቻዎች የተገነባ ሲሆን፤ በውስጡ ዕንስ የሚያድግበት ባዶ ሥፍራ አለው። ማህፀን በተጨማሪ ልስልስ በሆነ ኤንዶሜትር በመባል በሚታወቅ ንጣፍ የተሸፈነ ነው። ይህም ክፍል ዕንሱ እስከሚያድግበት ጊዜ ድረስ ምግብ በማትረብ ይረዳዋል። የማህፀን አሰራር ከእንቁላል ከረጢት ጋር ከሚፈጠሩ ፈጣን የለውጥ ሽግግሮች ጋር የተያያዘ በመሆኑ ስለእንቁላል ከረጢት በምንመለከትበት ጊዜ በተጨማሪ በመጠኑ እንቃኘዋለን።

የእንቁላል ከረጢት ሜሶካሪዮ ተብለው በሚጠሩ እያያዥ ድሮች አማካኝነት ከማህፀን ጋር የተገናኘ ሲሆን በእንቁላል መተላለፊያ ቧንቧ በኩል ዋናውን ገንኙነት ከማህፀን ጋር ያደርጋል። የማህፀን እፍ በአብዛኛው ዝልግልግነት ባለው ልስልስ ክፍን የሚዘጋ ሲሆን፤ ይህም ከሴቷ ብልት ጋር የሚገናኝ ነው። የማህፀን እንገት የታችኛው ክፍል ወደሴቷ ብልት (አምስ) ውስጥ ገባ ብሎ ይገኛል። በሌላ በኩል ማህፀን ከወሲብ ብልት ተቃራኒ ሆኖ ወደጉን ያገነብሰ መሥላም ይታያል። ይህ አቀማመጥ እርግዝና በሚፈጠርበት ጊዜ የዕንሱን መጠን ለመያዝ ምቹ ሁኔታን ይፈጥርለታል። የማህፀን እፍ ወደሴቷ ብልት ወጣ ብሎ መገኘቱ በሌላ በኩል ጉዳት አለው። ይህም ለማህፀን ካንሰር ጥቃት የተጋለጠ መሆኑ ነው። በዚህ በሽታ ተጠቁ ላለመሆን ሴቶች በየወቅቱ የማህፀን ሃኪም ዘንድ በመሄድ መመርመር ይኖርባቸዋል። ይህ ክፍል ቀደም ብለን እንደጠቀስነው በቀላሉ በበሽታ የሚጠቃ ስለሆነ፤ መከላከያውን ከወጣትነት ዕድሜ ጀምሮ ማግኘቱ በጣም ጠቃሚ ይሆናል። ምክንያቱም በሽታው ሲጀምር ምልክቶቹ ሳይታወቁ ይቆዩና በኋላ ከፍተኛ ችግር ያስከትላሉ። ከጅምሩ ምርመራና መከላከል ማከናወን የቻሉ ሴቶች ለሞት እንዳልተጋለጡ ጥናቶች ያመለክታሉ። የሴቶች ብልት ልሥልሥነትና ተለጣጭነት ካላቸው ጡንቻዎች የተገነባ ነው። ይኼው ብልት በተራክቦ ወቅት የወንድን የወሲብ ብልት ተቀብሎ ከማስተናገድ በተጨማሪ ለዕንስ መውጫነትም ያገለግላል።

በእርግዝና ወቅት ሴቶች ቢያንስ እንደ ጊዜ የወሲብ ብልት ምርመራ ማከናወን ከቻሉ ትልቅ ጠቀሜታ ይኖረዋል። የሴቶች ብልት በዕርግዝናና በወሲብ ወቅት የተለያዩ ስፋትና ቁመት ይኖረዋል። በእርግዝና ወቅት የሴቶች የወሲብ ብልት ብቻ ሳይሆን የሴቶች ጡትና ማህፀንም ለውጥ ያሳያሉ። ይህ ሊሆን የሚችለው በተለይ እርጉዝ በሚሆንበት ወቅት ሰውነታቸው በርካታ ሆርሞኖችን በማዘጋጀት ወደተለያዩ አካላት የሚያስራጩ በመሆኑ ነው። ለምሳሌ፣ ማህፀን ከዕርግዝና በፊት ስልሳ ግራም ክብደትና ስምንት ሳንቲ ሜትር ቁመት ሲኖረው፣ ከዘጠኝ ወራት ዕርግዝና በኋላ ደግሞ እንደ ሺ ግራም ክብደትና 60 ሳንቲ ሜትር ቁመት ይኖረዋል።

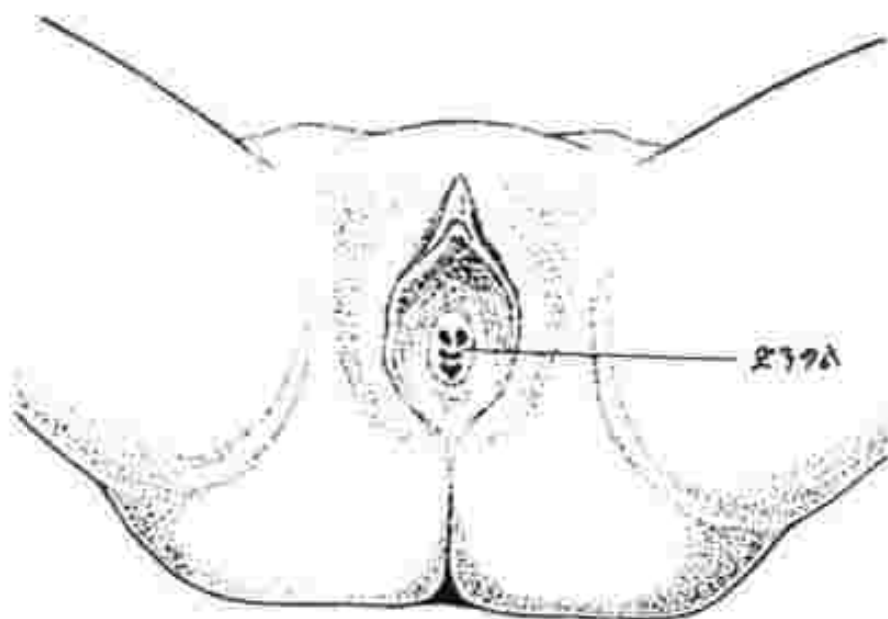

ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 10 - የሴት ብልት

1. ውጪያዊ ክንፈር	5. የሽንት ክረጢት	9. ማህፀን
2. ውስጣዊ ክንፈር	6. የእምስ አፍ	10. የእንቁላል ክረጢት
3. ቂንጥር	7. እምስ	11. የእንቁላል መተላለፊያ
4. የሽንት ቧንቧ	8. የማህፀን አፍ	ቧንቧ

የሴት ብልት ከውጪ ወደውስጥ የሚገቡ ጀርምችን የሚከላከሉ ፀረ ተሃዋስያን አሲዶችን የሚያመነጩ ተፈጥሮአዊ ባክቴሪያዎች አሉት። መግቢያውም በስስ ግድግዳ የተዘጋ ነው። ይህም በሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 10 የተመለከተው ድንገል ወይም ክብረንዕህና የምንለው ነው። የድንገል ሁኔታ ከሴት ሴት ይለያያል። ከመጀመሪያ ተራክቦ በኋላ ግን ይህ ግድግዳ (ስስ ቆዳ) ይወገዳል። ከመጀመሪያ ወሊድ በኋላም እነስተኛ የድንገል ቅሪቶች ሊታዩ ይችላሉ። ይህን ልጠቅስ የፈለግኩበት ምክንያት ለረጅም ጊዜ ድንገልና የልጃገረዶች የጨዋነት ማረጋገጫና ተፈላጊ ጉዳይ ሆኖ በመቆየቱ ነው። ቀደም ብዬ እንደጠቀስኩት የድንገል ጥንካሬ ከሴት ሴት የሚለያይ በመሆኑ የድንገልና መኖር ወይም አለመኖር የተራክቦ

መጀመር ወይም አለመጀመር ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ሊሆን
 አይችልም። በቀላሉ ሊገሰስ የሚችል፣ ከነጭራሽ መኖሩ የማይታወቅ
 ወይም በጣም ጠንካራ የሆነ ድንግል ሊኖር ይችላል። አንዲት አንስታ
 በዚህም የተነሳ ድንግል ሳይገለጽ ልታረግዝም ትችላለች።

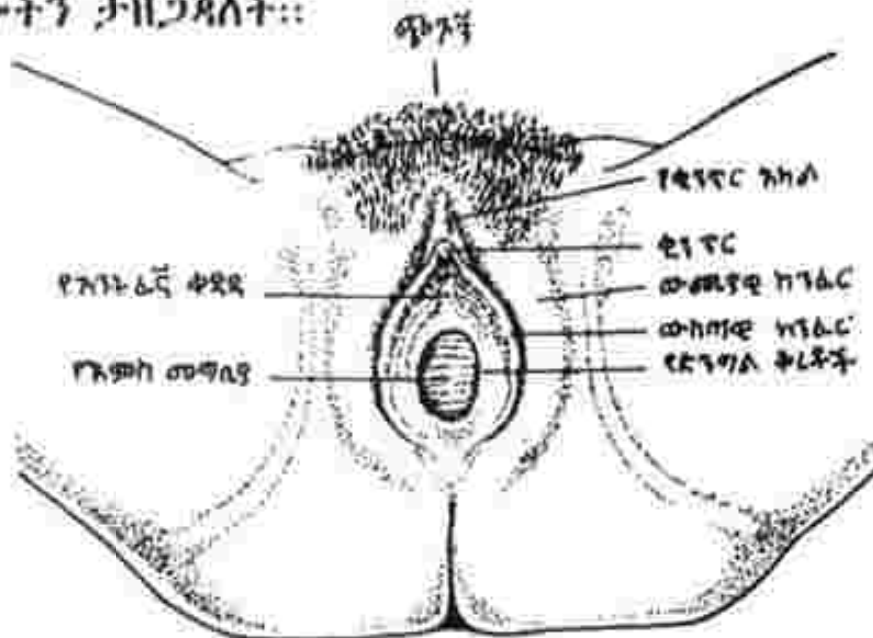
ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 11 - ድንግል

ውጪያዊ የወሲብ ብልት ገዕታ

በላይኛው የወሲብ ብልት ክፍል፣ ውጪያዊው ከንፈር
 በሚገኝበት ጫፍ ላይ በጣም ስሜት ቀስቃሽ የሆነ አንድ አነስተኛ
 ብልት ይገኛል። ይህም ቁንጥር (Clitoris) በመባል ይታወቃል።
 ቁንጥር፣ ውጪያዊ ከንፈርና የታችኛው የወሲብ ብልት ግድግዳ
 ሥጋዎች ከሞላ ጉደል ከወንዶች የወሲብ ብልት ጋር ተመሳሳይነት
 አላቸው። ውስጣዊ ከንፈር በውጪያዊ ከንፈር የተሸፈነ ቢሆንም
 ተጠጋግቶና ተደራርቦ የሚገኝ ነው። በውጪያዊ ከንፈር ፊት ለፊት
 በሚገኝ ሥፍራ ፀጉር ወይም ጭጉኝ ይበቅላል። ቁንጥር በተራከቦ
 ጊዜ አንደወንድ የወሲብ ብልት የሚቆም በመሆኑ ስሜትን በጣም
 የሚቀሰቅስ ነው። በዚህም የተነሳ ለሴቶች ደስታን ይሰጣቸዋል።
 ወንዶች እንደሚያደርጉት ሁሉ አንዳንድ ሴቶችም ይህን እካል
 በመኮከትና በማሻሻት አርካታን ያገኙበታል። ይህን በማከናወናቸውም
 ምንም የሚመጣባቸው አካላዊ ጉዳት የለም። የሴቶችን ልዩ
 የሚያደርገው ነገር ቢኖር ግን ይህን የሚያውቁት ዘግይተው
 መሆናቸውና የድርጊቱም ድግግሞሽ ከወንዶቹ ያነሰ መሆኑ ነው።

የእንቁላል ከረጢት ተግባር

የወንድዘር እመንጪ የሆኑ ሕዋሶች ልጁ ካደገ በኋላ መከፋፈል ይጀምራሉ። እስከእርጅና ዘመን ድረስም ዘሮችን የማዘጋጀት ተግባር ያከናውናሉ። የሴቶች ግን ከዚህ ላይት ያለ ነው። የሴት ዕንቁላሎችን የሚያስገኙት ሕዋሶች የሚከፋፈሉት ሴቷ ከተወለደችበት ጊዜ ጀምሮ ነው። በዚህን ጊዜ በእንዲት ሴት የእንቁላል ከረጢት ውስጥ እስከ 200000 እንቁላሎች ይኖራሉ። ከዚህ በኋላ የሚፈጠር ነገር አይኖርም። እነዚህ እንቁላሎች እየዳበሩ የሚመጡት ግን እድሜዋ እየጨመረ በሚመጣበት ጊዜ ነው። ሴቷ 12 ዓመት ከሞላት ጊዜ ጀምሮ እስከ 50 ዓመት ያለው ዕድሜዋ የፍሬ ዘመን በመባል የሚታወቅ ሲሆን፤ በየወሩ እንዳንድ ዕንቁላል በማዘጋጀት የእርግዝና ወራቷን ሣይጨምር በጠቅላላው እስከ 400 ወይም 500 የሚደርሱ እንቁላሎችን ታዘጋጃለች።

ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 12 - የሴት ብልት ውጪያዊ ገፅታ

ማኮረት

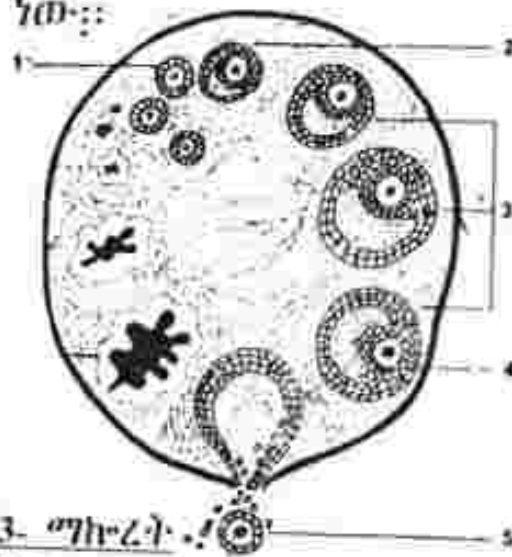
የእንቁላል ከረጢት (Ovary) ምን መልክ እንዳለውና የዕድገት ሂደቱ ምን እንደሚመስል በአጭሩ ለመመልከት ከሞከርን ዘንዳ፤ እሁን ደግሞ እንቁላል የማኮረቱ ሂደት እንዴት እንደሚከናወን እናያለን።

እንቁላል የማኮረት ሂደት የተለያዩ ደረጃዎች አሉት። በመጀመሪያ ደረጃው ከብማ ጤዳ ርሊክል በተሰኘ ልባስ የተሸፈነ

ሲሆን፤ የእንቁላል ከረጢት ግድግዳንም በጣም ተጠጉቶ ይገኛል። በምዕራፍ ሦስት የጠቀስነው ፎሊክል ስቲሙሌቲንግ ሆርሞን ልባሱን የማነቃቃት ተግባር ማከናወን ሲጀምር ግን ዕድገት ይታያል። እንቁላሉ በዚህን ጊዜ ከፎሊክል ሕዋሶች በተጨማሪ በፈሳሽም የተሞላ ነው። በመሆኑም የልባሱ መጠን ይጨምራል። በተጨማሪ የፎሊክል ሕዋሶችም ይከበባል።

ከዚህ በኋላ ልባሱ ኢስትሮጂን የተሰኘውን ሆርሞን ያዘጋጃል። የፎሊክል ስቲሙሌቲንግ ሆርሞን እመንጨዎች ደግሞ ለቲናይዚንግ የተሰኘውን ሆርሞን ማመንጨት ይጀምራሉ። ሆርሞኑ እንቁላሉን ከልባሱ ተነጥሎ እንዲወጣ የሚያደርግ ሲሆን፤ ይህ ሥነፍጥረታዊ ሂደት በሚከናወንበትም ወቅት ሴቶች ልክ በወር አበባቸው መምጫ ሰሞን የሚሰማቸውን ዓይነት የህመም ስሜት ይሰማቸዋል። ይህ ብዙውን ጊዜ ተከታዩ የወር አበባ ከሚመጣበት አጋማሽ ወቅት ላይ የሚከሰት ሥነፍጥረታዊ ክስተት ነው።

እንቁላሉ ከቦት ከነበረው ልባስ (ፎሊክል) የሚለያይበትንና ከዋናው ከረጢት ፈንድቶ የሚወጣበት ሂደት ማክረት ይባላል። ከዚህ በኋላ እንቁላሉን በአቅራቢያው የሚገኘው የዕንቁላል መተላለፊያ ቧንቧ ተቀብሎት ቁልቁል በመውሰድ እስከ ማህፀን ቧንቧ ድረስ ያደርሰዋል። እነዚህ የመተላለፊያ ቧንቧዎች በጣም ጠባብና እመቺ ባለመሆናቸው ጉዞው የተወሰነ ቀናትን ሊወስድ ይችላል። እንቁላሉ በመተላለፊያው ቧንቧ እማካኝነት ወደማህፀን በሚያመራበት ጊዜ ወይም በመንገድ ላይ እንዳለ እንዲት ሴት ተራክቦ ከፈፀመች ድረስ ሊፈጠር ይችላል ማለት ነው።

ሥራላዊ መግለጫ ቁጥር 13- ማክረት

1. የመጀመሪያ የፎሊክል ቅርጽ
2. ፎሊክል በመጀመሪያው የዕድገት ደረጃ ላይ
3. ፎሊክሎች
4. ማክረት
5. ብጫው እካል

እንቁላሉን ሽፍኖት ወይም ከቦት የነበረው ልባስ እንቁላሉ ከውስጡ ፈንድቶ ከወጣ በኋላ ሕዋሶቹ ወደብጫ አካልነት ይለወጣሉ። ይህ ልባስ ብጫ የተባለበት ምክንያት ከእንቁላሉ መለየት በኋላ በሚይዘው ቀለም የተነሣ ነው። ይህ ብጫ አካል ቀድሞ ይዞት የነበረውን ፈሳሽ ከእንቁላሉ መውጣት በኋላ ስለሚያጣው የቀድሞ ቅርፁን ወደእነስተኛ ክፍልፋይነት ይለወጣል። ብጫውን አካል ደግፎ ይዞት የነበረው ክፍልም በዚህ ተፈጥሮአዊ ክንዋኔ ይፈራርሳል። ከዚህ በተጓዳኝ እንቁላሉ ወደፅንሰነት መሸጋገር ካልቻለ ደግሞ የደም ሀሳብ መከፈት ይጀምራል። በዚህን ጊዜ ይህ የተበታተነው አካል ከደም ጋር ተቀላቅሎ ወደውጪ ይፈሳል። ይህ ሂደት በወር አንድ ጊዜ የሚከናወን ሲሆን፤ ወርን እየቆጠረ የሚመጣ በመሆኑም የወር አበባ ብለን እንጠራዋለን።

የወር አበባ

ስለ ወር አበባ አመጣጥ እጅግ በጣም የተለያዩና የተሣሣቱ አስተያየቶች ይሰነዘራሉ። በጥንት ዘመን እንዲት ልጃገረድ ጋብቻን ሳትፈፅም የወር አበባ የታየባት እንደሆነ ድንግልናዋን ያጣች ተደርጋ ትቆጠር ነበር። በአንዳንድ አካባቢዎች ደግሞ ሴቶች የወር አበባ ሲታያቸው መርዛማ በሆነ ኬሚካል እንደተበከሉ ይቆጠር ነበር። በዚህም የተነሳ የወር አበባ በሚታያቸው ወቅት ከማህበረሰቡ ርቀው እንዲቆዩ ይደረግ ነበር። ሁቱ ግን ይህ አይደለም። የወር አበባ ለአቅመ ሄዋን የመድረስ፣ በወሲብ የመብሰል ምልክት እንጂ ሌላ ትርጓሜ ሊሰጠው የሚገባ አስነዋሪ ክስተት አይደለም።

የወር አበባ በአንዳንድ ሴቶች በየ24 ቀናት፣ በሌሎች በ32 ቀናት፣ በብዙዎቹ ደግሞ በአማካይ በየ28 ቀናት ልዩነት ከ3 እስከ 6 ቀናት የቆይታ ጊዜ በማድረግ ይከሰታል። ከነዚህ ቀናት በኋላ የሴቷ ውስጣዊ የወሲብ ብልት የተለያዩ ክፍሎች እንደገና ተከታዩን ወርሃዊ አደት ማከናወናቸውን ይቀጥላሉ። የእንቁላል ከረጢት ተከታዩን የማኮረት ሂደት እንደገና እየፈጠረ ዕንቁላሎች እያደጉ ይመጣሉ። ተመሳሳይ ተፈጥሮአዊ አደት እንደዚህ ጊዜውን እየጠበቀ ይከሰታል።

የወር አበባ የመታየት አደት በእንዲትም ሴት ላይ እንኳን ሊለያይ ይችላል። ሁልጊዜ ተመሳሳይ የጊዜ ርዝመት አይኖረውም። ለመጀመሪያ ጊዜ የወር አበባ በታየበት ዓመት የጊዜ መዛባት ጉልቶ ይታያል። አካላችን ይህን ክስተት ከለመደውና በእዝ ማዕከሎች የሚገኙት ፒቲታሪ ዕጢን የመሳሰሉት በደንብ ሥራቸውን በተከታዮቹ ዓመታት ማከናወን ከቻሉ ግን ይህ አለመስተካከል

ሊወገድ ይችላል። ከጠቀስነው ተፈጥሮአዊ ዑኔታ በተጨማሪ ከመጠን ያለፈ ጭንቀትና ፍርሃት፣ የእየር ንብረት ለውጦች፣ ረጅም የእግር ጉዞ፣ አድካሚ የጉልበት ሥራዎች ወዘተ የመሳሰሉት በወር አበባ የመምጫ ቀናት መርዘም፣ ወይም ማጠር ላይ የራሳቸውን ተጽእኖ ያሳድራሉ። የወር አበባ አደት ቆጠራ የሚከናወነው የመጀመሪያው ምልክት ከታየበት ቀን እንስቶ ተከታዩ የወር አበባ የሚመጣበት ቀን ዋዜማ ድረስ ያሉትን ቀናት በመቁጠር ነው።

እንዲሁ ሴት የወር አበባዋ የሚመጣበትን ቀን መዝግባ መያዝ ትልቅ ጥቅም አለው። ይህም እያንዳንዷ ሴት የህዋሳቷን ትክክለኛ ተግባር እንድትረዳና ችግርም ካለ ከባለሙያዎች የህክምና ምክር እንድታገኝ ያስችላታል። እዚህ ላይ ስለ ህክምና ካሳን ዘንድ እንዳንድ ለጤና አጠባበቅ የሚረዱ ጉዳዮችን ማንሳቱ በጣም አስፈላጊ ይሆናል።

በወር አበባ ወቅት መቆሸሽ ወይም መጥፎ ጠረን ሊከሰት ስለሚችል ሴቶች የወሲብ ብልታቸውን አካባቢ ማዕዳት ይኖርባቸዋል። ንጽህና በወር አበባ ወቅት ብቻ ሳይሆን ዙልጊዜም አስፈላጊ ነው። ምክንያቱም ከወር አበባ ውጪ በሴቶች የወሲብ ብልታ ውጪያዊና ውስጣዊ ክንፈር መካከል ባሉት ቦታዎች ቅባታማ የሚመሥሉ መጥፎ ጠረን ያላቸው ፈሳሾች ስለሚፈጠሩ ነው። ስለዚህ በየጊዜው ሴቶች ብልታቸውን በሳሙናና በውሃ ማጽዳት ይኖርባቸዋል።

ልጃገረዶች የሚፈሳቸውን ደም ከጥጥ በተሠሩ ሞዴሶች በመጠቀም ያቁራሉ። የሚፈሰውን ደም ጥጡ በመምጠጥ በቀላሉ ያስወግድላቸዋል። በጥጥ በተሰሩ ውጤቶች መጠቀም ለሴቶች ያለው ጥቅም ከፍተኛ ነው። ምሹት አይቀንሥም፣ በስፖርት ክፍለጊዜ የስፖርት ቁምጣዎችን፣ በዳንሥ ፕሮግራሞች አመቺ ልብሶችን ለመልበስና ያለ ችግር ለመንቀሳቀስ ያስችላቸዋል። ይሁንና ድንጋል ልጃገረዶች የወር አበባቸው በቀላሉ ስለማይፈስ ምሹት ላይሰማቸው ይችላል። ሞዴሶችን ከተጠቀሙ በኋላ ዘመናዊ መጻዳጃዎች ውስጥ ከመክተት የቆሻሻ ማጠራቀሚያ በርሜል ወይም የጉድጓድ መጻዳጃዎች ውስጥ መክተቱ ተመራጭነት ይኖረዋል። እናቶች በዚህ ወቅት ልጆቻቸው ንፅህናቸውን እንዲጠብቁ እና ስለሚጠቀሙበት መገልገያ ቁሳቁስ አጠቃቀም ምክር ሊሰጡዋቸው ይገባል።

በወር አበባቸው ወቅት ሞዴስ መግዛት የማይችሉ ከጥጥ የተሰሩ ንፁህ ጨርቅ መጠቀም ይችላሉ። ይሁንና ጨርቁ ርሶ ልብስ እንዳያበላሽ ቶሎ ቶሎ መቀያየር ያስፈልጋል።

በማጠቃለያ ስለ ወር አበባ ልንገልፅ የምንፈልገው ነገር ቢኖር ጤናማና ተፈጥሮአዊ ክስተት መሆኑን ነው። በወር አበባ ወቅት ሴቶች ድካም ስለሚታይባቸው መጠነኛ እንክብካቤ ያስፈልጋቸዋል። የተወሰነ የህመም ስሜት የሚሰማቸው ስለሆነ ጉልበት በሚጠይቁ ሥራዎች፣ ከበድ ባሉ ስፖርታዊ ውድድሮች መሳተፍ የለባቸውም። ብዙ አካላዊ እንቅስቃሴ የማይጠይቁ ሥራዎችን ግን ማሠራት ይቻላል። በወር አበባ ወቅት ከፍተኛ የህመም ስሜት የሚሰማቸው ሴቶች የማህፀን ሕክምና ባለሙያን መጉብኘት ይኖርባቸዋል። ወጣት ወንዶችም ስለ ወር አበባ ሂደት ማወቅ ይኖርባቸዋል። እንዳንድ ጊዜ የክፍል ሴት ጓደኞቻቸው በስፖርት ውድድሮች፣ በዋና ውድድር ወቅት ለመካፈል ፈቃደኛ ባይሆኑ ማስገደድ እና ማብሽቅ የለባቸውም።

የወንዶች ወሲባዊ ሕይወትን ከልጃገረዶች ጋር በምናነባዕርበት ጊዜ የሚከተሉት ማጠቃለያዎች ላይ መድረስ ይቻላል። ወንዶች ለመጀመሪያ ጊዜ የወንዴ ዘራቸውን ሲያፈሉ የተራክቦ ስሜትን ያጣጥማሉ። ልጃገረዶች ግን በወር አበባ ወቅት ይህን ስሜት ማጣጣም አይችሉም። ወንዶችም ቢሆኑ የተፈጠረውን ስሜት በቶሎ አይገነዘቡትም። እንዳንድ ልጃገረዶች በነኚህ ቀናት ደስተኛነት አይታይባቸውም። ስለዚህ የወር አበባ ለልጃገረዶች ለአቅመ ሄዋን የመድረስ ምልክት እንጂ ወሲብ የሚሰጠውን እርካታ የሚገነዘቡበት ወቅት አይደለም ማለት ነው።

አዲስ ምዕራፍ

በደንብ አምራና ተኳኩላ በአውራ መንገድ ላይ የምትመላለስ ልጃገረድ ከዕለታት አንድ ቀን ወጣት ወንዶች ዓይን ውስጥ መግባቷ አይቀሬ ነው። ዓይናቸው መግባት ብቻ ሳይሆን ከወንዶች ጋር የተወሰነ ቃላትንም ትለዋወጣለች። ወንዶችም ከሷ ጋር ለመወዳጀት ይጥራሉ። በዚህን ጊዜ ወጣቷ ከእንግዲህ ህጻን አለመሆኗን፣ የወንዶችን ልብ ማማለሷን ትረዳለች። አዲስ ምዕራፍ ተከፈተ ማለት ነው። ከዚህ በኋላ ልጃገረዶች መስተዋት ፊት ቆመው ብዙ ጊዜያቸውን ማሳለፍ ይጀምራሉ። ፊትን፣ ዓይንን፣ ቅንድብን፣ አፍንጫን፣ ከፍፍርን፣ ጥርስን መመልከት፣ ፀጉርን ማፍተልተል ሥራዬ ብለው ይያያዙታል። የቁም ሣጥን መስተዋቶች ጋ ሄዶ ለረጅም ጊዜ መገተር፣ ዳሌ፣ ጭን፣ ባት፣ ተረከዛቸውን ደጋግሞ መመልከት እና የትኛው ልብሳቸው ከየትኛው መጫሚያቸው ጋር እንደሚሄድ ማማረጥ ያዘውትራሉ። ለፊታቸው፣ ለከንፈራቸው፣ ለጥፍራቸው፣ ተስማሚ የሆነውን ቀለም፣ ለገላቸውና ለፀጉራቸው ተስማሚ የሆነውን መዓዛ ያለው ቅባትና ሽቶ ማማረጥ ይጀምራሉ።

እንዳንዶች በብዛት፤ ሌሎች ደግሞ በመጠኑ ይህን ድርጊት ይፈጽሙታል።

ወንዶች የሚያሳዩት ሁኔታ ልጃገረዶቹ ትኩረትን ለመሳብ ከሚያሳዩት ፍላጎት ጋር ተዳምሮ በህብረተሰቡ ውስጥ አዲስ ሥፍራ እንደያዙ እንዲሰማቸው ያደርጋቸዋል። ስለዚህም ልጃገረዶች ከሌሎች ልቀው ለመታየት ወይም ከአቻዎቻቸው ለመስተካከል በመጣር የሴት ባህርይን ለመሳበስ ይሞክራሉ። ይሁንና ረጅም ጊዜ ይመስድባቸዋል። እንዳንድ ወንዶች ይህን ጥረት ሲያደንቁ፤ ከሌሎች ግን የስድብና የእሽመር ቃላትን በመወርወር ያበሻቅጧቸዋል። ይህም ድርጊት አልፎ አልፎ በወንዶች ላይ የጥላቻን ስሜት እንዲፈጥሩ ያደርጋቸዋል። ለዚህ ነው ህብረተሰቡ የበኩሉን አዎንታዊ ሚና መጫወት የሚኖርበት። ከልጃገረድነት ወደሴትነት በሚደረገው የሽግግር ሂደት ቀደም ብለን የተመለከትናቸው ስነፍጥረታዊ ለውጦች ብቻ ሳይሆኑ የአካባቢ ሁኔታዎችም ተፅዕኖ የሚያሳድሩ በመሆናቸው ህብረተሰቡ ትብብር ሊያደርግ ይገባል።

ስሜት ቀስቃሽ አካላት

የወንዶች ስሜት ባመዛኙ የሚነቃቃው የወሲብ ብልታቸው አካባቢ ነው። የሴቶች ግን ከዚህ ይለያል። በርካታ የሰውነት ክፍሎቻቸው ያነቃቋቸዋል። እነዚህን አካባቢዎች በርጋታ በምንነካ ካበትና በምንዳስሰበት ጊዜ የስሜት ማዕበል ሁለመናቸውን ያጥለቀል ቃቸዋል። ወሲባዊ ፍላጎታቸውም ይቀሰቀሳል። ከነዚህ ስሜት ቀስቃሽ አካላት መሃል ከንፈርና አካባቢው፣ የማጅራት አካባቢ፣ እንገት፣ ወገብ፣ ጀርባ፣ ጡትና አካባቢው ወዘተ ይገኛሉ። እነዚህ አካባቢዎች በሚዳሰሱበት ጊዜ ልጃገረዱ ውስጥ ከቁጥጥር ውጪ የሆነ ንዝረት ይፈጠራል። ወሲባዊ ፍላጎቷም ይቀሰቀሳል።

እንደሁኔታው የትኛውም የልጃገረዱ የሰውነት ክፍል ስሜት ቀስቃሽ አካል ሊሆን ይችላል። ይሁንና ይህ ሁኔታ ብዙውን ጊዜ በተቃራኒ ጾታዎች ግንኙነት፣ ጥልቀትና ስፋት፣ የመተማመን መንፈስና ሁኔታ የሚወሰን ይሆናል። እነዚህን ስሜት ቀስቃሽ አካባቢዎች ግን የሴቷ ስሜት የተጎዳ ከሆነ እና የቆየ የርስበርስ ትውውቅ ከሌለ ለመጠቀም አይቻልም። ለምሳሌ፣ በህክምና ምርመራ ወቅት በሚከናወን ዳበሳ ወሲባዊ ፍላጎት አይቀሰቀስም።

ይህም ሲባል በወንድና በሴት መካከል ያለ የፍቅር ግንኙነት የቴክኒክ ነው ማለት አይደለም። በመጀመሪያ ወቅት እነዚህን ቴክኒኮች ላናውቅ እንችላለን። በመፅሐፍ የምንማራቸው ብቻ ሳይሆኑ ፍቅረኛዎች በመሃከላቸው በጥልቀት በመተዋወቅ፣ በመተሳሰብ፣

የሚደርሱበት ነው። ለሁሉም ዘግልጽነት ከልብ የሚጥሩ ጠባቂ
በሃይት ሊያውቁትና ሊገቡት ይችላሉ።

የሥነ ምግብ አመለካከት

አንዳንድ ግለሰቦች ሰልካክ አፍንጫ፣ ሌሎች ትንሽ አፍንጫ፣
አንዳንዶች ትንሽ ጆሮ፣ ሌሎች ትልቅ ጆሮ ይኖራቸዋል። ይህ አንዱ
በሌላው ላይ የበላይ መሆኑን ወይም ከሌላው አንሶ መገኘትን
አያመለክትም። በተመሳሳይ ሁኔታ ወሲባዊ ብልቶቻችንም የተለያየ
መጠን ሊኖራቸው ይችላል። ይህ በተለይ በወንዶች ብልት ላይ
ጉልት ይታያል። ይህን በወንዶች ላይ ማስተዋል የሚቻለው
ብልታቸው ባልቆመበት ወቅት ነው። በዚህ ወቅት የአንዱ ትልቅ
የሌላው ስለ ብሎ ይታያል። ወጣት ወንዶች ታዲያ የየራሳቸውን
«የኔ ትልቅ» ነው፣ የአንተ ትንሽ ነው፣ አይደለም። የሚለው ክርክር
ስለሚያስጨነቃቸው ብልታቸውን ሲለካክ ይስተዋላሉ።

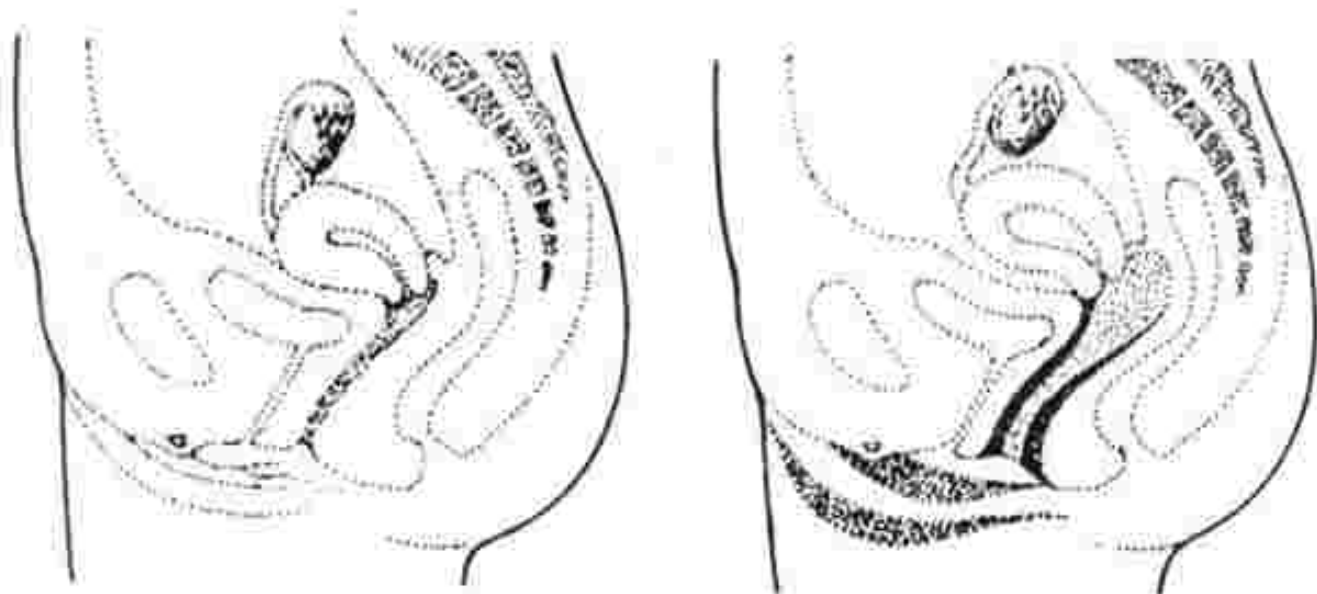
በጥንታዊ ዘመን የወሲብ ብልት መጠን መተለቅ የወሲባዊ
አቅም መለኪያ ተደርጎ ይቆጠር ነበር። አሁንም በዚህ የተፋለሰ
ሣሳ የተዘፈቅን አንታጣም። ይህን የተፋለሰ አመለካከት ይበልጥ
የሚያገላው የአንዳንድ ወንዶች ብልት ሳይቆም ትልቅ መስሎ
መታየት ነው። ከዚህ ጋር ተያይዞ የሚገመተው የዚህ ዓይነት
የወንድ ብልት በሚቆምበት (ለተራክቦ በሚዘጋጅበት ወቅት) የበለጠ
ይተልቃል ወይም ይጨምራል የሚል ነው። በተጨማሪም ግን
እውነታውን ከዚህ የተለየ ሆኖ አናገኝዋለን።

መጀመሪያ ትልቅ መሥሎ የሚታይ የወንድ ብልት
በሚቆምበት ጊዜ እምብዛም መጠኑ አይጨምርም። በተቃራኒው
መጀመሪያ ትንሽ መስሎ የሚታየው የወንድ ብልት በሚቆምበት ጊዜ
ፊት ከነበረው ሁለት ጊዜ እጥፍ መጠኑን ጨምሮ ይገኛል።

የሴቶች ብልትን መጠንም በተመለከተ ተመሳሳይ ስህተቶች
ይታያሉ። በዚህም የተነሳ በጣም የተቀራረቡ ወጣቶች በወሲብ
ይጣጣሙ አንደሆነ ለመፈታተሽ ይፈልጋሉ። ይህን እጉል ጭንቀትና
የተሳሳተ አመለካከት ለማስወገድ ስለሴት ብልት የበለጠ ማወቅ
ያስፈልገናል ማለት ነው።

የወንዶች ብልት ለተራክቦ በሚዘጋጅበት ወቅት ተገትሮ
አንደሚቆመው ሁሉ የሴቶች ብልትም ለወሲብ በሚነቃቃበት ጊዜ
ጥልቀቱም ሆነ ዙሪያ ስፋቱ ይጨምራል። አንዳንድ ጊዜ ይህ ሁኔታ
በተቃራኒውም ሊከናወን ይችላል። በአንደረዊ መልክ መጠኑ ሰፊ
መስሎ የታየ የሴት ብልት አንደሚያስተናግደው የወንድ ብልት

መጠን በንጥቀት በውስጥ ግድግዳ ጠንቅቃቸውን አማካኝነት ራሱን በፈለገው መጠንና ቅርጽ ሊያዘጋጅ ይችላል።

ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 14 የሴት ብልት ለተራከቦ በሚዘጋጅበት ጊዜ የሚያደርገውን ለውጥ የሚያሳይ።

ወሲባዊ መነቃቃት በሚኖርበት ጊዜ የእምስ ግድግዳዎችና ክንፈሮች በባርቶሊን ዕጢዎች አማካኝነት የወንዱን ብልት የመውጣትና የመግባት እንቅስቃሴ ለማስሰለስ ሲሉ ይረጥባሉ። ጠንዲ ተራክቦውን የፈጸመው ሴቲቱ ስሜቷ ባልተነሳሳበትና ደስተኛ ባልሆነችበት ወቅት ከሆነ፤ ብልቷ በጣም ጠባብ ሆኖ ብልቱን በሚያስገባበት ጊዜም ፍትጊያ ሊገኘው ይችላል።

ሴቲቱን ከቁጥጥር ውጪ መርጠብና የብልት መጠን መጨመር የሚያጋጥማት እንዳንዴ ከመጠን ያለፈ ወሲባዊ መነቃቃት ውስጥ ስትገባ አለያም የተለየ ሥጋት ውስጥ ስትወድቅ ሊሆን ይችላል። ይህ ሁኔታ ሴቶችንም ሆነ ጠንዶችን ጭንቀትና ፍርሃት ውስጥ ሊከታቸው አይገባም። የወሲብ ብልቶቻችን አካላዊ መጣጣም በጊዜ ሂደት የምናስተካክለው ጉዳይ ነው። በጠንዶችም ሆነ በሴቶች የወሲብ ብልት መጠን የተዛባ አመለካከት እንዲኖረን የሚያደርገው ሌላው ምክንያት ደግሞ የሥነልቦና ችግር ነው። በአዕምሮአችን የምንቀርጸቸው ነገሮች በወሲባዊ ገጠመኞችን ላይ ተዕላኖ ይኖራቸዋል። በአዕምሮአችን ሰፊ የሴት ብልት እንቀርፅና ብልታችንን ለማስገባት ችግር ይገጥመናል። ግን ይሄ ለምን ሊፈጠር ቻለ? የተቃራኒ ጸታዎች የአካል ያለመጣጣም ጉዳይ ሆኖ ነው?

መልሱ አይደለም ነው። ሁለቱ ተቃራኒ ጾታዎች አንዳቸው ሌላውን
ጠልቀው አለማጠቃቸው የሚያስከትለው ችግር ነው። እነዚህ
ሁኔታዎች ካልተመቻቹ ከሌሎች ሁኔታዎች ጋር ተዳምረው
ለውድቀት ሊዳርጉን ወይም ግንኙነታችንን ሊያስናክሱት ይችላሉና
በዚህ ረገድ ጥልቅ ግንዛቤ ሊኖረን ይገባል።

ተራክቦ በሁለት ተቃራኒ የታዎች በመተሳሰብ፣ በመፈቃቀድ፣
በጥልቀት በመተዋወቅና በእኩልነት የሚፈጠር የመጨረሻ የፍቅር
ግንኙነት መግለጫ መሆን አለበት። በማይተሳሰቡ፣ በማይተዋወቁ
ግለሰቦች መሃከል የሚከናወን ተራክቦ ውጤቱ ጥሩ አይሆንም። ይህ
ሁኔታ እንዳይከሰት ብለን መከራ የምናደርግበት ሁኔታም አይኖርም።
አንዳንድ ፍቅረኞች አካላዊ መጣጣምን እስመልኩቱ ከተለያዩ
የተቃራኒ የታ ሰዎች ጋር ልምዶች ሊኖራቸው እንደሚገባ ይገልጻሉ።
ይህም ግን መፍትሔ አይደለም። ጥልቅ የሆነ መተሳሰብ፣ እጅግ
በጣም እስፈላጊ የሆነ ፍቅርና መተዋወቅ ካለ ይዋል ይደር እንጂ
የፈለጉትን ዓይነት መጣጣም ማግኘት ይቻላል። ማንኛውም ልጃገረድ
የወሲብ ብልቷን መጠን በተመለከተ ጥርጣሬ ከገባት ሃኪም ዘንድ
በመሄድ ጭንቀትና ሥጋቷን ማስወገድ ትችላለች። ልጃገረዶች ብቻ
ሳይሆኑ ወንዶችም ከልክ ያለፈ ስጋት ካለባቸው እንደዚህ ማድረግ
ይችላሉ።

ምዕራፍ ስድስት

በልጃገረዶችና በወንዶች መካከል የሚፈጠሩ ግንኙነቶች

ካለጸበት ማህበረሰብ ውጪ ተነሣሥ ለመኖር እንችልም። የተገኘው ከህብረተሰቡ፤ የምንኖረውም በህብረተሰቡ ውስጥ ነው። ከማህበረሰቡ አባላት ጋር በማይታዩ ባለቤቱ ፈርጆ ድሮች የተያያዙ ነን። እነዚህ የማይታዩ ድሮች ያልናቸው ሌላ ሳይሆኑ ማህበራዊ ግንኙነቶችን ናቸው። እንዳንደረገ ላይ ላዩን የሚታዩ ሊሆኑ ወይም ደግሞ በጣም የጠበቁ በግል መሥራታቸው የሚፈጥሩበትን ሊሆኑ ይችላሉ። እንዳንደረገ የኛን ሁለንተናዊ ዕድገት ለማሟላት እሥራላገገዳቸው አድርገንም እንቆጥራቸዋለን። ይበልጥ እንድንረዳቸው ከነዚህ የማህበራዊ ግንኙነት ቅርፅ ዓይኖቻቸው ውስጥ እንዳንደረገ ለመመልከት እንሞክራለን።

ትውውቅ

በአጠቃላይ መልኩ በእንደ አካባቢ ተግራብተው የሚኖሩ ወይም በእንደ ድርጅት የሚሠሩ ወይም በእንደ ባህላዊ ክንዋኔ በጋራ ተሳታፊ የሚሆኑ ሰዎች ላይ ላዩን ይተዋወቃሉ። በዚህ ትውውቅ እንዲሁ የሌላውን መጠሪያ ሥም፤ እንዳንደረገ ባህርያትና ዝንባሌ እስከማወቅ ድረጃ ይደርሳል። በመንገድ ላይ ሲገናኙ እንደሆነ ማለት እጅ በማውለብ ለሰላም፤ ጭንቅላትን በማወቃወቅ፤ «እንደምን አድረህል? ውለሃል ወይም እምሽተህል?» የሚሉ የቃላት ልውውጥ በማድረግ ሠላምታዎችን ይለዋወጣሉ። ይሁንና እያንዳንዳቸው በራሳቸው ጉዳይ የሚጓዙ ናቸው። በሁለት ትውውቅ አድራጊዎች መካከል ያለውን ግንኙነት የሚጠስነው አጋጣሚ ነው ማለት ነው። ጠበቅ ያለ ግንኙነት የሚታይበት ሌላው የማህበራዊ ግንኙነት ቅርፅ ጓደኝነት የሚባለው ነው። እስቲ እሱን እንመልከት።

ጓደኝነት

ጓደኝነትን የሚጠስነት የረጅም ጊዜ ተመሳሳይ ዝንባሌዎችና የጋራ የህይወት ንጠመኞች ናቸው። በእንደ ትምህርት ቤት አብሮ መማር፤ ለረጅም ጊዜ አብሮ መሥራት፤ ለተወሰነ ጊዜ በጋራ የተወሰነ ተግባርን ማከናወን፤ ዕቅድን በጋራ መተግበር፤ የጋራ ውጤቶች ባለቤት ለመሆን በጋራ የሚከናወኑ ጥረቶች ጓደኝነትን ይፈጥራሉ። በጓደኝነት እንደ ውጤት ሲገኝ የጋራ ደስታ ይኖራል፤ የጋራ ፈንግዝያ ይዘጋጃል። በነዚህና በመሳሰሉ አጋጣሚዎች ሰዎች

ይበልጥ ይቀራረባሉ። ይሁንና በጓደኝነት አንዱ የሌላውን ህይወት ወደውስጥ ዘልቆ የማይረዳበት ሁኔታም ሊኖር ይችላል። የጓደኝነት መግለጫ የሞቀ የእጅ መጨባበጥ ወይም ሠላምታ ሊሆን ይችላል። ጓደኝነት የተወሰነ የቆይታ ዘመንም ይኖረዋል።

ወ ዳ ጅ ነ ት

ይህ ላት ያለ የዕድገት ደረጃ የሚታይበት ግንኙነት ነው። ጓደኝነት በውስጡ ተኩትቶም ሊታይ ይችላል። በጋራ ዝንባሌና ጥልቀት ባለው የጋራ ጉዳዮች ምርጫ ምክንያት የሚፈጠር ግንኙነት ነው። ወዳጅነትን ከጓደኝነት ከፍ የሚያደርገው ዕናት፣ ጥንካሬና ጥልቀት ያለው የጠበቀ ግንኙነት መሆኑ ነው። በጓደኝነት ውስጥ ግልጽነትና ታማኝነት ይኖራል። ስሜታችንን ጭንቀትና ሥጋቶቻችንን ለጓደኞቻችን እናዋያለን። አስተሳሰባችንንም እንለዋወጣለን። በእንደ ቡድን ውስጥ አባል ብንሆን ከቡድኑ አባላት ጋር በሙሉ ጓደኝነት መፍጠር እንችላለን። ወዳጅነት ግን ከዚህ የተለየ ነው። ከሁሉም የቡድን አባላት ጋር ልንፈጥረው እንችልም። ጥሩ ዓይነት ወዳጅነት ከሁሉም ጋር ሳይሆን ከተወሰኑት ወይም ከአንዱ ጋር ብቻ የሚገነጠን ነው። ጥሩ ወዳጆች ሲገኙም ሆነ ሲለያዩ የእጅ ሠላምታ ወይም የራስ ንቅናቄ በማድረግ ብቻ ሳይወሰኑ በመተቃቀፍ ወይም በመሣሣም ሥር የሰደደ ግንኙነታቸውን ያንፀባረቃሉ። ይህን ዓይነት ግንኙነት በተመሳሳይም ሆነ በተቃራኒ የታዎች መካከል ሊፈጠር ይችላል። አንዳንድ ወላጆች ልጆቻቸው ከተቃራኒ ጾታ ጋር ጓደኝነትም ሆነ ወዳጅነት መፍጠራቸውን አይደግፉም። በዚህም የተነሳ ከጉረምሳና ከኮረዳ ልጆቻቸው ጋር ግጭት ውስጥ ይገባሉ። ይህን እስመልክቶ የወላጆች ተግባር ምን መሆን ይገባዋል? የሚለውን ጥያቄ በምዕራፍ ሰባት እንመልሳለን።

Handwritten notes:
M/A
Uup

መ ዋ ደ ድ (መ ፋ ቀ ር)

Handwritten signature: E. W.

ይህን ቃል የምንጠቀመው ሌላ ሰው ያሳደረብን መስህብ ከፍተኛ ሲሆን ነው። አንድ ግለሰብ ለሌላው በቃላት ሊገልጸው የማይችለው ጠንካራ ስሜት ይኖረዋል። በአዕምሮአችን ያሰብነውና የምንመኘው እንዲሁም ቀልባችንን የሣበውን ግለሰብ ለእኛ የሚሰማማን አድርገን እንወስደዋለን። ነገሩ በአመክንዮ ላይ የተመሠረተ ሳይሆን ይችላል። ይሁንና ስንወድ እነኚህ ጠንካራ ስሜቶቻችን ህቁን ይጋርዱብናል። አንድን ግለሰብ በምንወድበት ጊዜ ረጅም ጊዜ የምናውቀውን ያህል እምነት እናማድርበታለን። በእያንዳንዱ የግንኙነታችን ጊዜ ልባችን በሃሴት ይፈነድቃል። ቃላት የምናጣበት ጊዜም ይገጥመናል። አትኩረን እናየዋለን። የራሳችን ልናደርገው

እናስባለን። እንጠግበውም፤ እንዳብሰዋለን፤ ቀርበነው የቀረብነው
እይመስለንም፤ እንሳሳማለን፤ ብዙውን ጊዜ እንድ ላይ መሆንን
እንፈልጋለን፤ ደስታና ፈንጠዚያን እብረን መጋራት እንፈልጋለን።

እንዳንድ ጊዜ ስንወድ ስራና ትምህርትን ለመሣሰሉት ሃሳቦችና
ጉዳዮች እንኳን ትኩረት እንሰጥም። ልጆቻቸው ይህን ዓይነት
ግንኙነት ሲጀምሩ ወላጆች በጥርጣሬና በሥጋት ይመለከቷቸዋል።
ወላጆች የልጆቻቸው ግንኙነት የችኮላ በመሆኑ የጠነከረና ዘላቂታዊ
የሆነ ፍቅርን እይመስርቱም በሚል ይጨነቃሉ። በርግጥ እንዳንድ
ወጣቶች ሳያድጉ ራሳቸውን ትልቅ አድርገው ይቆጥሩና
የሚፈልጉትን ሁሉ በጥልቀት ያገኙት ወይም የሚያውቁት ይመስ
ላቸዋል። ባለመብሰላቸው ታዲያ መዋደዱ እንዳለ መለያየቱ ሲከሰ
ትም በችግሩ የመጀመሪያ ተጠቂ ይሆናሉ። ባሰቡት ሰው መወደድን
ካላገኙ ፈጥነው ይጠሉታል። ዝቅ አድርገውም ይገምቱታል ወይም
ይርቁታል። በምትኩ ሌላ የሚወዱትን ይፈልጋሉ። ይህ በራሱ
ወጣቶች ራሳቸውን እንዳይገመገሙ ያደርጋቸውና ሌላ ችግር ውስጥ
ይከታቸዋል።

ምኞታዊ ፍቅር

ሌላው ያልተመጣጠነ የግንኙነት ዓይነት ምኞታዊ ፍቅር ነው።
ይህ በወጣቶች ላይ በብዛት የሚታይ የፍቅር ዓይነት ነው። በይበልጥ
ደግሞ ይህ ዓይነቱ ግንኙነትም ከወንዶች ይልቅ በልጃገረዶች ላይ
ይጉላል። የዚህ ዓይነት ፍቅር የሚፈጠረውም በሰዎች ሰብዓዊ
ዕሴቶች ላይ ሳይሆን በተቀዳጀቸው ግኝቶች እና ዝናዎች ላይ
በማትኩር ነው። የተወሰኑ ዝነኛ ግለሰቦች ለእኛ ተስማሚ እና
አስደሳጅ ሆነው ይገኛሉ። ሳናውቅ ከነኚህ ሰዎች ጋር በሃሳብ
ግንኙነት እንፈጥራለን። እነኚህን ያሰብናቸውን ሰዎችም ማየት
እንፈልጋለን። ፎቶዎቻቸውን፣ ማስታወሻዎቻቸውን ለማግኘት
እንጥራለን። ራሳችንን ከፎቶዎቻቸውና ከማስታወሻዎቻቸው ጋር
በተስፋና በምኞት እናቆራኛለን። በምኞታዊ ፍቅር ራሳችንን
እናጠምዳለን። እንዳንድ ጊዜ መጠኑን አልፈን እንታወራለን። በፍቅር
እንከሆልላለን። ነገር ግን ምንም እሥፈላጊነት የሌለውና ጠቀሜታን
የማይሰጥ ግንኙነት ነው። ምክንያቱም ሃሳባዊ ፍቅር ወይም በምኞት
መዋደድ በርቀት የሚፈጠር እና የማይደረስበት በመሆኑ ነው።
በአብዛኛው በምናብ የምንመኛቸውን ሰዎች በቅርብ ርቀት
እናገኛቸውም፤ ድንገት ብናገኛቸውም እንኳን ፍርሃት እንቆ
ስለሚይዘን ልናናግራቸው እንችልም። በዚህም የተነሳ በሃሳብ መክነፍ
ወይም መብረር እንጂ ልንደርስበት የማንችለውን ሰው ይሆንብናል።
እንዳንድ ጊዜ ደግሞ የምናልማቸውን ሰዎች ፈፅሞ በሕይወታችን

ሙሉ ልናገኛቸው የማንችላቸው ይሆናሉ። ለምሳሌ፤ የታወቁ የፊልም ተዋንያንን፤ ዕውቅ ዘፋኞችን፤ ስፖርተኞችን፤ ታዋቂ ግለሰቦችን ወዘተ ልናገኛቸው ሳንችል ስንቀር የነኚህን ግለሰቦች ፎቶግራፎች በመሰብሰብ የመኝታ ቤት ግድግዳችንን እናስጌጣለን። እንደንድ ጊዜ ሃሳባዊ ፍቅር ፎቶ ከመሰብሰብ ደረጃ በመነሳት በታዋቂ ግለሰቦች ምሥሎች ፊት ረጅም ሰዓት እስከ መተኮዝ፤ ማሰብ፤ ማሰላሰል ድረስ ይዘልቃል። የዚህ ዓይነት ሃሳባዊ ፍቅር ከተቃራኒ ያታ ጋር ብቻ ሳይሆን ከተመሳሳይ ጾታ ጋርም ሊኖር ይችላል። ከእስተማሪያችን፤ ከታላቅ ወንድማችን ጋር በሃሳብ መፋቀርን ልንፈጥር እንችላለን። እነሱን መምሰልና እነሱን መሆንን እንመኛለን። የወደድናቸው ሰዎች ግን ስለጉዳዩ የሚያውቁት ነገር የለም። በተለያዩ አጋጣሚዎች ታዲያ ያሰብነውንና የተመኘነውን ሳናገኘው ወይም ሳይሆንልን ሲቀር ፍቅራችን በጥላቻ ሊተካ ይችላል።

ዲልታዊ ፍቅር

ይህን ከሃሳባዊ ወይም ከምኞታዊ ፍቅር ልዩ የሚያደርገው ነገር የሚዳሰስና የሚጨበጥ መሆኑ ነው። በርቀት ሳይሆን በቅርበት በተቃራኒ ጾታዎች መካከል የሚፈጠር ግንኙነት ነው። ይሁንና ግንኙነቱ ሥር የማይሰድና በቃልኪዳን የማያስተሳስር ነው። የማህበራዊ አኗኗር ግብብነት ቅርፅን ቢያመለክትም ውስጣዊ ፍሬ ነገር አይታይበትም። ለምሳሌ፤ አንድ ግለሰብ ልጁን ረዳን ትኩር ብሎ በማየት በፌዝ መልክ እንደሚያፈቅራት ሊገልፅላት ይችላል። ይኸኔ ሌላው ተመልካችም እንዲሁ «ያፈቅርኻልኩ»፤ «አንተም እንዲሁ» እያሉ ይቀልዳሉ። በጣም ተግባቢዎች፤ አካላዊ ቁመናቸው ለብዙዎች የሚያስደስት፤ የተናገሩት የሚጣፍጥላቸውና እስቂኝ ግለሰቦች የዚህ አይነቱ ድርጊት ዋነኛ ተዋንያን ናቸው። ውጪያዊ ገዕታቸው የማይሰብ ግለሰቦችና ዓይነአፋሮች በዚህ ዓይነቱ ግንኙነት ይጠቃሉ። ሆኖም ግንኙነቱ ለብዙ ዓይን አፋር ወጣቶች ተቃራኒ ጾታን ለመቅረብና ለመተዋወቅ ዓይነተኛ መለማመጃ መድረክ ሆኖ ያገለግላቸዋል። ከተቃራኒ ጾታ ጋር ብቻ ሳይሆን ከተለያዩ ሰዎች ጋር የመግባባት ችሎታን እንዲካኑ ቤተ-መከራ ሆኖ ይጠቅማቸዋል። እናንተስ ይሄ ገጥሟችሁ አያውቅም? መልኩ የሚያስደነግጥ ወንድን መልክ ቀና ሲቶች በፌዝ «ባሌ» ይሉታል። በተቃራኒው መልክ ቀና ወንዶች ዓይነግቡ ያልሆነችዋን ሲት እንደዚሁ «ሚስቱ» ሲሏት ይደመጣሉ። ሌሎች የቧልቱ ተሳታፊዎችም መግባባቱን ለማጠናከር ጣልቃ ይገቡና «የእገሊት ባል»፤ «የእገሊ ሚስት» በማለት ጨዋታውን ያደራሉ። ይህ በጉርምስና ወቅት ያለምንም የሃላፊነት ስሜት መምረጥና ማማረጥን የምንማርበት የግንኙነት ዓይነት ነው።

እንዴት እንተጥል?

ዕድሜያችን እየጨመረና ከተቃራኒ ጾታ ጋር ግንኙነት መኖር እየተለማመድን በሄድን ቁጥር ሦስት ነገሮች ሊያጋጥሙን ይችላሉ። በመጀመሪያ ያሳሰብናቸውና ያልጠበቅናቸው አዳዲስ ሁኔታዎች ይገጥሙንና መጀመሪያ የተፈጠረብን መልካም ስሜት ይጠፋል። በዚህን ጊዜ መዋደዱ በጥላቻና በመለያየት ይተካል። ይህ የሚሆነው በዙጡን ጊዜ ትክክለኛ ሁኔታዎችን ያላገናዘበ መውደድ ሆኖ ሲገኝ ነው። የዚህ ዓይነቱ መውደድ ከጥቂት ወራት የበለጠ ዕድሜ አይኖረውም። ይህን ዓይነቱ ስህተት ላይ ላለመውደቅም በትርብ የምናውቃቸውን ሰዎች በተለይም የታላላቆቻችን ምክር መጠየቅ ይኖርብናል።

ከታላላቆቻችሁ ምክር ተቀበሉ ሲባል ግን የሚነግሯችሁን ሁሉ ተቀበሉ ማለት አይደለም። እነሱ ያላለፉት ህይወትና እናንተ የምትኖሩበት ዓለም ልዩነት ሊኖረው ይችላል። እንዳንድ ጠባቶች መለያየት ሲፈጠር ህሊናቸው አይቀበለውምና መጥፎ ጭንቀት ውስጥ ይገባሉ። ከፍቅረኛዋ ስለተለያየች ስትጨነቅና ስትብሰሰሰል ከርማ በመጨረሻ ህሊናዋን በትክክለኛው መንገድ ለማስጓዝ የቻለች እንዲት ሴት «አሁን ገና የራሴ ባለቤት ሆንኩ» ስትል ተደምጣለች።

ሁለተኛው ነጥብ ደግሞ ስለወደድነው ግለሰብ የነበረን ዝንባሌ ሊቀንስም፣ ሊጨምርም መቻሉ ነው። ይህ በከፊል ከተፈቃሪያችን በምናገኘው ወይም በማናገኘው ነገር የሚፈጠር መንታ ስሜት ነው። ይህ እንደሁኔታው ቀደም ብለን ወደጠቀስነው መለያየት ወይም ወደ ሶስተኛው ዓይነት ግንኙነት ደረጃ ሊያመራ ይችላል። ይህ ሶስተኛ ደረጃ ያልነው እውነተኛው ፍቅር የሚያብብበት ነው። እውነተኛ ፍቅር የመዋደድ ከፍተኛ መገለጫ ነው።

ካፈቀሩት መለያየት መራራና ከባድ ነው። በመጀመሪያ መላ ሰውነታችንን፣ አዕምሮአችንንና መንፈሳችንን ተሰጣጥተን ነበር ብለን የምንገምት ከሆነ መለያየቱ ሲመጣ «መጠቀሚያ መሣሪያ ሆኜ ነበር» በማለት ያብሰሰሰላል፣ ያናድዳል። እንዳንድ ጊዜ መለያየት የሚጠላ ብቻ ሳይሆን ጠቃሚ ገፅታም ያለው መሆኑን ግን እንገነዘብም። ፍቅሩ መዝለቅ ካልቻለ መለያየት የወደፊት የህይወት ጓደኛን በትክክለኛው መንገድ ለመምረጥ ልምድ ማግኛ ሊሆን ይችላል። ስለዚህ መለያየት የራሱ ጥሩ ጉን ስላለው ህሊናችሁን ከማቆሰል መቆጠብ ይኖር ባችኋል።

አውነተኛ ፍቅር

ወደተቃራኒ ጾታ የመሳብ ከፍተኛ ስሜት በውስጣችን ሲፈጠር፣ የማፍቀር ጥንስስ መጣሉን እንደሚያመለክት ገልፀናል። ይህ ዕናትና እርጋታን በማግኘት ማደግ ከቻለ ከተራ መፋቀር ተለይቶ እውነተኛ ፍቅር የሚለውን ትርጓሜ ይይዛል። ዕናት፣ ርጋታ፣ የማይናወጥ ጥልቅ የእንድነት ስሜት፣ እውነተኛ ፍቅርን ከሌለው አይነት ፍቅር የሚለዩት ናቸው። እንደን ግንኙነት የጠነከረ፣ የረጋና ዕናት ያለው መሆኑና አለመሆኑን በአጭር ጊዜ ግምገማ ማወቅ ያዳግታል። ይህን ለመገምገም ረጅም የትውውቅ ጊዜ ያስፈልጋል። የረጋ የፍቅር ግንኙነትን ለመመስረትና ታማኝ ሆኖ ለመገኘት ስሜቶቻችን ብቻ በቂ አይደሉም። ብዙ ነገሮችን ማጤን አለብን። ላፈቀርነው ያለን ግምትና ተቀባይነት፣ የፍቅረኞችንን ትናንሽ ግድፈቶችና ድክመቶች ለመቀበል ያለን ብቃት፣ እርስ በእርስ በጥልቀት መተዋወቅና በቂ ግምት መስጠት መቻል በፍቅር ህይወት ውስጥ መመልከት ካለብን ጉዳዮች ዓይነተኞቹ ናቸው። ከዚህ በተጨማሪ በእኗር ዘይቤ፣ በንድፈ ሃሳብና በተግባራዊ እንቅስቃሴዎች ላይ የጋራ እቋም መያዝና መግባባት መኖር፣ ግንኙነቱን የረጋና የሰከነ እንዲሆን ያደርጋል። ብዙ ወጣቶች «ወደፊት ፍቅረኞችሁ ምን እንዲያሟላላችሁ ትፈልጋላችሁ?» ሲባሉ እነዚህን ጉዳዮች ሳይጠቅሷቸው አያልፉም።

እናንተም እስቲ ጥያቄዎችን ለማዘጋጀት ሞክሩ። ከሌላው ምን ትጠብቃላችሁ? እናንተስ በአፀፋው ምን ለመስጠት ዝግጁ ናችሁ? እንደ ነጭ ወረቀት እዘጋጃና በሁለት እምዶች ከፍላችሁ፣ በእንደኛው እምድ «አኔ» በሌላው «አላ» ወይም «አሱ» የሚለውን ዓፋ። በሁለተኛው እምድ ትኩረት ሰጥታችሁ የግብር ይውጣ ሳይሆን ፍላጉታችሁን አጭር በሆነ መንገድ ለማስፈር ሞክሩ። ጠለቅ ብለን ባሰብንና ባሰላሰልን ቁጥር ብዙ መመዘኛዎችን እናወጣለን። በርካታ መመዘኛዎችን ወይም ፍላጎቶቻችሁን ከጻፋችሁ በኋላ በመጨረሻ እያንዳንዱን ለምን እንደዓፋችሁት ለመመራመር ሞክሩ። መመዘኛዎቹን ስታዘጋጁም ሌሎች ሊመለከቷችሁ አይገባም። እንዳንዶቹ መመዘኛዎች የፋሽን ሁኔታን የተከተሉና በተለይ ውጪያዊ ገዕታን የሚመለከቱ በመሆናቸው እንዳንዶ አስፈላጊነት የሌላቸው ሊሆኑ ይችላሉ። ሌሎች የመመዘኛ ነጥቦቻችሁ ደግሞ ካደጋችሁበት ቤት፣ አካባቢያችሁና በትምህርት ከቀሰማችሁት ዕውቀት ጋር የተያያዙ ሊሆኑ ይችላሉ። የሌሎች መመዘኛ መስፈርቶች ደግሞ ታዋቂነትን የማግኘት ፍላጎት፣ በማህበራዊ ህይወት ውስጥ ጠላኝ ሆኖ የመጫወት ፍላጎት፣ ከብርን የመሻት ፍላጎት ወዘተ ሊሆኑ ይችላሉ። እንግዲህ ደግሞ መመዘኛችሁን ብትመረምሩት ከላይ

የተጠቀሱት መስፈርቶች ተጓዳኞችን ነፃ በሆነ መንገድ እንዳንመርጥ ተጽዕኖ የሚያሳድሩብን ጉዳዮች ይሆናሉ ማለት ነው።

የሚመጥነንን ተጓዳኝ ለማግኘት በርካታ ሃሳቦችና ምኞቶች ሊኖሩን እንደሚችሉ እናንተም የምትረዱ ይመስለኛል። ይህ ሁኔታ ውዝንብር የሞላበት፣ ድፍንና ምክንያታዊነት የሚጉድለው ሃሳብ ተደርጎ መቆጠር የለበትም። እነዚህ ነገሮች ሌላውን ግለሰብ ጠልቆ ለመረዳት ምቹ ሁኔታን የሚፈጥሩ ናቸው። ይሁንና እንደአጋጣሚ እንደ ሰው በግልጽነት ሲጠጋንና ተዕዕኖ ሲያሳድርብን ምክንያቶቻችንን ወደሁለተኛ ደረጃነት እናሻግራቸዋለን ወይም እንዘነጋቸዋለን። ይሄ ያለ ነገር ነው። ምክንያቱም ፍቅር ብዙውን ጊዜ እንዳሰብነው ሳይሆን በተወሰነ ሁኔታ ድንገተኛ ስጦታ ወይም አጋጣሚ ሆኖ ስለምናገኘው ነው። በመመዘኛችን መሠረት ካልሄደ ብለን ቁጥጥር የምናደርግበት ጉዳይ አይሆንም።

የአይን ፍቅር

የአይን ፍቅር የምንለው በጣም አነጋጋሪና አወዛጋቢ ጉዳይ ነው። በብዙ ልብ - ወለድ ድርሰቶች፣ ፊልሞች የዓይን ፍቅር ስለሚያሳድረው ተጽእኖ ብዙ ተብሏል። ከነባራዊው ህይወት እንጻር ስንዳስሰው ግን የዓይን ፍቅር ማለት ተቃራኒ ጾታን በአንድ በተወሰነ አጋጣሚና ሁኔታ ስንመለከት፣ ስናገኝ፣ የሚፈጠርብን ቅፅበታዊ የንዝረት ስሜት ነው። ይህ ምን ማለት ነው?

በአንድ በተወሰነ ሁኔታ የአንድ ግለሰብ መልክ፣ ፀጉር፣ አሣሣት፣ አረማመድ፣ አለባበሥ፣ አነጋገር ወይም ሌሎች ነገሮች በአእምሮአችን ውስጥ ይቀረፁብንና እንወደዋለን፣ እናደንቀዋለንም።

የጠቀስናቸው ቅፅበታዊ ግለትንና ትኩሳትን የሚፈጥሩብን ነገሮች በአብዛኛው ውጫዊ ናቸው። ውስጣዊ ገፅታዎቹ ግን በቀላሉ የማይዳሰሱ በመሆናቸው የዚህ ዓይነት ስሜትን ከመቅጽበት ሊፈጥሩብን አይችሉም። ውጫዊ ገፅታዎች የራሳቸው ዕሴት ቢኖራቸውም፣ ብዙውን ጊዜ በነዚህ ተጽእኖ የምንፈጥራቸው ግንኙነቶች በንቃት ላይ የተመሠረቱ አይሆኑም። በምዕራፍ ሶስት የነዚህ ዓይነት ገጠመኞች በአዕምሮአችን የትኛው ጓዳ እንደሚፈጠሩ፣ ምን እንደሚጭሩና ምን ምላሽ እንደሚገጥማቸው ተመልክተናል። በአእምሮአችን ጓዳ ቀደም ብለን የሳልነው ከሆነ ስሜታችን ቶሎ ይነቃቃና ለተጽእኖው በፍጥነት ተገዢ እንሆናለን። ውጫዊ ገጽታዎች ከውስጣዊ ይዘቶች ጋር መጣጣም ከቻሉ ለሁለቱም ተቃራኒ ጾታዎች ገጠመኙ ውብ (አስደሳች) ሊሆን ይችላል።

መጣጣም ካልቻለ ደግሞ ውጤቱ ተቃራኒም ሊሆን ይችላል። ይህን ሁኔታ በመጀመሪያ ወቅት መገምገም ስለማይቻል በቂ ጊዜና ሥፍራ ያስፈልገዋል።

ሥር የሰደደ መተዋወቅና መተላለብን መፍጠር እውነተኛ ፍቅር መኖሩን የሚያረጋግጥልን ሁኔታዎች ናቸው። የጋራ የሆኑ ስሜቶች ሊለወጡ ወይም ሊያፈነገጡ ይችላሉ። እንዲሁ ሊላላት ወይም ሊያፈነገጥ ይችላል። ምክንያቱም እያንዳንዱ ግለሰብ በየፊናው የማያቋርጥ ዕድገት ላይ ነው። በዚህ ሁኔታ የራሳችን ሃሳብና የተጓዳኞችንም አመለካከት ሊለወጥ ይችላል። ይህን የማያቋርጥ የዕድገት ሂደት ሁለቱ ተጓዳኞች አብረው ሊጓዙትም ይችላሉ። በዚህ ሂደት የተፈጠረውን ስሜት በቻ ሳይሆን ሌሎች ዝንባሌዎችን በጋራ በማሳደግ መጓዝ የሚችሉ ከሆነ የጋራ በሆኑ ጉዳዮች፣ ማለትም የዕረፍት ጊዜያቸውን በጋራ እንዴት እንደሚያሳልፉ፣ የወደፊት ቤታቸውን እንዴት እንደሚገነቡ፣ እንዴት ኑሯቸውን መምራት እንዳለባቸው፣ እንዴት ልጆቻቸውን እንደሚያስተምሩ የጋራ አመለካከት ለመፍጠር የሚጥሩ ከሆነ ይበልጥ እየተቀራረቡ ይመጣሉ። ይበልጥ ተቀራረቡ ማለት ደግሞ ለማንኛውም ጉዳይ ያላቸውን ልዩነት እያጠበቡ ይመጣሉ ማለት ነው። በዚህን ጊዜ ተጓዳኞቹን እንደ የሚያደርጋቸው የጋራ ነጥብ ይኖራል ማለት ነው። ይበልጥ የመቀራረብ ፍላጎት በሁለቱም መሃከል ይነግሣል።

በመጨረሻ የዚህ ጠንካራ ስሜት የጋራ ደስታ ፍላጎት በአካል መገላለጥ ወደሚያመራበት ጉዳዩም ያመራል። ይህ የመጨረሻ ፍጹማዊ መዋሃድ መግለጫ የሆነው ተራክቦ ነው። አዲሱን የእንድነት መንፈስ ለማጠናከር አንዳቸው ለሌላኛው የጋራ ደስታ ሊሰጡ የሚችሉ ጉዳዮችን በጋራ ይወጥናሉ። በሁለቱም በኩል ሰጥቶ የመቀበል ስሜት ይሰፍናል። ሁለቱም ደስተኞች ይሆናሉ። የጋራ ደስታን ለማግኘት በጋራ በጣሩ ቁጥር ደግሞ በወሲባዊ ግንኙነት መስክ ያላቸው ሁኔታም ጥልቀትና ጥንካሬ እያገኘ ይመጣል። ይህ ለጠነከረ ፍቅር እጅግ አስፈላጊው ጉዳይ ይሆናል። ይህ ከሌሎች እንስሳት ሰብዓዊ ፍጡርን ልዩ የሚያደርገው ዋነኛ ባህርይ ነው።

ከቃላት ውጪ መግባባት

ይብዛም ይነሰ እስከአሁን ድረስ የሰብዓዊ ግንኙነት አይነቶችን በግርድፍ ለመዳሰስ ሞክረናል። ይሁንና ወሲባዊ እንድነትንና ጉድኝትን እስመልክቶ በጥልቀት ለማስረዳት በጣም አዳጋች ይሆናል። በተለይ እንደ ሰው ራሱ ስሜቶቹን መፈተሽና ማረጋገጥ ካልቻለ እስቸጋሪ ነው። በርካታ ገጣሚያን ፍቅርን አስመልክተው በርካታ

ሰዎችን ቋሃረዋል። ፍቅርን ከዚህ በፊት እነሱም ግምት ሰጥተውት ከሆነ ቀረብ ስትሉ ግን ጥልቅ ስሜት ውስጥ ማሳዘዝ መሆኑን ትገነዘባላችሁ። በፍቅር የወደቁ ሁሉ ይህን ጠንቅቀው ይረዳሉ። እያንዳንዳችሁም የራሳችሁ ገበሬዎች ይኖራችኋል ብዬ እገምታለሁ።

በዕለት ተለት ሀይወታችን ብዙ ሰዎችን እናገኛለን፤ እንመልከታለን። እኛንም ብዙ ሰዎች ያገኙናል፤ ይመልከቱናል። የተጠበቁት ታዲያ እሸራቸውን በእዕምሮአችን ውስጥ እሳርፈው ያልፋሉ።

በእጋጣሚ በተለያዩ ቀናት ከተመልከትናቸው ሰዎች ጋር የምንገናኝበት ሁኔታ ይኖራል። በእዕምሮአችን ውስጥ ተቀርጸው ያለፉ ሰዎች ከሆኑ ወዲያው የእዕምሮአችን ክፍል ትውስታን ይተሰቅሰብናል። በዚህን ጊዜ ስሜታችንን በቃላት ሳይሆን በተለያዩ መንገድ ለመግለጽ እንገደዳለን። ሰዎቹ ላይረዱልን ይችላሉ። ልባችንን ከልባቸው ጋር ለማገናኘት ድልድዮችን ለመገንባት የተለያዩ ሁኔታዎችን እናሳያቸዋለን። ይህን ነው እንግዲህ ከዕሑፍ ወይም ከቃላት ውጪ መግባባት ያልነው። በቃላት ልንገልጽ ያልቻልነውን የታመቀ ፍላጎታችንን በተለያዩ እንቅስቃሴዎች መግለጽ እንጅም ራሳን። ይህ በተለያዩ መንገድ ሊገባረቅ ይችላል። በእካል ወደ ሰዎች ለመጠጋት መሞከር፣ የተለያዩ የመግባቢያ መንገዶችን መፍጠር፣ ትንሿ ጣታችንን ማኘከ፣ ዓይን ማትለስለስ ወይም በዓይን ማባበል ወዘተ ሊገለጽ ይችላል። አንዳንድ ጊዜ ከቁጥጥር ውጪ የሆኑና መውደዳችንን የሚገልፁ ቅጽበታዊ ድርጊቶችን እንፈጽማለን። በእንደ ወቅት በልባችን ያሰብናቸው ሰዎች ሲገኙሙን፣ ሳናውቃቸው ሰላምታ እንሰጣቸዋለን ወይም ቶሎ እንግባባቸዋለን። ሳያውቁ ወገብ ለወገብ ተቃቅፈው የሚሄዱ፣ አውራ ጉዳና ላይ ወይም አውቶበስ ፈርማታ አካባቢ ሲገኙ ሳያውቁ በድንገት የሚሳሳሙም ይገኛሉ።

ብቸኛ ከሆኑ ይህ ግንኙነት ወደሌላም አቅጣጫ ሊያመራ ይችላል። ጥልቅ ስሜታቸውን ቶሎ ግልፅ ሊያደርጉ የማይችሉበት እጋጣሚም ይኖራል። አንዳንድ ጊዜ ደግሞ የፈቀደነውን ስናገኝ ስለምንረበሽ መደናገባችን እንዳይታወቅብን መራቁን የምንመርጥበት እጋጣሚም ይኖራል። ይህን ስሜታችንን አንዳንዴ ማወቅና መቆጣጠርም ያዳግተናል። ከወቅት ወቅት ይህ ስሜታችን የራሱን ሽግግር ያደርጋል። አንዳንድ ጊዜ ሳናውቀው በልባችን የፈለግነውን ሰው የመራቅ ፍላጎት እንደሚፈጠርብን ሁሉ አጠገቡ ከሄድን በኋላ በፀጥታ፣ ለረጅም ጊዜ የምንቀመጥበት ሁኔታም ይፈጠራል። ያለቃላት በተለያዩ መንገድ እናነጋግረዋለን። ደስተኞችም ከሆንን በጋላ የደስታ መንፈስ በዕይታ ወይም በእካል በመጠጋት እንገልጽ ሊታልን። ሳናውቀው ሰውነታችንን ወደፈለግነው እናስጠጋለን። በአንድ ወቅት

ትከሻውን በመደገፍ ወይም አንገታችንን በማዘንበል ላናውቀው ስሜታችንን እንገልጻለን። ይሁንና ተጓዳኞች ፍላጎታችንን በአንደበት መግለጽ ያዳግታቸዋል። ከሁለት አንዳቸው ይህን ከተገነዘቡ ግን እንዴት በራሱ ተነሳሽነት እርምጃ ይወስድና መቀራረቡ ይፈጥራል። ከዚያም እጆቻቸውን ያቆላልፋሉ፤ በግልፅ ይተቃቀሳሉ። በዚህ ዓይነት ሲማልል የነበረው ልባቸው እፎይታ ያገኛል። የዚህ ዓይነት ገጠመኞች ቀስ በቀስ በቃላት ወደመገላለጽ ደረጃም ይሸጋገራሉ ማለት ነው።

የዚህ ዓይነት የህይወት ገጠመኝ በአንድ ወይም በሌላ ወቅት ያጋጥማል። ተፋቃሪዎች ቃላት ሳይለዋወጡ በመጨረሻ ከመቀራረብ እንስቶ የአንዱን ገላ ከሌላኛው ገላ እስከማነካነት ቀስ በቀስም ትዳር እስከመመስረት ደረጃ የሚሸጋገሩም ይኖራሉ። በዚህ ጊዜ የመጨረሻው ደረጃ ላይ በመድረስ ሙሉ በሙሉ አካላቸውን የመፈቃቀድ ደረጃም ላይ ይደርሳሉ። መፈቃቀድን ግን ተራክቦ ሳይፈፅሙም በተለያዩ ስልት ሊያከናውኑት ይችላሉ።

በዚህ ጊዜ የተለመደው የተራክቦ መንገድ ሴቲቱ እግሯን በመክፈት በጀርባዋ በመንጋለል ራሷን የምታዘጋጅበት ሲሆን፤ ወንድየው ደግሞ ከላይዋ ላይ በመተኛት በእግሯ መሐል በመግባት የሚያከናውነው ነው። ለመጀመሪያ ጊዜ በሚያደርገው ሙከራ ሴቲቱ ጠንካራ ድንግል ካላት ችግር ይፈጠራል። ችግሩ ለሴቷ ብቻ ሳይሆን ለወንዱም ነው። በርግጥ የሴቲቱ ያይላል። ኃይለኛ ህመም ሊያስከትልባትም ይችላል። ይሁንና ቅርበታቸው የፀና፤ መንፈሳዊ ትውውቃቸው ሥር የሰደደ ከሆነ ድንግሷ ሲገሰስ መጠነኛ ጉዳት ቢኖርም በአጻፋው ደስታን የምታገኝበትም ጊዜ ይሆናል። ሙሉ በሙሉ በምትተማመነው፤ ልቧ በፈቀደው ሰው ብር አምባሯ በመሰበሩ ከጉዳቷ የደስተኛነቷ ስሜት ያደላል። በዚህ ዓይነት መንገድ ከላው ከተሰበረ ዘንድ አንድ የመሆን ስሜታቸው ይጠነክራል። በሚያከናውኑት ተራክቦ ፍፃሜም በእያንዳንዳቸው እርካታ ይፈጠራል። ወንድየው በዚህ ጊዜ ዘሩን በሴቷ ብልት ውስጥ ያፈሳል። የወንዱ ዘሮች ሴቶች ውስጣዊ ብልት ድረስ ዘልቀው የመግባት ችሎታ ያላቸው በመሆኑ በዚህ ወቅት ሴቷ ዕንቁላል ያኮረተች ከሆነች የወንዱው ዘር ከእንቁላሉ ጋር በመዋሃድ ዕንስ ይፈጥራል። የሁለቱ ተፋቃሪዎች ተፈጥሮአዊ ግንኙነት እዲስ ህይወትን ይፈጥራል። ይህን በዚህ ውህደትም መግለጽ የፈለግሁት በተራክቦ አካላዊ ጥምረት ብቻ ሳይሆን መንፈሳዊ ጥምረትንም የሚያጉለብቱ ሁኔታዎች መኖራቸውንም ለማመልከት ፈልጌ ነው። በዚህ ጊዜ ወንድየውም ሆነ ሴቲቱ በነጠላነት ምትክ የሚሰማቸው እንደነትና የእኛነት ስሜት ይሆናል።

ለተወሰነ ጊዜ የፈለጉትን እርካታ ላያገኙት ይችላሉ። በመጀመሪያ ተራክቦው በዝቅተኛ ንቃት ሊታደብና ያን ያህል አስደሳች ላይሆን ይችላል። ጠቅላላ የስሜት አቅጣጫዎችም ወደዚህ ሊያዘነብሉ ይችላሉ። በፍቅረኞች መካከል የሚፈጸምን ተራክቦ በውጪያዊ ገጽታው ስንመለከተው ገላቸውን በማንቀሳቀስና በማዋደድ ጣዕም ያለው ነገር ለማግኘት የሚከናወን ሂደት መሆኑን መረዳት አያዳግተንም። ይህ ይብዛም ይነሥ ውብ ከሆነ የቫዮሊን ኮንሰርት ጋር ሊመሳሰል ይችላል።

በቫዮሊኑ መምቻና በተቀባዩ መካከል በሚፈጠር ግንኙነት ጣዕም ያለው ዜማ ለመፍጠር እንዲቻል መምቻ ክሩና ተቀባይ ቫዮሊኑ ተጣጥመው ይንቀሳቀሳሉ፤ ለመዋደድ፤ ለመስማማት ይሞክራሉ።

በዚህ የቫዮሊን ውብ ኮንሰርት በከፍተኛ ደረጃ የሚደሰቱ፤ የሚዝናኑና የሚረኩ ያሉትን ያህል በእንፃሩ ለኮንሰርቱ አነስተኛ ግምት ያላቸው ይኖራሉ። በቫዮሊን ኮንሰርት ዝግጅት በጥልቀት የሚደሰቱ ሰዎች ያሉትን ያህል በድፍኑ አጠቃላይ መልኩን በማየት ብቻ ጨካኝነት አዳምጠው የወጡ የሚመስላቸውም ይኖራሉ። ይህ እንግዲህ ስለነገሩ ካላቸው ዕውቀት የሚመነጭ ነው። ይሁንና ሰዎች ስለቫዮሊን መዘቃ ኮንሰርት የጠለቀ ዕውቀት ካገኙና መደሰት ከቻሉ ወደኮንሰርት የሚሄዱት «ኮንሰርት ዝግጅት ላይ ነበርኩ» ለማለት ብቻ ሳይሆን «በኮንሰርቱ ረከቻለሁ» ለማለት ይሆናል። ይህ ሁኔታ በወሲብ መስክም የተለየ አይሆንም። ተመሳሳይ ነው። ይበልጥ ለማጣጣም በጣሩ ቁጥር እርካታን ያገኙበታል። የእርካታ አኗኗራችንን ወይም አካላዊ መጣጣማችንን በአንድ ወሲባዊ ግንኙነት ወቅት አናገኘውም። ይህን ማግኘት የሚቻለው በሂደት ሁለቱ ተፋቃሪዎች በሚያደርጉት ተከታታይ ግንኙነት ነው። በሂደት ይማሩታል። ይደርሱበታልም። ይህም ሲባል ግን ለአካላዊ መጣጣሙ የተለያየና የተጋነነ ግምት ከመስጠት መቆጠብ ይኖርብናል። አካላዊ መጣጣምን አስመልክቶ እጅግ በጣም የተዛቡ አባባሎች ሊገጥሙን ይችላሉ። ረብ የለሽ በሆኑ አስተሳሰቦች የተሳሳተ አመለካከት እንዳይኖረን ያስፈልጋል። ቀስ በቀስ ሊያውቁትና ሊረዱት የሚሞክሩ ተፋቃሪዎች፤ መንፈሳዊ ውህደታቸውን ያጠናክሩ ተፋቃሪዎች ይህን ጣፋጭ ውጤት ይቀምሱታል፤ ያጣጥሙታል፤ ይኖሩታልም። በተቃራኒው ችኩሎች፤ የማይተሳሰቡ፤ ለጋራ ደስታ የማይጥሩ፤ በመንፈስ ጥምረትን ያልፈጠሩ ደግሞ ሳያገኙት ይዘልቃሉ። ወይም ያልበሰለ ትርጉምን፤ ማለት እንደ ብቻ ገምጠው፤ ካልጣፈጠ የሚጠረውሩት ዓይነት ይሆንባቸዋል።

በምክንያት እንመራ ወይስ በስሜት?

እስከ እሁን ከቃላት ውጪ ስለሚፈጠሩ መግባቶች፤ ስለፍቅርና ውጤቱ፤ ጊዜያዊና ጥልቅ ስለሆኑ ስሜቶች ለመመልከት ሞክረናል። እንዳንድ ጊዜ በመፋቀር ሂደት ውስጥ የተለያዩ ውጤቶች ይከሰታሉ። መጀመሪያ ጥሩ መስለው የታዩ ግንኙነቶች በኋላ ወደ አሳዛኝና ተስፋ አስቆራጭ ሁኔታዎች ሊያመሩ ይችላሉ። የተወሰኑት ደግሞ ታላቅ እርካታን የሚያስገኙ ይሆናሉ። በሌላ በኩል ደግሞ በአጭሩ የሚቀጭ ጋብቻ ይከሰታል። ፍቺ በአጭር ጊዜ የሚከሰትበት ሁኔታ ይፈጠራል ማለት ነው። ይህ በተጓዳኞቹ መካከል የተፈጠረ ግንኙነት ጥልቀት የሌለውና ኃላፊነት የጉደለው ከሆነ በአጭር ጊዜ መለያየት ይከሰታል።

እውነተኛውን ሰብዓዊና ቁምነገራማ ውህደት መፍጠር የሚፈልጉ ፍቅረኞች፤ ለግንኙነቱ ስምረት በቂ ጊዜ ይፈልጋሉ፤ የጊዜን አስፈላጊነትም ከልብ ያጤኑታል። በወሲብ ብቻ ሳይሆን በሌሎችም መስኮች ያላቸው ግንኙነት ጥልቀት ያለው መሆኑን ለመረዳት ጥረት ያደርጋሉ። በብዙ ጉዳዮች ላይ በሚነሱ ጥያቄዎች የጋራ አመለካከትና አስተያየት እንዳላቸው አስቀድመው ይመረምራሉ። በግብታዊነትና በስሜት ተወጥረው ዓላማ ሳይኖራቸው በጭራሽ አይፈጽሙትም። የህይወታቸውንም ጉዞ የተቃናና ስኬታማ ለማድረግ ይጥራሉ። ስለዚህም ስሜትን ብቻ ሳይሆን ምክንያታዊነትንም ማጤን ያስፈልጋል ማለት ነው።

እርግጠኛ ነኝ በሴራብረም ውስጥ ስለሚገኙ ወሲብን ተቆጣጣሪ አካላት በምዕራፍ ሦስት ስንመለከት ስሜትና ምክንያት እንዴት የተፋፋመ ትግል ውስጥ እንደሚገቡ፤ እንዴት የተለያዩ አቅጣጫ እንደሚይዙ ለማየት ሞክረናል። ጠንካራ ስሜቶቻችን እንዳንድ ጊዜ በደራሽ ውሃ ይመሰላሉ፤ ምክንያት ደግሞ በደረቅ መሬት። ታዲያ ደራሽ ውሃ የሆነው ስሜታችን በደረቅ መሬት የሚመሰለውን ምክንያት የሚያጥለቀልቅበት አጋጣሚም ይፈጠራል። ደራሹ ውሃ ሲፈስ ጠንካራ ድንጋይ ወዳለበት፤ ውሃው ሊገምሰው ወደማይችለው መሬት ተጠግቶ በመቆም ከሚያዳፋ ደራሽ ውሃ ማምለጥ እንደሚቻለው ሁሉ ጠንካራ የሆኑ ተፋቃሪዎች በስሜት ሳይጥለቀሉቱ ከጥፋት መንገድ በተመሳሳይ መዳን ይችላሉ። ተፋቃሪዎቹ በጊዜ መስፈርት ስሜቶቻቸውን ይመረምራሉ። ሙሉ እምነትና ኃላፊነት የሚሰማበት፤ የፍቅር ሁኔታ እስከሚፈጠር ድረስ በትዕግስት ይጠብቃሉ። በምክንያት እየመረመሩም ውጤታማ ይሆናሉ። እንደ ወጣት ከተቃራኒ የታ ጋር በሚፈጥረው ግንኙነት የተፈቃሪዋ ስሜት አጥለቅላቂ ከሆነና ኃላፊነት የጉደለው ሁኔታ ሊፈጠር መቻሉን መረዳት ከቻለ፤ ከግንኙነቱ ቢያፈገፍግ ይመረጣል። ይህ ብልህነትን

የሚያመለክት ነው። ከተመሰከረው ገደብ ላለማለፍ ጥንቃቄ ማድረግ አስፈላጊ ነው። ግንኙነታችንን ምክንያታዊ ሆነን መመርመር መቻል አለብን። ምክንያታዊ መሆን ስሜታችን ሀሊናችንን ጋርዶት ስህተት ውስጥ ከመውደቅ ያድነናል። ይህን ለማድረግ ተጓዳኞች ዕርጋታንም ማግኘት ይኖርባቸዋል። በግልፅ ስላልገቧቸው ጉዳዮች ተገልጠው መውያት ይኖርባቸዋል። እንዲሁም የሌላውን ሰናይ ምግባር የማበረታታት፣ የማክበር፣ እኩይ ተግባራቱን ደግሞ ለማስወገድ ጥረት ማድረግ ይገባል። እንዳንድ ወጣቶች ይህን ጤናማ ሁኔታ እንደድክመት ይቆጥሩታል። ይሁንና ድክመት ሳይሆን እርቆ አስተዋይነት የተሞላበት ድርጊት ነው። ስለዚህ ልጃገረዶችና ወንዶች ወሲብን በመረዳት ራሳቸውን ለመቆጣጠር ጥረት ማድረግ ይኖርባቸዋል።

ወሲብና ወጣቶች

ቀደም ሲል እንደተመለከትነው ወንዶች ለመጀመሪያ ጊዜ የወንድ ዘር ካፈሰሱበት ጊዜ ጀምሮ የወሲብ እካላቸው የሚያስገኘውን እርካታ መገንዘብ ሲችሉ፣ ልጃገረዶች ግን ተመሳሳይ የመገንዘቢያ መንገድ የላቸውም። ወንዶች ከልጃገረዶች ቀድመው ስለወሲብ መነሻ ዕውቀቱ ሲኖራቸው፣ ልጃገረዶችን ግን ይህ ወሲባዊ ግፊት በመጀመሪያ ወቅት አይታወቃቸውም። በእንግሩ ግን የማያውቁት ዓለም ምን እንደሚመስል ለማወቅ ከፍተኛ ጉጉት ይታይባቸዋል።

ብዙ ልጃገረዶች ከወንዶች የተሻለ እካላዊ ዕድገት ያሳያሉ። ከዚህ ወቅት ጀምሮ እማዊ ኃላፊነት እንዳለባቸው፣ ሰብአዊ ፍጡርን ወደጥላኔታችን ይዘው ብቅ የሚሉ እነሱ መሆናቸውን ይረዳሉ። ይህን ሰነፍጥረታዊ ኃላፊነት ከወንዶች ይልቅ እነሱ ተሸካሚ በመሆናቸውና አክብረውም ስለሚመለከቱት የመጀመሪያ የፍቅር ህይወት ውስጥ ሲገቡ በጣም ያስባሉ፤ ይጨነቃሉ። «ይህን ኃላፊነት መሸከም እችላለሁ? የጀመርኩት ግንኙነት ትክክለኛ ነው? በጀመርኩት ግንኙነትስ መዝለቅ እችላለሁ?» ወዘተ የመሳሰሉት በርካታ ጥያቄዎች በእዕምሮአቸው ይመላለሳል። በዚህም የተነሣ ወንዶች ሊቀርቧቸው ሲሞክሩ ቅፅበታዊ አሉታዊ ምላሽ ይሰጣሉ። «አትቅረቡኝ! አትጠጋኝ!» የሚሉ ቃላትን ሲሰነዝሩ ይደመጣሉ። ወጣት ወንዶች ይህን ከተገንዘቡ ልጃገረዶችን በጥንቃቄ ለመቅረብና አሥፈላጊውን እንክብካቤ ለማድረግ ጥረት ማድረግ ይኖርባቸዋል። ይህን ሃሳብ በተረት ላጠናክር አወዳለሁ።

ታሪኩ በእጭሩ እንዲህ ነው። 15 ዓመት እስኪሞላት ድረስ በድንግልና የኖረች ሀዳስ የተባለች ልጅ የልደት በዓሏን ባከበረችበት ወቅት ጣቷን እንደ ያልታወቀ ነገር ይነክሳትና ጭልጥ ያለ እንቅልፍ

ይመስሉታል። ካሰለባት ልዩ አንድነትን ታም የተለያዩ መደባዊቶች
 ሲደረጉላትም ለዓመታት ካሰለፈች ልትነቃ አልቻለችም። በመጨረሻ
 በአንቅልፍ ያነቃት አላ። ነበር። ወጣቱ ከተኞችብት ያስነሳትም
 ራሷን በመግምት ለመጠቀም ደረሰ ሆኖ ስለገደ መቶ
 ዓመታት ማንቀላ በተረቱ ይመሳል።

ቀደም ባለ ዓመታትና አሁንም በበዙዎች ሀገሮች ውስጥ
 የሚዘመተር ነገር ይመስላል። ይህም አንዲት ልጃገረድ 15ኛ ዓመት
 የልደት በዓላት ስተክብር ወሲባዊ ብስለትን አግኝታለች ወይም
 ለዓቅመ ህግ ደረሳለች ተብሎ ይገመታል። በአንዳንድ ቦታዎች
 ባሬም አንድቀድሞው ልጃገረዶች ወሲባዊ ብስለትን በትክክል
 ከማታዎት ዓመት ሦስት ዓመት ቀደም ብለው ይደርሱበታል
 የሚል ነገር ነው። በተረቱ 15ኛ ዓመቷን ስታጠናትት ጣቷን
 ተክሰች ለማለት መባል በውስጡ ታዋቂ ለአቅመ ሄዋን ብትደርስም
 ሁኔታው ተረድቶ የሚያነቃቃት ባለማግኘቱ የሚያሸልብ ሁኔታ
 የተፈጠረባት መሆኑን የሚያመለክት ነው። ከአንቅልፍ ያነቃት ወጣት
 ያን በዝግመት ዓይነት ላይ የነበረውን ወሲባዊ ፍላጎት በማነቃቃት
 ወደእውነተኛው ዓለም የመለሳት መሆኑን ለማመልከት ነው። መቶ
 ዓመታትም ከተረቱ ላይ አንፃር የተሰጠ አሃዝ አንጂ ትክክለኛ
 ያሸለሰችበት ወቅት የሚያሳይ አይደለም። በጥቅሉ ተረቱ ወንዶችና
 ልጃገረዶች ወሲባዊ አፈጣጠራቸው የተለያየ በመሆኑ ወንዶች
 ልጃገረዶችን በትክክል በመረዳት፣ በጥንቃቄ በመቅረብ፣ ፍላጎታቸውን
 ሊረዱላቸው እንደሚገባ የሚያመለክት ነው።

ወንዶች የሚዘረዝሩት ወጥመዶች

አንዳንድ ወንዶች ልጃገረዶችን ለማግኘት የተለያዩ ዘዴዎችን
 ይጠቀማሉ።

ሀ. የማይፈጽሙትን ቃል ኪዳን መቸር

አንዳንድ ወንዶች «ከሰማየ ሰማያት ጨረቃን አወርድልሻለሁ»
 ብለው ቃል ይገባሉ። ይሄ ሊጨበጥ የማይችል ቃል ኪዳን ነው።
 እስትሪያዊው ፍራንዝ ሌሃር የማይሆኑ የቃል ኪዳን ሰንኞች በማለት
 ከጠቀሷቸው ውስጥ አንዱን በምሳሌነት ልጥቀስ።

- «በምድር ላይ ለአንቺ የሚሆን (ሰጦታ) አጣሁኝ፤
- በጠራው ሰማይ ግን ያሻሁትን አገኘሁኝ።
- ሐምራዊውን ቀለም መርጨልሻለሁ፤

ከከከቦች ሀሉ እንወባራቱምንም አልገሰሰሁ፤
የማልሆነው የሰም ሁሉን አደርጋለሁ፡፡»

ወንዱ የሚፈልገውን ካገኘ በኋላ ግን የሚለገሰው እንወባራቱ ከከከቦም ሆነ ሐምራዊ ቀለም አይኖርም፡፡

ለ. በአልኮልና አደንዛዥ ዕዎች መጠቀም

በኬሚካላዊ ውጤቶች የሚገለገሉ አንዳንድ ወንዶችም አሉ፡፡ በዚህ ረገድ ባመዛኙ የሚታወቀው የአልኮል መጠጥ ነው፡፡ አንዳንድ ወጣቶች አልኮል ሲጉነጩ ድፍረት ይሰማቸዋል፡፡ በዚያን ወቅትም በአልኮል ጊዜያዊ ድፍረት ማግኘታቸውን እንጂ በኋላ የሚያስከትለውን ውጤት አይገነዘቡም፡፡ አንዳንድ ሹፌሮችን አይታችሁ ከሆነ ሲጠጡ ምንም ችግር እንደማይገጥማቸው ወይም በትክክለኛ ሁኔታ እንደሚያሸከረክሩ ይገልጻሉ፡፡ ፋከራቸው ታዲያ አንድ ቀን ከመብራት ምስሶ ወይም ከዛፍ ጋር አስከማላተመ ድረስ የሚዘልቅ ብቻ ይሆናል፡፡ አንዳንድ ወጣቶችም በአልኮል አማካኝነት ወሲባዊ አቅም የሚቀዳጁ ይመስላቸዋል፡፡ በዚህም የተነሳ መጠጥን ያዘወትራሉ፡፡ ይህ በሁለቱም ጾታዎች ላይ ሲታይ ይችላል፡፡ አልኮል ከተጉነጩ በኋላ ብዙ ወጣቶች እኩይ የሆኑ ወሲባዊ ድርጊቶችን ይፈፅማሉ፤ ወደመረንነትም ያመራሉ፡፡ ስለዚህ ራሳችንን እንዳንቆጣጠር ከሚያደርጉን መጠጦችና ዕጾች መቆጠብ ይኖርብናል፡፡

ሐ. ጉራ

አንዳንድ ወጣቶች በጌጣጌጥ ተሽጦንመነው ውጪያዊ ታይታቸውን ለመቀየር ብርቱ ጥረት ያደርጋሉ፡፡ ልጃገረዶችን ተጠግተው ስለገጠሙአቸው ወሲባዊ ችግሮች ያወያያሉ፡፡ የያዟት ሴት በወሲብ ረገድ ልታረካቸው አለመቻሏን በመግለፅ ያወራሉ፡፡ የዋህ ልጃገረዶች የእንደነዚህ ዓይነት ወንዶች ችግሮችን በፅኑ ስለሚሰሙአቸው ችግሮቻቸውን ለመጋራት ይጥራሉ፡፡ 'ልጅጋጋ ዕርካታ ልትሰጠው ያለመቻሏን የገለፀልኝ ለኔ ጥሩ ግምትና እምነት ቢኖረው ነው' ብለው ይገምታሉ፡፡ ራሳቸውንም ለጉረኛው ወንድ መስዋዕት አድርገው ያቀርባሉ፡፡ ይህ ድብቅ ዓላማ ላላቸው ጉረኛ ወንዶች ጊዜያዊ መዝናኛ ከመሆን ባሻገር የሚፈይደው ነገር አይኖርም፡፡

በዚ ወንዶች የተለያዩ የማታለያ ዘዴዎች አሏቸው። «አንድ ወንድ የሚፈልገውን ሁሉ ልጃገረዲቱ ልትለገሰው ይገባል፤ እኔ ደግሞ እንቺን አፈቅርሻለሁ። አንቺ ግን በቸልታ ስለምትመለከቼኝ ወደሌላዋ ለመሄድ እገደዳለሁ» ወዘተ የሚሉ ሐረጎችን በመጠቀም ልጃገረዶችን ለማስጉብደድ ይሞክራሉ። በዚህን ጊዜ ልጃገረዶች ይህን አባባል የሚሰነዝረው ወንድ ከበዙ ሴቶች ጋር የሚታይ፣ የሚገባባና የሚፈቀር ዓይነት ከሆነ በእጃቸው የገባው ወርቅ ያፈተለክ ይመሥራቸውና ለፍላጎቱ ተገዢ ይሆናሉ። የልጃገረድ ጓደኞቻቸውም «ቆመሽ እንዳትቀሪ» ወዘተ የመሳሰሉትን አባባሎች በመሰዝር ተዕዕኖ ያሳድሩባቸውና ወጥመዱ ውስጥ ያስገቧቸዋል። እንደዚህ አይነቱ ወንድ ለጥቂት ጊዜ ብቻ ይቆይና አምሮቱን ሲጨርስ ይለያቸዋል። በዚህም «የፍቅር ቤተ መከራ» ሆኖ ከማገልገል በስተቀር ፍቅርን ሳያገኙት ይቀራሉ። ሴቶች ደግሞ ግንኙነት ሲቋረጥ ይጨነቃሉ፤ ይበጠበጣሉ። አንዳንድ ጊዜም ራሳቸውን እስከመጥላት ይደርሳሉ።

ተፈጥሮ ሚዛናዊ ባለመሆኗ በእንደዚህ አይነቱ ግንኙነት በአመዛኙ ተጠቂ ሆነው የሚገኙት ሴቶች ናቸው። ይሁንና ከወዲያ ወዲህ የሚባዝንም ወንድ የህሊና ዕረፍትን ያገኛል ማለት አይደለም። ፍቅር የሌለው ተራክቦን ብቻ የሚፈፅም በመሆኑ ወንዱም ደስተኛ አይሆንም።

ለጋራ እርካታ መተጋገዝ

አካሎቻችን ጤነኛ ከሆኑ የስሜት ህዋሶቻችንም በንቃት ተግባሮቻቸውን ያከናውናሉ። ለምሳሌ፣ ጠዋት ቁርስ ስትመገቡ የላይኛውንና የታችኛው ጥርሳችሁን በማጋጠም ምግቡን ታደቃላችሁ፤ ስትመገቡ ምላሳችሁን እንዳትነክሱት ትጠነቀቃላችሁ፤ ዳቦውን የሚያርሰውን ምራቅ ታመነጫላችሁ። ይህን ሂደት አፋችሁን ገጥማችሁ ያለእንዳች ስህተት ታከናውኑታላችሁ። ምግቡ ተፈጭቶ ካበቃ በኋላም ያለእንዳች ስህተት ወደመተንፈሻ ሲጓዝ ሳይሆን በምግብ ሲጓዝ አማካኝነት ወደአድራሻው ይጓዛል። ይህ ሁሉ ሂደት አውቶማቲካዊ በሆነ ሁኔታ ስለድርጊቱ ምንም ሣናስብና ሳንጨነቅ በንጥቀት የሚከናወን ነው።

ቁርሳችንን በአጋጣሚ የተመገብነው በትምህርት ቤት ቅጥር ግቢ ውስጥ ቢሆን ግን ሁኔታው የተለየ ሊሆን ይችላል። ትምህርት ቤት ውስጥ ጥፋት ተፈፅሞ የትምህርት ቤታችን ዳይሬክተር

ፊታቸውን ቅጥም አድርገው ተዳቱን ያደረገውን ተማሪ ሰማውባ በሮንገት ቁርስ ላይ አያለን መመዝገብ ከፍላጎትን ወስኖ ቢገቡ በህተቱን የፈፀምነው እኛ ባንዝንም ከመቅደሳቸው ገርግንታቸውን ያደርቃል። ይህ የሚያስረዳን ፍርታና ድንጋጤ የአመጋገብ ሥርዓታችንን በንጥቀት እንዲሰናከል የሚያደርጉ መሆናቸውን ነው።

ይህ አይነቱ ሁኔታ በወሲባዊ ተራክቦ ወቅትም ሊያጋጥም ይችላል። እንዲህ ሴት ከፍላጎቷ ውጪ በተዕዕና ወሲባዊ ተራክቦ የምታከናውን ከሆነ በፍርሃት እና በጭንቀት ትዋጣለች። በሃሳቦችም ትወጠራለች። ፍቅረኛዋ ምንም ዓይነት ነገር እንደማያሰብታ ቃል ቢገባለትም፤ «ያልተፈለገ እርግዝና ይከተል ይሆን?» ብላ መጨነቁ አይቀርም። ከአካባቢና ከቤተሰብ ተደብቃ የምትፈሰመው ከሆነም «ይደረስብኝ ይሆን?» «ታወቅብኝ ይሆን?» የሚለው ተጨማሪ ስጋቷ ይሆናል። ለም የተነሣ በተራክቦው ወቅት ልታገኝ የሚገባውን ደስታ ሳታገኘው ትቀራለች። በዚህ ሂደት ላይ ፍርሃት የበኩሉን ተዕዕና በመፍጠር ንጥቀት እንደሚፈጥር በተላላ የምትረዱ ይመስለኛል።

ሴቲቱ በዚህ ችግር ውስጥ ለረጅም ጊዜ ተዘፍቃ ቆይታ ገጠመኛን ለማንም ሳታወጋ ትችላለች። ወንድየው በዚህን ጊዜ አፀፋዊ ምላሽ ካላገኘ በተራክቦ ወቅት ተዘቃዛ ከሆነችበት፤ አካላዊ ጉድለት አላት ወደሚለው መደምደሚያ ሊደርስ ይችላል። እርካታን እሷ ብቻ ሳትሆን እሱም ባለማግኘቱ ይኮንናታል። ችግሩ ግን በወንድየው እገዛና ትብብር ሊወገድ ይችላል። ወንድየው ሴቲቱ ምን ያህል በተራክቦው እንደተደሰተችና እርካታ እንዳገኘች መጠየቅ ይኖርበታል። ፍቅረኛዋ ከእጇ እንዳያመልጣት ዋሽታ መርካቷን ልትገልፅ ትችላለች። ይሁንና በተደጋጋሚ በሚያደርጓቸው ግንኙነቶች ይህን ምስጢር መፈተሽና ማወቅ ይኖርባቸዋል። ይህ ለረጅም ጊዜ ሊቆይ ይችላል። እንዳንዶች እስክትዳር ዘመናቸው ሳያውቁት ይዘልቁና ልጅ ከወለዱ በኋላ የሚደርሱበት አሉ። በተለይ እንዳንድ ሴቶች ሳይገነዘቡት ለረጅም ጊዜ ሊቆይ እንደሚችሉ ጥናቶች ያመለክታሉ። በዚህን ጊዜ እንዳንዶች በትዳር ውስጥ ያላገኙትን ሌላ ቦታ ለማግኘት ሲማስኑ ይታያሉ። ልጆች ከተወለዱ ደግሞ የቤተሰብ መፍረስ ይከተላል። ይህንም ጥልቅ መግባባት ያለመኖር ያስከተለው ምር ነው። ተጓዳኞቹ ራሳቸውን ለወሲባዊ ውስልትና ከማጋለጣቸው በፊት ሰብዓዊ መተሳሰብና መደጋገፉ ካለ፣ ለጋራ እርካታ በመጣር፤ ከሰዎች ምክር በማግኘት፤ ችግራቸውን ሊቀርፉ ይችላሉ።

ወሲብን እንደመዘናኛ

እንዳንድ ጊዜ ስለወሲብ በጣም ተጋኖ ይወራል። ይህም የሚሆነው በብዙ ቦታዎች የወሲብ ጉዳዮች በምስጢር ስለማይዘጋጁ ምስጢሩ ሲገለጥ የወጣቶች ስሜት በከፍተኛ ደረጃ ይቀሰቀሳል። በዚህም የተነሳ የብዙ ወጣቶች የወሲብ እጅማመር በመጥፎ መልኩ ሊሆን ይችላል። ልጃገረዶች በተለይ በዚህ ሁኔታ ተጠቁ ይሆናሉ። በእብዛኛው ልጃገረዶች ወሲብን ከወንዶች ዘግየት ብለው ቢጽምሩም፣ እንዳንዶች በተወሰነ የዕድሜ ክልል ደረጃ ለወሲባዊ ግንኙነት መሉ በመሉ ዝግጁና ንቁ ሆነውም ይገኛሉ። ምንም እንኳን አሥፈላጊውን የሥነልቦና ብስለት ያላገኙ ቢሆንም ለወሲባዊ ግንኙነት ጉጉት ይኖራቸዋል። የሥነልቦና ብስለት ስንል የፀናና የረጋ እንድነት ለመፍጠር የሚያስችላቸውን ችሎታ ማለታችን ነው። የማፍቀር ጥበብና የፀና ውህደት የመመሥረት ችሎታ ከሌላቸው ግን ግንኙነታቸው ዕድሜ አይኖረውም። ተጓዳኞች ሊገናኙና በጋራ በመዘናናት ሊያሳልፉ ይችላሉ። ይሁንና በጋራ የሚመለከቷቸው ጉዳዮች አይኖሯቸውም። ተገናኝተው እንደተለያዩ ሁለቱም በየፊናቸው ወደየራሳቸው አቅጣጫ ያመራሉ። አዳዲስ እፍቃሪዎችን ማደን ይጀምራሉ። ታዲያ ከአሮጌውም ከአዲሱም ተጓዳኝ ጋርም የቆይታ ዕድሜ አይኖራቸውም። ከአዲስ ተጓዳኝ ጋር መገናኘት፣ ሳይሰነብቱ እንደገና መለያየት ተግባራቸው ይሆናል። በዚህም ጥረታቸው በሁሉም ዘንድ ተፈላጊ እንደሆነ አድርገው ለራሳቸው የተሳሳተ ግምት ይሰጣሉ።

እንዳንድ ልጃገረዶች ብዙ ወንዶችን መቀያየርን ሥራዬ ብለው ይያያዙታል። እንደነፃነት አድርገውም ይቆጥሩታል። ነገር ግን ይሄ የነፃነት ትርጉምን የሚያዛባ አመለካከት ነው። በዚህ ድርጊታቸው የወሲብ ልምድ ያካበቱም የሚመስላቸው አሉ።

ለእንዲህ ዓይነት ያልተገራ ወሲብ የሚጋለጡ ሴቶች በእብዛኛው የመጀመሪያው የፍቅር ገጠመኛቸው የተበላሸባቸው ናቸው። የጠበቁትን ፍቅር ባለማግኘታቸው የተነሳ የንጄት ማብረጃና የብስጭት መሸሸጊያ ያደርጉታል። በዚህ ዓይነት ወሲባዊ ህይወት ውስጥ ተዘፍቀው የሚኖሩ ሴቶች ህይወት በሃዘንና በመክራ የተሞላ ይሆናል።

ልጃገረዶች የሚዘረዝሩት ወጥመዶች

ቀደም ሲል እንዳንድ ወንዶች ሴቶችን ለማጥመድ ስለሚገለገሉ ባቸው ዘዴዎች ተመልክተዋል። ሆኖም ወንዶች ብቻ አይደሉም የሚያጠምዱት። ልጃገረዶችም ወንዶችን ለማጥመድ የሚገለገሉባቸው

የተለያዩ ዘዴዎች አሏቸው። እስቲ እንዳንዶቹን ስልቶች ለመመልከት እንሞክር።

ሀ. ማንጓጎት

የጊዜውን ፋሽን በመጠቀም የወንዶችን ትኩረት መሳብ እንዴ የማጥመጃ ዘዴ ነው። ከሰውነታቸው ጋር የሚስማሙ ቅርፃቸውን የሚያሳዩ፣ የተወሰነ ገላቸውን የሚያሳዩ አልባሣት ይጠቀማሉ። ኮስሜቲክና ሜክሊፖች፣ ጌጣጌጦች በመጠቀም ልዩ መስህብ በወንዶች ላይ በመፍጠር ተፅዕኖ ለማሳደር ይፈልጋሉ። የከናፍር፣ የጥፍር፣ የፀጉር ቀለምና መጓዛ ያላቸው ሽቶዎችን ይጠቀማሉ።

እንዲሁ ሴት ተኳክላ ዳሌዋን እያማታች ስትራመድ ወሲባዊ ፍላጎትን ስለምትቀሰቅስ ወንዶች ሊጠጓት ያስባሉ። በብዙ አጋጣሚ የዚህ ዓይነት ሴቶችን የሚመለከቱ ወንዶች ወሲብ አዕምሮአቸውን ስለሚረብሻቸው ጭንቀትም ይዋሃዳቸዋል። ወንዶች ይህን በሚመለከቱበት ጊዜ 'አብሬያት ብተኛ ምን ትመሥል ይሆን?' ብለው ያስባሉ። ይህ የሚሆንበት ምክንያት ወሲብ ከሌሎች ስሜቶች ይልቅ በጣም ጠንካራና ኃይለኛ ስለሆነ ነው። እንዳንድ ልጃገረዶች ይህ ሁኔታ በወንዶች ላይ ምን እንደሚያስከትል ሳይገነዘቡ በየዋህነት ይፈፅሙታል ማለት አዳጋች ነው። በዚህ ድርጊት የሚነሳሳ ስሜት ምን እንደሚሆን ስለሚረዱም እንዳንዶቹ በድርጊታቸው ይገፉበታል።

ለ. ማንጓጠጥ

እንዳንድ ልጃገረዶች ወንዶችን የሚቀሰቅሱት ስሜትን በሚኮረከር አለባበስና አካሄድ ብቻ ሳይሆን ፈታኝ ቃላትን በመሰንዘርም ጭምር ነው። እንዳንድ እንስቶች «እንተ ወንድ አይደለህም! ወንድነት አልፈጠረብህም! ሴታሴት ነህ። ሳትኮላሽ አልቀረህም!» ወዘተ የመሳሰሉ አባባሎችን በመጠቀም ወንዶችን ያንጓጥጣሉ።

ሐ. በጥበቃ ሽፋን መጠቀም

በተለያዩ ጊዜያት የተካሄዱ ጥናቶች እንደሚያመለክቱት ሴቶች በተፈጥሯቸው ከወንዶች አምብሃም አይለዩም። በበርካታ ጉዳዮች ከወንዶች ጋር ተመሳሳይ የሆኑ ችሎታዎች አሏቸው። ይሁን እንዳንድ ልጃገረዶች ከወንዶች ያነሰ አካላዊ ጥንካሬ ስላላቸው ችግርንና ድካምን የመቋቋም ችሎታቸውም እነስተኛ ነው። በመሆኑ ጥበቃንና እንክብካቤን ይፈልጋሉ። ይህን ድክመታቸውንም ታዲያ እንዳንዶቹ ወንዶችን ለማጥመድ ይገለገሉበታል። ወንዶች ከማናቸውም

ነገር እንዲጠበቁቸው በማድረግ ተቀራርበው የወሲብ ፍላጎትን ይቀሰቅሳሉ።

መ. በምቅት ማጥመድ

እንዳንድ ወንዶች በሴቶች እንደህፃን ልጅ ሲንቆሻበሉ እናያለን። ሴቲቱ የልብሳቸውን ቁልፍ ጭምር የምትቆልፍላቸው፣ የሲኒማ መግቢያ ቲኬት የምትገዛላቸው፣ ፕሮግራም የምትነድፍላቸው፣ እንደህፃን እሸፋፋ መባል ብቻ የሚቀራቸው አሉ። የዚህ ዓይነት ወንዶችን ዙሪያ ገባቸውን የምትንከባከበው፣ የምትመራው ሴቲቱ በመሆኗ እንደንብረቷ አድርጋ ትቆጥራቸዋለች።

ከላይ የተጠቀሱትን የማጥመጃ ሰልፋች ከእንዳንድ ሁኔታዎች ነጥሎ ማየት አስፈላጊ ነው። ቀደም ሲል የማጥመጃ ሰልፋ ነው ተብሎ ስለተገለፀ እንዲት ልጃገረድ ፋሽን ተከትላ መልበስ ማቆም አለባት ማለት አይደለም። ወይም ልጃገረዲቱ ዕራጃዋን ተገቢውን እንክብካቤ ትንፈገው ማለትም አይደለም። በማንኛውም የህይወት መስክ ሰዎች የተለያዩ ፍላጎቶች፣ ዝንባሌዎችና ችሎታዎች ይኖሩዋቸዋል። እነዚህም የማጌጥ፣ የመኳከል፣ የመጠበቅ፣ እንክብካቤ የመፈለግ፣ ወዘተ ፍላጎቶች ናቸው። ቁምነገሩ እነዚህ ፍላጎቶችና ዝንባሌዎች ለበጎም ሆነ ለመጥፎ ነገር ሊውሉ እንደሚችሉ እውቆ ጥንቃቄ ማድረግ ላይ ነው።

እውነተኛ ፍቅር የጠበቀ መንፈሳዊ፣ አካላዊና ሥነልቦናዊ ውህደት የምናደርግበት ነው። ወሲብን እንደመዝናኛ መጠቀም ግን ከአካላዊ ንክኪ ባሻገር ጥልቅ ትርጓሜ የሌለውና ፅኑ እንደነትን የማንፈጥርበት ነው። እውነተኛው ፍቅር ጥልቅ ሰብዓዊነትና የሃላፊነት ስሜት የሚታይበት ሲሆን፣ የጎለገለው ግን የሃላፊነት ስሜት የማይታይበት አካላዊ ፍላጎትን ብቻ የሚያረካ ነው።

ሁለተኛውን ዓይነት ገጠመኝ ያሳለፈች እንዲት ሴት የምሥክርነት ቃሏን ስትሰጥ «ግንኙነቴ ሁሉ ባዶና ምንም ፍቅር የሌለበት አካላዊ ንክኪ ነበር» ብላለች።

የዶን ሁዋን ተከታዮች

«ወሲብን እንደመዝናኛ» በሚለው ርዕስ ስር ልጃገረዶችን በተመለከተ እንዳንድ ቁምነገሮችን እንስተናል። ነገር ግን ልጃገረዶች ብቻ ሳይሆኑ ወንዶችም ተመሳሳይ ድርጊቶችን ይፈፅማሉ።

እንደውም ልጃገረዶች ዕርግዝና ካጋጠማቸው ከዚህ ድርጊታቸው ሊቆጠቡ ይችላሉ። ወንዶች ግን ይህ ተፈጥሮአዊ ተፅዕኖ

ስለሌለባቸው፤ አንዳንዶቹ ልጃገረዶችን እንደወሰዱ መገልገያ መሳሪያ አድርገው በመጠቀሙ ይገፉበታል። ልጃገረዶችን «ሽቶ የተቀቡ አሻንጉሊቶች» አድርገውም ይቆጥሯቸዋል። እንደንብ ልጃገረዶችን ቀስመው እብስ ይላሉ። ይህን እንደትልቅ ጀብዱ አድርገው ይቆጥሩታል፤ ያወሩታል።

እንዲህ ዓይነቶቹ የዶን ሁዋን ተከታዮች በዘመናችን እየተስፋፋ የመጣው እድስ ተጠቂዎች ናቸው። እንስቶችን ብልጭ ብለው ድርግም እንደሚሉ ተወርዋሪ ኮስቦች ይቆጥሯቸዋል። ውበታቸው እንደብርሃን ሲደምቅ ይጠቀሙባቸውና ሲደበዝቡ ይሸሻቸዋል። ለመሆኑ ዶን ሁዋንስ ማነው?

እ.ኤ.አ. በ1630 ስፓንያዊው ፀሐፊ ተውኔት ቴርሶ ዲሞሊና አንድ ተውኔት አዘጋጅቶ ነበር። የተውኔቱ ዋነኛ ገፅ ባህርይ «ዶን ሁዋን» የተሰኘ ግለሰብ ነበር። ዶን ሁዋን ብዛት ካላቸው ሴቶች ጋር ወሲባዊ ሀይወቱን ያቆራኝና ሴቶችን እንደአልባሳት የሚቀያይር ግለሰብ ነበር። ይህ ተውኔት ከቀረበበት ጊዜ ጀምሮ መጀመሪያ በስፔን፣ ቀጥሎም የስፔን ቅኝ ግዛቶች በነበሩት ማዕከላዊ አሜሪካና ካሪቢያን ሃገሮች በተመሳሳይ በብዛት ሴት የመቀያየር ልክፍት የተጠናወታቸው ግለሰቦች «ዶን ሁዋን» በሚል መጠሪያ ስም ይታወቁ ነበር። በቴርሶ ዲሞሊና ተውኔት ውስጥ ዶን ሁዋን ሴቶችን ለጠበቀ ፍቅር ሳይሆን ለአካላዊ ፍላጎት ማርኪያ ብቻ ሲጠቀምባቸው ይሥተዋላል።

የካቶሊክ እምነት ተከታይ የነበረው ፈረንሳዊው ስቴንድሃል በበኩሉ ወሲብን አካላዊ በሆነ መልኩ ብቻ በመመልከት ሴቶችን «የሳጥናኤል መሣሪያዎች» ናቸው ይላል። ስቴንድሃልን እንደዶን ሁዋን ድረወጥነት የተጠናወተው ባይሆንም ከዶን ሁዋን ጋር የሚያስተሳስረው አንድ ነጥብ ግን አለ። ይህም ሴቶችን ዝቅ አድርጎ መመልከቱ ነው። ዶን ሁዋን መረንነትን የሚደግፍና የሚያበረታታ ሲሆን፤ ስቴንድሃል ደግሞ ሀይወትን ትርጓሜ ለማሳጣት ይሞክራል።

ዶን ሁዋን ስለሴቶች ሲገልፅ፤ አንዲት እንስት የፈለገችውን ያህል የማትደፈር መስላ ብትታይም ሦስቱ ነገሮች፤ ማለትም በቂ ሀብት፣ ጥሩ አቀራረብና፣ ወጣትነት አስካለን ድረስ እንዳለንን ልንገለገልባት እንችላለን በማለት ሴት ደካማ ፍጥረት እንደሆነች አድርጎ እስከመግለፅ ይደርሳል። የዶን ሁዋንና የስቴንድሃል ተከታዮች ሴቶችን ደካማ ፍጡራን አድርገው ያቅርቡ እንጂ ደካሞቹ እነሱ ራሳቸው ናቸው። ዶን ሁዋን ዕድሜያቸውን ሙሉ ከአንዷ ሴት ወደሌላ በመዝለል ለሚያሳልፉ ግለሰቦች መጠሪያ የመዋሉ መንስዔም ይኸው ነው።

ሌላው በመሰማዊ ዕብዳሙ ታዋቂ የሆነው ካሳኖቫ ነው። ካሳኖቫ እ.ኤ.አ. በ18ኛው ምዕተ ዓመት 16 ቅዕ በዚያው የዕለት ማስታወሻው ውስጥ በሀይወት በመኑ ያሳለፈውን ወሰንዊ እኗፈር አስፍሯል። ካሳኖቫ ስላስተናገደው ተግባርን በጀብዱ መልክ በሰፊው ያተተ ሲሆን ራሱንም በጀግናነት ፈርጏል።

በዘመኑ ቀልደኛ፣ የፖሊ ጥበብ ሰውና ሳይንቲስት ስለነበረ በዚህ ቅሬታው በመታገዝ ያልታነው የሀይወት መስክ እንደሌለ ይገልጻል። በሀይወቱ እንደነ ነገር ብቻ መርጦ ለመኖር እንዳል ወሰነና ምንም ዓይነት መያን የመጥን ብሎ እንዳልሞጠም በኩራት ይገልጻል።

በዚህም የተነሳ ከእገር ወደእገር በሚዞርበት ወቅት የተለያዩ ጥያቄዎች ቀርበውለት አስደናቂ ምላሾችን በመስጠቱ ዓለም እንደተገረመበት ያትታል። ለምሳሌ፣ ፓሪስ ውስጥ ስለሰተረ ተጠያቂ ከዛ በፊት ለምቶት የማያውቀው ጉዳይ ቢሆንም አብጠርጥሮ ተቀራራቢ ምላሽ መስጠቱን እንዲያውም በሃገሪቱ የሰተረ መስሪያ ቤት በአንድ ኮሚሽን ውስጥ ለ20 ዓመት አኩሪ ሥራ ማከናወኑን፣ የተለያዩ የፋይናንስ ፕሮጀክቶች ማቀዱን፣ በፋሲያ የቀን መቁጠሪያ ተሳደሶ እንቅስቃሴን መምራቱን፣ እንደእርሻ ባለሙያ ማገልገሉን፣ በሊቲዋንያ አንድ ማዕድን ሥፍራ የማዕድን ፍለጋ ስራ ማከናወኑን፣ በሴኒጎ እን ኬሚስት አዲስ ግኝት ማጠለፍን፣ በስፔን እንደእርሻ ባለሙያ አዝዕርት ማሻሻሉን ያትታል። ቀንጨብ አድርገላችሁ ነው እንጂ ካሳኖቫ አልችልም ያለው መያ የለም። ዳሩ ግን እናንተ ስትገምቱ የሁሉም መያ ባለቤት መሆን ይቻላል? አይቻልም።

ካሳኖቫ ከተቃራኒ ያታ ጋር የነበረውን ግንኙነት የገለፀውም በተመሳሳይ ሁኔታ ነበር። በርካታ እንስቶችን እንዳወቀና ሁሉም ተስማሚ መዝናኛ እንደሆኑለትና፣ እሱም ተስማምቷቸው እንደነበር ይገልጻል። ከእንዲም ጋር የጠበቀ ግንኙነት እንዳልፈጠረና ይህንም የማሰቢያ ጊዜ እንዳልነበረው ያትታል። ለዚህ «የሁሉም ነገር ባለሙያ ነኝ» ባይ፣ ከአካላዊ ንክኪ ውጪ ጥልቅ ተረጋጫ ያላቸው ሰብአዊ ግንኙነቶች ተጋርደውበት ኖረዋል ማለት ይቻላል። ካሳኖቫ ጥሩ ሥነምግባር ያልነበረው በመሆኑ ጊዜውን ከበርካታ ሴቶች ጋር ቢያሳልፍም ዕድሜውን መላ ህይወቱ ባዶ ነበር ማለት ይቻላል። እናንተም እንደካሳኖቫ ከሆናችሁ ባዶ ሆናችሁ ትቀራላችሁና ጥንቃቄ ማድረግ ይኖርባችኋል።

ወሲብ ደስታን የሚያስገኘውን ያህል ህይወትንም የማዘበራረቅ ኃይሉ ከፍተኛ ነው። ሶንያ ገጠመኝ በዚህ ረገድ ጥሩ ምሳሌ ነው። ላካፍላችሁ ፈለግኩ።

ሶንያ ሁልጊዜ ሥነስርዓት የሚታይባት ወጣት ነበረች። በቤታ ውስጥ ግን ምሾት ያልነበራትና ጭንቀት የማይለዩት ነበረች። በትምህርት ቤት ውስጥም ይሁን ከትምህርት ቤት ውጪ የወንድም ሆነ የሴት ጓደኛ አልነበራትም። ችግሯን የምታዋየው አሲኒቷን የሚረዳላት ጓደኛ አለማግኘቷ ተደራሲ ጭንቀቷ ነበር።

በአንድ አጋጣሚ ተክዛ ባለችበት ወቅት አንድ ወጣት ይጠጋትና ለምን ብቸኛ እንደሆነች ይጠይቃታል። ከዚያም ይወያያሉ። ወጣቱ ጥሩ ጓደኛ የሚሆናት መሰላት። በእርግጥም ወጣቱ ንፁህ አፍቃሪ ይመስል ነበር። ሶንያ በጣም ተደሰተች። ያህልም ዓለም ውስጥ ገባች። በመሆኑም ወደተራከቦ እንዲያመሩ ሲጠይቃት ጥቂት እንኳን ሁኔታዎችን ለማመዛዘን አልሞከረችም። ፍላጎቱን ፈፀመችለት። በተደጋጋሚም አብራው ወጣች። እውርታ የማይሰለጽት፣ እይቷት የማይጠግባት መሰላት።

በሰዚህ ከተወሰነ ቀናት በኋላ ትሪቢን ወደሚባል ከተማ እንደሚሄድ ሲያጠጋት፣ ለምን እንደሚሄድ? መቼ እንደሚሄድና እንደሚመለስ? እንኳን አልጠየቀችውም። እንደደረሰ በአስቸኳይ ደብዳቤ እንደሚፀፍላት የገለፀላት ወጣትም በሂደበት የውሃ ሽታ ሆኖ ቀረ። ሶንያ አንድ ቀን ካርታ እውጥታ ብትመለከት ትሪቢን የሚባል ነከተማም ሆነ የቦታ ሥም አለመኖሩን ተረዳች። መፈጠሯን ጠላች። ልቧንም ለዘላለሙ ፍቅር የማይበቅልበት በረሃ አደረገችው። ዓለም ለሶንያ ጨለመችባት። የበለጠ ባደነት የተሰማት ደግሞ ከወጣቱ ማርገዚን ባወቀችበት ወቅት ነበር።

ከተወሰነ ጊዜ በኋላ ሶንያ ወደክሊኒካችን ስትመጣ ልናደርግላት የምንችለው እርዳታ እንድትወልድ ማድረግ ብቻ ነበር። ማርገዚ እናቷን እንደሚያስቀይም ዕንባዋን አያዥጉደጉደች ብትገልፅልንም ዕንሱን ለማጨናገፍ የምትችልበት አካላዊ ሁኔታ ላይ አልነበረችም።

ቆንጆ ልጅ ተገላገለችናም ልጅን ህፃናት ማሳደጊያ አስገባነው። ይህን የፈፀምነው በእኛ ሃገር ምቹ ሁኔታ በመኖሩ ነው። ባይኖርስ?

ልብ ልትሉት የሚገባ ነገር አለ። ፍቅር ለሰው ልጅ ደስታን የሚያገኝ፣ ሰዎችንም ላይጠናኑ ከተዘፈቁበት፣ በአግባቡ ካልያዙትና በጋራ ካልተንከባከቡት፣ በአንዱ አንዳንዴም በሁለቱም ተጓዳኞች ላይ መሪር ሃዘን ያደርሳል። ብዙውን ጊዜ በዚህ ዓይነቱ ሁኔታ ተፈጥሮ አድሏዊ በመሆኗ በጣም የሚጎዱት ሴቶች ናቸው።

ሞራል

እስከአሁን የጨበጣችሁዋቸውን ፍሬ ሃሳቦች በመረዳት ከራሳችሁ ገጠመኝ ጋር ማወዳደር ይገባችኋል። ግምገማችሁና ገፅዕራችሁ የሚወሰነው ከምትኖሩበት ህብረተሰብ ሥነ ምግባራዊ አመለካከትና ማህበራዊ ድንጋጌ እንፃር ነው።

የምትኖሩበት ህብረተሰብ የሚከተላቸው ወይም የሚያከብራቸው ልማዶች፣ ወጉች፣ የሥነ ምግባር መግለጫዎች ሞራል በመባል ይታወቃሉ። ሞራል በማናቸውም ህብረተሰብ ውስጥ የሰዎችን ባህርይና እንቅስቃሴ የሚቆጣጠር፣ መልሶም የሚያንፀባርቅ የማህበራዊ ንቃተ ህሊናችን እንዲቆርፅ ነው።

ሞራል ሲባል ብዙዎችን ወጣቶች ልንም ስለሚመስላቸው ይጠሉታል፤ ይንቁታልም። የወጣትነት ዕድሜ ተፅእኖን የማይወድ ስለሆነ፣ ይህ ሁኔታያቸው የሚያስገርም አይሆንም። ህብረተሰብ በእንደ ዘመን «ውጉዝ» ያላቸው ጉዳዮች በወጣቶች ዘንድ ተቀባይነትን ሊያገኙ ይችላሉ። ይሁን ህብረተሰቡ ተቀባይነት ያልቸራቸው በመሆኑ እነሱም ለዚህ ተገዢ ይሆናሉ። ህብረተሰብ በእንደ ወቅት «ትክክል ናቸው» ወይም «ትክክል አይደሉም» ብሎ የሚያምንባቸው ጉዳዮች በእናንተ ዘመን ትክክል ወይም ተቃራኒ ሊሆኑ የሚችሉት የህብረተሰብ ሞራል፣ አመለካከትና ድንጋጌዎች ከወቅት ወቅት በጥልቀት የሚለዋወጡ ስለሆነ ነው።

እያንዳንዱ ዘመን የራሱን አውነታ ይሻል። ይህንንም አውነታ ያንፀባርቃል። እንዳንድ ግለሰቦች ሞራልን ከፋሽን ጋር ያመሳሰሉታል። የበጋ ልብስና ጫማ በክረምት ላያገለግል ይችላል። በክረምት የተገለገልንበት ፋሽንም እንደዚህ ለፀደይ ወይም ለመኸር ወቅት ላያገለግልን ይችላል። ልዩ ልዩ የልብስ ፋሽኖችን ወስደን እንመልከት። ለምሳሌ፣ ከታች ሰፋ ያሉ ሱሪዎች በጠባብ ተተክተው አልፈዋል። «ሚኒ»ው በ«ሚዲ»፣ «ሚዲ»ው በ«ማክሲ» ወዘተ በየዘመኑ በተፈጠሩ ፋሽኖች እንዲሁ በሌላው ላይ የበላይ እየሆኑ አልፈዋል።

ከጫፋቸው ሹል የነበሩ የወንድ ጫማዎች ሰፋፊ በሆኑ የጫማ ሞዴሎች ተተክተዋል። በየጊዜው የተከሰቱ የፀጉር አሠራሮችና አበጣጠሮችም እንደዚህ እንዲሁ በሌላው ላይ እየተተኩ አልፈዋል። «አፍሮ»ን፣ «ቤቢ አፍሮ»፣ «ጆንትራን» «ፍርፍር ፓንክ» ተክተዋቸዋል። ታዲያ በእንዳንድ አጋጣሚዎች ፋሽኖች ሲደገሙ ይስተዋላሉ። ወይም እንዳንዶቹ ዘመን ሳይሽራቸው ለረጅም ጊዜ ይቆያሉ። ለምሳሌ፣ ከታች ጠባብ የሆኑ ሱሪዎችና ሙሉ የወንዶች ልብሶች ከክራሻት ጋር ውበት ስላላቸው ዛሬም በዘመናችን ይፈለጋሉ።

ሞራል ከፋሽን እንግር ብቻ ሳይሆን ጠለት ብሉም መታየት ያለበት ጉዳይ ነው። ሞራል ምንጊዜም የተወሰነ ግብ ይኖረዋል። ሞራል የግለሰብነት የህብረተሰብን ፍላጎት ሳይሳረር በማጣጣም የሚቀረፅ ድንጋጌ ነው። ሞራል ማድረግ የሚገባንን ከማይገባን ለይተን የምናጠነባት ድንጋጌ ነው። ሞራል እንደምንገምተው ግላዊ ነፃነታችንን የሚያሳጣን አይደለም።

«ታዲያ ሞራልን ወሲብ ውስጥ ምን ይለው?» የሚል ጥያቄ ሊነሳ ይችላል። ዳሩ ግን ወሲብ ከማንነታችን ተነጥሎ የማይታይ በመሆኑ ሞራል ያስፈልገዋል። ይህ ሲባል ግን ለወሲብ የተለየ ሞራል ይኖራል ማለታችን እንዳልሆነ ሊታወቅ ይገባል። እንደህይወት ፈርድነቱ አኗኗራችን ምን መምሰል እንዳለበት አቅጣጫ እንድንይዝ ያደርገናል።

ወሲባዊ ጠባዮችን ህግን በመደንገግ ወይም የመንገድ ትራፊክ መቆጣጠሪያ መብራቶችን በማዘጋጀት ዓይነት መቆጣጠር እንችልም። የትራፊክ ሥራን ብንመለከት ሁሉም ነገር በዕሁፍ፣ በረቀቁ ህጎችና ደንቦች የሚመራ ነው። የተፈቀዱትን ከተከለከሉት ለመለየት የሚያስችሉ ልዩ ልዩ ምልክቶችን ይገለጻሉ። ኮዶች አሉት፣ ግጭት ይበዛባቸዋል በሚባሉ አካባቢዎችም የትራፊክ መብራቶች ይኖሩታል። ይህን ደንብ፣ ኮድ፣ ድንጋጌ የሚያስከብር ኃይል ፣ ማለትም ፖሊስም ይኖረዋል። ሕግ አስከባሪው የመኪናውን ፍጥነት የመቆጣጠር፣ የአሽከርካሪውን ትንፋሽ ወይም ደም የመለካት ሥልጣን ይኖረዋል። ሕግ አስከባሪው መጀመሪያ ምክር የመለገሥ፣ ከዚያም በህግ የማስተጣት መብት አለው። ወሲባዊ ህይወትን ግን በዚህ ዓይነት በዕሁፍ በተቀረፁ ድንጋጌዎች ወይም በሕግ አስከባሪዎች መቆጣጠር አይቻልም። ወሲባዊ ህይወትን አስመልክቶ በተወሰነ ደረጃ ህግ ቢኖርም ቁጥጥር የሚደረግባቸው በህብረተሰቡና በዕሁፍ ባልተቀረፁ ድንጋጌዎች ነው። ይህን እንግዲህ ሞራል ብለን ነው የምንጠራው።

ሞራል የወሲባዊ ህይወታችንን አቅጣጫ የሚያሳይ ብቻ ሳይሆን በአቅጣጫው እንዴት መጓዝ እንደምንችልና እንዴት ራሳችንን እንደምንመራ የሚያሳየን ጥሩ መስተዋት ነው ።

ምዕራፍ ሰባት

ደስተኛ እንድትሆኑ

በምን ዓይነት መንገድ ደስታን ማግኘት ይቻላል? ደስታ ስንልስ ምን ዓይነት ደስታ ማለታችን ነው? ይህን አስመልክቶ የተለያዩ ሃሳቦች ሲሰነዘሩ ይደመጣሉ። ከ20 ዓመታት በፊት የነበሩ ሎተሪ እዟሪዎች «ሎተሪ ገዙ! የመጀመሪያው ዕጣ እንዳያመልጣችሁ! ለደስታ ጅርባችሁን አትስጡ!» እያሉ ንግዱ እንዲደራላቸው ቅስቀሳና ፕሮፖጋንዳ ያከናውኑ እንደነበር ትዝ ይለኛል። ዛሬም ይህን ያከናውናሉ። ይሁንና ገንዘብ ደስታን ያስገኛል?

ገንዘብ ደስታን ሊያስገኝ ይችላል?

ወደዚህ ጥያቄ ከማምራታችን በፊት በአቅራቢያዬ የነበሩ ባልና ሚስት ህይወት ትዝታ ስለሚረብኝ ላጫውታችሁ። ጉረቤቶቼ እነስተኛ ገቢ ያላቸው፣ በትንሽ መኖሪያ ቤት ውስጥ የሚኖሩ ናቸው። በትዳራቸው ውስጥ አንድ ተግባር ለማከናወን ያቀዱ እንደሆነም ዕቅዱን በጋራ ይመክሩበታል። በጋራ መወያየቱ መልካም ቢሆንም ባልና ሚስቱ ግን ተወያይተው ስምምነት ላይ አንድም ጊዜ ደርሰው አያውቁም። ገና መወያየት እንደጀመሩ ንትርክና ጭቅጭቅ ይፈጠራል። ሰርክ ጭቅጭቅ ስለሆነ ጉጂቸውን ደስታ አያውቃትም። የጉጂቸውን የሰላም አየር የሚያደርሰው የገንዘብ ችግር ይሆን? ምናልባት በርከት ያለገንዘብ ቢያገኙስ እምባዓርው ይወገድ ይሆን?

ከዕለታት አንድ ቀን ለነኚህ ሰዎች ከፍተኛ የሎተሪ ዕጣ ደረሣቸውና በመላ የህይወት ዘመናቸው እይተውት የማያውቁት ገንዘብ ሰተት ብሎ ከጉጂቸው ገባ። ይህም በመሆኑ በቤታቸው አንዳንድ ሁኔታዎችን ማመቻቸት ጀመሩ። ጉጆቻቸውን ለማሳመር አዳዲስና ዘመናዊ የቤት ዕቃዎች ገዙ። ባል ጥንድ የአልማዝና የወርቅ ጉትቻ፣ ጥንድ የአልማዝና የወርቅ ህብል፣ እንደዚሁም ጥንድ የጣት ቀለቡዮች ለሚስቱ አበረከተ። ሚስቲቱም ለባልዋ ስጦታዋን አቀረበች።

ቆየት ብለው ደግሞ ቀሪውን ገንዘብ ለምን ማዋል እንዳለባቸው መወያየት ቀጠለ። ለእህቱ፣ ለእግቱ፣ ለወንድሜ ወዘተ እያሉ የዘር ሐረግ ሲመዘገቡ ግን እንደገና የንትርክ ባህር ውስጥ ተዘፈቁ። ጉጆቻቸው እንደገና የጭቅጭቅና የእምባዓር መናኸሪያ ሆነች። እስከቡጢ መሰናዘር ድረስ። በቀሩት ዓመታትም ገንዘብ አያላቸው

ደስታ ግን ሳይገባቸው ነው። ገንዘብ በታወቀ ያህን ጉዞ ደስታን ሊያደርገው አልቻለም ማለት ነው።

በርግሮ አስፈላጊ የሆኑ ቁሳዊ ካላጉዮችን ማግኘት መቻል አንዱ የደስታ ምንጭ ነው። ያሁንና አብዬ ጉዳይ ነው ማለት አይደለም። ያህም ሲባል ደግሞ የገንዘብ ትግር ያለበት ጉዳም ውስጥ ደስታ ያኖራል ማለት አይደለም። መሠረታዊ ቁጣዊ ዕኔታዎችን ማግኘት ካልቻለ ደስታ ማይሆን መራራ ሀዘን ነው የሚገነባራው። የፋይናንስ ምንጭ የተለያዩ ሊያገኝ ይችላል። ያለልሃ ደስታን የሚያስገኘው ግን በራስ ጥረት የተገኘ እንደሆነ ነው። ለዚህም ራሳችሁን በምግልነት መውሰድ ትችላላችሁ። ትምህርት ቤቶች በሚዘገቡት ወቅት ሠርታችሁ ባደኛችሁት ገንዘብ ስትመኝት የነበረውን ዕቃ ገዝታችሁ ከሆነ በላባችሁ የተገኘ በመሆኑ ትደሰቱበታላችሁ።

ከተወሰነ ጊዜ በኋላ ደግሞ ሥራ ስትያዙ ገንዘብ ማግኘት ትጀምራላችሁ። በዚህ ወቅት የምታገኙት ገንዘብ በአጋጣሚ ማያያዝ ጊዜውን እየመበተ የሚከፈላችሁ ይሆናል። በራሳችሁ ገንዘብ ራሳችሁ የመወሰን መብትን ትገኛላላችሁ። ለዚህ ነው እንግዲህ የአንድ መቃባለቢት መሆን አስፈላጊ የሚሆነው። ያሁንና በመቃባለቢት አስፈላጊ የሚሆነው ለዚህ ዓላማ ብቻ ነው? መልሱ አይደለም ነው። አንድ መቃባለቢት የሚያግድር፣ ለአድራጊው ደስታን የሚያስገኝ፣ ለህብረተሰቡም ጠቀሜታ የሚሰጥ መሆን ይኖርበታል። መቃባለቢት የተሠማራበትን ሰው ካላጉት የሚያረካና ጥቅም የሚሰጥ መሆን ይኖርበታል። ስለዚህ አንድን መቃባለቢት ስንመርጥ ለምንድነው የመረጥኩት? ለምንድነው የምሰራው? እንዴትስ የተሻለ መሥራት እችላለሁ? ወዘተ የሚሉትን ጉዳዮች ማሰላሰል ያስፈልጋል።

የመቃባለቢት ምርጫ

በመቃባለቢት ረገድ የትኞቹ መቃባለቢቶች ተፈላጊ ናቸው? ህብረተሰቡስ የትኞቹን መቃባለቢት ይበልጥ ይፈልጋል? የሚለው መጠን ያለበት ጉዳይ ነው። አንድ ሰው ለሌሎች በሚፈጽመው በጉ ተግባር ደስታን ያገኛል። ስለዚህም አንድ ሰው መቃባለቢት ሲመርጥ ጊዜ ማግለፍ መቻሉን ብቻ መመልከት የለበትም። ያህን ጉረቤቱ ሮዛም ልትረዳው ትችላለች።

ሮዛ እንደብዙዎቹ ወጣቶች የማቆነጻጀት ሥራን ትፈልግ ነበር። ያህም ውበትን ከመጠበቅና ከመቆነጻጀት ካላጉት የመነጨ ይመስላል። ገራም ነፈስ ቀኝ ባገራችን ብዙ ሴቶች በቁንጅና ሳሉን

ሥራ ላይ መሠማራት ይፈልጋሉ። መዳኅና ጣቶቻቸውም ለዚህ ሥራ ብቻ የተፈጠሩ ይመስላሉ።

ሀገሪቱ በሌሎች የሙያ ዘርፎች የሰው እጥረት እየታየባት በአንድ ሙያ ላይ ብዛት ያለው ባለሙያ መሠማራቱ ምን ይባላል? ምን ጥቅም ያስገኛል?

ሮዛም ታዲያ በቂ ገለፃ ከተደረገላት በኋላ በኢሌክትሮኒክስ ሙያ ልትሰለጥን ወሰነች። ያላሰበችበት ጉዳይ በመሆኑ በመጀመሪያ ዳገት መስሎ ታይቷት ነበር። ቀስ በቀስ ግን እየተላመደችው መጣች። ለሀገር ሊከኖሟ ግንባታ ጠቀሜታ ያለውና የትም አካባቢ ብትሄድ መሥራት የምትችልበት ሙያ መሆኑን ተረዳች። ከተወሰነ ዓመታት በኋላ ስለምርጫዊ ስጦታታት ያልጠበቀችውን እርካታ እንዳገኘችበትና ደስተኛ እንደሆነችም ነበር የገለፀችልች።

የኢሌክትሮኒክስ ሙያ በርግጥም ለዕድገት ቁልፍ ሚና ያለው፣ የሥራ ምርታማነትን የሚያሳድግ፣ የህዝብን የኑሮ ደረጃ የሚያሻሽልና ከብዙ ሰዎች ጋር የሚያገናኝ መስክ ነው። ሮዛ ከብዙ ተወዳጅ ሰዎች ጋር በሙያዊ ልትተዋወቅ ከመቻሏ ባሻገር፣ በሥራዋ ታታሪነት ሽልማት እስከማግኘትም ደረሰች። «እሷ ከሌሎች ሊሰራ አይቻልም!» ተባለ። በሥራ ባልደረቦቿ ዘንድ ተወዳጅ፣ ሰፊ ማህበራዊ ተቀባይነትና ተደማጭነት ያላት ሆነች።

ነገሮች ሁሉ ግን እንደሮዛ የሙያ አመራረጥ ቀላል ናቸው ማለት አይደለም። በጣም ውስብስብ ከሆነ ሙያዎች መካከል ማማረጡ ከበድ ሊል ይችላል። ሙያን ለመምረጥ የህብረተሰቡን ፍላጎት ማጤን፣ ዝንባሌንና የሚያስገኘውን ውጤት ገምግሞም ችሎታን መመዘን አስፈላጊ ይሆናል።

በዕረፍት ጊዜያችን የምናከናውናቸው ሥራዎች፣ በተለያዩ ወቅቶች የምንሳተፍባቸው የሥራ ዘመቻዎች፣ በአካባቢያችን የምንመለከታቸው የማምረቻ ድርጅቶች፣ የተለያዩ ተቋሞችና የእርሻ ቦታዎች ውስጥ በሙያ አመራረጥ ረገድ መጠነኛ ፍንጮችን ሊሰጡን ይችላሉ። በጣም ሰፋፊ የሙያ መስኮችን በአጋጣሚ የመመልከት ልምድ ያካበቱ ግለሰቦችን ምክር የማግኘት ዕድላችን የሠፋ ከሆነ ደግሞ ለምናደርገው የሙያ አመራረጥ ግንዛቤያችንም የሰፋ ይሆናል።

ጥሩ ጓደኞች ማፍራትና ጊዜን ባግባቡ ማሳለፍ

ማንኛውም ሰው ሃሳቡን የሚያዋየውና ችግሩን የሚያካፋለው የቅርብ ሰው ያስፈልገዋል። ይሄን አባባል የሚረዱት ጓደኛ ሳይኖራቸው ቀርተው ብቸኝነት መንፈሳቸውን ሽቅብ ቁልቁል የሚያንገላታቸው ሰዎች ብቻ ናቸው። በወጣትነት ዘመናቸው

ወጣቶች ወዳጅ ማግኘት ይኖርባቸዋል። ወዳጅ ሲባል ፍቅረኛ ማለት ሳይሆን ሃሳብን የሚያካፍሉት፤ ችግርን የሚያዋቁት ዕውነተኛ ጓደኛ ማለት ነው። ባለፉት ዓመታት ዕውነተኛ የልብ ጓደኛ ማግኘት የማይቻል ወይም አዳጋች መሆኑ ሲወሳ ቆይቷል። ይሁንና ዕውነተኛ ጓደኛን ማግኘት እንደከባድ ነገር መታየት የለበትም።

ጓደኛን ስንመርጥ እኛ ከተሠማራንበት ሙያ ውጪ ቢሆን ጥሩ ነው። የተለያዩ ሙያ ካላቸው ሰዎች ጋር ጓደኝነት መፍጠር የተሻለ ልምድ ለማግኘት ይረዳል። ይህን የምልበት ምክንያት አለኝ። በተመሳሳይ ሙያ ላይ የተሰማሩ ጓደኞች በጓደኝነታቸው ብዙ እዲስ ነገር ላያገኙ ይችላሉ። በዕረፍት ጊዜያቸው፤ በሚገናኙበት ወቅት በአብዛኛው ጭውውታቸው ከሙያቸው ውጪ አይዘልም። ጭውውታቸውም ከሥራቸው ብዙም የማይርቅ በመሆኑ ጣዕም አይኖረውም። ግንኙነታቸውም እሠልቺ ይሆናል። የተለያዩ ሙያ ያላቸው ሰዎች ጓደኝነት ቢፈጥሩ ግን የተለያዩ ዝንባሌዎችንና አመለካከቶችን ለመወያየት ያስችላቸዋል። በዚህ ረገድ ለህይወቴ ትልቅ ጠቀሜታ የሰጠኝ የዚህ ዓይነት የጓደኝነት ቡድኖች ትላንት ነበሩኝ፤ ዛሬም አሉኝ። በዚህ ዓይነት ቡድኖች ውስጥ ጥልቅ የሆነ ወዳጅነት ይኖራል። እንዲያውም የሌላውን ሙያ የመረዳትና ሰብዓዊ ህይወትን የማጤን ፍላጎት ጉልቶ ይታያል።

የፍቅረኛ ምርጫ

ደስታ ምንድነው? እንዴትስ ይገኛል? የሚሉትን ጥያቄዎች ደጋግማችሁ ማሰላሰል ከቻላችሁ፤ ፍቅረኛስ እንዴት ይመረጣል? የሚለውን ሃሳቤንም ልትረዱ የምትችሉ ይመስለኛል። እቻ ፍቅረኛን ለማግኘት የምናደርገው ምርጫና ሙያ ለመወሰን የምናደርገው ምርጫ በተጓዳኝ መታየት ያለባቸው ጉዳዮች ናቸው። በዚህ ርዕሣችን ከሙያ አመራረጥና ከፍቅረኛ አመራረጥ የትኛው ይበልጥ ደስታን ያስገኛል? የሚለውን ጥያቄ አናነጣውም። ምክንያቱም ይህ ጉዳይ በተለያዩ የዕድሜ ደረጃ የተለያዩ አስተያየትና ፍላጎት የሚገፃፀሩበት በመሆኑ ነው። ለምሳሌ፤ አንዳንድ ልጃገረዶች ከ12 እስከ 14 በሚገኙበት ጊዜ እስከማሽ ደርዘን ልጅ የመውለድ ፍላጎት እንዳላቸው ይገልፁና ዕድሜያቸው ሲገፋና አዕምሮአቸው በሰል ሲል ደግሞ ተቃራኒ ፍላጎትን ያንፀባርቃሉ።

አንድ ወጣት የተመደበበት የሥራ ምድብ ዕርካታን ካልሰጠው ወደሌላ ስራ ተዛውሮ መሥራት ይፈልጋል። ይህም ካለበደሰተው ደግሞ ጭራሹን ለቆ በሌላ ሙያ ላይ ለመሰማራት ይገደዳል። አንድ ሰው በጊዜ አጥረት ተዕዕኖ ሙያ ሲመርጥ ሊሣሣት ይችላል።

እንደሥራ ሁሉ በጓደኛ መረጣ ያልረኩ ከዞን የመቼመሪያው ጥረት መሆን ያለበት ከአቻ ጋር ደስታን የሚያገኙበትን መንገድ መሻት ነው። ብዙ ጥረት ከተደረገ ውጤት ይገኛል። ውጤት ካልተገኘ ደግሞ ሌላ ጓደኛ እስከሚገኝ ድረስ በትዕግስት መጠባበቅ ያስፈልጋል። ጓደኛን መረጣ ግን እንደመያው የጊዜ ፅጥረት የሌለበት መሆኑ ልዩ ያደርገዋል። በዚህ ዕድሜ ወይም ከዚህ ወቅት ጀምሮ የፋቅረኛ ምርጫ መስናቀን አለበት የሚባል ቀመር እስከአሁን ድረስ የለም። በአንድ ግለሰብ ምርጫ ውስጥ ማንም ሰው ጣልቃ ገብቶ እማጭ፣ ረማጭ በመሆን ተዕዕኖ ማግደርም አይችልም። አንድ ሰው እቻውን ለመምረጥ ከመያ ምርጫ ይበልጥ ጊዜ ሊኖረው ይገባል። በአጭሩ ያለአንዳች ችኮላና ተዕዕኖ አቻ ተፈቃሪን ለማግኘት ጊዜ ሊኖረን ይገባል ማለት ነው።

ጓደኛችንን በተዕለኖ መርጠን ሳይስማማን በመቅረቱ ወደሌላ እንዳንዘል መጠንቀቅ ይኖርብናል። እዚህ ሁኔታ ላይ እንዳንደርስ ጥልቅ የኃላፊነት ስሜት ማጥፋት ይኖርብናል። በሁለቱም የታዎች ዘንድ ይህ የኃላፊነት ስሜት ከሌለ ግንኙነቱ ሲቋረጥ፣ አንዱ በሌላው ላይ የሚያስከትሉት ችግር እንዲህ በቃላት የሚገለፅ አይደለም።

የግንኙነቱ ሠንሰለት ሲበጠስ ወንዱ ወይም ሴቷ ለከፋ ሥቃይ ይጋለጣል። ሃዘናቸው እጅግ የከፋ ሊሆንና እደገኛ ሁኔታም ሊከተል ይችላል። የተወሰነ ጊዜ አብሮ ቆይቶ «በቃ እንለያይ» ብሎ መወሰኑ የሚያስከትለው ጣጣ የጀመሩትን መያ ትቶ እንደመሄድ ቀላል ግምት የሚሰጠው አይደለም። ስለዚህ ከመያ ምርጫ ይበልጥ አቻ ተጓዳኝን መምረጥ በጣም ከፍተኛ ትኩረትን የሚጠይቅ ስለሆነ ወጣቶች በዚህ ረገድ ጠንቃቄ መሆን አለባቸው!

አቻን እንዴት ማግኘት ይቻላል?

ካለፉት ትውልዶች ጋር ሲነፃፀሩ የዛሬዎቹ ትውልዶች ብጤን ለመምረጥ የሚያስችሉ አመቺ ሁኔታዎች አሏቸው። ወንዶችና ልጃገረዶች ትምህርት የምትገበዩት በጋራ ነው። በጋራ ትማራላችሁ፣ በጋራ ትሠራላችሁ፣ ከዚህም አልፎ ተርፎ ነፃ የዕረፍት ጊዜያችሁን አብራችሁ በጋራ ታሳልፋላችሁ። የአሁኖቹ ትምህርት ቤቶች እንደ ድሮዎቹ የታን ለይተው የተደራጁ ባለመሆናቸው ስለተቃራኒ የታዎች ጠባይ የማወቅ ዕድሉ አላችሁ። በአጋጣሚ በእስከዛሬ ሕይወታችሁ እንደተመለከታችሁት በነዚህ በታዎች ድንቅ ችሎታ ያላቸው እንዳሉ ሁሉ ደካሞችም ይኖራሉ። ደስተኞች እንዳሉ ሁሉ ደስተኛ ያልሆኑ፣ ዝግተኞችና ፈጣኖችም እንዳሉ ትረዳላችሁ። እንደየዝንባሌያችሁም ተቀራርባችሁ ታወጋላችሁ፣ ትጫወታላችሁ

ወይም ትላላችሁ። ተስ በተስ በዚህ ሂደት በልዩል መልክ
ምስጢካችን የፍቅር ታሪካችን ልባችሁን ማሸከርከር ይጀምራሉ።

በዚህ ዓይነት ፍቅር ውስጥ ከገቡት እንዲ ሲልቢያ ትባላለች።
ሲልቢያ የፍቅር ወንን የጀመረችው ጆርጅ ከሚባለው የክፍል ጓደኛዋ
ጋር ነበር። ጆርጅ በክፍላቸው ውስጥና ውጪ በብዙዎች ዘንድ
ዕውቅናን ይገኝ፤ ብልህና የተለያዩ ተሰጥኦዎች ያሉት ተወዳጅ ወጣት
ነው። እሱ ታዲያ ይሄን ያህል ከእሷ ጋር ቅርብ የለውም። እሷም
እንደዚሁ አትቀርበውም ነበር። እያደረ ግን የጆርጅ የፍቅር ፍላጻ
ልጁን ሰርስሮ መግባት ጀመረ። ጆርጅ ከተሰጥኦው በተጨማሪ
መልክመልካም ነበር። ሲልቢያም ብትሆን ለእሷ አይታወቃትም እንጂ
በሥራዋ ተንቃቃ፤ በአለባበሷ የፀዳች ቆንጆ ወጣት ነበረች። በእሷ
ላይ ያደረው ስሜት እሱም ዘንድ ጉራ ብሎ ነበርና ሁለቱም በፍቅር
ከነፉ። ብዙም ሳይቆይ ግንኙነታቸው ለአደባባይ በቃ። ተፎካካሪ
እንስቶች እንዳይቀሟት የተለያዩ እርምጃዎች ትወስድም ጀመር።
ብዙውን ጊዜ ከእሷ እንዳይለይ ትጥር ነበር። በመጀመሪያ ይህ
ድርጊቷ ጆርጅን አስደሰተው እንጂ ቅር አላሰኘውም ነበር። ዋል አደር
ሲል ግን የተለያዩ ዝንባሌ ለነበረው ጆርጅ ሲልቢያ የምታደርገው
አልዋጥልህ አለው። ይበልጥ መዝዝ ማለቷን ሲመለከትም እሷን
እየተወ ከሌሎች ሴቶች ጋር መጫወቱን ሥራዬ ብሎ ተያያዘው።
ይገረማትም ብሎ በእንድ አጋጣሚ ስለፍቅራቸው አውስታ ምላሹን
እንዲገልጽላት ለፃፈችለት ደብዳቤ መልስ ነፈጋት።

በዚህ ድርጊቱ ሲልቢያ ስትበግን ከረመች። ጆርጅ ከነጭራሹ
ሰላምታ እንኳን እየነፈጋት ያልፍ ጀመረ። በእንድ አጋጣሚ ብቻውን
አግኝታው ብታናገረውም የሰጣት ምላሽ ይበልጥ እንጂቷን
የሚያሳርር ሆነባት። ጆርጅ ሳይሆን ዲያብሎስ የሚያናገራት ነበር
የመሰላት። ጆርጅ ጣቱን ቀስሮ እየተንገሸገሸ «ለማይረባው የፍቅር
ደብዳቤሽ መልሥ ፈለግሽ እንዴ? በርካታ ሥራዎች አሉብኝ! የግድ
መልስ ስጥ የሚለኝ ደግሞ የለም! ከየትኛው ልዩል መፅሐፍ ላይ
ነው የገለበጥሽው? በውነቱ ከእንቺ ጋር የማደርገው ግንኙነት ሁሉ
እስጠልቶኛል» ወዘተ በማለት ህሊና አቁሳይ ቃላትን ነበር
የወረወረባት።

የሲልቢያ ህሊና ክፉኛ ተበጠበጠ። ንዴቷን ለማብረድም ረጅም
የእግር ጉዞ አደረገች። ይሄኔ ነበር የግንኙነታቸውን መሸከር መንስኤ
ለማጤን የሞከረችው። የጆርጅን ስሜትና ዝንባሌ ሳትረዳ ዙሪያውን
በቅናት አጥር ከርችማው መቆየቷ ጆርጅን እንዳሰለቸው አወቀች።
ትክክል ነበረች። ብዙ ልጃገረዶች ፍቅር ሲይዛቸው ይህን ዓይነቱን
የቅናት ሰንሰለት አጥር ማበጀታቸው በወንዶቹ ላይ የሚያሳድረውን

ተዕዕሮ አይረዳም። በመጨረሻ ይህን መገንዘቢ ግን ምን ይፈያድላታል? ንዑቷን አያበርድላት። ታዲያ ምን ይፈያድ ይሆን?

በአጋጣሚው የረዲት እናቷ ነበሩ። ከፎርድ ጋር ግንኙነት መጀመሪያን ያውቁ የነበሩት ወላጅ እናቷ የተጉዳውን ስሜቷን ሳይነካከ፣ ስለጉዳዩ ሰፊ አመለካከት እንዲኖራት ምክር ለገሷት። ለሲልቪያ በወቅቱ ሊደረግላት የሚገባው እግዛም ይኸው ብቻ ነበር።

ስለሱ ስታሥብ መዋሏን፣ ማምሸቷን፣ በዕንባ መታጠቧን፣ ፎርድ ቢሰማ ግንኙነታቸውን ለማደስ ይሞክር ይሆናል። ዳሩ ግን በብስለት ላይ የተመሰረተ ፍቅር በመሆኑ ለእስከሌለ ድረስ ውጤት አይኖረውም። ዕኑ መሆረትን ሳይጥሉ አብሮ ከመሰንበት መለያየቱ ጠቀሜታ አለው። ይህን ዓይነቱ ገጠመኝ እስፊላጊ ስላልሆነ ወጣቶች ስለተቃራኒ ጾታዎች መጀመሪያ ጥልቀት ያለው ዕውቀት ይኑራችሁ። በመጀመሪያ የወጣትነት ዘመን የሚገኘውን ፍቅር ሁልጊዜ ወደዘለቂታዊ ውህደት ያመራል ብላችሁ እንዳትሣሣቱ፤ በመጀመሪያ የፍቅር ግንኙነታቸው ዘልቀው ለውህደት የበቁ፣ ወልደው የከበዱ ቤተሰቦች በየዘመኑ ባይታጡም፣ የመጨረሻውን ተጓዳኝ በመምረጡ ረገድ ጥንቃቄ ማድረግን ለአፍታም መዘንጋት የለባችሁም።

አንዳንድ ተላላ ወጣቶች በግንኙነታቸው መሃል እከል ሲያጋጥማቸው ሜዳ ሜዳውን ሲባዝኑ ይታያሉ። ይህ ድርጊት በሁለቱም የታወቀ የሚታይ ሲሆን፣ በተለይ ወጣት ሴቶች ላንዳንድ እደገኛ ሁኔታ ራሳቸውን ያጋልጣሉ።

«ሊፍት»

ብዙ አሽከርካሪዎች ለተለያዩ ጉዳዮች ይንቀሳቀሳሉ። አንዳንድ ወጣት ሴቶች ታዲያ የእጅ ምልክት በመስጠት እግረመንገዳቸውን እንዲያንገዟቸው ይጠይቃሉ። የተወሰኑ ሹፌሮችም የተጠየቁትን ግልጋሎት ከሰጡ በኋላ በአፀፋው ሴቶቹን ይገለገሉባቸዋል። ይህ ዓይነት ድንገተኛ ግንኙነት ብዙውን ጊዜ ዘለቂታዊ ፍቅርን አያስገኝም። እንደውም መሪር የሆነ ሀዘን ጥሎ ያልፋል። ለዚህ ዓይነት መሪር ሀዘን በአብዛኛው የሚጋለጡት በትናንሽ የገጠር ከተሞች ውስጥ የሚኖሩ ከድሃ ቤተሰብ የተገኙ ልጃገረዶች ናቸው። ግራም ነፈሰ ቀኝ መኪና ላይ በመንጠላጠል ሕይወታቸውን ከተለያዩ ወንዶች ጋር ሲባዝኑ የሚያማልፉ ሴቶች መጨረሻቸው ሀዘን ይሆናል።

ድንገተኛ ትውውቅ

ከተቃራኒ የታ ጋር ግንኙነት የምንፈጥርባቸው ቦታዎች አጋጣሚዎች የተለያዩ ሊሆኑ ይችላሉ። በአውቶቡስ፣ በባቡር፣ በአውሮፕላንና በታክሲ፣ እንዲሁም በመናኸሪያዎች፣ በፌርማታዎች፣ በመገበያያ ቦታዎች፣ በሽርሽር ሥፍራዎችም ሊሆኑ ይችላሉ።

በርካታ ወጣቶች ከተቃራኒ ጾታ ጋር የሚተዋወቁት በዚህ መልኩ ነው። ድንገት ይገኘና በተለያዩ የግንኙነት ድር ይተላ ሰራሉ። ለተወሰነ ጊዜም በሰልክና በደብዳቤ ሃሳብ ሲለዋወጡ ይሰነብታሉ። ይህ ዓይነቱ ግንኙነት ሃሳብና ዝንባሌን ለመለዋወጥ ዓይነተኛ መድረክ ሆኖ ሊያገለገል ይችላል። ይሁንና ጊዜንም ይጠይቃል።

ተቃራኒ ጾታን ለመተዋወቅ ሌሎች ዓይነተኛ መድረኮች ደግሞ የመዝናኛ ቦታዎች ናቸው። የመዝናኛ ቦታዎች የሚባሉት የስፖርት ማዘውተሪያ ስፍራዎች፣ የዋና ሥፍራዎች፣ የሲኒማና የቴአትር ቤቶች ወዘተ ናቸው። በይበልጥ ደግሞ ፓርቲዎች ለዚህ ምቹ ቦታዎች ናቸው። ፓርቲ በተለያዩ አጋጣሚዎች በመኖሪያ ቤቶች፣ በመዝናኛ ስፍራዎችና በሆቴሎች ውስጥ ሊዘጋጅ ይችላል። ወደዚህ ዓይነቱ ዝግጅት ሁለቱም ጾታዎች በቡድንም ሆነ በተናጠል ይመጣሉ። በተናጠል የመጡት የሁለቱም ጾታዎች አባላት ደግሞ ተጓዳኝ ለማግኘት ጥረት ያደርጋሉ። ወጣቶች ዘመናዊ ዳንስን እንደአክሮባት ስፖርት የሚቆጥሩት በመሆኑ ፓርቲን ታላቅና አስደላች ገጠመኝ አድርገው ይወስዱታል። በተለያዩ የዳንስ ዓይነቶች፣ ለምሳሌ፣ በቧልስ ከተቃራኒ ጾታ ጋር ሰውነትን ከሰውነት አጣብቆ መወዛወዝ እንዲሁ የመቀራረቢያ አጋጣሚ በመሆኑ ይወዱታል። ኤርኔስቶና አሌኒ የተገናኙት በዚህ ዓይነት ነበር።

ዳንሱ እንዳበቃ ኤርኔስቶ አሌኒን ወደቤቷ ሊሸኛት ተነሳ። ሲወጡም ተቃቅፈው በሙዚቃው እየደነሱ ነበር የሄዱት። ዓጥ ባለ ሌሊት በከዋክብት ብርሃን ተቃቅፎ መጓዝ ምንኛ እንደሚያስደስት የማታውቁ ወጣቶች እንደማትናሩ አርገጠኛ ነኝ። ኤርኔስቶንም ታዲያ ይህ ከአሌኒ እንጸባራቁ ኮከብ ዓይን፣ ለስላሳ ገላና ውብ ገጽታ ጋር ተዳምሮ ስሜቱን ቀሰቀሰበት። ራሱን መቆጣጠር የማይችልበት ደረጃም ደረሰ። እናም በዚያ ምሽት ሁሉንም ነገር ለመፈጸም ወሰነ። እየተጓዙ ሳሉ ቀጭን ወገቧን በቀኝ እጁ ጨምቆ ያዘና ወደፊት የተዘናፈሉት ፀጉሮቿን ከግንባሯ ላይ እንስቶ ወደኋላ መለሳቸው። ከቁጥጥር ውጪ በሆነ መንገድ መጀመሪያ ግንባሯን፣ ቀጥሎ ጉንጮቿን፣ ከዛም ከንፈሮቿን ሳማቸው። አሌኒ በነገሩ ከመገረም አልፋ ሳቸው። በመንገዳቸው ጠርዝ ወደሚገኝ በዛፎች የተከለለ የድንጋይ መቀመጫዎች ወደሚገኙበት መናፈሻ ውስጥም ወሰዱት።

ይህን ያደረገው ከምሽቱ ብርሃን ለመሸሸግ ነበር። እናም በዚያ እንድትቀመጥ አደረጋት። አማራጭ አልነበራትምና ተቀመጠች። ራሷን መቆጣጠር እስከሚያቅታት ድረስ እየዳበሰ ሳማት። እሴት ኤርኤስቱ ከንፈሩን ከከንፈሯ ለመለየት ለእፍታም ለለመፍቀዱን ስትመለከት ግን ፍላጉቱ ተራክቦ መፈፀም መሆኑን ስለተረዳች ከመቅፅበት ተስፈንጥራ ተነሣች። ኤርኤስቱ አባብሎ ሊያስቀምጣት ቢሞክርም እሴት በውጣኔዋ ፀናች። በትክክልም እሴት የወሰደችው እርምጃ ብሰለት የተሞላበት ነበር።

የትውውቃችን ጊዜ የእንድ ቀን ዕድሜ እንኳን ሳይሞላው ግንኙነታችንን በወሲብ እንዲሞጥ ማድረግ ተገቢ አይደለም። ወንዶች በዚህ ረገድ ከንዲህ ዓይነቱ ተግባር ራሳቸውን መቆጠብ ይኖርባቸዋል። ይህ ሁኔታ ብዙውን ጊዜ የሚከሰተው ወንዶች ስለሴቶች ካላቸው የተሳሳተ አስተሳሰብ የተነሳ ነው።

በሁለተኛ ደረጃ ደግሞ በጣም አሳሳችና ፈታኝ ሁኔታዎችን የሚፈጥሩ አልኮልን የመሳሰሉ ነገሮችን መጠቀም የሚያስከትለው ችግር አለ። ወንዶች ከላይ በጠቀስናቸው ተፅእኖ የተነሣ ልጃገረዶችን ጠልቀው ሳይረዱ ይቀሩና የዚህ ዓይነት ፍጻሜያቸው የማያምር ደረጃዎች ላይ ይደርሳሉ። ይህ እንዳይሆን ደስታን ወደምናገኝበት ትክክለኛ ጉዳይ በትክክለኛው መንፈስ ለመጓዝ መጣር ይኖርብናል። ይህን ጉዳይ በምን ያህል ፍጥነት፣ የት ድረስ ተገዝን እንደምናገኝ የሚወስነው ደግሞ የእኛ ፍላጎት ብቻ ሳይሆን የምንገናኛቸው ግለሰቦች ሁኔታና የሚሰጡን አፀፋዊ ምላሾች መሆናቸውን መረዳት ይገባናል።

ጠንካራ መሠረት ላይ የተገነባ ትውውቅ

በጣም ጠንካራ የሆነ ትውውቅን ለመመስረት በእንድ ቦታ ላይ ረግተው የሚገኙ ቡድኖች የተሻሉ ናቸው። አባሎቻቸው በጋራ ሥራ የተሳሰሩ በመሆናቸው ምቹ ሁኔታዎች ይፈጠሩላቸዋል። በዚህ ረገድ በመጀመሪያ ረድፍ የሚጠቀሰው የሥራ ቦታ ነው። የሥራ አካባቢዎች የጠበቁ ሰብዓዊ ግንኙነቶች የሚፈጠሩባቸው ብቻ ሳይሆኑ ጥልቅ የጋብቻ ግንኙነቶች የሚፈጠሩባቸውም ናቸው። በጋራ መሥራት ብቻ ሳይሆን፣ በጋራ ለረጅም ጊዜ መማርም ግንኙነት ለመመስረት ይረዳል። በትምህርት ቤትም ወጣቶች የተሟላ ተክለሰውነትና ብሰለት ስለሚያገኙ ትክክለኛ ምርጫ ላይ መድረስ ይችላሉ። ይህ ሁልጊዜ ሙሉ በሙሉ ይሳካል ማለት ባይቻልም አስተዋዕከው የሚናቅ አይደለም።

ሌሎች የግንኙነት መድረኮች ደግሞ ልዩ ልዩ ዓላማን ተንተርሰው የተደራጁ የእምነት ድርጅቶች፣ ክበባትና ማህበራት

ናቸው። የወጣትና የሴት ማህበራት፣ የሙያ ማህበራት፣ የተለያዩ ክብሮች፣ የስፖርት፣ የሙዚቃ፣ የቴሌቪዥን ወዘተ በዚህ ውስጥ የሚካተቱ ናቸው።

አድናቆት

ከበርካታ ሰዎች መካከል የተወሰኑ ግለሰቦችን በጣም እናደንቃለን። ከነዚህ መካከል ደግሞ አንዱን በጣም እንመርጠዋለን። ባርባራ ለተባለችው ወጣት ከነዚህ ዓይነት ግለሰቦች መካከል ሴርጊዮ አንዱ ነበር። ጥንካሬውንና ሁለገብነቱን በጣም ታደንቃለች። ባልደረቦቹም እንደዚሁ ያደንቁታል፤ ሲያገኙትም ይከበታል።

በተለይ ባርባራ በተመሰጠ ትመለከተዋለች። የሚያከናውነው፣ የሚናገረው፣ የሚሰራው ሁሉ ይጥማታል። ሴርጊዮ ለባርባራ የሚሰማማት፣ ለሷ የሚሆናት፣ ለሷ የተፈጠረ ነው የመሰላት። ከብዙዎች መካከል ለሱ ትሣሣለች፣ ትጨነቅለታለች፣ ልትቀርበውም ትመኛለች። መረብ ኳስ ሲጫወት አዳልጦት የወደቀ እንደሆነ እንደብርጭቁ እንክትክት ብሎ የሚቀር ይመሥላታል።

አለቃዋ አንዳንድ ጉዳዮችን አስመልክቶ የሚያከናውነው የሥራ ግምገማ በተቃራኒው ያስጠላታል። የሚማርካት የሴርጊዮ ግምገማ ብቻ ነበር። ከሴርጊዮ ጋር ስትሆን የፖለቲካን ጉዳይ ላይቀር በሰከነና በረጋ ሁኔታ ትወያያለች። ሴርጊዮም በርጋታና በጥምና ያስረዳታል፤ ያላምናታልም። ሴርጊዮም በበኩሉ ታዲያ ለዛ ባለው አቀራረቢ የግምገማ ችሎታዋና ትዕግስት የተሞላበት አድማጭነቷ ተማርኳል።

ከጊዜ ብዛት ይህ ሁኔታ አያቀራረባቸው መጣ። ተለያይተው ዳግም ሲገናኙ የማይሰለፉቹ ዓይነት ሆኑ። በግልፅ ስሜታቸውን አውጥተው ለመናገር ባይደፍሩም ልብ ለልብ ከተዋወቁ ግን ሰንብተዋል። ይህን ግንኙነታቸውን መዘባበቻ ላለመሆን ይሁን በሌላ ምክንያት ቶሎ ወደአደባባይ ሊያወጡት አልፈለጉም። ጥሩ የሥራ ጓደኛዎች ብቻ መስለው ለመታየት ይሞክሩ ነበር።

አንዳንድ ጊዜ ብቻቸውን ሲሆኑ ይደናገጡና ግራ ተጋብተው ለረጅም ጊዜ በመካከላቸው ፀጥታ ይሰፍናል ወይም የተቆራረጡ ቃላትና ዓረፍተ ነገሮችን ይለዋወጣሉ። «በመጨረሻው ሰዓት ስሜታቸውን ሲገላለፁ ምን ያህል ደስታ ተሰምቷቸው ይሆን?» ብላችሁ እንደምትጠይቁ እርግጠኛ ነኝ። ወደኋላ ላይ ሴርጊዮና ባርባራ በዚህ ሳይወሰኑም ወደዘለቁታዊ ውህደት እምርተዋል።

የሴርጊዮና የባርባራን ገጠመኝ ከኤርኔስቶና ከአሌክ ጋር እስቲ አወዳድሩት። ሁለቱም ከተቃራኒ ያታ ጋር ስለሚኖረን ግንኙነት ጥሩ

ትምህርት ይሰጡናል ብዬ እንምታለሁ። በኤርኔስቶ በኩል ዘለቂታ የሌለው ግንኙነትን፤ በሴርጊዮ በኩል ደግሞ ዘለቂታዊ ግንኙነትን እንመለከታለን። ቁምነገርና ርጋታ የተሞላበት ግንኙነት ሴርጊዮንና ባርባራን ወደጥልቅ ውህደት ሲመራቸው፤ ቁም ነገር አልባ የሆነ ግንኙነት ደግሞ ኤርኔስቶና አሌኒን ወደማያምር ፍፃሜ ወስዷቸዋል።

መ ቀ ራ ረ ብ

የሴርጊዮና የባርባራን ዓይነት ግንኙነት እንዲገኘውን እኛም መመኘታችን አይቀርም። ብዙ ወጣቶች «ደስተኛ እንድሆን የሚያስችለኝ ፍቅረኛ እንዴት መቅረብ እችላለሁ?» የሚለውን ጥያቄ ያነሣሉ።

ባለፉት ዓመታት የመቀራረብ ፍላጎት ይፈፀም የነበረው የወንዶችን የበላይነት በሚያንፀባርቅ መልኩ ነበር። እንስቶች ተባዕቱ እስከሚቀርባቸው ድረሥ መጠበቅ ነበረባቸው። ጥንታዊው ባህል ታዲያ ሴቶች ላይ ማዕቀብ ቢጥልባቸውም በተለያዩ መንገድ፤ ማለትም በእንቅስቃሴ፤ በስንኝ፤ በዜማ ልባቸው ለፈቀደው ስሜታቸውን ከመግለፅ አልተቆጠቡም።

ሥልጣኔ እየተስፋፋ ሲመጣ ግን ይህ ሁኔታ እየተለወጠ መጣ። ይህ ሊሆን የቻለው በማህበራዊ ሕይወት የተለያዩ መስኮች የእንስቶችም ተሳትፎ እያደገ በመምጣቱ ነው። ይህም ቢሆን ታዲያ ዛሬ ባለንበትም ዘመን እንስቶች እንደተባዕቱ አቻቸውን የመምረጥ ዕድል ሙሉ በሙሉ አላገኙም። ከኢኮኖሚያዊ አደረጃጀት፤ ከቁሳዊ እኗኗር ለውጥ እንባር ሲታይ ጥንታዊው አስተሳሰብ አዝጋሚ ዕድገት እያሳየ ነው። ይህም ዛሬም ገና በሽግግር ዘመን ላይ የምንገኝ መሆናችንን ያሳያል። እንደየሃገሩ የዕድገት ደረጃ፤ ባህል፤ እምነትና ልማድ ዛሬም ይህ ልዩነት በሁለቱ የታዎች መሃከል ሰፍቶ የሚታይባቸው አካባቢዎች በርካታ ናቸው።

ፍቅር የማይነካው፤ የማያንኳኳው በር የለም። ይህ ከስተት ሲፈጠር ሁለመና ይነሆልላል፤ ስሜት ይዋዥቃል፤ ህሊና ይቆስላል፤ መንፈስ ይሸፍታል። ይህን ስንረዳ ነገሮችን ሳንሸፋፍን ጠልቀን ለማወቅ መሞከር ይኖርብናል። ወጣቶች ሲቀራረቡ ችግሮቻቸውንና ስህተቶቻቸውን ብቻ ሳይሆን የሚጠቅሟቸውን ጉዳዮችም ለይተን በመረዳትና በማዳበር ከጉናቸው ልንቆም ይገባል። ከጉናቸው ሆነን በቂ ጊዜ ከሰጠናቸው በፈለግነው ሞራል ኮትኩተን ልናሳድጋቸው እንችላለን።

የተቃራኒ ያታን ግንኙነት በተመለከተ በተለያዩ ሃገሮች ህብረተሰቡ የተለያዩ ልንሞችን ያበጀ በመሆኑ ወጣቶች ለሥነ ልቦና

ጉዳት ይጋለጣሉ። በዚህ ሁኔታ ይበልጥ ተጠቁሮ ሆነው የሚገኙት ለሁንም በአብዛኛው እንስሶች ናቸው።

በቅርብ በማውቀው አንድ ቤተሰብ የተከሰተውን እንመልከት። ልጅቷ በቤተሰቦቿ ትጥር ግቢ ውስጥ የራሷ ቤት ያላት ነች። በቤቷ ሙሉ ኃላፊነት ስለሰጧት ወላጆቿ ብዙውን ጊዜ ክፍሏን ዞር ብለው አያዩትም። በአንድ አጋጣሚ የመኝታ ክፍሏን በጉብኝብት ጊዜ ግን ክፍሏ ተመሠቃቅሎ ያያሉ። የቤት ሥራዎች ማከናወኛ ቦታ እንኳን አልነበራትም፤ ሁሉ ነገር ተዘረክርኳል። መጀመሪያ እናቷ ክፍሏን እንድታስተካክል አሳወቃት። ይሁንና ሰዛና ምክር ሲመልሳት አልቻለም።

የምትጠቀምበትን ሬድዮ ክፍ አድርጋ ትከፍትና ታስጮኽ ዋለች። እናቷ ዳግመኛ ምክር ለመለገስ ቢሞክሩም «አትጨቅጭቁኝ! ከትምህርት ቤት ደክሞኝ ነው የምመጣው! ወዘተ» የሚሉ መልሶችን ትሰጣቸዋለች። መልሷ ምንግዜም አሉታዊ ነበር። የክፍሏን መዝረ ክረክ፣ የመኝታዋን መመስቃቀል ለማስወገድ ለምን ጊዜ እንደማት መድብ ሲጠይቋት፣ ሰዛና የቤት ሥራዎች የሚሰጧትን መምህራን ስም በመጥራትና፣ ኃላፊነት የጉደላቸው መሆናቸውን በማውሳት ጊዜ እንዳላጧት ትገልፅላቸዋለች። እንደጉድ የሚያንባርቀውን የሙዚቃ ጩኸት ያዳመጡ አባት «የቤት ሥራዎች ስትሠራ ሙዚቃ ማዘፈ ንሽን አቁሚ» ብለው ለሰጧት ማሳሰቢያ የሰጠቻቸው መልሱ «አፋ! ምን አለበት ባትደክም!» የሚል ነበር። ችግሯ ምን ይሆን? ወላጆቿ ሁኔታዋን በጥሞና ከመከታተል ወደኋላ አላሉም።

አንዳንድ ጊዜ ሁለት የትምህርት ቤት ሴት ጓደኞቿ አብረዋት መጥተው የቤት ሥራዎችን በጋራ ሲሠሩ ይመለከታሉ። በጋራ የሚሰሩት ሥራ ቢኖርም ወላጆቿ ብዙውን ጊዜ የሚሰሙት ከጣራ በላይ የሚደመጥ ሣቅ፣ ሁካታና የሙዚቃ ጩኸትን ነው። እያደር የልጃቸው የትምህርት ውጤትም ማሸቆልቆል ጀመረ። በአንድ ወቅት ግን የተለየ ነገር ተከሰተ። ሰዛና ክፍሏን በማፀዳዳት ላይ እንዳለች የትምህርት ቤታቸው የሙዚቃ ባንድ አባል ስለሆነ ወጣት ስታወሳ አዳመጠ። የተጠቀሰው ወጣት ከተወሰኑ ቀናት በኋላ ወደግቢያቸው መጣ። እንግዳውን ወጣት ክፍሏ ውስጥ እንድታስተናግደውም ፈቀዱላት። እሱም ቤታቸው ደጋግሞ እየመጣ ይጉበኛት ጀመር። ለተወሰነ ጊዜ ሲጨዋውቱ ቆይተው ትምህርታቸውን ሲያጠኑ በተደጋጋሚ ተመለከቷቸው። ዝርክርክ የነበረችውና ዝቅተኛ ውጤት ታገኝ የነበረችው የሰዛና ውጤት ዕድገት ማሳየት ጀመረ። የክፍሏ ዝርክርክነትም በንፅህና ተተካ። ፀባይዋም እየተሻሻለ ወላጆቿን ማክበር ጀመረች። እዲስ ዓይነት ግንኙነት ከተቃራኒ የታ ጋር ብቻ

ሳይሆን ከቤተሰቧና ከትምህርት ቤቷ ጋርም መሠረተች። ከልጅ ጋር በፈጠረችው ግንኙነት መላጃቿ ከመጠን በላይ ተደስቷታለች። የእሱም መላጃች ከትትል ያደርጉ ስለነበር በውጤቱ አብረው ተደሳች ሆነ። ጥሩ መዳጅነት ምቹ ሀኪታዎች ከተፈጠሩለት ህይወትን የሚያቃና በጉ ገዕታ እንዳለው የሰዛና ገጠመኝ ጥሩ ምሳሌ ነው።

እንዴት ለመላጆቹ ልንገራቸው?

«ለቤተሰቦቼ እንዴት ችግራን ላዋያቸው?» በማለት ወጣቶች ሲጨነቁ ይሰማሉ። እንዳንዴ የሚያስደስታችሁ ንደኛ ይገጥማችኋል። ይህም ሰው መላጆቻችሁንም ደስ የሚያሰኝበት አጋጣሚም ይኖራል። ላያስደስታቸውም ግን ይችላል። እስቲ እንዳንድ ገጠመኞችን እንመልከት።

የማርታ እናት ከቅርብ ጊዜ ወዲህ ልጃቸው በጭውውታቸው መሃል ቪክቶር የሚለውን ስም አልፎ አልፎ እንደምትጠራ ያስተውላሉ። በዚህም ለወጣቱ ጥሩ አመለካከት እንዳለት ተረዱ።

ልጃቸው ከወትሮዋ እየዘገየች ወደቤት መምጣት ስትጀምር፣ ችግር እንዳለ ጠረጠሩ። ስለዚህም እናትዋ አንድ ቀን «ቪክቶር ስለሚባል ወጣት ብዙ ጊዜ ጥሩ ነገር ስታወራ እሰማሻለሁና አንድ ቀን ቤት ይዘሽው ነይ። ልተዋወቀው እፈልጋለሁ» አሏት።

ማርታ መጀመሪያ በጣም ተደናገጠች። ወዲያውኑ ግን ሳታውቀው ተነስታ የእናቷን ጉንጮች ሳመችና በሰለለ ድምፅ «የምችል ከሆነ እንዲመጣ እደርጋለሁ!» ብላ መለሰችላቸው። ጉዳዩ በውጥን አልቀረም። ቪክቶር አንድ አሁድ ቀን መጣ። ማርታ እንዳይታወቅባት ለማድረግ ብትሞክርም ውብ ፀዳል በፈነጠቀበት ፈገግታ ተቀበለችው። ከእናቷ ጋርም አስተዋወቀችው። ቪክቶርም ያመጣውን ዕቅድ አበባ አቀርቅሮ ለእናትዋ አበረከተ። ቀና ብሎ ለማየት ባለመድፈሩም የያዛት ትንሽ ወረቀት ላይ ዓይኖቹን እንደተከለ ቆየ። እናት ይህን ሲገነዘቡ «በይ ቤታችንንና ግቢያችንን አስገብኜው። ከአንድ ሰዓት በኋላ ሻይ፣ ቡና እጋብዛችኋለሁ» ብለው ወደሌላ ስራ አመሩ።

ቪክቶርና ማርታ በነፃነት ደስታ የተሞላባቸው ጊዜያትን አላለፉ። ቪክቶር ቤቷ በመምጣቱና ከእናቷ ጋር በመተዋወቁ ተደሰተ። የተለያዩ መጻሕፍትንና የእጅ ሥራዎችን፣ እንዲሁም የሰበሰበቻቸውን ድንቅዬ ቲምብሮችና የክበሩ ቅርሳቅርሶችን ተመለከተ። በጋራ መዚታ አዳመጠ። በውነቱ ደስ የሚያሰኝ አጋጣሚ ነበር።

ከአንድ ሰዓት ተኩል በኋላ እናትየው ሸይ እንዲጠብቁ ሲጋጠሟቸው ቪክቶር ተረጋግቶ ነበር። ቪክቶር በማርታ ቁመሩ፣ ድርጊት ይመሰረቱ ስለነበር ያስታው ወደር አልነበረውም። ከተወሰነ ጊዜ በኋላ ማድቢት ገብተው እናትየውን ሲያግዙ ቆዩ። ከዚያም ወደ ቤቱ ተመለሱ። ማርታ ሸኝታው ከተመለሰች በኋላ የእናቷን ጉንጭ እገላብጣ ላመችና «እማማ በጣም አስተዋይ እናት ነሽ» አለቻቸው። በርግጥም በጣም አስተዋይ እናት ናቸው ማለት ይቻላል።

ማርታ ከእናቷ ያገኘችው ልዩ ነገር ምንድነው? ማርታ ስለወንድ ጓደኞቻቸው ለመላጆቻቸው ማውጋት የማይችሉ ብዙ ጓደኞቿን ታውቃለች። ለእሷ ይህ ትልቅ ነገር ነው። የብዙዎቹ ጓደኞቿ ወላጆች ዕድሜያቸው የወንድ ጓደኛ ለመያዝ የማያበቃ መሆኑን አበክረው የማገልፁ ናቸው። ቪልማ የምትባለው ጓደኛዋ ጠደጠፈ፣ መውጣት እንደማይፈቀድላት አውግታታለች። የሌላ ጓደኛዋ እናት ደግሞ «ስለወንድ ማውሪያ ጊዜሽ አይደለም» በማለት የሚቆጠ ናቸው። ይህ ግን ምን ያስከትላል? ለምሳሌ፣ ቪልማ እየተደበቀችና ለመላጆቿ የተለያዩ ምክንያቶችን እየደረደረች ከቤት ትወጣለች። በመላጆቿና በእሷ መካከልም ድብብቆሽ በሰፊው እንደቀጠለ ነው።

ወላጆች ልጆችን መቆጣጠራቸው ተገቢ ነው። ይሁንና ብዙ ወጣቶችም በጣም ጥንቁቆች ናቸው። ወላጆቻቸውን አጥብቀው ይፈራሉ። በተለይ በግል ጉዳያቸው ጣልቃ ሲገቡባቸው በጣም ይጨነቃሉ። ከወላጆቻቸው ይልቅ ቀርበው ብዙውን ጊዜ ጉዳያቸውን የሚያዋዩት ለታላላቆቻቸው ነው። ሁሉም ወላጆች ታዲያ ጥሩ ወይም መጥፎ አስተያየት አላቸው ማለት አይቻልም። በአመዛኙ ግን ወላጆች ተመሳሳይ የሆነ አመለካከት ያላቸው ናቸው።

ብዙ ወላጆች ልጆቻቸው ከተቃራኒ ያታ ጋር ግንኙነትን ሲጅምሩ ቅር የሚሰኙት ለምንድነው? በቂ ምክንያት አላቸው። በርግጥ ባሁኑ ዘመን ልጆቻቸው ከተቃራኒ ጾታ ጋር ነፃ በሆነ መንገድ ሲያድጉ፣ ሲማሩ ማየትን ለምደዋል። ይሁንና በአብዛኛው የሚመ ወረቱት ግንኙነቶች ወደሚያምር ፍጻሜ የሚሸጋገሩ አይደሉም። ገና በሊጋነታቸው በወሲባዊ ግንኙነት የሚዋጡ መሆናቸውን ያስተውላሉ። እንደንዴ ግንኙነቶቹ መጥፎ ውጤት ሲያስከትሉም በተጨማሪ ይመለከታሉ። ስለዚህ ወላጆች መጨነቃቸውና መቆጣጠራቸው ትክክለኛ ያልሆነ ተደርጎ መወሰድ የለበትም። ወላጆች ልጆቻቸው ደስተኛ እንዲሆኑላቸው ይፈልጋሉ። ለምሳሌ፣ በህይወታቸው ፍቺ የገጠማቸው ወላጆች፣ ልጆቻቸውም ተመሳሳይ መሪር ገጠመኝ

እንዳይደርስባቸው ይፈልጋሉ። ይህን ሁኔታ ወጣቶቹ ልትረዳላቸው ይገባል።

እንጉል ሁኔታ ውስጥ እንዳትገቡ የሀይወት ጓደኛችሁን በእርጋታ መምረጥ ይኖርባችኋል። ጥንቃቄ እድርጉ! ይህን ቀደም ብለንም ገልፀናል። ይህን መገንዘብ ማለት ለመምረጥ እንደ ቅድመሁኔታን ማሟላት ማለት ነው። ብስለት ባገኛችሁ ቁጥር በቤተሰባችሁ ውስጥ ያላችሁ ተቀባይነትና ተደማጭነትም ይጠነክራል። በጉረኝን ድምፃችሁ ከመቆጣትና የምትሰሩትን ሥራ ከቤተሰብ ከመደበቅ ተቆጠቡ። ይበልጥ ብስለት፣ ጥንቁቅነትና የኃላፊነት ስሜት ለመላጆቻችሁ ማሳየት የምትችሉ ከሆነ መላጆቻችሁም በጥሩ ሁኔታ ይመለከታችኋል። በቤተሰብ ውስጥም ሆነ ውጪ መሉ ኃላፊነትን ይሰጧችኋል። የቤተሰባችሁ ከልክ ያለፈ ጭንቀትም ይወገድላችኋል። የማርታ ገጠመኝ ለዚህ ጥሩ ምሣሌ ነው።

ወሲባዊ ተራክቦን መቼ መጀመር ይቻላል?

ወደዚህ ጥያቄ የሚወስዱን እስከአሁን የዳሰሰናቸው ጉዳዮች ናቸው። የረጋና የፀና ፍቅር የመጨረሻው ደረጃ ተራክቦ መሆኑ ዕውቀት ነው። ስለዚህ «ተራክቦ መቼ መጀመር አለብን?» የሚለው ጥያቄ መነሣቱ የማይቀር ነው። የመጀመሪያው ምላሽ «ማድረግ በምንችልበት ዕድሜ ላይ ስንደርሥ» የሚል ነው። እንዳንዶች ሲመልሱ በ16፣ በ18 ወይም በ20 ዓመት የዕድሜ ክልሎች ውስጥ በማለት ይገልጻሉ። ይህ አሃዛዊ ብዬ የተዘበራረቀና በቂ ምክንያት የሌለው ነው።

በመጀመሪያ ደረጃ የተራክቦ ጥያቄ የዕድሜ ጥያቄ ብቻ አይደለም። ተራክቦን ለመፈጸም ተጓዳኞቹ የተመቻቹ ሁኔታዎች ውስጥ መገኘት ይኖርባቸዋል። እስከአሁን የዳሰሰናቸውን ጉዳዮች በጥምና ማስተዋል የቻልን ከሆነ ወሲባዊ ተራክቦን እንደ ሰው ባሰኘው ጊዜ ሊጀምረው ይችላል ማለታችን እንዳልሆነ ትረዳላችሁ። ተራክቦ እንደጨዋታ የሚታይ ጉዳይ አይደለም። እንዳንድ ወጣቶች በዚህ ዓይን የተመለከቱትና በዚህ መንገድ ተራክቦን የጀመሩም አይታዩም። በዚህ ሁኔታ ጀምረነው ከሆነ ተጓዳኞችን «እንደመጠቀሚያ ዕቃ» አድርገናል ማለት ነው። ተጓዳኞችን እንደተገለገልንበት ሽቀጥ እንጥለዋለን፤ እንደዕቃ እንለውጠዋለን ወይም «የተሻለ ነገር» ስናገኝ እንደምንተካው አሮጌ ዕቃ አድርገን እንወስደዋለን ማለት ነው። ይህ ዓይነት ተራክቦ ቀደም ሲል ጥልቅ ትርጓሜ እየሰጠን ከመጣነው የፍቅር ግንኙነት ጋር ትልቅ ልዩነት ያለው ነው። ከጠነከረ የፍቅር ግንኙነት በኋላ የሚከናወን ወሲባዊ

ጉድጅት፡፡ ተጓዳኝን እንደመጠቀሚያ ዕቃ አድርጎ ከሚከናወን የተለየ ነው፡፡ ጥልቅ የፍቅር ግንኙነት እያደገ ከመጣ በኋላ የሚፈፀም ወሲባዊ ጉድጅት ውስጥ እንደመጠቀሚያ ዕቃ የመታየት ሁኔታ አይኖርም፡፡ ተጓዳኞች እንዲሁ በእንዲሁ ውስጥ ጠልቀው የገቡና በጠነከረ የእንድነት መሠረት ላይ የቆሙ በመሆናቸው ጉድጅቱ የእንድ ወገን ሳይሆን የጋራ ይሆናል፡፡

ከላይ የጠቀስናቸው ጉዳዮች ላይ ላዩን ሲታዩ ተመሳሳይ ይመስላሉ ነገር ግን፡ ትልቅ ልዩነት አላቸው፡፡ በኔ ሃሳብ የምትስማሙ ከሆነ መጀመሪያ የጠቀስነው ዓይነት ወሲባዊ ግንኙነት ብስለት የማይታይበት ሲሆን፡ በመጨረሻ የጠቀስነው ደግሞ ብስለት የሚታይበት ግንኙነት ነው፡፡

የተራከቦ ልምድን ማካበት ያስፈልጋል?

ሰዎች መልካቸው እንደሚለያይ ሁሉ፡ ውስጣዊ ፍላጎታቸውና ስሜታቸው፡ አስተሳሰባቸውና ድርጊታቸውም ይለያያል፡፡ እንዳንድ ጊዜ ከእንድ አብራክ በጠጡና ፍፁም ተመሳሳይነት ይኖራቸዋል ተብለው በሚገመቱ መንትዮች መሃከል እንኳን ልዩነት ይኖራል፡፡ በተመሳሳይ ሁኔታ በዚህ ግላዊ በሆነው የፍቅር ህይወትም ውስጥ ፍፁም ተመሳሳይነት ያላቸው ሁለት ሰዎች ይኖራሉ ተብሎ አይጠበቅም፡፡ ከእንድ ተቃራኒ የታ ጋር የነበረንን ገጠመኝም በምንም ዓይነት ወደሌላኛው ማሸጋገርና ማስተላለፍ አንችልም፡፡ በተደጋጋሚ ፍቅረኛ የምንቀያይር ከሆነ የሚኖረን የህይወት ገጠመኝ አርቲፊሻል ነው፡፡ ስለዚህ ከበርካታ ተጓዳኞች ጋር በዘለልን ቁጥር ልምድ ያካበትን መስሎን ራሳችንን እንዳንሸነግል እንጠንቀቅ፡፡ ደስታን ለማግኘት የሚሻ ግለሰብ ከእንደዚህ አይነቱ ድርጊት አይጠቀምም፡፡ ትርፉ የህሊና ቁስል ነው፡፡ ሰብአዊውን ወሲባዊ ጠባይ ከአንስሳት ባህርይ ልዩ የሚያደርገው በስርዓት መመራቱ ነው፡፡ ልምድን አካብታለሁ በማለት ሲባዝነም ለተለያዩ በሽታዎች መጋለጥ ይመጣል፡፡

እንድ ሰው ሌሎችን «እንደመጠቀሚያ ዕቃ» በመቁጠር ከሁሉም ጋር በመጉዳኝት «የመቀያየር» አባዜ የተጠናወተው ከሆነ፡ የማፍቀርም ሆነ የመፈቀር ጥበብን ምስጢር ለማወቅ አዳጋች ይሆንበታል፡፡ ደስተኛ የምንሆነው ከእንድ ሰው ጋር በጥልቀት መፈታተሽ ስንችል ብቻ ነው፡፡ ከዚህ በመነሣት ብቻ ነው መላ የሕይወት ዘመንን ደስታ የተሞላበት ማድረግ የሚቻለው፡፡ እንድ ሰው ልምድ የሚያገኘው የጋራ መሠረትና የጠነከረ እንድነት ካለው ፍቅረኛው ጋር ብቻ ነው፡፡ ይህን ለማግኘት የሚፈለገው ደረጃ ላይ

ከገደኛቸው ጋር ለመድረስ ግን ሌሎች ሁኔታዎችም እንዲሟሉ ያስፈልጋል። ከእነዚህም መካከል መቀራረብ አንዱ ነው።

መቀራረብና ምቹ አካባቢን መፍጠር

ጥልቅ የሆነ መግባባትን በመፍጠሩ ሃይት እርስ በርስ መቀራረብና ምቹ አካባቢን መፍጠር ከፍተኛ ጠቀሜታ አላቸው። ለብዙ ሰዓታት፣ ብዙ ቀናትና ሣምንታት በየጊዜው የሚገናኙ ፍቅረኞች አልፎ አልፎ በቀጠሮ ከሚገናኙት የበለጠ ተጠቃሚ ናቸው። በአጋጣሚ ከሚገናኙትም ሰርክ መገናኘት የሚችሉት ፍቅረኞች ጠልቀው ለመፈታተሽ ምቹ ሁኔታ ይፈጠራቸዋል። ፀጥ ያለ አካባቢ ለንዲህ አይነቱ ግንኙነት አሥፈላጊ ነው። ፍቅር ሁካታንና ጥድፊያን አይፈልግም። ይልቁንም ፍቅር ጊዜን ይፈልጋል።

በመሆኑም ተጓዳኞች ስለነዚህ ሁኔታዎች ማሰብና የግንኙነት ጊዜን መመደብ ይኖርባቸዋል። ይህ የሚሆነው ወሲባዊ ግንኙነት ኃጢአት ወይም ነውር ተደርጎ ስለተቆጠረና በድብቅ መከናወን ያለበት ጉዳይ ስለሆነ አይደለም። ፍቅረኞች ስሜታቸውን ለመገንዘብና አንዱ ሌላውን ጠልቀው ለመረዳት ብቻቸውን መሆናቸው በጣም ጠቃሚ ስለሆነ አንጂ።

ለተራከቦ የተሰጠው ጥንታዊ ትርጉም አብሮ መተኛትን ብቻ የሚያመለክት ነው። ይህ በራሱ ቤት ወደሚለው ጉዳይ ያመራናል። እንደሁኔታው የተመቻቸ መኖሪያ አስፈላጊነት ቸል የሚባል ጉዳይ አይደለም። በዚህ ረገድ መኖሪያ ቤትና ሌሎች የተሻሉ ምቹ ሁኔታዎችን ማሟላት የቻሉ መኖርና አብረው መዘለቅ ይችላሉ ማለት ነው። ፍቅራቸው የሠመረ፣ ጓደኝነታቸው ያማረ ይሆናል ማለት ነው።

ከላይ የጠቀስናቸውም ሆኑ ሌሎች መሠል ጉዳዮች መመቻቸት ካልቻሉ ግንኙነቱ የሰከነ አይሆንም። ተጓዳኞች የረገና የተስተካከሉ ሁኔታዎች ካልተፈጠሩላቸው ችግር ሊገጥማቸው ይችላል። በዚህ አባባል ውብ ከሆነ ገጠመኝ ልጆቻችሁ መሞከሬ አይደለም። በተጓዳኞች መሃከል በጋራ መተሳሰብና መግባባቱ ሥር የሰደደ ከሆነ ውጪያዊ ሁኔታዎች ተሟልተው ባይገኙም ወሲባዊ ግንኙነትን ቢጀምሩ ተጓዳኞቹ ጥልቅ ውህደት የሚያገኙበት አንጂ ግንኙነታቸውን የሚያቆረፍደው አይሆንም። ፍቅር ይደረጃል፣ ይጠነክራል። የመለያየት ሃሳብ ቢነሣም እንዲህ ቀላል አይሆንም። የሁለቱም መንፈስ ከፋኛ ይጉዳል። ሴቶች ግንኙነት ለመጀመር ጥንቃቄ የሚያደርጉትና ከጀመሩትም ከወንዱ ይበልጥ አጥብቀው

የሚያደርጉት በዚህ የተነሳ ነው። ስለዚህ ከመለያየት አብሮ የመሰንበቱ ብቃት ስለሚያይል ግንኙነት መጀመሩ ስጋት ላይ የሚጥል ስይሆንም። የተጓዳኞችም ዕድሜ ይህን ያህል አሳሳቢ አይደለም። በ16፣ በ18 ወይም በ20 ዓመት የዕድሜ ክልሎች ውስጥ መጀመር ይቻላል። የተወሰነ ተመር ስለሌለውም ከዚህ በኋላም መጀመር ይቻላል። የዚህ ዓይነት ውሳኔ ላይ መድረሱም እንደቀላል ጉዳይ የሚታይ አይደለም።

በሌላ በኩል ባለንበት ዘመን ማህበራዊ ሕይወት ውስብስብ እየሆነ በመምጣቱ የኃላፊነት ስሜት መጥልበትና ሁለጉብ ብቃት ማግኘትም ግምት ውስጥ መግባት አለበት። ብዙ ሀገሮች ይህን የኃላፊነት ስሜት ለማጥልበት፣ መብትና ግዴታን የሚያመለክቱ ርቢተሰብ ህግችን ያወጣሉ። ጋብቻን ለመፈጸም ወጣቶች 18 ዓመት እንዲጥላቸው ይደነግጋሉ። ህጉ በደነገገም ግን የተለያዩ አፈፃፀሞች ይታያሉ። እንዳንድ ወንዶችና ልጃገረዶች በ16 ወይም በ17 ዓመት ዕድሜያቸውም ያከናውኑታል። ሌሎች ደግሞ በአብዛኛው በ18 እና በ19 ይፈጽሙታል። 20ኛው ዓመት ዕድሜያቸው ካለፈም በኋላ የሚያከናውኑ አሉ። ዕድሜያቸው ገፍቶ ብስለት የማያጣዩ፣ ኃላፊነት የማይሰማቸውም ይገኛሉ። እንግዲህ የራሳችሁን ውሳኔ ርዕሰን ያለባችሁ ራሳችሁ ናችሁ። የዚህ መፅሐፍም ዓላማ ለዚህ ውሳኔ ዝግጁነት እንድታደርጉ ለመርዳትና ደስተኛ እንድትሆኑ ለማድረግ ነው።

ያለ እራሳች መኖር ያለፈበት ፋሽን ነው?

ብዙ ወጣቶች ወዳጅነትና ፍቅርን እንደነው ነው የሚመለከቱት። እንዳንድ ላጤዎች ግን ትንሽ እንደመተከዝ ብለው ማሰላሰላቸው አይቀርም። ቀደም ባለው ዘመን በትምህርት ቤቶች ከተቃራኒ ጾታ ጋር ለመጀመሪያ ጊዜ ወዳጅነት የፈጠሩ ወጣቶች የሽመጥ ዓላማዎች ይሆኑ ነበር። ቀስ በቀስ ግን ሁሉም ተጓዳኝ እያገኘ ሲሄድ ሁኔታውም ተለውጦ የወሬ ርዕስ መሆን እየቀረ መጣ።

እንዲያውም በመጨረሻ በሥራ ቦታዎች ጭምር የወንድና የሴት ጓደኛ ማፍራት እንደፋሽን በመወሰዱ እንደአዲስ ነገር መታየቱ ቀረ። የተቃራኒ ጾታ ጓደኛ ማብጀት «ፋሽን» ሆኖ ተወሰደ ማለት ነው። ይህ በምትኩ ፊት የነበረውን ሁኔታ ቀየረው። የተቃራኒ ጾታ ጓደኛ የሌላቸውን ግለሰቦችም የወሬ ርዕስ አደረጋቸው። የተቃራኒ ጾታ ጓደኛ ያለመያዝ ኋላቀርነትና ከፋሽን ውጪ እንደመሆን ተቆጠረ። የተቃራኒ ጾታ ጓደኛ ያበጁ ወጣቶች ራሳቸውን ተወዳጅ አድርገው መቁጠርና ለራሳቸው ክብር መሥጠትን ሥራችን ብለው

ተያያዙት። የሰጧንም አመለካከት ለጠጡት። በዚህም የተነሣ ንደኛ ማግኘት ያልቻሉ ጮርቃዎችና ያልበሰሉ ተደርገው ይታዩ ጀመር።

እንዳንድ ጊዜ ታዲያ ልጃገረዶች ከሚደርስባቸው የሞራል ጥቃት ለመዳንና ብቸኝነታቸውን ለመደበቅ ሲሉ የማያውቁትን የፍቅር ታሪክና እስደሳች ገጠመኝ በማውጋት፤ የወንድ ንደኛ ሳይኖራቸው ያላቸው መስለው ለመታየት ጥረት ሲያደርጉ ይስተዋላሉ።

ልጃገረዶች ብቻ ሳይሆኑ እንዳንድ ወንዶችም «ምን ጉድለት ቢኖርብኝ ነው ሴቶች የማይጠጉኝ?» በማለት ለሥነልቦናዊ ጭንቀት ራሳቸውን ይዳርጋሉ። እንዳንድ ልጃገረዶችም «የወንድ ንደኛ አያስፈልገኝም!» በማለት በሙሉ ልባቸውም ባይሆን ሲናገሩ ይስተዋላሉ።

ችግሩ ልብ የፈቀደውን ካለማግኘቱ ላይ እንጂ ዕጮኛ የማግኘት ችግር አይደለም። ዕጮኛ ይዘውት የሚዘሩት ጌጥ ወይም የእጅ ቦርሳ አይደለም። «ምን ይሉኛል?» በማለት ሥጋትና ፍርሃት ተወጥሮም ነገሮችን ሣያጤኑ ዕጮኛ መያዝ ትክክል አይሆንም። በጉጉትና በችኮላ ከፋሽን ውጪ ላለመሆን ሲባል ዕጮኛ መያዝ ከጥቅሙ ጉዳቱ ያመዝናል። በፍቅረኞች ግንኙነት ላይ ግፊት ማድረግ፤ ደንብ ማውጣት አይቻልም። እንዲሁ በ18 ዓመት ዕድሜው የማግኘት ዕድል ቢገጥመው ሁሉም ሰው በዚህ ዕድሜው ማግኘት አለበት ማለት አይቻልም።

በ18 ዓመት ዕድሜ ከተቃራኒ የታ ጋር ግንኙነት አለመጀመር የብቃት ማነሥን፤ ወይም ጤነኛ ያለመሆንን አያመለክትም። ከዚህ በኋላ ባሉት ዓመታትም መጀመር ይቻላል። በግድ ዕድሜያችንን ከወሲባዊ ግንኙነት አጀማመር ጋር ለማጣጣም መሞከር የለብንም። በርካታ ጥናቶች እንደሚያመለክቱት ከፍተኛ የባህል ዕድገትና የትምህርት ደረጃ ያላቸው ሰዎች የመጀመሪያ ተራክቧቸውን የሚፈፅሙት በአብዛኛው ዘግይተው መሆኑን ያስረዳሉ። ከፍተኛ የትምህርት ደረጃ ላይ ለመድረስ የሚፈልጉ ወንዶችና ሴቶች እንደዚህ ሊሆኑ የቻሉት በተቃራኒ የታ ተፈላጊነት ባለማግኘታቸው ሳይሆን፤ በዚህ ትኩረትን የሚሸጉ የግል ጉዳዮች ስላሉባቸው ነው። ስለዚህ ዕጮኛ ያለመያዝ ጉዳት አያመጣባቸውም፤ ከፋሽን ውጪም አያደርጋቸውም።

$$I + I = 3$$

እስከአሁን ድረስ ተራክቦን እስመልክተን ብዙ ብለናል። በዚህ ውስጥም የልጆችን ሁኔታ በተጨማሪ ማየት ይኖርብናል። ከተቃራኒ

የታሪክ ወሲባዊ ጉድግዳትን ስትጀምሩ ለራሳችሁና ለምታፈቅሩት ፍቅረኛ ብቻ ሳይሆን፤ ለሶስተኛ ሰብአዊ ፍጡርም ኃላፊነት ያለባችሁ መሆኑን ማወቅ አለባችሁ። ምናልባት አንዳንዶቻችሁ «ይሄ አሳሳቢ ችግር አይደለም። የቲክኒክ ጉዳይ ስለሆነ በዕንስ መከላከያ ዘዴና መሣሪያዎች መገልገል ይቻላል» ትሉ ይሆናል። ይህ ግን ከችግር አያላቅቀንም። ብዙ ወጣቶች ስለዚህ ጉዳይ ያላቸው ዕውቀት ያልተሟላና ጉድለት ነው። ስለዚህ ወጣቶች ተራክቦን ከመጀመራቸው በፊት በቂ ዕውቀት ለማግኘት ጥረት ማድረግ ይኖርባቸዋል።

የፍቅር ግብ ጋብቻ ነው

ቀደም ብለን እንደተመለከትነው ተፋቃሪዎች ቀስ በቀስ እየተዋወቁ ከመጡ አንዱ ሌላውን በጥልቀት ይረዳል። ቀሪ የሕይወት ዘመናቸውን አብረው ለመኖርም ይፈቅዳሉ። ከዚህ በኋላ ይህን የጠበቀ ግንኙነት ሕጋዊ ያደርጉታል። መጀመሪያ ተጓዳኞቹ ቃል ኪዳንን ይፈጽማሉ። ቃል ኪዳን ምንድነው? እንዴትስ ይከናወናል? ምን ጥቅም አለው?

ቃል ኪዳን

ቃል ኪዳን በፍቅረኛዎች ደረጃ ብቻ ተወስኖ የነበረን ፍቅር እደባባይ የማውጣት ሂደት ነው። ይህ ሂደት እንደየአገሩ ባህል ሊከናወን ይችላል። አንዳንዶች በግራ እጃቸው አራተኛ ጣት ላይ የአልማዝ ወይም የወርቅ ቀለበት ይሰካሉ። ውድ ማዕድኑ ስሜታቸው የማይለወጥ፤ የማይዘግ፤ የማይቀየር መሆኑን ሲያመለክት፤ ድፍን ክብ ቅርፁ ደግሞ ግንኙነታቸው መጨረሻ የሌለው መሆኑንና ታማኝነትን እንዲሁም ጥንካሬን ይወክላል። ይህን የቃል ኪዳን ቀለበት ያደረጉ ወጣቶች እጮቹ ያላቸው መሆኑም ይታወቃል። ተጓዳኞቹ ቀለበቱን ካሠሩ በጥቅሉ «ነፃ አለመሆናቸው»፤ «ሊጋቡ የተዘጋጁ መሆናቸው» ይታወቃል። ይህ የቃል ኪዳን ዘመን ወጣቶች በጥልቀት ትውውቅ እንዲያደርጉ፤ የአስተሳሰብና የእኗኗር ዘይቤአቸውን እንዲላመዱና እንደኛቸው ሌላኛውን በጥምና እንዲያጤኑ ያስችላቸዋል። አንዳንዶች ቃል ኪዳንን አሳንሰው ወይም እናንቀው ይመለከቱታል። ይሄ የአመለካከት ጉዳይ ቢሆንም ለወጣቶች ዓይነተኛ የሽግግር ዘመን በመሆን ትልቅ ጥቅም ይሰጣል። ብዙዎች ለቃል ኪዳን የሚሠጡት ግምት ከፍተኛ ነው። ወጣቶች በነኚህ ጊዜያት ግንኙነታቸው ጥልቀት ማግኘቱን መፈተሽና ማረጋገጥ ይችላሉ። የቃል ኪዳን ዘመን በብዙ አካባቢዎች ከ6 ወራት እስከ አንድ ዓመት ተኩል ይደርሳል። የጊዜው ማጠር ወይም መርዘም

እንደኛው ሌላውን ጠልቆ እንዲረዳው ያስችላል። ለዚህ ግን የሁኔታዎች መመቻቸት ጠላኝ ነው።

ጋብቻ

የማናቸውም ወንድና ሴት የፍቅር ሕይወት የመጨረሻው ግብ ጋብቻ ነው። የጋብቻን ተፈጥሮአዊነት ብዙ ጠጣቶች አያስተውሉም። የወላጆቻቸው ምሳሌነት እንኳን ሙሉ በሙሉ ያላሳመናቸው ጠጣቶች ቁጥር ቀላል አይደለም። እንዳንድ ጠጣቶች ዕለት ተዕለት የጠብ ክብሪት በሚጫርበት ጉጆ የተወለዱ ወይም ፍቺ በተክሰተበት ቤተሰብ ውስጥ ያደጉ ሊሆኑ ይችላሉ። ከተጋቡ በኋላ ያፈሩትን ሀብት ሲጣሉ ለመቀራመት ጠበቃ ገዝተውና የፍርድ ቤት ፋይል ከፍተው የሚሟገቱ ባለትዳሮች ገጥመዎችሁ አያውቁም? «ይሄ የሚከሰት ከሆነ ታዲያ ጋብቻ ከፍቅር ጋር እንዴትና በምን ይያያዛል? በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ያነበብናቸው መላ የህይወት ዘመንን የሚያስተሳስር ጥልቀት ያለው ውህደት ወዘተ ያልናቸው ቁምነገሮች ታዲያ ወዴት ተሰጠዋል?» ብላችሁ ትጠይቁ ይሆናል።

የፍቅረኞች የመጨረሻ ግብ የሆነው ጋብቻ በርግጥ አስቸጋሪ ነው? ከጋብቻ ልምድና የሕይወት ግምገማ መረዳት እንደሚቻለው ጋብቻ መራራ ሳይሆን ጣፋጭ ነው። ጋብቻን ጣፋጭ የሚያደርገው ነገር ታዲያ በሠርግ ቀን የሚፈጠረው ደስታ ብቻ አይደለም። ባልና ሚስቱ ትዳራቸውን ለማጠናከርና ለማጣፈጥ ክልብ በሚያደርጉት ጥረት የሚወሰን ነው። እንዲሁ ሌላው ደስታን ለመስጠት በሚያደርጉት ጥረትና የሚፈጠሩ ችግሮችንም በጋራ ለማስወገድ በሚያከናውኑት ጥረት የሚወሰን ነው። ደስተኛ ትዳርን የመመሥረት ብልሃትን ግን መፅሐፍ በማንበብ የምናገኘው አይደለም።

ጋብቻ ማለት ግላዊ ነፃነትንና መብትን የሚገፍ፤ ተፈቃሪን ወደንብረትነት የሚለውጥ ግዴታ የተደነገገበት ህይወት ማለት አይደለም። በሰለጠነ ማንበረሰብ ውስጥ ይህ አመለካከት ሥፍራ የለውም። ሴቶች ተገቢ ሚናቸውን በሚጫወቱበት ህብረተሰብ ውስጥም ይህ ሁኔታ ተቀባይነትን አያገኝም። የጋብቻም ዋነኛ መሠረት በተጋቢዎች መሃል መፈቃቀርና መግባባት መኖሩ ነው። ይህ ሁኔታ ግን ከጋብቻ በፊት መኖሩን በጥልቀት መፈተሽና ማረጋገጥ ያስፈልጋል። አለያ ፍቺ ይከተላል።

ኋላኛ ስንመርጥ ልንጥጥት እንችላለን። ብዙ ድካም ያደረግንበት የእቻ መረጣ ውጤት እንዳንደ እንደጠበቅነው ላይሆንልን ይችላል። የትምህርት ውጤታችሁን ብትመለከቱ እንኳን እንዳንደ የሁሉም ትምህርቶቻችሁ ውጤቶች አጥጋቢ ላይሆኑ የሚችሉበት እጋጣሚ አለ።

ትዳርን ስንመጥንና ስናልም ከፍተኛ የደስታ ስሜት ይሰማናል። የወጠንነውና ያሰብነው እንደፈለገነው ሆኖ ላይገኝ ሲቀር ደግሞ እናዝናለን። መዋሃዳችን ትርጉም የለሽ ሲሆን ትዳር አቅጣጫውን ይስታል። ይሁንና አቅጣጫውን ፈር ለማሰያዝ የተፈጠሩ ችግሮችን ለማስወገድ እስከመጨረሻው በትዕግስት ጥረት ማድረግ በጣም አስፈላጊ ነው። ከተጣመመበት ሥፍራ ለማታናት መጣሩም ፍቺ ከሚያስከትለው ተውስ ሊያድን ይችላል። ፍቺ ብዙ ጣጣዎችን ያስከትላል። በተለይ ልጆች ተወልደው ከሆነ ደግሞ ችግሩ ከፍተኛ ይሆናል። ስለዚህ «ታሞ ከመማተት አስተድሞ መጠንተት» በጣም ጠቃሚ ነው።

ስታቲስቲካዊ መረጃዎች እንደሚያሳዩት ብዙውን ጊዜ ከዚህ ችግር ለመዳን ሲሉ የተፋቱ ባለትዳሮች መልሰው ጋብቻቸውን ይመሠርታሉ። ይህን የሚያደርጉበት ዋናው ምክንያት ትዳር በወንድና በሴት ግንኙነት ውስጥ የመጨረሻውና ጣፋጩ የሕይወት ዝጠመኝ በመሆኑ ነው። ልጆችን በወግ አሳድጎ ለማስተማርም ጋብቻ ዋስትና ሰጪ ነው። የመጀመሪያ ትዳራቸውን አፍርሰው ሁለተኛ አዲስ ጉጆ የሚቀልሱ ሰዎች በከፍተኛ ጥንቃቄ ሁለተኛ ጉጆአቸውን እንደሚንከባከቡ ጥናቶች ያመለክታሉ። ካለፉት ስህተቶቻቸው በመማር በበለጠ የኃላፊነት ስሜት አዲሱን ትዳራቸውን አጥብቀው ይይዛሉ።

ለአንዳንዶቻችሁ የጋብቻ ጥያቄ የሩት ጊዜ ግብ ሊሆን ይችላል። እንዲያም ሆኖ ግን ስለወደፊቱ ህይወታችሁ ማሳሰላችሁ አይቀርም። አንዳንዶች የዚህ ዓይነቱ መጥፎ ዝጠመኝ እንዳይደርስባቸው ሊያግዝ ይችላል ብለው የሚገምቱትን ሌላ የጋብቻ መንገድ ይከተላሉ። ይህም በነሱ አጠራር «የመከራ ጋብቻ» የሚባለው ነው።

«የመከራ ጋብቻ»

እናንተም የመከራ ጋብቻን እንደመፍትሔ ቁጥራችሁት ይሆናል። «የመከራ ጋብቻ» የሚለው አባባል በራሱ ባዶነትንና

ደስተኛ ያለመሆኑን የሚያመለክት ነው። ጋብቻ በቴምግዢ ታሰቦ የሚፈፀም የህይወት ምዕራፍ እንጂ መከራ ተካሂዶበት የሚወሰን ጉዳይ አይደለም። ባልተጠበቀ እርግዝና መከሰት ሳቢያ ከነበረተሰብ የሚደርሰውን የሞራል ተዕዕኖ ለመቋቋም ሲባል በድንገት ጋብቻ የመመሥረት ሁኔታ ሊከሰትም ይችላል። በዚህ ዓይነት የሚጀመር ጋብቻ ግን ብዙውን ጊዜ ወደዘላቂነት ማምራቱ አጠያያቂ ነው። በዚህ ሁኔታ ተገደው ጋብቻን የመሰረቱ ግለሰቦች በስለው ራሳቸውን መምራት እንዲችሉ በቂ እርዳታ የሚደረግላቸው ከሆነ እንዳንድ ጊዜ ከጋብቻቸው ውጤት ሊገኝ ይችላል ይሆናል። «የመከራ ጋብቻ» እንደየሃገሩና እንደየህብረተሰብ አመለካከት የተለያየ - አስተያየት የሚሰጥበት ነው። እንዳንዶችም ከጋብቻ በፊት ከሚከናወን ወሲባዊ ግንኙነት ጋር ያያይዙታል።

ከጋብቻ በፊት በሚፈፀመው ወሲባዊ ግንኙነቶች ላይ የሚሰነዘሩ አስተያየቶች

ከጋብቻ በፊት ስለሚከናወኑ ወሲባዊ ግንኙነቶች በተለያዩ የህብረተሰብ ክፍሎች በርካታ አስተያየቶች ይሰነዘራሉ። ብዙዎቹ በንድፈሃሳብ ደረጃ የሚገለፁ ናቸው። ብዙ ሀገሮችም ከጋብቻ በፊትና ከጋብቻ በኋላ ስለሚፈፀሙ ግንኙነቶች የደነገጓቸው ሕግጋት የሉም።

ለረጅም ጊዜ የተዋወቁ የተለያዩ ደረጃዎችን ያለፉ ፍቅረኛዎች የመጨረሻና የጥብቅ ግንኙነት መግለጫቸው የሚሆነው ወሲባዊ ግንኙነት ነው ብለናል። ይህ በሌላ መልኩ ሊተረጎም አይገባውም። ይህ ተፈጻሚ ማለት ወንዱም ሆነ ልጃገረጃ የሞራል ጉድለት እሳዩ ማለት አይደለም። ባይጋቡም በተለያዩ ደረጃ ያለፈውን ንድግነት አጠናክሩት እንጂ አላፋለሱትም። በተለያዩ የግንኙነት ደረጃዎች ፈጽመውት ቢገኙም ወሲብን እንደመዝናኛ እንደፈፀሙት ተደርገው ሊቆጠሩ አይገባም። ውስጣዊ እንድንታቸውን ይበልጥ አደረጁት እንጂ አላቆረፈዱትምና። ሊከሰቱት የሚችሉ ችግሮች የሌሉባቸውና ሁኔታዎች የተመቻቸላቸው ከሆኑ ቀደም ብለው ሊጋቡም ይችላሉ። ስለዚህ ወሲብ ከጋብቻ በፊት ወይም ከጋብቻ በኋላ መፈፀም አለበት ከሚለው ጥያቄ ይልቅ፣ ከጊዜው በፊት ወይም ጊዜውን ጠብቆ ነው የተከናወነው? የሚለው ክብደት ሊሰጠው ይገባል። እዚህ ላይ ልትረዱት የሚገባ ጉዳይ አለ። ይህም ጥልቅ የሆነ የፍቅር ግንኙነትን የበለጠ የሚያደረጀው ሁልጊዜ ወሲብ ብቻ ነው ማለት አይደለም። ወሲባዊ ግንኙነት ሳይከናወን በእካላዊ መቀራረብና በመሣሣም ውህደትን የተጠናከረ ማድረግ እንደሚቻል ልንገነዘብ ይገባል።

ወሲባዊ ግንኙነቱን ሁለቱም ፍቅረኞች በጠቀሰናቸው ሁኔታዎች እምነውበት የፈጸሙት ከሆነ እርካታን ያስገኝላቸዋል። በተፈራረው ሆኖ ከተገኘ ደግሞ ሀዘንን ያስከትላል። ስለዚህ ወጣቶች እስከፊ ችግር ውስጥ እንዳንወድቅ በከፍተኛ ደረጃ ልንጠነቀቅና የኃላፊነትን ስሜት ልናገለግልበት ይገባል።

መጋባት ያስፈልጋል?

ከባለቤቱ ጋራ ጋብቻ እንደፈፀምን እንዳንድ ሰዎች እናቱን «እነኚህ ልጆች መጋባት ያስፈልጋቸው ነበር?» ብለው ጠየቁት። ወላጅ እናቱ የሰጠቻቸው መልስ «ተፋቅረው እስከቆዩ ድረስ መጋባት ነበረባቸው» የሚል ነበር። ስለጋብቻችን የጠየቁበት ምክንያት ልጅ በመረገዝ የተፈፀመ ጋብቻ እድርገው በመገመትና ስለግንኙነታችንም ጠንቅቀው ባለማወቃቸው ነበር። በዚህ ምክንያት እንዳልሆነ ግን ከሦስት ዓመታት በኋላ ልጅ ስንወልድ ሊገነዘቡ ችለዋል።

ከጋብቻ በፊት ልጅ መውለድ በብዙ ህብረተሰቦች ውስጥ እንደነውር ይቆጠራል። እንዳንድ ጊዜ ከጋብቻ በፊት የሚወልዱ ሴቶችን ብዙ ወላጆች ከቤት ያባርራሉ። ብዙዎች ሴቶች ልጆቻቸውን ሲክል እንዲወርዱ ይረግማሉ። ይህን ችግር ለማስወገድም ብዙ ወጣቶች በድንገት ይጋባሉ። በድንገት የሚፈጠር ጋብቻ ታዲያ ችግሮች አይታጠቡትም። ወጣቶቹ የሚፋቀሩ ከሆነ ነው መጋባቱ መፍትሔ የሚሆነው። ምክንያቱም አዲሷ እናትና አዲሱ ልጅ እንክብካቤና ዋስትናን ያገኛሉና። በዚህ የህብረተሰቡንም ዝቅተኛ ግምት ማስወገድ ይችላሉ። ይሁንና የዚህ ዓይነቱ ጋብቻ ጉዞው ቀላል አይሆንም። ትዳሩ ሊሰነብት ወይም ሊፈርስ ይችላል። ልጅ ወልዶ ማሳደግ ትልቅ ኃላፊነትን የሚጠይቅ ከንዋኔ ነው። ከሚደርስባቸው አሉታዊ ተፅዕኖ አኳያ ጉጆን ፈጥኖ መቀሰሱ መፍትሄ ሊሆን ይችላል። ሥር የሰደደ ፍቅር ከሌለ ግን በተለይ የሴቲቱ ዕጣ ፈትነት ይሆናል።

ላ ጤ እናቶች

ወጣት ሴቶች ከማርገዛችሁ በፊት ከወንድ ጓደኞችሁ ጋር የጠበቀ ግንኙነት መፈጠሩን ማረጋገጥ ይኖርባችኋል። ጥንታዊው አስተሳሰብ ዛሬም ያልተፋቀ በመሆኑ ያልተፈለገ ዕርግዝና የሚያደርስባችሁ የሞራል ድቀት ከፍተኛ ነው። በትምህርት ዓለም ላይ የምትገኙ ወጣቶች ከሆናችሁ ትምህርታችሁ ይቋረጣል፤ የተለያዩ ዕድሎቻችሁም ይሰናከላሉ። ከባለትዳር እናቶች የበለጠ ኃላፊነት ይወድቅባችኋል። ያለአባት ልጅ ማሳደግ ደግሞ እጅግ በጣም ከባድ

ነገር ነው። የተወለደው ህፃንም የተሟላ አስተዳደርና ስብዕናን ሊያገኝ አይችልም።

ብዙ ሀገሮች ከጋብቻ ውጪ የሚወለዱ ልጆችን አስመልክተው ህጉችን መቅረብ ያስፈልጋቸው በዚህ ምክንያት ነው። በህጉቹም ብዙ ሃገሮች በጋብቻና ከጋብቻ ውጪ የሚወለዱ ልጆች እኩል መብት እንዲያገኙ የሚያስገድዱ አንቀጾችን ይቀርጻሉ። አፈፃፀማቸውንም በተመለከተ ጥበቅ ከትትል ያደርጋሉ። ይሁንና መጠለያና ምግብ ማግኘት ብቻ ልጅን ለማሳደግ እንደዓበይት ነገሮች ተደርገው መወሰድ የለባቸውም። ልጅን ያለአባት ማሳደግ የከፋ ሥነልቦናዊ ችግር በመሆኑ ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል።

ፍቅረኞች መቀያየሩ ይበጃል?

ብዙ ወጣቶች በተደጋጋሚ ፍቅር ውስጥ ይዘፈቃሉ። ይዘገይ ወይም ይፍጠን እንጂ ምልክቱም ቶሎ ይታይባቸዋል። የሚይዛቸው ፍቅር የጠነከረ ካልሆነ ወዲያው ግንኙነታቸው ይቀዘቅዛል፤ ይደበዝዛል። አንዳንዴ የማይበርድ ትኩሳት ጥሎባቸው ያልፋል። እንደዚህ ዓይነት ሰዎች የደስታ ማግኛውንም መንገድ ያልተረዱ ናቸው። ደስታን ለማግኘት ከወዲያ ወዲህ ሲኳትኑ ሰንብተው በመጨረሻ ሕይወታቸው ባዶ ይሆናል። ስለዚህ ብዙ ቦታ በመዳከር የተሻለ ፍቅረኛን እናገኛለን ብላችሁ እንዳትሣሣቱ።

አንድ ለሁለት

የዚህ ዓይነቱ ውስብስብ ሁኔታ የሚከሰተው ሁለት ሴቶች ከአንድ ወንድ ጋር ሲጉዳኙ ነው። ወንዱ ሁለቱንም እኩል ተፈላጊ አድርጎ ስለሚቆጥራቸው አንዳቸውንም ማስከፋት አይፈልግም። በዚህም የተነሣ ሶስቱም ለተወሰነ ጊዜ አብረው ይዘልቃሉ።

ከተወሰነ ጊዜ በኋላ ግን አንደኛዋ ሴት ለሌላኛዋ ትለቅላታለች። ወይም ወንዱ የትኛዋ ወደጥልቅ ጓደኝነት ልታመራ እንደምትችል በማጤን ወደአንዷ ያደላል። ይሄኔ ከአንደኛዋ ጋር ወደተጠናከረ ግንኙነት ሲያመራ ከሌላዋ ጋር መለየት ሊኖርበት ነው ማለት ነው።

ሁለት ለአንድ

በተቃራኒው ሁለት ለአንድ መሆንም ውስብስብ ችግርን ያስከትላል። ለምሳሌ፣ ሁለት ወንዶች አንዷት ሴትን ሲያፈቅሩ የሚከተለውን እንመልከት። የሶስቱ ግንኙነት ወደጥሩ አቅጣጫ እንዲያመራ ምን መደረግ አለበት? አንደኛው ወንድ በራሱ ተነሳሽነት ግንኙነቱን ማቋረጥ ወይም ሴቷ ወደማናቸው እንደምታደላ ለማወቅ

መጣር ይኖርባታል። የአንደኛው ወንድ ስሜትም አንዳይገዳው ሰላሳው ረጅም ጊዜ መውሰድ የለበትም። ከሁለቱ አንደኛው ረጅም ጊዜ ለብሮ ከቆየ ስሜቱ ስለሚገዳ በጊዜ መለያየቱ ተመራጭነት ይኖረዋል። ሴቷን ለሁለት አፍቅረን ወደአንደኛችን ብትሣብ ወንዶች ተቆጪዎች ከመሆን መቆጠብ ይኖርብናል። ለጊዜው መለያየቱ ከባድ መሰሉ ቢታይም ከቆየ በኋላ በወሰድነው እርምጃ ተደሳቾች እንሆናለን። መዝገብ ብለን ከያዝን ግን የምንገዳው እኛው እንሆናለን።

ፍቅር ከውጭ ዜጎች ጋር

ሁላችንም ወጣቶች ሰፊዋ ዓለማችንን ተዘዋውረን ብንገብኝ ደስ ይለናል። አዳዲስ እካባቢዎችን፣ አዳዲስ ሰዎችን፣ አዳዲስ ሸቀጦችን፣ አዳዲስ ልምድና ባህሎችን የማየትና የማጠቅ ፍላጎቱ አለን። በርግጥ ሳይንስና ቴክኖሎጂ ባደገ መጠን የተጠቀሱትን ነገሮች ማየትና ማወቁ አዳጋች አይሆንም። ምክንያቱም ሳይንስና ቴክኖሎጂ ዓለምን በተላሉ ያቀራርባል። ሳይንስና ቴክኖሎጂ ባደገ ቁጥርም ቱሪዝም ይስፋፋል። የቱሪዝም መስፋፋት በበኩሉ የሳይንስና ቴክኖሎጂ ልውውጥ አንዲገለብት ያደርጋል። ድንበር ሳይገታው፣ ውቅያኖስ ሳያግደው የሰው ልጅ በዚህ አማካይነት ከሌላው ዓለም ጋር ይገናኛል። ለምሳሌ፣ በሀገራችን የትምህርት ተቋማት የውጪ ዜጎች ይማራሉ፣ በርካታ የውጪ ዜጎችም ያስተምራሉ። በርካታ የውጪ ዜጎች ለአጭር ወይም ለረጅም ጊዜ ሀገራችንን በቱሪስትነት ይጉበኛሉ። ይኸን ለአብነት ጠቀስን እንጂ የሌላ ሀገር ዜጎች በሀገራችን ውስጥ በተለያዩ ምክንያቶችም ይመጣሉ። የውጪ ሀገር ዜጎች ለአጭር ወይም ለረጅም ጊዜ በሀገራችን ይቆያሉ። ከነዚህ ጋር ያለን የግንኙነት ሁኔታም ባለብዙ ፈርጅ ነው። በትምህርት፣ በሥራ ቦታዎች ከውጭ ዜጎች ጋር እንገናኛለን። ወዳጅነት እንፈጥራለን። የሀገራችንን ቋንቋዎች እየተኩለታተፉ ሲናገሩ ያስቁናል። እኛም የነሱን ቋንቋዎች ከነሱ ጋር በመነጋገር ማወቃችንን ማረጋገጥ እንፈልጋለን። በተለያዩ መንገድ የግንኙነት ድራችን ይዘረጋል። አንደኛው እንደሚሰቁ፣ እንደሚያለቅሱና እንደሚጨነቁ ይበልጥ በተለመድናቸው ቁጥር እንገነዘባለን። ይህ ግንኙነት ታዲያ ቀስ በቀስ የተለየ ስሜት እየፈጠረብን ይመጣል። ጓደኝነታችን ወደ ወዳጅነት፣ ቀስ በቀስም ወዳጅነታችን ወደፍቅር፣ ከዚያም አልፎ ወደ ጋብቻ ሊሸጋገር ይችላል።

ቤተሰቦቻችሁ ታዲያ የልምድ፣ የባህል ልዩነት መኖሩን ስለሚያውቁ የግንኙነታችሁን መጠናከር ብዙውን ጊዜ አይፈቅዱትም። ምክንያቱም ልጆቻቸው ችግር ውስጥ ገብተው ማየት አይፈልጉምና ነው። በሁሉም የዓለማችን ክፍሎች ሴቶች በአኩል ደረጃ አይታዩም።

የተለያዩ እምነቶችና እመለካከቶች በዓለማችን ላይ መኖርም በየሀገሩ የተለያዩ ሁኔታዎች እንዲፈጠሩ ተጽዕኖ አድርጓል። እንደ የሀገራችን ሴት ወደባዕድ ሀገር በሚሰጥነት ስትጓዝ ለሀገሩ ባዳ፤ ለሰጪ እንግዳ ትሆናለች። ስለዚህ የግንኙነት ደረጃችን ወሰኑን አልፎ ወደወዳጅነትና ወደፍቅር ብሎም ወደጋብቻ ከማምራቱ በፊት ብዙ ጥንቃቄዎችን ማድረግ ይኖርብናል። ድንበር አቋርጣ፤ ውቅያኖስ ተሻግራ እንዲት ወጣት ከመሄዷ በፊት የአሙኛዋን ወይም የአፍቃሪዋን ግላዊ ሁኔታ፤ የሀገሩን ወግ፤ ልማድ፤ ባህልና ሕግ መረዳት አስፈላጊ ነው። ይህ ጥንቃቄ በእንዳንድ መስህቦች ብቻ ከሁልሎ መጨረሻ ላይ መጥፎ ሁኔታ ላይ ከመውደቅ የሚያድን ነው።

ጋብቻ ከውጭ ዜጎች ጋር

ከውጭ ዜጎች ጋር የሚከናወን ጋብቻ ከክልል፤ ከብሔራዊ ሁኔታዎች፤ ከቋንቋ ልዩነት አንፃር ብቻ የሚመዘን አይደለም። በዓለማችን ከሚታወቁ የተለያዩ እመለካከቶች፤ እምነቶችና፤ ሀገራት አንፃር ታይቶ የሚወሰን ነው። የተጓዳኞች የሀሳብ ጥምረት መኖር ለፀና ውህደት መሠረት መሆኑን ተመልክተናል። በአንድ ሃገር ውስጥ እንኳን በተጓዳኞች መካከል የእመለካከት፤ የአስተሳሰብና የእምነት ልዩነቶች የሚፈጥሩት ችግር እንዳለ የዕለት ተዕለት ገጠመኞቻችን ያስረዱናል።

ሌላው ቀርቶ በክርስቲያኖችና በሙስሊሞች መካከል የሚከናወኑ ጋብቻዎች እንዳንዴ ጠለቅ ያሉ ልዩነቶችን አየፈጠሩ ትዳር ወደፍቺ የሚያመራባቸው ሁኔታዎችም አልፎ አልፎ ይታያሉ። ስለዚህ ከውጭ ዜጎች ጋር ለመጋባት በምናቅድበት ጊዜ ሰፊ መረጃዎችን ማግኘት ይኖርብናል። የምናገባውን ሰው ወደሀገሩ ተከትለነው የምንሄድ ከሆነ ስለምንሄድበት ሀገር አጠቃላይ ሁኔታ በቂ መረጃዎችን ብናገኝ ይጠቅመናል። አብረን ስንሄድ የምናገባውን ሰው ሀገር የዜግነት ሁኔታ ማወቅ ቢቻል ጠቃሚ ነው። ችግር በሚገጥመን ጊዜ በዜግነታችን ሊረዳን የሚችል የሀገራችን ዲፕሎማቲክ ጽህፈትቤት በምንሄድበት ሀገር ወይም አካባቢ ሀገሮች መኖሩን ማረጋገጥ ይኖርብናል።

ከዚህ ጋር በማያያዝ ትኩረት ልንሰጠው የሚገባ ተጨማሪ ጉዳይ ከተለያዩ ዝርያዎች ጋር የምንፈጽመውን ጋብቻ ነው። ነጭና ጥቁር ቀለም ባላቸው ሁለት ሰዎች መካከል ጋብቻ ቢፈፀም የሚነቀፍ አይደለም። ይሁንና ተጋቢዎቹ የሚሄዱበት ሀገር የዘር መድልዎ የነገሰበት ከሆነ ውጤቱ የማያምር ሊሆን ይችላል። ስለዚህ የምንጓዝበትን አካባቢ አስቀድሞ ማወቅ አስፈላጊ ነው። እንዳንድ

ቤተሰብ የዕለት ችግሩን የቀረፈ ብቻ ስለሚመስለው ልጁን እንጠረጣሳ ይሰዳል። በዚህ ረገድ ወላጆች ኃላፊነታቸውን ሊዘነጉ አይገባም።

የጋብቻ ግብ ቤተሰብ ነው

ቤተሰብ የሚለው ቃል ልጆችን የሚያጠቃልል ነው። በፍቅር የተቆራኙ ወጣቶች በሰርጋቸው ቀን በጣም ይደሰታሉ። ይሁንና አንድ ታዋቂ ፈላስፋ «ፍቅርና ጋብቻ የደስታ የመጀመሪያው ደረጃዎች ቢሆኑም እውነተኛው ደስታ የሚገኘው ቤተሰብ ሲፈጠር ነው» ያለው አባባል ትክክለኛ ነው። ጋብቻ ከልጆች ውጪ ሌላ ትርጓሜ ሊኖረው አይችልም። በትዳር ውስጥ ከወንዶች ይበልጥ የልጆችን አስፈላጊነት የሚረዱትና ጥልቅ በሆነ ስሜት ልጆችን የሚመኙት ሴቶች ናቸው። ልጆች ጋብቻን የሚያሞቁ፣ ጋብቻን የሚያጣፍጡ ቅመሞች ናቸው። በተለይ በሕፃንነት ዕድሜያቸው በልዩ ሁኔታ የሚታዩ ናቸው።

ህፃናት በለጋ ዕድሜያቸው በትናንሽ መኝታዎቻቸው ላይ ተኝተው ሳሉ እናቶች ልስልስ ገላዎቻቸውን እየደባበሱ አገላብጠው በመላም ይደሰታሉ። እናንተ ራሳችሁ ስትመለከቷቸውስ ቁልጭልጭ የሚለው ዓይናቸው፣ ልስልስ ሰውነታቸውና የሚዘረጉላችሁ እጆች መንፈሳችሁን አያስደስቱትም? በልጆች አማካኝነት ፍቅር ይደረጃል፣ ጉጆ ይጠነክራል። በርግጥ ከልጆች መውለድ ጋር ኃላፊነትም ይከሰታል። ይሁንና የሚሰጡት ደስታ ከኃላፊነቱ ይበልጣል።

ይህን የጠቀስኩበት ምክንያት ልጆች ትዳርን ደስተኛ ለማድረግ አስፈላጊ መሆናቸውን ለማመልከት ነው። ለዚህ ሌላ ማረጋገጫ ማቅረብ አያስፈልገውም። ዛሬ ልጅ ያልወለዳችሁ ወጣቶች ነገ ተነገወዲያ ልጅ የምትወልዱና የምታሳድጉ በመሆናችሁ ጊዜው ሲደርስ በይበልጥ ትገነዘቡታላችሁ። ልጆች በቂ ትምህርት፣ ጤናና እንክብካቤ አግኝተው እንዲያድጉ ተጋቢዎች በዕቅድ መመራት ይኖርባቸዋል። ቤተሰብን በዕቅድ መምራት ለህብረተሰቡ የሚሰጠው ጠቀሜታም እጅግ ከፍተኛ ነው። ዛሬ ባለንበት ወቅት በህብረተሰቡ ውስጥ የተከሰቱ ችግሮችን ለመቅረፍ፣ የህብረተሰብ መሰረት የሆነውን ቤተሰብ በዕቅድ መምራት በጣም አስፈላጊ ነው። ቤተሰብ ማቀድ ካልቻለ በህብረተሰብም ዘንድ ችግሩ ይታያል። ከነዚህ ችግሮች አንዱም የመኖሪያ ቤት ችግር ነው።

መኖሪያ ቤት

በመላው ዓለምም ሆነ በሃገራችን ትልቁ ማህበራዊ ችግር የመኖሪያ ቤት እጥረት ነው። እስከዛሬ ድረስ በርካታ መኖሪያ ቤቶች ተሰርተዋል። ይሁንና በታዳጊ ሃገሮች ውስጥ ቀርቶ በለፀጉ በሚባሉ

ብዙ ሃገሮች ውስጥም ህብረተሰቡን የቤት ፍላጎት ማርኬት አልተቻለም። ከዚህ በፊት የተገነቡት ብዙዎቹ ቤቶች ረቆም ጊዜ ያገለገሉ ሲሆኑ፤ አንዳንዶቹ የተሟላ ቤት የሚያሰኙ ነገሮችን አሟልተው የሚገኙ አይደሉም። በተወሰነ ደረጃ የተሟሉ ቤቶች የተገነቡት በጎረቤቶቹ ዓመታት ነው። በዚህም የተነሳ ብዙ አዲስ ተጋቢዎች ከቤተሰቦቻቸው ጋር ተዳበለው ለመኖር ይገደዳሉ። ማድቤት፣ መታጠቢያ ቤት፣ መፀዳጃ ቦታዎች የለሏቸው ቤቶች በርካታ ናቸው። በትክክል ነገራቸውን ለመምራት አዲስ ተጋቢዎች የግል ቤት ቢኖራቸው ጥሩ ነው። ይሁንና የግል ቤት መገንባት ብዙውን ጊዜ አዳጋች ሆኖ ነው የሚገኘው።

በመጨረሻም ደስታ በሁለት የማዕዘን ደንጊያዎች ላይ የሚያርፍ መሆኑን ልንረዳ ይገባል። የመጀመሪያው በትክክለኛ የመያመረጣ ላይ ሲሆን፤ ሁለተኛው ተስማሚ አቻን በመምረጥ ላይ ነው። እነዚህ ሁለት የማዕዘን ድንጋጾች ደግሞ ጥሩ መሠረት ላይ መቀመጥ ይኖርባቸዋል። ይህ መሠረት ሌላ ነገር ላይሆን ማህበረሰብ ወይም የምንኖርበት ህብረተሰብ ስርዓት ነው። የምንኖርበት ህብረተሰብ መሰረት ነው ስንል ግን ህብረተሰቡ እኛነታችንን ተከቶ ወይም ለውጦ ማናቸውንም ነገር ይለግሰናል ማለት አይደለም።

ልጅ እንዴት ይፈጠራል?

ይህን ርዕስ በሚመለከት ብዙ ወጣቶች የተወሰነ ዕውቀት እንዳላቸው ይታወቃል። ተራክቦ በሚከናወንበት ጊዜ በብዙ ሚሊዮን የሚቆጠሩ የወንዶች ዘሮች ወደሴቷ ብልት ውስጥ ይፈሳሉ። ሁሉም ታዲያ ረጅሙን ርቀት ተገዝው ግባቸው አይደርሱም። እንዳንዶቹ በሴቷ ብልት አልፈው ማህፅን አፍ ድረስ ይደርሳሉ። የተወሰኑት ሴቷ ብልት ውስጥ በሚገጥሟቸው አሊዶች ወዲያውኑ ይሞታሉ። ከሌሎች ደግሞ የመሞት ዕጣ ባይገጥማቸውም ኃይላቸው ተዳክሞ የታሰበው ቦታ ሳይደርሱ ተንጠባጥበው ይቀራሉ። ወደተፈለገው ነጥብ የሚደርሱት ጥቂቶች ናቸው። ፍሬ ለማስገኘትም ታዲያ እነዚህ በቂ ናቸው። ከነዚህ ውስጥ የተኮረተውን እንቁላል ሰብሮ የሚዋሃደው አንድ የወንድ ዘር ብቻ ነው። ይህ የወንድ ዘር በጭራው አማካኝነት እየተንቀሳቀሰ ወደእንቁላሉ አካባቢ ሲደርስ እንቁላሉ የተወሰነ ንጥረነገርን ያመነጭለታል። ይህ ንጥረነገር የወንድ ዘር እንደልቡ በመንቀሳቀስ ዕንቁላሉን እንዲጠጋው የሚረዳው ነው። የወንድ ዘርም በዚህ ወቅት በኤፕላይመ አማካኝነት እንቁላሉ የተመቻቸ ቦታ እንዲያገኝ ያደርገዋል። ዘልቆም በመግባት እንቁላሉን ይገናኘዋል። (ስዕላዊ መግለጫ ቁጥር 15ን ተመልከቱ።)

ሆኖም ይህን እንቁላል በአጋጣሚ ሁለት፣ ሶስት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ የወንድ ዘሮች ሊደርሱበት ቢችሉም ቀደም ሲል እንደጠቀስነው የሚገናኘው አንዱ ብቻ ነው። ሰብሮ የገባው የወንድ ዘር ታዲያ ከዚያ በኋላ ጭራው ስለማይጠቅመው ተቆርጦ ይቀራል። በዚህ መልኩ እንግዲህ የሰብአዊ ፍጡር መወለድ የመሰረት ድንጋይ ተጣል ማለት ይቻላል።

የመሰረት ድንጋይ ተጣል

ለሰው ልጅ መወለድ የመሰረት ድንጋይ በሆነው ጽንሰ አፈጣጠር ውስጥ ለሰብአዊ ፍጡር የወደፊት ዕድገት የሚረዱ የግንባታ ቁሳቁሶች በሙሉ ይገኛሉ። ወደፊት የሚወለደው ልጅ ሊኖረው የሚገባው የአይንና የቀዳ ቀለሞች፣ ጠባይ፣ በሽታን የመቋቋም ሁኔታ፣ልዩ ችሎታዎችን የሚያገኛቸው ሁኔታዎች፣ በአጠቃላይ ዕንሱን ወደተሟላ ሰብዓዊ ፍጡር የሚለውጡት አላባውያን በሙሉ የሚገኙት ከዚህ ስፍራ ነው።

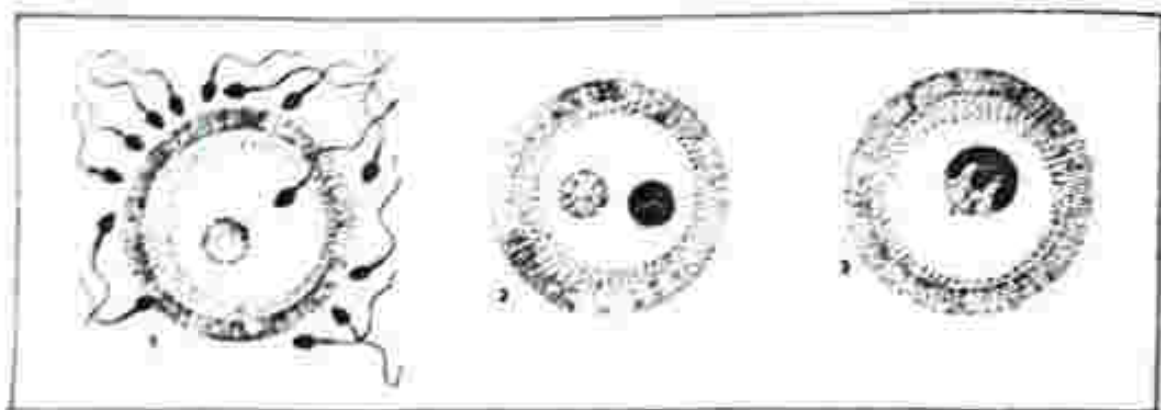
በዕንስ ፕሮጀክት ወቅት የግንባታ ቁሳቁስን ጉዳይ ያነሳሁት በሁለት ምክንያቶች ነው። አንደኛው፣ ዕንስ ከተፈጠረ በኋላ የሚሰጥ ነዘሩ የተሳሳቱ እመሰከቶች ስላሉ ትክክለኛውን ለማሳየት ሲሆን፣ ሁለተኛው ምክንያት ደግሞ ይህን መጽሐፍ በምዕፍበት ጊዜ በሰፊሬ ውስጥ የሚከናወን እንደ የግንባታ ፕሮጀክት በመኖሩ ነው።

የመጀመርያውን ምክንያት ስንመልከት እንዲት ሴት ስታረግዝ፣ ለምሳሌ የቆዳ ቀለሙ ነጣ ያለ ሰው፣ ወይም ወርቅማ የአይን ቀለም ያለው ሰው ከተመለከተች የምትወልደው ያየችውን አይነት ይሆናል የሚል ሃሳብ በህብረተሰቡ ይሰነዘራል። ይህ ስህተት ነው። የሚወለደው ልጅ ከውጭ ከምንመለከታቸው ነገሮች ጋር እንዳችም ግንኙነት የለውም። ሁለተኛው ጉዳይ፣ በሰፊሬ ውስጥ የሚከናወነው ፕሮጀክት ነው ብያለሁ። በእንደ ትልቅ ሆስፒታል የግንባታ ሥራ ላይ ተሳታፊ ነበርኩ። የግንባታውን እቅድ ከመንደሩችን በፊት ቀደም ብለው የተሰሩ ሌሎች ሆስፒታሎች ከተገነቡ በኋላ ምን ውጤት አስገኝተዋል? ምን አይነት ዘዴዎችን ተጠቅመዋል? የሚሉትን ተመለከትን። የኛ ሆስፒታል የዘመኑ ህክምና ላይንስ ካላየው እድገት አኳያ እንዴት መገንባት ይኖርበታል? ምን መልክ መያዝ አለበት? ምን አይነት መዋቅሮችን ቢጠቀም ጥሩ ነው? የሚለውን በወረቀት ከመያተኛች ጋር ሆነን ነደፍን። ያቀድናቸውን በሙሉ አስፈላጊ ናቸው ብለን ያመንባቸው ነበሩ። በንድፋችን የቀረቡት ሀሳቦች ወይም እቅዶች ሙሉ በሙሉ ተግባራዊ ይሆናሉ ማለት አይቻልም። እቅድ ብቻውን ግንባታን ከፍጻሜ ያደርሰዋል፣ ያለ እክል እንዲከናወን ያደርገዋል ማለት አይደለም። ግንባታው ባቀድነው መሠረት እንዲከናወን ሌሎች ቅድመ ሁኔታዎችም ሊሟሉ ይገባል። ከነዚህ መካከል አንዱ የፋይናንስ እቅም ነው። ሆስፒታሉ ግንባታው ከተጠናቀቀ በኋላ በቂ መያተኛ በተፈለገው መጠን ያገኛል ወይ? ለሆስፒታሉ ግንባታ ከወጣው ወጪ አንጻር ተመጣጣኝ ግልጋሎት መስጠት እንችላለን ወይ? የሚሉት ደግሞ ተጨማሪ ጥያቄዎች ናቸው። ውጤት ከሌለው የግንባታው ጉዳት ከጥቅሙ አመዝና ይገኛል ማለት ነው።

በተመሳሳይ ሁኔታ ለሰው ልጅ መወለድ የመሰረት ድንጋይ በሚጣልበት ወቅት አስፈላጊ የሆኑት የግንባታ ቁሳቁሶች ከየት ይገኛሉ? የሚለውን ጥያቄ ለመመለስ እንሞክራለን። ሁሉም የግንባታ ቁሳቁሶች የሚገኙት ቀደም ብሎ በተጠቀሰው አነስተኛ ሕዋስ ውስጥ መሆኑ ሊታወቅ ይገባል።

ይህ እንዴት ይሆናል?

እንዳንድ ሰዎች ዝም ብለው የሚናፋ ናቸው ወይም መኖር ስላለባቸው ብቻ ይናገራሉ። በአካባቢያቸው የሚያዩትን አዳዲስ ክስተት እንዲያገኝ ጠጋ ብለው ምን እየተካሄደ እንደሆነ ጠልቀው ለመገንዘብ አይጨነቱም ወይም አይፈልጉም። ታዲያ ሁሉም ሰዎች ተመሳሳይ አይነት ናቸው ማለት አይቻልም። እንዳንዶቹ የተመለከቱትን ነገር ሚስጥር ዘልቀው ለማወቅና ለመመራመር ይሞክራሉ። ይህ ሁኔታ ከጉሰመስን በኋላ ሳይሆን ብዙውን ጊዜ ከልጅነት ጀምሮ የሚታዩ ነው። በተለይ እንዳንድ ህጻናት የእንድን ነገር ሚስጥር ለመፈተሻ ጥረት ሲያደርጉ ይስተዋላሉ። ለምሳሌ፣ እሻንጉሊት ሰጥታችኋቸው ከሆነ በእሻንጉሊቱ ከመጠቀማቸው በፊት አገላብጠው ይመለከቱታል፤ ይጉረጉሩታል። በቀላሉ የሚፈታ ነገር ካገኙም ይፈቱታል። ብዙውን ጊዜ ታዲያ ወላጆች ሕጻናቱን ከማበረታታት ይልቅ ሲኮንኗቸው ይገኛሉ። ድርጊታቸውን ውጉዝ ማድረግ የወደፊት የእእምሮች ሉታቸውን የሚያቀጭጭ በመሆኑ ጥንቃቄ ማድረግ ያስፈልጋል።

ሥራዊ መግለጫ 15- የወንድ ዘርና የእንቅላል ውህደት

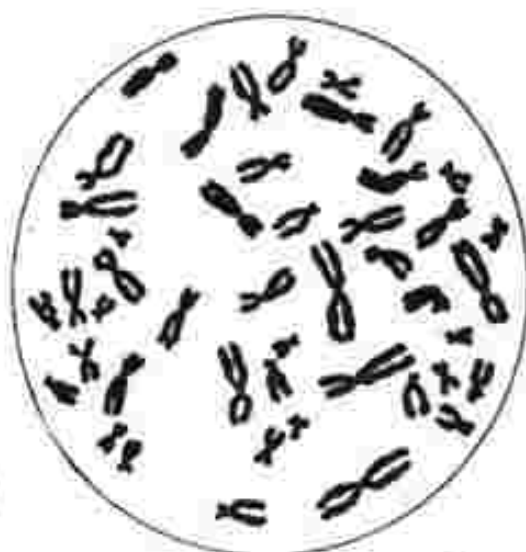
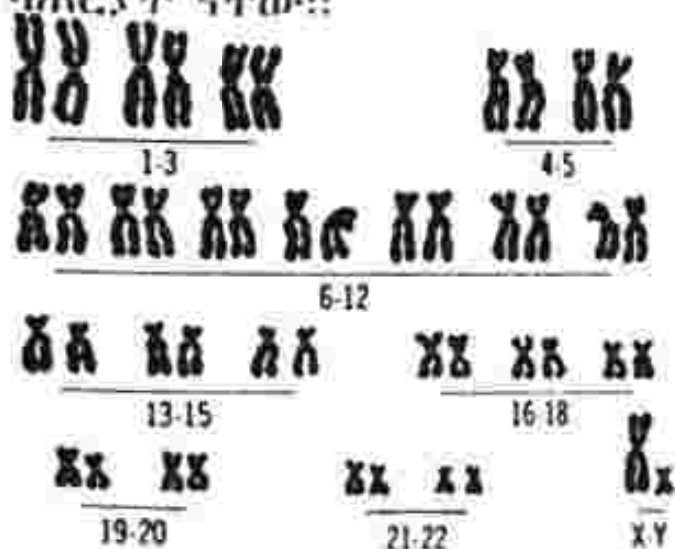
1. የወንድ ዘር ሰንቀላል ሰብሮ ሲገባ
2. የወንድ ዘር የእንቅላሉን ጽኑነት ሲቃረብ
3. የወንድ ዘርና የሰንቀላል ውህደት (ሰንሰ)

በተመሳሳይ ሁኔታ ሳይንቲስቶችም እንድን ነገር ዘልቀው ለማወቅ ጥረት ያደርጋሉ። ለብዙ አመታት የብዙ ሳይንቲስቶችን ትኩረት ሰበው ከቆዩት ጉዳዮች አንዱ ህይወት ያላቸው ነገሮች የተገነቡበትን ምስጢር ፈልፋሉ ማወቅ ነበረ። ከነዚህ ተጠቃሽ የምርምር ሥራዎች መሀከል እ.ኤ.አ. በ1663 ሮበርት ሁና የተሰኘ ጠቢብ ያከናወነው ይገኝበታል። ሮበርት ሁና አጉልቶ በሚያሳይ መሣሪያ (ማይክሮስኮፕ) በመጠቀም ማንኛውም ህይወት ያለው ነገር ሁሉ የተገነባው ጥቃቅን ከሆኑና በአገሉ መነሳር ብቻ ሊታዩ በሚችሉ

ህዋሳት ቅንብር መሆኑን ተገንዝቧል። ባክቴሪያና፣ አሜባን የመሳሰሉት ከአንድ ሕዋስ ብቻ የተገነቡ ሲሆኑ፤ ነጠላ ሕዋሳዊ ነብሳት (Unicellular) በመባልም ይጠራሉ። ሌሎች ፍጡራን ደግሞ ከአንድ በላይ በሆኑ ሕዋሳት የተገነቡ ወይም የተቀነባበሩ በመሆናቸው ብዙህ ሕዋሳዊ (Multicellular) በመባል ይጠራሉ። ብዙህ ሕዋሳዊ ቅንብር ያላቸው ፍጡራን ለተለያዩ ተግባራት ማከናወኛ በርካታ ሕዋሳት አሏቸው። ሕዋሳቱ እንደአንድ ማምረቻ ድርጅት እጅግ ውስብስብ ተግባራትን የሚያከናውኑና ኬሚካላዊ ቅንብር ያላቸው፣ ሲመለከቱ ተቸውም ጥቃቅን የሆኑና ስራቸው ግን ግዙፍ የሆኑ ናቸው።

ከወላጅ የተወረሰ ባህርዮች እንዴት ይተላለፋሉ?

አንድ ፍጡር የሚወለደው ከተመሳሳይ ፍጡርና ዝርያ እንደመሆኑ ሁሉ ሰብዓዊ ፍጡርም ተመሳሳይ ሂደትን ነው የሚያከናውነው። ይህ በፍጥረታት ሁሉ የሚከናወንበት ምክንያት በሁለት ትውልዶች መካከል እንደድልድይ ሆነው በሚያገለግሉ የዘር ሕዋሶች ውስጥ ከወላጅ ወደተወላጅ የሚተላለፉ «ባህርይ» የሚባሉት ወሳኝ ነገሮች ስለሚገኙ ነው። ይህን የምናጠናው የሥነሕይወት ዘርፍ በሆነው ሥነባህርይ አማካኝነት ነው። በሰብአዊ ፍጥረቶች ሁለት የባህርይ ዓይነቶች ይገኛሉ። እነዚህም ግኝታዊ ባህርይና ውርሳዊ ባሕርይ በመባል ይታወቃሉ። ግኝታዊ ባሕርይ የሚባሉት ሰብአዊ ፍጡር ከተወለደ በኋላ ከአካባቢው የሚያገኛቸው ባህርዮት ሲሆኑ፤ ይህ ከወላጅ ወደልጅ በቀጥታ አይተላለፍም። ውርሳዊ ባሕርይ የሚባሉት ደግሞ ከወላጅ ወደልጅ በቀጥታ የሚተላለፉ ባሕርዮት ናቸው።

ሥልሳዊ መግለጫ ቁጥር 16- የሰብአዊ ፍጡር ክሮሞሶሞች (ሁለቱም ሂደቶች) በስተግራ ክሮሞሶሞች ለግድጓሳዊ ግምገማ በቅደም ተከተል ተተምጠው በስተቀኝ - የክሮሞሶሞች ጥንድ ጉልቶ ሲታዩ

ይህ ከወላጅ የሚወረስ ባሕርይ አንዱት ይተላለፋል? የሚለው የንዑስ ርዕሳችን የትኩረት አቅጣጫ ነው።

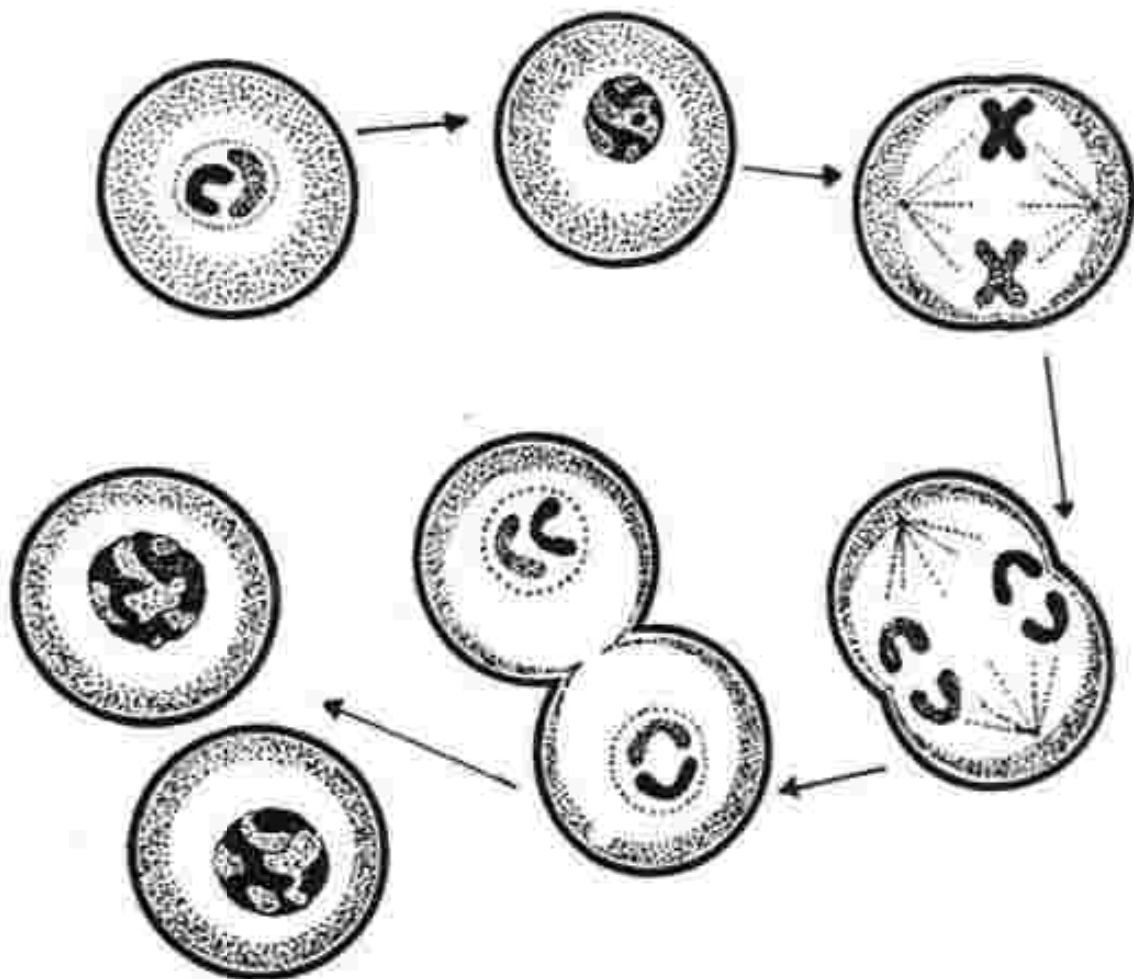
ከወላጅ ወደልጅ የሚተላለፉ በርካታ የሚወረሱ ባሕርያት አሉ። ለምሳሌ፣ ፀጉር፣ የቆዳ ቀለም፣ ቅርፅ፣ የደም ዓይነት ወዘተ ጥቂቶቹ ናቸው። እነዚህን የጠቀስናቸውን ባህርያት በቀጥታ እንደሀብት የምንወርሳቸው አይደሉም። ከወላጆቻችን የምንወርሰው እነዚህን ባህርያትን የሚፈጥሩ ነገሮችን ነው። ስለዚህ እነኚህ ነገሮች ምንድናቸው? የሚለውን ጥያቄ ለመመለስ እንሞክር።

ይህን ለመረዳት የአንድ ሴል (ሕዋስ) አወቃቀር ምን እንደሚመስል ማወቅ ያስፈልጋል። ይህን ጉዳይ ለማወቅ በመስኩ የተሰማሩ ተመራማሪዎችን ረጅም ጊዜ ወስዶባቸዋል። ምስጢሩን የደረሱበት ዘገየት ብለው ነው። ጠቢባኑ በመጀመሪያ የአንድ ሴል (ሕዋስ) ንዩክሊየስ ተነቃቅቶ በማይገኝበት ጊዜ ሲመለከቱት፣ ምንም ዓይነት አወቃቀር የሌለው ደካማ ነገር አድርገው ገምተው ነበር። በዚህም የተነሳ በመጀመሪያ ሲመለከቱ የቻሉት በሕዋሱ ውስጥ የሚገኘውን ክሮማቲን በመባል የሚታወቀውን ህብር ብቻ ነበር። «ክሮማቲን» ከግሪክ ቋንቋ የተወሰደ ቃል ሲሆን ትርጉሙም ቀለም ማለት ነው። ከዚያም ለረጅም ጊዜ በህዋስ ላይ ጥናታቸውን በመቀጠል ቀስ በቀስ ህዋስ እንደሚከፋፈል መገንዘብ ቻሉ። ሕዋሱ በሚከፋፈልበት ወቅትም እነኚህ ህብሮችም ይከፋፈላሉ። እነዚህ በህዋሱ ውስጥ የሚገኙ ነገሮች ከሮሞዞም በመባል ሲታወቁ፣ ብዛታቸውም 46 ነው።

ከሮሞዞሞች እንደቅርፅና መጠናቸው 23 ጥንዶች ናቸው። አንድ ሕዋስ ሲከፋፈል፣ በሚፈጠሩት አዲስ ሕዋሶች ውስጥም ተመሳሳይ 23 ጥንድ ወይም 46 ከሮሞዞሞች ይኖራሉ። በህዋስ በመክፈሉ ሃደት የከሮሞዞሞቹ ክፍፍል የሚፈፀመው በተለያዩ ደረጃ ነው። በመጀመሪያ ደረጃ እያንዳንዱ ከሮሞዞም የራሱ ትክክለኛ ቅጂ የሆነ ሌላ ከሮሞዞም ይፈጥራል። የከሮሞዞሞቹ ቁጥር እጥፍ ይሆናል። ሁለቱም በመጣብቀ ክር (centromere) በሚባል ቦታ ይያያዛሉ።

በሁለተኛ ደረጃ ከሮሞዞሞቹ በመገባደጥና በመተጣጠፍ ቁመታቸው እያጠረና ውፍረታቸው እየጨመረ ይሄዳል። በሦስተኛ ደረጃ ከሮሞዞሞቹ የድውር መልክ ባለው ክር ቅርፅ ውስጥ ይገቡና ክሮቹ በከሮሞዞሞቹ መጣብቀ ክር (Centromere) ላይ ተያይዘው ይቆያሉ። በአራተኛ ደረጃ እርጌና አዲሶቹን ቅጂ ከሮሞዞሞች አንድ ላይ ያያያዛቸው የወል መጣብቀ ክር ይከፈልና በመጣብቀ ክሩ ላይ በተያያዙት የድውር መልክ ባላቸው ክሮች ጉታችንት ከእያንዳንዱ

ክሮሞሶም እንዲ ወደእንዲ የሕዋስ ጫፍ፣ ሌላዋ ክሮሞሶም ደግሞ ወደሌላኛው የሕዋስ ጫፍ ይጓዛሉ። ይህ ሂደት ሁለቱም ጫፎች በቁጥርና በዓይነት ተመሳሳይ የሆኑ ክሮሞሶሞች ጎንደናሯቸው ያስችላቸዋል። በመጨረሻም ክሮሞሶሞቹ ህዋስ ጫፍ ከደረሱ በኋላ በሁለተኛ ደረጃ ጉብጠው የነበሩ ጥምጥሞቻቸውን በመተርተር እንደገና ረጅምና ቀጭን በመሆን በሁለቱም ክሮሞሶሞች በድን ዙሪያ የንዩክሊስ ክርታስ ይፈጥራሉ። ትናንሽ ንዩክሊስም ይሆናሉ። የክሮሞሶሞች ክፍፍል በሚካሄድበት ወቅት ሌላው የሕዋስ ክፍል መከፈል ስለሚጀምር በክፍፍሉ ሂደት መጨረሻ የተናጠል ንክለዩስ ያላቸው ሁለት ትናንሽ ህዋሶች ይፈጠራሉ። ከዚህ በኋላ አዲሶቹ ትናንሽ ሕዋሶች ወደመጀመሪያ ደረጃ ይመለሱና የህዋስ ክፍፍሉን ሂደት እንደገና ይቀጥላሉ። (በይበልጥ ለመረዳት በሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 17 የሁለት ክሮሞሶሞች አከፋፈልን ተመልከቱ።)

ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 17- ባንድ ህዋስ ውስጥ የክሮሞሶሞች ክፍፍልን ያሳያል

የሕዋስ ርቢዎች (Reproductive cells) አከፋፈል

እያንዳንዱ የወንድ እርቢ ህዋስ (Gamete) 23 ጥንድ ክሮሞሶሞች የሚኖረው ከሆነ የሚወለደው ልጅ ስንት ክሮሞሶሞች ሊኖሩት ይችላል? የሚለው ሌላው የምንመለከተው ጉዳይ ነው። በወላጅ 23 ጥንድ ቢሆን በሚወለደው ልጅ 46 ጥንድ፤ በልጅ ልጅ 92 ጥንድ ክሮሞሶም ሊኖር ይችላል ወይ ብለን ብንጠይቅ መልሱ ሊኖርም፤ ሊሆንም እይችልም ነው። ምክንያቱም የወንድም ሆነ የሴት እርቢ ህዋሶች ወደልጆች የሚከፋፈሉት በቅናሴ መልክ በመሆኑ ነው።

ሕዋስ ሁለት ዓይነት አከፋፈሎች አሉት። እነሱም ቅናሴ እና አኳሌ በመባል ይታወቃሉ። ቅናሴ የሚባለው አከፋፈል የሕዋስ ርቢዎች የግልገል ሕዋሶቻቸው ክሮሞሶሞች ቁጥር የመጀመሪያውን እናት ህዋስ ክሮሞሶም ቁጥር ግማሽ ብቻ የሚወስዱበት ሲሆን፤ አኳሌ የሚባለው ደግሞ ህዋሳት ራሳቸውን የሚያራቡበት ሃደት ነው። ብዙ አንስላትና ዕፀዎት የሕዋሶቻቸውን ቁጥር የሚያሳድጉት በቅናሴና በአኳሌ አማካኝነት ነው።

የትኞቹ ክሮሞሶሞች ከየትኛው እርቢ ህዋስ ይተላለፋሉ? በሌላ አባባል፤ ልጅ ምን ባህርይ ከእያንዳንዱ እርቢ ህዋስ ያገኛል? ለሚለው ጥያቄ ምላሹ የተወሰነውን ከአባት፤ ሌላውን ደግሞ ከእናት ያገኛል ነው። በሴቶችም እንቁላሉ በተመሳሳይ ሁኔታ ብስለት እያገኘ ሲመጣና ከወንዴ ዘር ጋር ሲዋሃድ በአዲስ መልክ ይከፋፈላል። በቅናሴ አዲስና ጥምር $2 \times 23 = 46$ ክሮሞሶሞች ተመልሰው ይፈጠራሉ ማለት ነው።

በተመሳሳይ ሁኔታ ከተፈጠረ ክሮሞሶም በቅናሴ መልክ ለልጅም እንደዚሁ ይተላለፋሉ። በዚህም የተነሳ ባህርያትን ወደልጆቻችን ብቻ ሳይሆን ወደልጅ ልጆቻችንም እናስተላልፋለን ማለት ነው። እኛ የወረሰነው ባህርይም ከወላጆቻችን ብቻ ሳይሆን ከእያት ቅድም እያቶቻችን፤ ምንጃላቶቻችን ጭምር ነው ማለት ነው።

የባህርይ አወራረስ

ከክሮሞሶሞች አከፋፈል ምስጢር ግኝት በኋላ የሰው ልጅ የምርምር አድማሱን በማስፋት ባህርይ አስተላላፊ ነገሮችን ለማወቅ ጥረቱን ገፍቶበታል። እስከአሁን በጥረቱ ውጤት ቢገኝም አሁንም ያልተደረሰባቸው በርካታ ጉዳዮች አሉ። ለምሳሌ፤ ቫይረስና ባክቴሪያን የመሳሰሉት ከሺ ዓይነት በላይ የባህርይ አወራረስ ያላቸውና ተለዋዋጭ ናቸው። በዚህም ምክንያት እንዳንድ በሽታዎችን ለመቆጣጠርና ለማጥፋት እስከአሁን አዳጋች ሆኖአል። ለዚህም ኤድስ

(HIV) ዋነኛ ተጠቃሽ ነው። አሁንም ሙሉ በሙሉ የምርምር ትኩረትን የሚሹ ጉዳዮች በርካታ ናቸው። እርባ ስድስት ክሮሞሶሞች የሰበአዊ አካል መረጃን ከአንዱ ህዋስ ወደሌላው የሚያስተላልፉ ከሆነ እያንዳንዱ ክሮሞሶም የበርካታ ባህርያት ኃላፊነት ያለበት መሆኑን መረዳት የሚያዳግት አይሆንም። ከወላጆች ወደሌሎች የሚተላለፉት ግን ቀደም ብለን እንደጠቀስነው ባህርያቱ ሳያሆኑ ባህርያቱን የሚወስኑ ነገሮች ናቸው። እነዚህ ባህርይን የሚወስኑ በክሮሞሶም አካል ላይ የሚገኙት ነገሮች «በራሂዎች» በመባል ይታወቃሉ።

እያንዳንዱ ባህርይ በእንደ ጥንድ በራሂ ይወሰናል። እንደ ከአባት ሲገኝ፤ ሌላው ደግሞ ከእናት የሚወረስ ነው። ሁለቱም በራሂዎች እንደ ዓይነት ወይም የተለያዩ ሊሆኑ ይችላሉ።

ግኝቶች በመራባት ዙሪያ

በርካታ ተመራማሪዎች ሳያሰልሱ ባዛዪዱት ምርምር ጠቃሚ ውጤቶችን አግኝተዋል። እ.ኤ.አ በ1890 ከህዋስ ንዩክሊየስ ውስጥ አሲድ ንዩክሌይዝ የተሰኘውን መለየት ተችሏል። እ.ኤ.አ በ1944 ደግሞ ከእዙካር ዴቦክሲሪቦሳ ጋር ያለው ግንኙነት በምርምር ሊታወቅ ችሏል። ሰንበት ብሎም ዴቦክሲሪቦሳ ንዩክሌይዝ አሲድ የተሰኘውን ባህርያትን የሚያስተላልፍ ዋነኛ ንጥረ ነገር ለማወቅ ተችሏል። ይህ በእንግሊዝኛው ምህፃረ ቃል ዲ.ኤን.ኤ (DNA) በመባል የሚታወቀው ነው።

246

ግኝቶቹ ወዴት ያመሩናል?

ሳይንሳዊ ግኝቶች በተከሰቱ ቁጥር ወዴት ያመሩ ይሆን? የሚለው ጥያቄ ዘወትር ይነሳል። ምክንያቱም እንዳንድ ግኝቶች ለሰላማዊ ተግባር ብቻ ሳይሆን የሰውን ልጅ ዕድገትና ብልፅግና ለማቀጨጭና ለአፍራሽ ተግባርም የሚውሉ በመሆናቸው ነው። የሬዲዮ አክቲቭ ጨረር ምስጢር እ.ኤ.አ በ1896 ሲታወቅ ለሰፊ እውዳሚ ጦርነት መገልገያ ይውላል ብሎ የገመተ ማንም አልነበረም። ግኝቶች በተለያዩ የዓለም ክፍሎች ለበጎ ወይም ዕኩይ ዓላማዎች መገልገያ ሊውሉ ይችላሉ። ይህ ሲባል ግን ግኝቶች በሙሉ ወደጥፋት ያመሩናል ማለት አይደለም። ግኝቶች ለበርካታ በጎ ተግባራት ውለዋል። የዲ.ኤን.ኤ አወቃቀር ሚስጥር ከታወቀ በኋላ በላቦራቶሪዎች ውስጥ ሰው ሰራሽ ዲ.ኤን.ኤ ለማምረት ተሞክሮ አጥጋቢ የሆነ ውጤት ተገኝቷል። የምርምር አድማስ ከዚህም ሰፍቶ ልዩ የሆነ በራሂ ማምረትም ተችሏል። ግኝቱ በተለያዩ መንገድ የእእምሮና የአካል ህመም የደረሰባቸውን፤ ልክፍት የምንለው ያለባቸውን ፍጡራን የችግር መንስኤ ለማወቅና መፍትሄ ለማስገኘት

እገዛ እድርጓል። በአንዳንድ ሰው ሰራሽ ጥፋቶች የሚደርሱ ችግሮችን ለማስወገድ የሚሰጠው ጠቀሚታም ከፍተኛ ሆኗል። ይህ ብቻ አይደለም። በባህርይ አወራረስ ከወላጅ ወደልጆች የሚተላለፉ በሽታዎችንም ከተወላጁ ላይ በመክላት ጤናማ የሆነውን ብቻ በማሳደግ በኩል ጥርጊያ ጉዳዩን አመቻችቷል። በሰነፍጥረታዊ ምህንድስና ከትርብ ዓመታት ወዲህ በነዚህ ባህርይ ጠሳኝ ነገሮች ላይ በሕክምና ጣልቃ በመግባት የውርስ በሽታዎችን ለማከም ተሞክሮ አጥጋቢ ውጤትም ተገኝቷል። ለምሳሌ፣ ለአንድ የሰኳር በሽታ ሀመምተኛ በዚህ ጥበብ በመጠቀም እንሰላን ለመስጠት ተሞክሮም አመርቂ ውጤት መገኘቱ ተዘግቧል።

የፅንሰ ዕድገት

የፅንሰ ዕድገት የሚጀምረው የወንድ ዘርና እንቁላል በመዋሃድ «ውሁድ ህዋስ» ከፈጠሩ ጊዜ ጀምሮ ነው። በዕድገት ሂደት ውሁድ ህዋሱ በንጣፍ (membrane) ውስጥ ሆኖ የህዋሶቹ ቁጥር ይጨምራል፤ ማለትም መጀመሪያ ውሁድ ህዋሱ ይከፋፈላል። ይህ ሂደት «ሰንጥቀት» (cleavage) በመባል ይታወቃል። በዚህን ጊዜ የሕዋሶቹ ቁጥር መጀመሪያ ወደሁለት፣ ከዚያም ወደአራት ከዚያም ስምንት ብሎም እስከ መቶ በሚደርስ ቁጥር በመከፋፈል ይጨምራል። በዚህን ጊዜ የውሁድ ህዋሱን ደህንነት ይጠበቅ የነበረው ንጣፍ ደግሞ ይከሰማል። የሕዋሶች ብዛት እየጨመረ ሲመጣ ብዛት ካላቸው ሕዋሶች ውስጥ የተወሰኑት ስርዓተ አመጋገብ (Digestion) እና ሌሎች መሰል ተግባራትን ለማከናወን ይዘጋጃሉ። ይህ ለፅንሰ ሕይወትና ዕድገት እጅግ በጣም አስፈላጊ ክንዋኔ ነው። ከሕዋሶቹ ቁጥር መብዛት ጋር በተጓዳኝ ስንጥቀት ክንዋኔ የተገኙ ሕዋሶች እንደአሎሎ ውስጠ ድፍን የሆነ ፅንሰ ይፈጥራሉ። ፅንሱ በዚህ የዕድገት ደረጃው አሎሎ ፅንሰ (Morula) በመባል ይታወቃል። ከአሎሎ ፅንሰ ቀጥሎ የሚታየው የፅንሰ ዕድገት ደረጃ ኳስ ፅንሰ (Blastula) ይባላል። በዚህ ደረጃ ፅንሰ እንደፓሎኒ ኳስ ውስጡ ክፍት ይሆናል። ይህ የፅንሱ ክፍተት ወይም ባይ ሥፍራ ደግሞ ውስጠ ፅንሰ (Blastocoel) በመባል ይጠራል።

ቀስ በቀስ በዚህ ኳስ ፅንሰ ውስጣዊ ክፍል የፅንሱ አካልና መከላከያው ከረጢት መፈጠር ይጀምራሉ። የህዋሶቹ ውጫዊ ሽፋን የመፍጨት ሥራን ማከናወን ይጀምራል። ይህ ውጫዊ የህዋሶች ሽፋን «ትሮፎ ብላስት» (Trophoblast) በመባል ይጠራል። በተመሳሳይ ሁኔታ ቀደም ብለን የጠቀስነው ኳስ ፅንሰ (Blastula) በአንድ መተላለፊያ ቧንቧ አማካኝነት ወደማህፀን ይንቀሳቀሳል። በመጀመሪያው

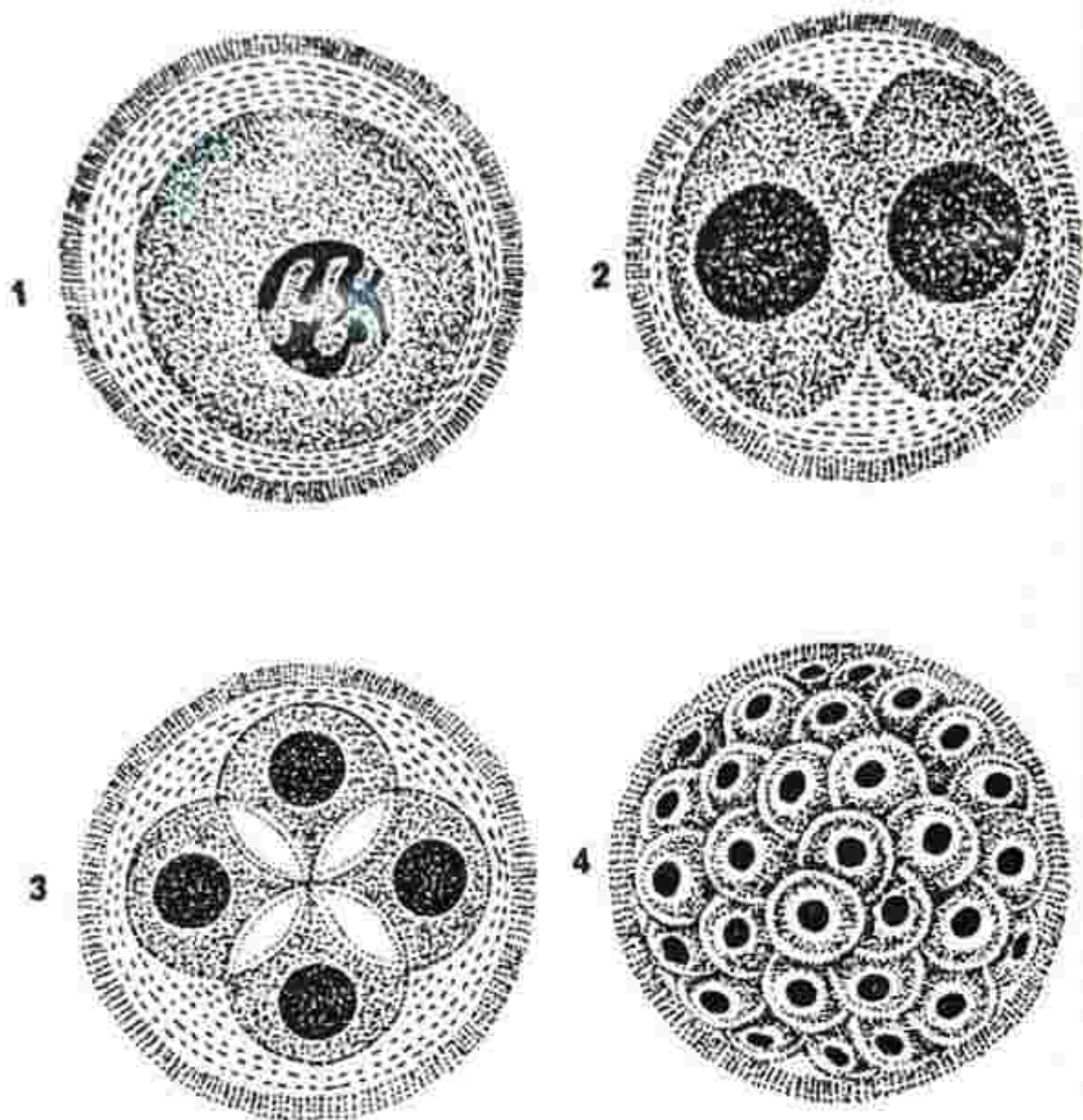
ላምንት መጨረሻ አካባቢ በኢንዱሚትሩ ውስጥ ይገኛል። በዚህ ወቅት ታዲያ ትርፎ ብላስቱ ይከስምና ውስጣዊው አካል ብቻ ይቀራል።

ከዚህ ፅንሰ የሚቀጥለው የዕድገት ደረጃ ስርጉድ ፅንሰ (Gastrula) የሚባለው ነው። በዚህ ወቅት ፅንሱ በአንድ በኩል ስርጉድ ብሎ ይታያል። በሥርጉዱ የሚፈጠረው ቦታም ትድመ ከርስ ይባላል። ይህ ቦታ የወደፊት የፅንሱ የምግብ ቦይ በመሆን ያገለግላል። ይህ ሂደት በምን ያህል ጊዜ እንደሚከናወን ማወቅ ባይቻልም በአነስተኛ ጊዜና በፍጥነት እንደሚከናወን ይገመታል። ምክንያቱም ፅንሱ ምግብና አክሲንን ማግኘቱ አጣጥሎ ሁኔታን የሚጠይቅ በመሆኑ ነው።

የፅንሱ የምግብ ቦይ ከዚህ በተጨማሪ ሌላም ተግባር ይኖረዋል። ይህም ቀደም ብለን የተመለከትነውን፤ በእንቱላል ከረጢት ውስጥ የሚገኘውን ቢጫ አካል ፅንሱን ከአደጋ የሚከላከል ሆርሞን እንዲያዘጋጅ ያነቃቃዋል። በዚህ ክንዋኔ የሚፈጠረው ሆርሞን ፅንሱን እስከሰስት ወራት ድረስ በመንከባከብም ጥበቃ ያደርግለታል።

ከሰስተኛው ወር በኋላ ግን ፅንሱ ራሱ ሆርሞን የሚያዘጋጅ በመሆኑ ብጫው አካል ከአናትየዋ ሽንት ጋር ተቀላቅሎ በመውጣት ይወገዳል። ይህ ፅንሱን ከአደጋ የሚጠብቅ በቢጫው አካል የሚዘጋጅ ሆርሞን «ጐናዶትሮፒኒና ኮርዮኒካ» በመባል ይጠራል። የዚህ ሆርሞን መኖርና አለመኖርን ከአርግዝና ሁለት ላምንታት በኋላ በሽንት ምርመራ ማረጋገጥ ይቻላል።

ስርጉድ ፅንሱ ከተወሰነ ቀናት በኋላ ቀስ በቀስ የሕዋስ ክምችቱ እየጨመረ ይመጣል። ይህም ፅንሱን ቅርፅና መልክ እያስያዘው ይሄዳል። በዚህን ጊዜ በመጀመሪያ የውጭ ገበር (Ectoderm) ቀጥሎም ውስጠ ገበር (Endoderm) የሚባሉት ክፍሎች ይፈጠራሉ። በመቀጠልም በሁለቱ ገበሮች መካከል ባለው ክፍት ቦታ መሃል ገበር (Mesoderm) የሚባለው ሦስተኛ ተደራቢ ነገር ይፈጠራል። ከእነዚህ ሦስት ገበሮችም ልዩ ልዩ ክፍሎችና አካሎች ቀስ በቀስ መፈጠር ይጀምራሉ። ለምሳሌ፣ ከውጭ ገበር ሥርዓተ ነርቭ፣ የቆዳችን ሽፋንና (Epidermis) የስሜት ሕዋሳት ይፈጠራሉ። ከመሃል ገበር ደግሞ ስርዓተ ደም ዝውውር (Circulatory System)፣ ስርዓተ ፅዳጅ (Excretory System)፣ ስርዓተ ጡንቻ (Musculatory System)፣

ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 18 - የፅንሰ (ጡሀድ ህዋስ) አጀማመር

1. ጽንሰ ንጥልተፈጠረ

2. ገንጋ ሰዓት በኋላ (ሰንጠቀኝ)

3. ገንጋ 40-50 ሰዓት በኋላ (ከሐሰጽ ጽንሰ)

4. ገንጋ ቀናት በኋላ

ስርዓተ አጥንት (Skeletal System) የቆዳ የውስጥ ድራብ ክፍል (Dermis)፤ ልብ፤ ኩላሊትና ውስጣዊ የጦሊብ አካላት ይፈጠራሉ። ከውስጥ ገበር ደግሞ አንጀት፤ ሳንባና የመተንፈሻ አካላት፤ በጥቅሉ ሥርዓተ እስትንፋስ (Respiratory System) ይፈጠራሉ። የተለያዩ የሰውነት ክፍሎች እየተፈጠሩ በሚመጡበት ጊዜ ፅንሱ ስለሚያድግና ከረጢቱ ስለሚጠበው መተታጠፍ ይኖርበታል (ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 20ን ተመልከቱ)። ይህን ቅርፅ በማየት ማንም ሰው የፅንሱ ጭንቅላት፤ እንገትና እትብት የት እንደሆኑ ለመረዳት እያዳገተውም። በሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 20 ከልብ በላይ የሚታየው ሥፍራ የወደፊት ጉሮሮ የሚሆነው ቦታ ነው። በተቃራኒው የሚታየው ደግሞ ትልቁ አንጀት የሚፈጠርበት ስፍራ ሲሆን፤ ከታች ወረድ ብሎ የሚገኘው ደግሞ የእትብት ቦታ ነው።

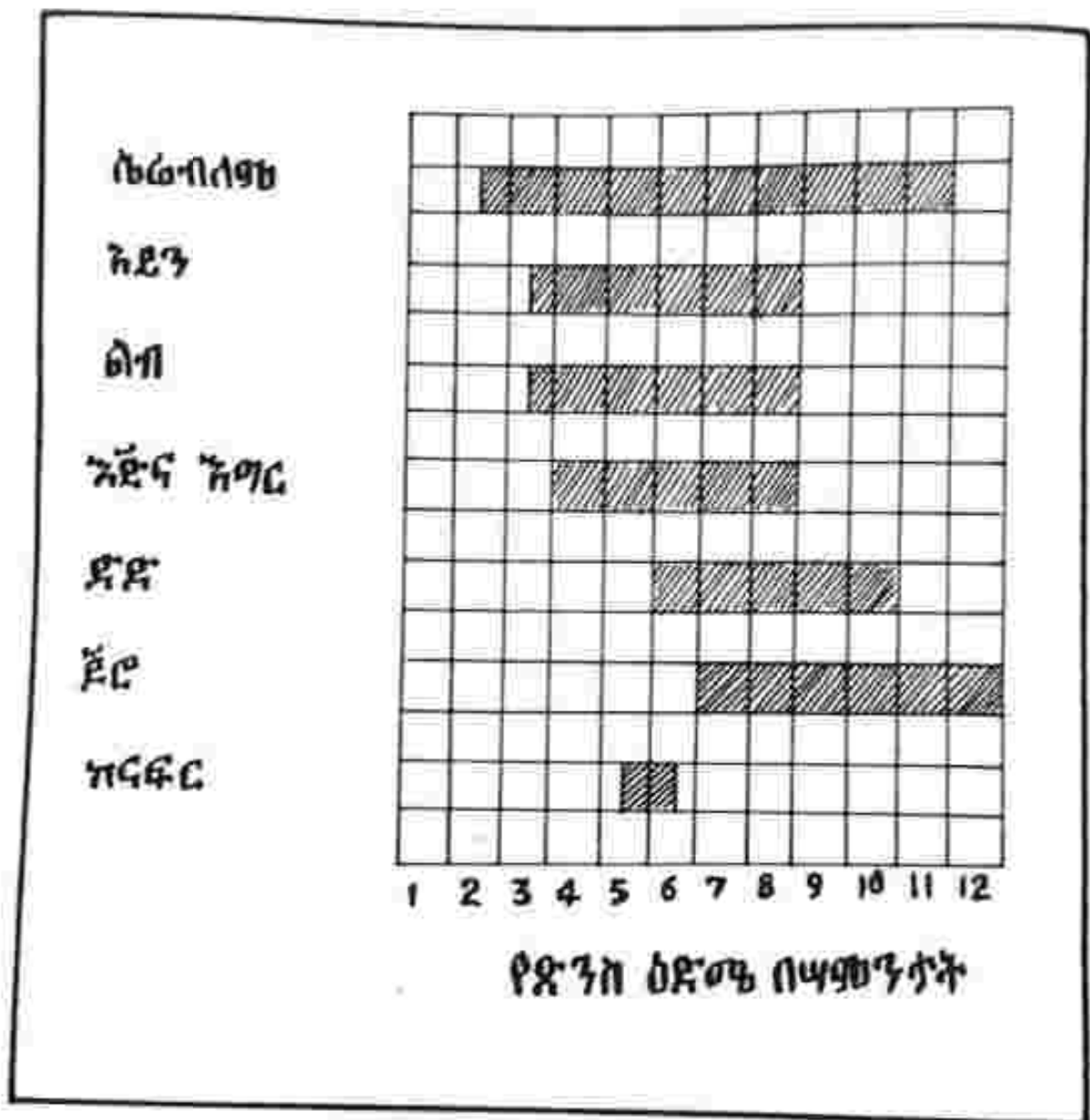
በሦስተኛና በአራተኛ ሣምንት የነርቭ ስርዓት መፈጠር ይጀምራል። ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 21 ስርዓተ ዝውውር መፈጠር መጀመሩን ያመለክታል። አምስተኛና ስድስተኛ ሣምንታት በፅንሱ ላይ ከፍተኛ ለውጥ የሚታዩባቸው ወቅቶች ናቸው። በተጨማሪም ሳምንታት መላው በመላው የተለያዩ አካላት ይፈጠራሉ ማለት ይቻላል። ከዚህ ወቅት በኋላ የሚፈጠሩ አካላት አይኖሩም። ከዚህ በኋላ ያለው ሃደት የተፈጠሩት አካላት ቅደም ተከተላቸውንና ሚዛናቸውን ጠብቀው የሚያድጉበት ነው።

የመጀመሪያዎቹ እንቅስቃሴዎች

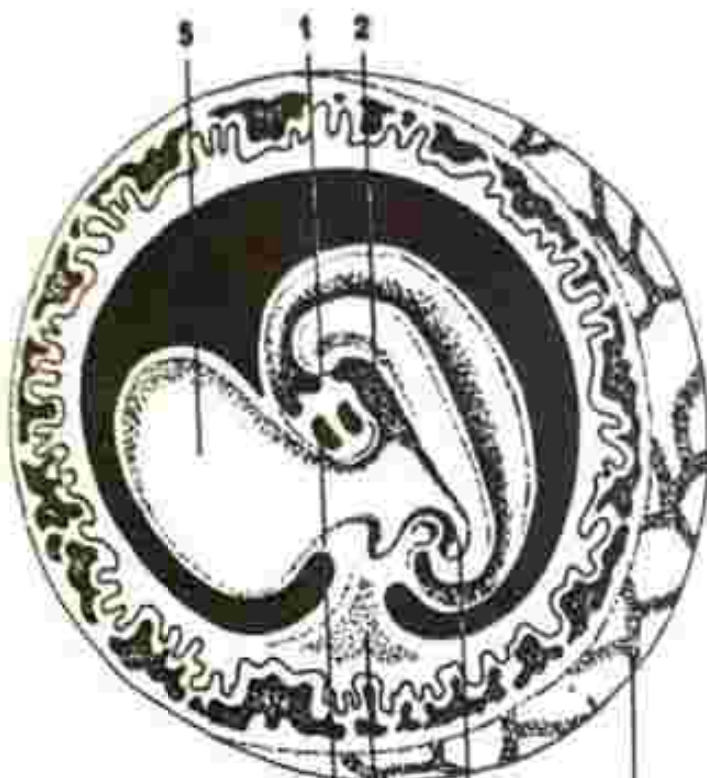
ሁከር የተሰኘ ጠቢብ ፅንሰን እስመልክቶ በርካታ ጥናትና ምርምሮችን አከናውኗል። በተለያዩ እጋጣሚዎች የተከናወኑ ውርጃዎችንና ጭንገፋዎችን በማጥናትም በርካታ ሰነዶችን ለንባብ አብቅቷል። ለምሳሌ፤ ከሰባተኛ ሣምንት ጀምሮ ፅንሱ የከንፈር እንቅስቃሴ እንዳለው፤ ከዘጠነኛ ሣምንት ጀምሮ መዳፎቹ መጨበጥና መዘርጋት እንደሚጀምሩ፤ በሦስተኛ ወር መጨረሻ ጀምሮ ደግሞ ጣቶች ከመዳፍ ተለይተው እንደሚታወቁ ለንባብ ያበቃቸው ዘገባዎቹ ያስረዳሉ። እንደሁከር የጥናት ሰነድ ከሆነ በዚህ ወቅት ፅንሱ እፍን የመክፈትና የመዝጋት፤ ጭንቅላትን የማነቃነቅ ሁኔታም ያሳያል። እንደ ፅንሱ በሦስተኛ ወር 30ገራም ሲመዝን መጠኑም የእንዲት ተርኪ እንቁላልን እንደሚያክል ይገልጻል። እነዚህ እስከ ሦስት ወር ድረስ የሚታዩት ዋነኛ ፀባዮች ናቸው።

ፅንሰን ከአራተኛ ወር በኋላ እስከሚወለድበት ድረስ ያለውን ጊዜ ላቲኖች «ፌቶ» (Feto) በማለት ይጠራታል። ትርጓሜውም «ሽል» ማለት ነው። እኛም ከዚህ ወቅት ጀምሮ ሽል በማለት እንጠራዋለን። ከአራተኛ ወር ጀምሮ የሽሉ እንቅስቃሴ ለእናቱ እየታወቃት

ይመጣል። እንቅስቃሴው ለሌላ ተመልካችም ይታያል። በዚህም የተነሳ ሽሉን እንደቤተሰባችን አካል አድርገን ከዚህ ወቅት ጀምሮ እንቆጥረዋለን። ላቲኖች «ፌቶ» ያሉበት ምክንያትም የቤተሰብ አባል ተደርጎ በመቆጠሩ ነው።

ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 19- በድንበር ውስጥ የአካላት ዕድገት ሠሌዳ

1. የወደፊት ልጅ
2. የወደፊት ጉሮሮ
3. የወደፊት ትልቁ ንግድ
4. የወደፊት እንባር
5. የመጀመሪያ ስፍራ
6. ልግ

7. ግንባር
8. ልግ
9. የወደፊት ድጋፍ ጥሬ
10. ትልቁ ደባቅ
11. የወደፊት የጀርባ ንግድ
12. ንግድ
13. ንግድ
14. ልግ
15. የንግድ ልግ

ሥዕላዊ መግለጫዎች 20ና 21- የሦስት ሣምንታት ዕንስ (ከላይ)፣ የአራት ሣምንታት ዕንስ (ከታች)

እስከ ስድስተኛና ሰባተኛ ወራት ድረስ ሽሉ በሕዋ ውስጥ እንደሚገኝ ጠፈርተኛ እንደልቡ ሲንቀሳቀስ ይቆይና ስምንተኛው ወር ላይ እንቅስቃሴው ይገታል። ይህ የሚሆነው መጠኑ እየጨመረ ስለሚሄድና የቀድሞ ሰፊ መኖሪያ ቦታው ስለሚጠበው ነው። ቀኑ እየገፋ ሲሄድም እንደ ቋሚ አቀማመጥ እንዲይዝ ይገደዳል። ብዙውን ጊዜ ጭንቅላቱ ወደታች ይሆናል። በመጨረሻዎቹ ሳምንታት የሽሉ መጠን ብቻ ሳይሆን ከብደቱም ይጨምራል። በአብዛኛው ከሰባተኛው ወር ጀምሮ ከ500 እስከ 600 ግራም ከብደት ሲኖረው፣ በተከታታይ ሳምንታት ደግሞ ከብደቱ እስከ 2000 ግራም ይደርሳል።

ልዩ እንክብካቤ የሚያስፈልገባቸው ወቅቶች

ቀደም ሲል የተመለከትናቸው የእርግዝና ሃይቶች እንክብካቤና ጥበቃን ይፈልጋሉ። ነፍሰጡር ሴት ውስጣዊ አካሏ ስራ ስለሚበዛበት ቶሎ ትደክማለች። በመጀመሪያዎቹ ወራት ድካም ብቻ ሳይሆን የማቅለሽለሽ ስሜትና ማስመለስም ይታይባታል። ስለዚህ ከመጀመሪያው ለነፍሰጡር ሴት ማድረግ የሚገባንን እንክብካቤ ማወቅ አለብን።

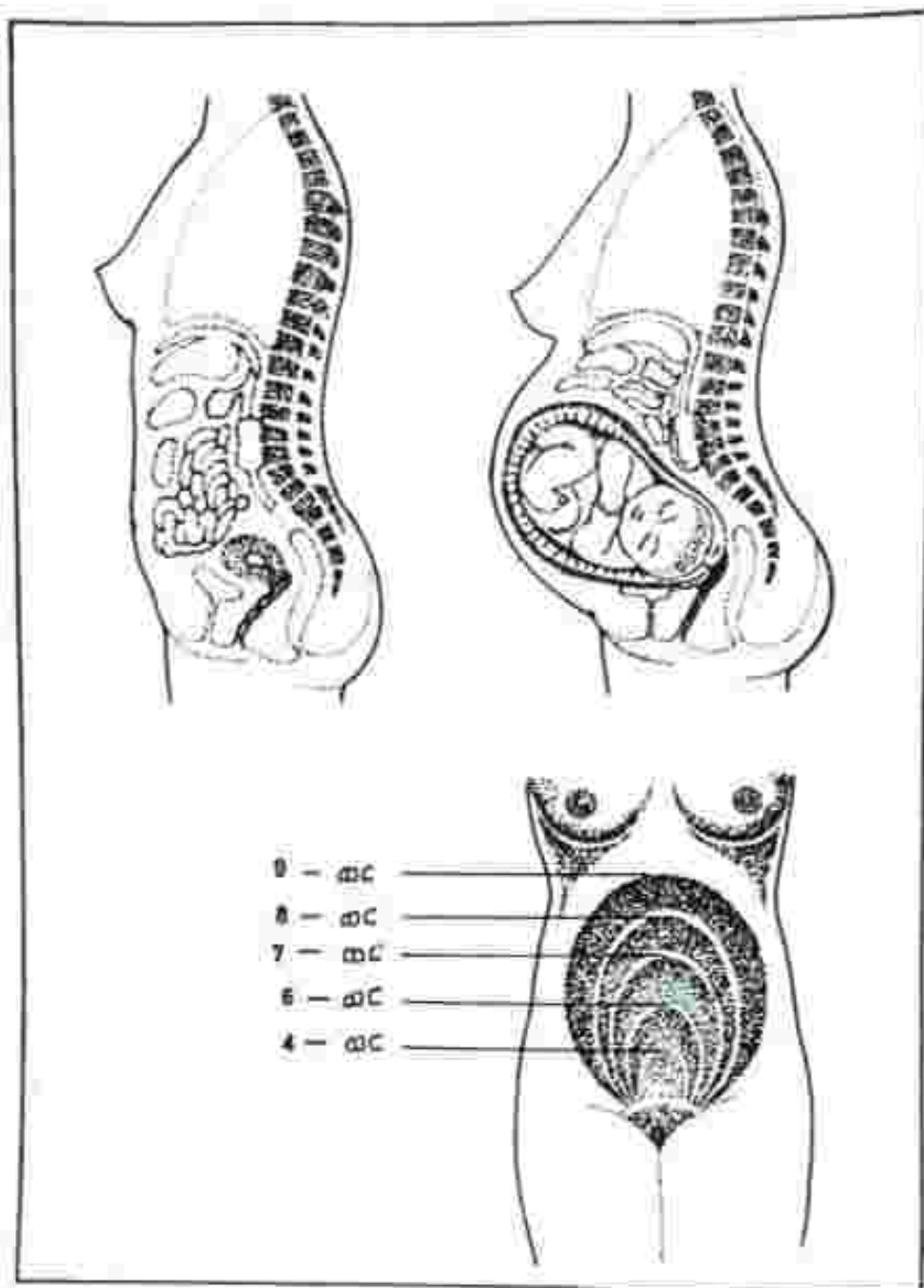
ለነፍሰጡር ሴቶች በመጓጓዣ ሥፍራዎች ቅድሚያ መስጠት፣ ከብደት ያላቸውን ነገሮች እንዳይሸከሙ ማድረግ ያስፈልጋል። ነፍሰጡር ሴት ለወሊድ መላ ህዋሶቿ መዘጋጀት ይኖርባቸዋል። መላ ሕዋሶቿ ካልተዘጋጁ ለነፍሰጡሯ ብቻ ሳይሆን ለፅንሱም አሥጊ ሁኔታ ሊፈጥር ይችላል። ይህም ከጊዜው በፊት መውለድ፣ ወይም የፅንሱ መጨንገፍ ናቸው። እንዲት ነፍሰጡር ይህን ለማወቅና ተገቢውን እርዳታ ለማግኘት በየጊዜው ባለሙያ ሐኪም ማማከር ይኖርባታል። ነፍሰጡር ሴት ራሷንም መጠበቅ ይኖርባታል። ከባድ ፅቃ መሸከምና ፈረስ ግልቢያን የመሳሰሉ ስፖርታዊ እንቅስቃሴዎች ፅንሱን የሚያናውጡ በመሆናቸው ነፍሰጡሯ ከነዚህ መቆጠብ ይኖርባታል።

ነፍሰጡር ሴት እንክብካቤ እንዲደረግላት ብዙ ሃገሮች በህጉ ቻቸው ጭምር ይደነግጋሉ። ሴቶች ቀደም ሲል እንደተመለከተው አካላዊ ሽክም ያለባቸው በመሆኑ በአማካይ በብዙ የሰለጠኑ ህገሮች ተመሳሳይነት ያለው ህግ ወጥቶላቸዋል። ካረዝቡበት 34ኛው ሳምንት ጀምሮ ለተከታታይ 12 ሳምንታት የማረፍ መብት ይሰጣቸዋል። ስድስቱ ሳምንታት ከወሊድ በፊት ሲሆኑ ስድስቱ ሳምንታት ደግሞ ከወሊድ በኋላ የሚሰጥ ዕረፍት ነው። ነፍሰጡር ሴት ብዙ ስለሚያልባት ሰውነቷንና ልብሷን በየጊዜው በንፅህና መያዝ ይኖርባታል። ይህ ብቻ አይደለም። በእርግዝና ወቅት ነፍሰጡር ሴት

የተፈለገውን ካሉራ ለመተካት የተሻለ ምግብና ፈላሽ መውሰድ ይኖርባቸዋል። ከወሊድ በኋላ ደግሞ በቀ ዕረፍት ማግኘትም ተገቢ ነው። በወሊድ ወቅት የተፈጠረው የመንፈስ ጭንቀትና የአካል መተሳቀል በሚገባ እስኪወገድ ድረስ ማረፍም አስፈላጊ ነው። ፈረፍቱን መውሰድ ያለባት ያለምንም ኢኮኖሚያዊ ችግርና የመንፈስ ጭንቀት መሆንም ይኖርበታል። ከወሊድ በኋላ እናቲቱ መጨነቅ ያለባት ስለወለደችው ልጅ ብቻ መሆን አለበት። በእንዳንድ ሁኔታዎች እንዳንድ እናቶች ልጃቸው ተገቢ ጥንካሬ እስከሚያገኝበት ዕድሜ እስከእንድ ዓመት ድረስ ሥራቸውን ትተው ዕረፍት የሚወስዱም አሉ። በዚህ ወቅት የቤተሰቡን ኢኮኖሚያዊ ፍላጎቶች ማሟላት የለባት ተግባር ይሆናል። እናቲቱ ሠራተኛ ከነበረችም አስቀድማ ጥሪት በማከማቸት ለዚህ ተግባር ታውላለች። ቅድመ ዝግጅት የተደረገበት ከሆነ ይህ ወቅት ለመላ ቤተሰቡ የደስታ ወቅት ይሆናል።

ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 22 በምሥሉ ላይ ሽሉ ጀርባውን ሰጥቶ ይገኛል። ከላይ ወፈር ብሎ የታየው ጭንቅላቱ ላይሆን አንገቱ ነው። ጭንቅላቱ በደረቱ ላይ አጉንብሶ የሚገኝ ነው። ቆዳው ብሩህና ለስላሣ መሥሎ ይታያል።

ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 23- ከፅንሰ ማደግ ጋር የሴቶችን እካላዊ ለውጥ የሚያሳይ

ወንድ ወይም ሴት እንዴት ይወለዳል?

ብዙ ወላጆች የሚወለደው ወንድ ወይም ሴት መሆኑን ለማወቅ ይጓጓሉ። ባለቤቱ ነፍሰጡር በነበረችበት ጊዜ የኖርነው እንደ እነሱተኛ ህዝብ በሚኖርባት ከተማ ውስጥ ነበር። ትንሽ ከተማ ውስጥ ያለ ሰው በቅርብ ይተዋወቃል። እኔንም ባለቤቱንም የከተማው ሰው በሙሉ ያውቀናል። በመጨረሻዎቹ ሳምንታት እካባቢ ነዋሪዎቹ

እየመጡ «ምን መውለድ ትፈልጋላችሁ?» እያሉ ባለቤቱን ሲጠይቁት «ሴት» እያለች ትመልስላቸው ነበር።

«ለምን?» ብለው መልሰው ለሚጠይቁት ጥያቄ መልሷ «የመጀመሪያው ልጃችን ወንድ ስለሆነ ነው» የሚል ነበር። ጊዜው ሲደርስ ባለቤቱ «ሴት» ወለደች። እነኛው ሰዎች መልሰው ባለቤቱን «እንዴት እንደተመኘሽው ሴት ልትወልጁ ቻልሽ?» እያሉ በጥያቄ ይወተውቷት ጀመር። የከተማው ነዋሪዎች ሐኪም መሆኑን ስለሚያውቁ በተለያዩ አጋጣሚ ሲያገኙ «የሚፈልጉት የታ ያለውን ልጅ እንዴት መውለድ ይቻላል?» እያሉ ይጠይቁኝ ነበር። በተገናኘበት ቦታ ሁሉ ስለሚጠይቁኝ «ነገሩ እንዲህ ቀላል ስላልሆነ በሌላ ፕሮግራም አስረዳችኋለሁ» የሚል መልስ እየሰጠኋቸው አንዝ ነበር። ሲያገኙ በጥያቄ ያጣድፉኝ እንጂ ገፍተው ለመረዳትና ለመገንዘብ የሞከሩ ግን ጥቂቶች ናቸው።

የጋራ መሰረት

ቀደም ሲል የሰብዓዊ ፍጡር ሕዋስ 23 ጥንድ ክሮሞዞሞች እንዳሉት ተረድተናል። እነዚህ የክሮሞዞም ጥንዶች የየራሳቸው ኃላፊነት አለባቸው። ጥንዶቹ የታን የመወሰን ኃላፊነትም አለባቸው። እነርሱም «ሌክስ ክሮሞዞምና ዋይ ክሮሞዞም» በመባል ይጠራሉ።

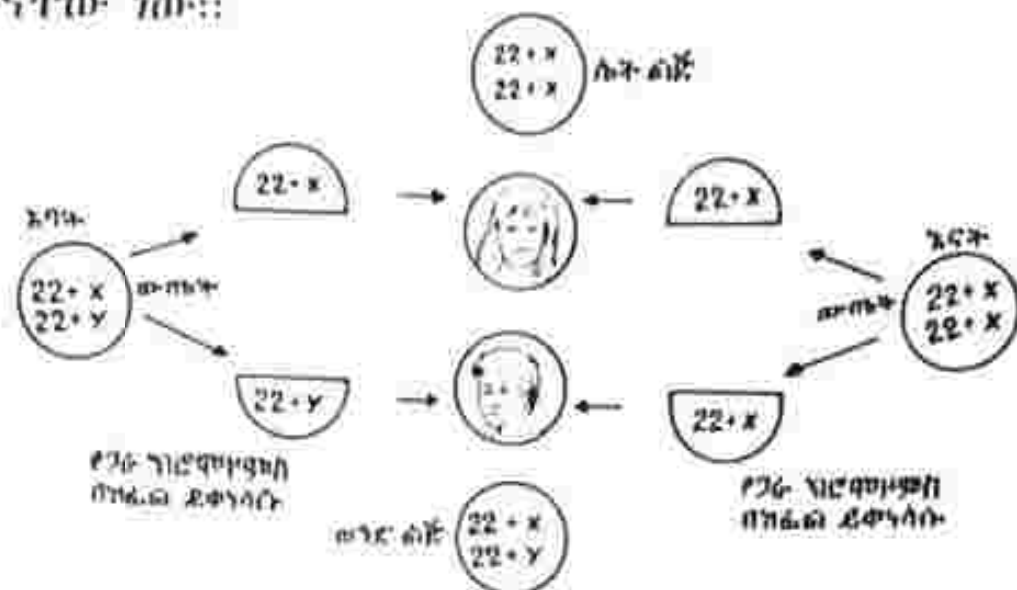
በሴቶች የክሮሞዞም ጥንዶች ሁለቱም «ሌክስ» ሲሆኑ፣ በወንዶች ደግሞ የክሮሞዞሞች ጥንድ አንዱ «ሌክስ» ሲሆን፣ ሌላው ደግሞ «ዋይ» ነው።

በሴቶች እርቢ ህዋስ ክፍፍል ሂደት እነዚህ ጥንድ ክሮሞዞሞች ይከፋፈላሉ። በዚህ ክፍፍል በእያንዳንዱ ዕንቁላል አንድ ሌክስ ክሮሞዞም ይቀራል። ሁለቱም ጥንዶች ሌክስ ክሮሞዞም በመሆናቸው የተለየ ነገር ሊኖር አይችልም። በወንዶች እርቢ ህዋስ ክፍፍል ሂደት ደግሞ በአንድ የወንዴ ዘር ክፍፍል ሂደት አንዱ «ሌክስ» ክሮሞዞም ሲሆን፣ ሌላው «ዋይ» ክሮሞዞም ነው። በዚህም የተነሳ የሚወለደውን ወንድ ወይም ሴት መሆን የሚወስኑት የወንዴ ዘሮች ይኖራሉ ማለት ነው። አንድ የሌክስ ክሮሞዞም ተሽካሚ የሆነ የወንዴ ዘር ከአንድ እንቁላል ጋር ሲዋሃድ የሚፈጠረው ጥንድ ክሮሞዞም ውጤት (ሌክስ ሌክስ) ይሆናል። የዚህ ዓይነት ውህደት ሲኖር የምትወለደው ሴት ትሆናለች ማለት ነው። (ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 24ን ተመልከቱ።)

ከእንቁላል ጋር የሚዋሃደው የወንዴ ዘር «ዋይ» ክሮሞዞም ተሽካሚ ከሆነ ደግሞ የሚኖረው ውህደት «ሌክስ ዋይ» ይሆናል። ይህ ዓይነት ውህደት ሲፈጠር ደግሞ የሚወለደው ወንድ ይሆናል ማለት ነው።

የጸታን ሁኔታ የሚመለከት ክሮሞሶም ተመሳሳይነት ከአባት ነው ማለት ነው። እንዲያውም አባቱ ታዲያ ሚስቶቻቸውን ወንድ እንዲወልዱላቸው ሲጨቀጡቱ ይስተዋላል። ችግሩ ከዩት እንደሆነ ካወቁ ከእንግዲህ ወዲህ ንትርክ አይኖርም ማለት ነው።

ጽንሱ በመጀመሪያዎቹ ቀናት መንታ ጸታ ይኖረዋል። ከተወለደ ጊዜ በኋላ ግን ክሮሞሶሞቹ ከንዋኒያቸውን ሲጀምሩ፣ ያታዊ ባህርይ እንዲለይ ያደርጉታል። ቆለጥ ወይም የእንቁላል ከረጢት ይፈጠርና የጸታው ዓይነትም ይለያል። በሰብአዊ ናጡር በማናቸውም ጸታ ላይ የወንድነት ወይም በወንድ የሴትነት ጥምር ባህርይ መጀመሪያ የሚታይበትም ምክንያት በዚህ የጋራ መሰረት ላይ የሚፈጠሩ በመሆናቸው ነው።

ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 24 የጸታ መለየት

እነዚህ ውጫዊ የጸታ መለያ ወሲባዊ ብልቶች መነሻቸው ከእንደ የጋራ ቦታ ላይ ነው። በመጀመሪያ ወቅት ይህን መነሻ ቦታ የተለያየ የጸታ ገጽታ እንዲይዝ የሚያደርጉት ቀደም ብለን የጠቀስናቸው ክሮሞሶሞች ናቸው። ከክሮሞሶሞቹ ጋር የወሲብ ዕጢዎች ሆርሞን ደግሞ የወሲብ ብልት ትርጽን መልክ ያስይዙታል።

ወሲባዊ ዕጢዎች መጀመሪያ በኩላሊት መፈጠሪያ ቦታ ላይ ይፈጠራሉ።

በወንዶች የመጀመሪያው ቧንቧ «የዎልፍ ቧንቧ» ከቆለጥ ጋር ይያያዝና ወደ«ሴሚናል ቪሲክልነት»ና «ደፈረንት ኮንዳክት» ይለወጣል። ይህ ከተወለደ ጊዜ በኋላ ተፈጥሮአዊ ሂደቱን ጠብቆ ማህደረ ቆለጥ ውስጥ በመግባትም ሥፍራውን ይይዛል።

በተቃራኒው በሴቶች ደግሞ መጀመሪያ የእንቁላል ከረጢት ይፈጠራል። «የመለር ቧንቧ» የልክው ደግሞ ወደማህፀን፣ የሴት

የወሲብ ብልትና የዕንቁላል መተላለፊያ ቧንቧነት ይቀየራል። በሁለቱም ጾታዎች ይህ መከሰቱ የውጫዊ ጾታ መልክን ፈር ያሲይዘዋል። የሚወለደውን ፍጡር ወንድነት ወይም ሴትነትም ያረጋግጥልታል ማለት ነው።

ከነዚህ ውስጣዊ የወሲብ አካላት መፈጠር በኋላ በጽንሰ ሶስተኛና አራተኛ ወራት ላይ ደግሞ ውጪያዊ የወሲብ ብልት ቅርፅ እንዲፈጠር ያደርጋል።

እንደገና የሁለቱም ጾታ ገጽታ ወደማይለይበት ደረጃ ተመልሰን ብንመለከት «ጄኒታል ቲዩበርኩሉ»፣ «ዩሮጄኒታል አፔርቹር» «ጄኒታል ፕላግ»ና ማህደረ ከንፈርን (Labio Escrotal) እናገኛለን። በወንዶች ውጫዊ ቲዩበርኩሉ የወሲብ ብልት መፈጠሪያ ቦታ ይሆናል። ውጫዊ «ጄኒታል ፕላግ» ደግሞ ለወንዶች የወሲብ ብልት ሥጋማ ክፍል መነሻ ቦታ ሆኖ ያገለግላል።

በሴቶች ደግሞ «ጄኒታል ቲዩበርኩሉ» ለቁንጥር መነሻ ቦታ ሲሆን፤ «ጄኒታል ፕላግ» ለውስጣዊ ከንፈር፣ እንዲሁም «ላብዩ ኤስክሮታል» ያልነው ደግሞ ለእምስና ለውጪያዊ ከንፈር መነሻ ቦታነት ያገለግላል ማለት ነው።

የሴቶች ቁንጥር እንደወንዶች ቁላ የመቆም ባህርይ የሚያሳይበት ምክንያት ከአንድ የጋራ ቦታ ላይ ከውጪያዊ «ቲዩበርኩሉ» የተፈጠረ በመሆኑ ነው።

በጽንሰ፣ ቀደም ብለን የጠቀስናቸው ውስጣዊ የወሲብ አካላት ከተፈጠሩ በኋላ የውጪያዊ ገጽታዎች አፈጣጠር ሂደትም ይፋጠናል። ለምሳሌ፣ በቀለጥ ውስጥ በፍጥነት የቴስቶስቲሮን ሆርሞን መመንጨት ስለሚጀምር የወንድ ውጪያዊ የወሲብ አካላትም በፍጥነት እየተፈጠሩ ሥፍራቸውን ይይዛሉ። በዚህ ወቅት የቴስቶስቲሮን ሆርሞን መጠኑ እነስተኛ ሆኖ ከተገኘ የተሟላ የወሲብ ብልት ቅርፅ ላይፈጠር ይችላል። ከነጭራሽ ይህ ሆርሞን ተግባሩን ማከናወን ካልቻለ ደግሞ ጽንሱ ወደሴትነት ሊቀየርም ይችላል። የቴስቶስቲሮን መጠን እነስተኛ መሆን ደግሞ ሚናውን ያልለየ የጾታ ገዕታ ወይም ፍናፍንት ሊያደርግ ይችላል።

ፍናፍንት (Hermaphrodite)

በጥንታዊያን ግሪኮችና ምሥራቃውያን ህዝቦች ፍናፍንትነት በከፍተኛ ደረጃ የፍፁምነት ሞዴል ተደርጎ ይወሰድ ነበር። ጥንታዊ ህዝቦች ፍናፍንት የመጀመሪያው ሰብአዊ ፍጡር የወሲብ ብልት ቅርፅ እንደሆነ ይገምቱ ነበር። «ሄርማፍሮዲይት» የሚለው ቃል ራሱ

ከየት የተመሰረደ መጠሪያ ነው? የሚለውን እንመልከት። ከጥንታውያን የምሥራቅ ሕዝቦች አማልክት መካከል የእምላክ መልዕክተኛ የሚባለው «ሄሮሜስ» እና «አፍሮዳይት» የሚሏት የፍቅርና የውበት እምላክ ልጅ ነበራቸው ይባላል። የልጃቸው መጠሪያ ስም «ሄሮማፍሮዲት» ይባል ነበር። የሁለቱ አማልኮች ልጅ ወደዚህ መጠሪያ ስምነት ቀስ በቀስ እንደተለወጠ ይነገራል። ፍናፍንቶች የወንድነትና የሴቱነት ፆታ ጠባይ ያላቸው ናቸው። በሰብአዊ ፍጡር ታሪክ እውነተኛው ፍናፍንት ብዙ ጊዜ ተከስቶ አያውቅም።

ፍናፍንቶች በውጪያዊ ገጽታቸው ከወንድነት ይልቅ የሴትነት ባህርይ ጉልቶ የሚታይባቸው ሲሆኑ፣ በውስጣዊ የወሲብ አካሎቻቸው የእንቁላል ከረጢትና የቆለጥ ፍሬ ይኖራቸዋል። ይህ ሁኔታ ብዙ ጊዜ ጉልቶ የሚታየው በዝቅተኛ እንስሳት ላይ ነው። በዝቅተኛ እንስሳት ላይ ሁለቱም የጾታ አካላት ተሟልተው ሊፈጠሩም ይችላሉ። በዚህም የተነሣ ዝቅተኛ እንስሶች በንደዚህ ዓይነት አጋጣሚ ራሳቸውን በራሳቸው ሊያራቡ (Auto reproduction) ይችላሉ።

በሰብአዊ ፍጡር ዘንድ ግን ሁኔታው ለየት ያለ ነው። እንደ ሰው ሲወለድ የወሲብ ብልቶችን በግልጽ ማየት ይቻላል። ቀደም ብለን እንደጠቀስነው በቴስቶስቲሮን ማነስ የተነሣ፣ ለምሳሌ ወንድነቱ እንሶ የሴትነት ሚዛኑ ሊያይል ይችላል። ወይም ደግሞ በተቃራኒው የሴትነቱ እንሶ የወንድነቱ አይሎ ሊገኝ ይችላል። የዚህ ዓይነቱን ገጠመኝ የፍጡሩ ጾታዊ መልክ ወደሚያደላበት ፆታ በመለወጥ በዘመናዊ ህክምና ማስተካከል ይቻላል። ይህ በራሱ «ጾታን መቀየር ይቻላል ወይ?» ተብሎ ለሚነሣ ጥያቄ መልስም ሆኖ ያገለግላል ማለት ነው። ጾታን የመቀየር ተግባር በከፍተኛ ጥንቃቄ የሚከናወን ሥራ ነው። ወንድነቱ የሚያይል ከሆነ የወንድነት ሆርሞኖችን በማነቃቃት የተሟላ ወንድ ማድረግ፣ የሴትነት ሆርሞኖች የሚያይሉ ከሆነም እንደዚህ በተመሳሳይ የሴትነት ሆርሞንን በማነቃቃት ይፈጸማል ማለት ነው።

እንደገና ስለፆታ

የጾታ ክሮሞሶሞች በወሲብ ዕጢዎች አፈጣጠር ላይ የሚሳተፉትን ተጽእኖ እንዲሁም የወሲብ ዕጢዎች በበኩላቸው በወሲባዊ ብልት ላይ ስለሚያሳድሩት ተዕዕኖ ተመልክተናል። ይህንና እንደ ሳንዳስስ የተረነው ጉዳይ አለ። ይህም የወሲብ ሥነልቦና ወይም የወሲባዊ አኗኗራችንን እመሰራረት እንዴት እንደሆነ የሚመለከት ነው። በግምት በእርግጥና አራተኛና ስድስተኛ ወራት መካከል ባለው ጊዜ በዲያንሴፋሎ ጡሳጥ የወሲብ ተቆጣጣሪ ማዕከል

ይፈጠራል። ይህ ማዕከል ሁለት ክፍሎች ይኖራል። የመጀመሪያው የሴትነት ወሲባዊ አኗኗርን የሚመለከት ሲሆን፤ ሌላው ደግሞ የወንድነት ወሲባዊ አኗኗር ዘይቤን የሚመለከት ነው።

በአንቅስቃሴያቸው አንዱ በሌላው ላይ የበላይነት ለማግኘት ወደአንዱ የጾታ ሁኔታ የማድላት ጉዳይ ይኖራል። ይህ የበላይነት የሚወሰነው በቴስተስቴርን ሁኔታ ነው። የቴስተስቴርን መጠን በቂ ሆኖ ከተገኘ ወንዳዊ ባህርይ ይፈጠራል፤ አንሶ ከተገኘ ደግሞ ሴታዊ ባህርይ ሊከሰት ይችላል። ለምሳሌ፤ በአንዳንድ ወንዶች የቴስተስቴርን መጠን እነስተኛ ከሆነ በጉርምስና ዘመናቸው ከወንድነቱ ይልቅ ሴታዊ ባህርያቸው ጉልቶ ሊታይባቸው ይችላል። ይህ ሁኔታ የሚከሰተው ተፈጥሮ ገና ከጅምሩ በእርግዝና ወቅት ሥነፍጥረታዊ ጊዜዎን ጠብቃ ሳታከናውን የቀረችውን ተግባር በዘመነ ጉርምስና ልታጠናቅቀው ስለምትፈልግ ነው። የወሲብ ፍላጎታችን እየጠነከረ በሚሄድበት ጊዜ የሚፈጠረው ይህ የሁለተኛ አጋማሽ ሥነፍጥረታዊ ክንዋኔ ወሲባዊ ጠባያችንን ሊለውጠውም ይችላል። ለምሳሌ ወደተመሳሳይ ጾታ የማዘጋጀት ፍላጎት ሊፈጠርም ይችላል።

በእካላዊ መልክ ተከስቶ የተመለከተው ጉዳይ በሥነልቦናዊ መስክም ይኖራል ማለት ነው። ከላይ በመግቢያችን የጠቀስናቸው ማዕከላት በሚፈጠሩበት ወቅት ተፈላጊውን ያህል የቴስተስቴርን ሆርሞኖችን ካላገኙ ሚናውን ያልለየ የወንድነትና የሴትነት ሥነልቦናም ይከሰታል። ይህም «ባዮሴክሽ-ዋሊዝም» (ጥምር የወሲብ ባህርይ) የሚባለውን የስነልቦና ዝንባሌ ሊፈጥር ይችላል። «ባዮሴክሽ-ዋሊዝም» ከተመሳሳይና ከተቃራኒ ጾታ ጋር ለመወዳጀት ዝንባሌ የመፍጠር አዝማሚያ ነው።

ወሊድን መጠባበቅ

በመጨረሻዎቹ ሁለት ወራት እርግዝና ከባድና አድካሚ ከመሆኑ የተነሣ በርካታ እናቶች ከመደበኛው ጊዜ በፊት መገላገል ይፈልጋሉ። በተለይ የመጨረሻዎቹ ሳምንታት ቡዝም ይረዝመባቸዋል። ከመጀመሪያው ቀን ጀምሮ 40 ሳምንታት ሲቆጥሩ ስለሚከርሙ ጭንቀታቸው ቀላል አይደለም።

ይህ የቀን ቆጠራ ብዙውን ጊዜ ትክክለኛ ሆኖ አይገኝም። እንደ ሌሎች ሥነፍጥረታዊ ሂደቶች ሁሉ የቀናት ልዩነቶችም ሊከሰቱ ይችላሉ። እንደቆጠርነው ሳይሆን ከቆጠርነው አንድ ወይም ሁለት ሳምንት በፊት ወይም በኋላ ወሊድ ሊከናወን ይችላል። አቆጣጠር ሳይሆን ልንሳሳት እንችላለን።

በበለፀጉ ሃዘኖች ነፍሰ ጡር ሴቶች የመውለጃቸውን ጊዜ በተላሉ እንዲያውቁት ለማድረግ የተለያዩ ዘዴዎችን ይጠቀማሉ። ነፍሰ ጡር ሴቶች የመውለጃ ጊዜያቸው ሲቃረብ ጭንቀትና ፍርሃትን ተላቀው እንዲረጋጉ ለማድረግ የወሊድ ሥነ ልቦናዊ መሰናጾ ኮርስ ይሰጣቸዋል።

በኮርሱ ወቅት በተለያዩ መሣሪያዎች ሰውነትን የማንቀሳቀስ፣ ጡንቻዎችን የማፍታታት ተግባሮችን ያከናውናሉ። በእርግጥና ወቅት ማድረግ ስለሚገባቸው እንቅስቃሴ እንዲሁም ስለመጨረሻው ሰዓት የወሊድ ሁኔታ ምክርና ገለፃ ይደረግላቸዋል። ይህ ይብዛም ይነሰ በወሊድ ወቅት የሚከሰተውን ፍርሃትና ጭንቀት ያስወግዳላቸዋል። ለብዙ ጊዜ ከትውልድ ወደትውልድ እየተላለፈ የመጣው «ልጅሽን ከከፍተኛ መከራና ጭንቀት ጋር ትገላገያለሽ» የሚለው አባባል እስከዛሬ ድረስ ሲወልዱ መሰቃየት ለሴቶች ተፈጥሮአዊ ግዴታ እንደሆነ አድርጎ ሲያስቆጥር ኖሯል። ልምዶች ግን ወሊድ ያለብዙ ስቃይ ሲከናወን የሚቻል ጤናማ ተፈጥሮአዊ ሂደት መሆኑን እያረጋገጡ መጥተዋል።

ነፍሰጡር ሴቶች ከላይ ከተጠቀሱት ትምህርቶች በተጨማሪ ቀናቸው ሲቃረብ ወደፊት ለሚወልዱት ልጅ የሚሆን ጥብቆ፣ ቆቦች፣ መታቀፊያ፣ የእሻንጉሊት መጫወቻ ወዘተ የመሳሰሉ የእጅ ሥራዎችንም እንዲሠሩ በማድረግ የመጨረሻ ቀናት ጭንቀታቸውን ለማቃለልም ጥረት ይደረጋል።

ታላቁ ክንዋኔ

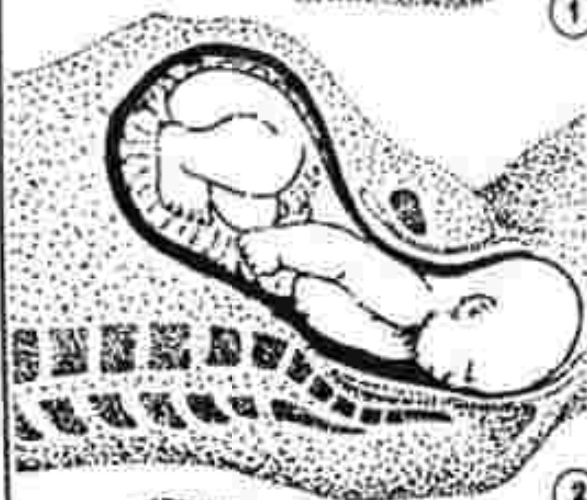
የነፍሰጡሮች የወሊድ ጊዜ ሲቃረብ፣ በተወሰኑ ጊዜያት መሃከል ጡንቻዎቻቸው መኮማተር፣ ሽንታቸው ቶሎ ቶሎ መምጣት፣ የወገብ ህመምና የመሳሰሉት ይታያሉባቸዋል። በዚህ ወቅት ነፍሰ ጡር ሴቶች እቅራቢያቸው ወደሚገኘው ሆስፒታል መጓዝ አለባቸው። አስገዳጅ ሁኔታ ካልተፈጠረ በስተቀር ቤት ውስጥ መውለድ ተመራጭነት የለውም።

ማህፀን ዕንስን የማሰረከቢያ ጊዜው ሲቃረብ ግድግዳዎቹ መጨማደድና መኮማተር ይጀምራሉ። ይህ የማህፀን ጡንቻ መጨማደድና መኮማተር የማህፀኑን አፍ ይከፍታል። የማህፀኑ አፍ እንደተከፈተ የእንሽርት ውሃ ይፈሳል። ይህ በሚከናወንበት ጊዜ ህፃኑ የመተንፈስ ችግር እንዳይገጥመው ሐኪሞች ወይም አዋጁ ነርሶች የነፍሰጡሯን ሆድ በማንቀሳቀስ ህፃኑ ምቹት እንዲያገኝ ያደርጋሉ።

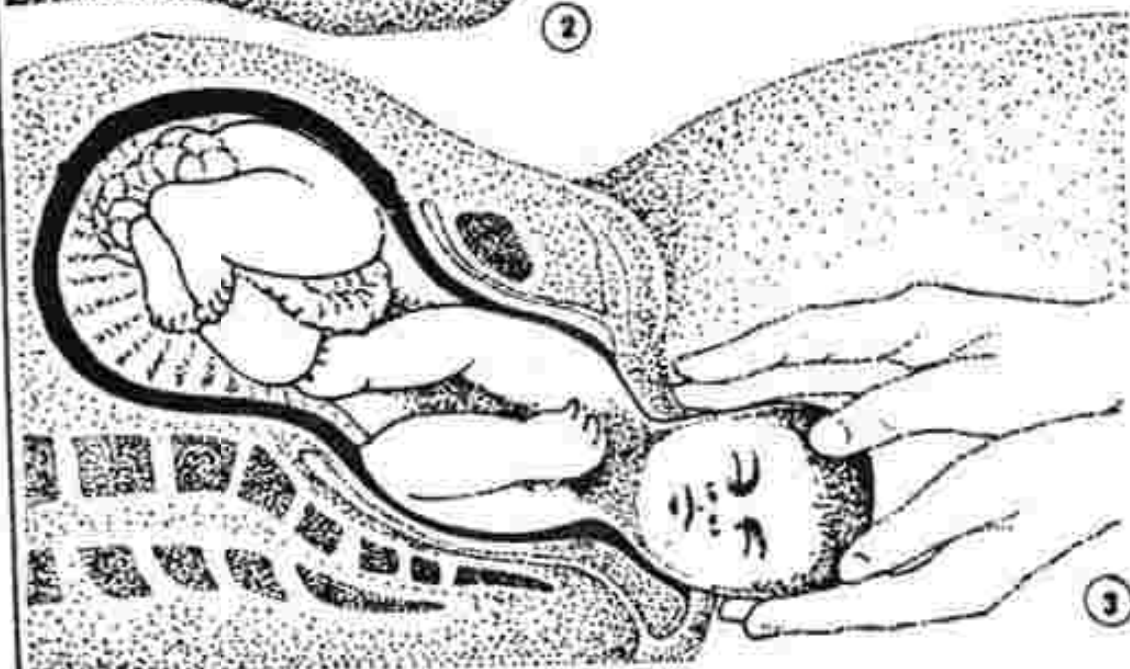

①

1. የመሃሃፀኑ ክፍ ይገፍታል፤
የእንክርቱ ውሃ ይፈሳል።
ብፅኑም እጁን ለመውጣት
በሚያስችሉው መሬት ይዘጋጃል
2. ፍጥነታቸው ይወጣል። ብዙውን ጊዜ
ፍጥነታቸው ወደታች ሆኖ በለሚገኝ
ያጠፋገረፍ ልክልክ በመሆኑ ችግር
አይገኝም ይሆናል።
3. ፍጥነታቸው ከወጣ በኋላ ሌሎች
እካላቸውም ይገባሉ።

②

③

ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 26- የመውለድ ሃይት

በመኖረላቸው መኖሩበት እንደልቡ ሆኖ ለመንቀሳቀስ ባለው ፍላጎት መሃል በሚደረግ ትንቅንቅ በመጀመሪያ ህፃኑ ጭንቅላት ይወጣል። ይህ የሚሆነው ጭንቅላቱ ወደታች ሆኖ በመገኘቱ ነው። ጭንቅላቱ በደንብ ያልጠነከረና ልስልስ በመሆኑ ለመውጣት ችግር አይገኝም። የነፍሱ ጡር ሴቶች የማህሀን በርም ለዚህ ራሱን ያመቻቻል። በመጨረሻም ህፃኑ ይወለዳል። ትልቅ ጥንቃቄን የሚጠይቅ ከባድ ተግባር ነው። አንድ ነፍሱጡር ሴት በምታምጥበት ወቅት 40 ኪሎ ሜትር በአግር በመጓዝ የሚባከነውን ያህል ሃይል ታባክናለች። ብዙውን ጊዜ ወለድን በሐኪም ቤት ማከናወን የሚመረጥበት ምክንያት በዚህ አድካሚ ሂደት ወቅት ችግር ቢከሰት ቶሎ የሐኪሞችን ዕርዳታ ማግኘት የሚቻል በመሆኑ ነው።

ሐኪሞች ነፍሱ ጡር ሴት ወለድ ላይ ችግር የሚገጥማት መሆኑን ካወቁ በህክምና መሣሪያዎችና በተለያዩ ዘዴ በመጠቀም ሊያዋልዷት ይችላሉ። ይህ የሚከናወነውና የሚወሰነው በዕንሱ ወይም በነፍሱጡር ሕይወት ላይ አደጋ ያንገጥመዋል መሆኑ ሲታወቅ ነው። እጅግ በጣም አስጊ ከሆነ ህፃኑ በመደበኛ መውጫው ሳይሆን በአፕራስዮን እንዲወጣ ይደረጋል።

ህፃኑ ተወልዶ ከውጪው ዓለም ጋር እንደተገናኘ አምርሮ ያለቅሣል። ይህ በተለያዩ አካባቢዎች የተለያዩ ትርጉም ቢሰጠውም ማልቀሱ ጤናማ መሆኑ ሊታወቅ ይገባል። ህፃኑ ሲያለቅስ ሳንባዎቹ ተከፍተው የደም ሥርጭቱ ይቀላጠፋል። ከዚህ በኋላ በሐኪሞች ወይም በአዋላጅ ነርሶች የሚከናወኑ በርካታ ተግባሮች አሉ። ህፃኑ በሚወጣበት ጊዜ በአፋና በአፍንጫው የገባውን የእንሽርት ውሃ እንዲያስወግድና እንዲልቡ እንዲተነፍስ ሁለት እግሮቹን ይዞ ለጥቂት ደቂቃዎች እዘትዝቆ ማቆየት፣ ዓይኑንና ጆሮውን ባልተበከለ ጥጥ ወይም ለስላሳ ጨርቅ መጥረግ፣ እትብቱን ከእንብርቱ የአንድ ረጅም ጣት ያህል ርዝመት በመለካት በንፁህ ክሮች ሁለት ቦታ አጥብቆ ማሰርና ቋጠሮቹን መሃል ለመሃል በንፁህ ምላጭ ወይም በመቀስ መቁረጥ ይገባል። ከዚህ በኋላ ሕፃኑ ሙሉ ነፃነቱን ተቀዳጅቷል ማለት ይቻላል።

ህፃኑ በማህሀን ውስጥ እያለ የተሸፈነበት ሙሉጭልጭ ፈሳሽና የደም ጠብታዎችን ከሰውነቱ እንዲላቀቅ ማጠብ፣ መጠኑንና ክብደቱን መለካት፣ የተሟላ ጤናማነቱን ማረጋገጥ ያስፈልጋል። ብዙ ህፃናት እንደተወለዱ ከ3000 እስከ 3500 ግራም በአማካይ ሲመዝኑ፣ ርዝመታቸውም እስከ 50 ሳንቲ ሜትር ይደርሳል። ይህ ሁሉ ተግባር ተከናውኖ እንዳለቃ ህፃኑ በተዘጋጁለት ልብሶች ተሸፍኖ፣ እናቱ የተወሰነ ጊዜ እንድትታቀፈውና እንድትመለከተው ይደረጋል።

እናቲቱ ህዮን በከንዲ በምትታቀድበት ወቅት ያለፈችበትን ድካምና ውጣ ውረድ ሁሉ ትረግዋለች። በዚህን ጊዜ እናት የሚሰማት ደስታ ከፍተኛ እንደሆነ ጥናቶች ያስረዳሉ።

ልጁ ከተወለደ 10ና 20 ደቂቃ በኋላ የእንግዲል ልጅ ይከተላል። የእንግዲል ልጅ ተሟልቶ መውጣቱ መረጋገጥ ይኖርበታል። የእንግዲል ልጅ ወደ500 ግራም የሚጠጋ ክብደት አለው።

ጊዜያቸው ሳይደርስ የሚወለዱ ህፃናት

እስካለንበት ወቅት ጊዜያቸው ሳይደርስ ስለሚወለዱ ሕፃናት ጠቢባን ምርምር አያደረጉ ናቸው። የዚህ ችግር መንስዔው ከህፃኑ ጋር የተያያዘው ዕትብት ዕንሱን ጠብቆና ደገፎ ማቆየት የሚያስችለውን ሆርሞን ወደዕንስ ማስተላለፍ ማቃት እንደሆነ ይገመታል። የተወለዱ ጠቢባን ደግሞ ከጊዜያቸው በፊት የሚወለዱ ህፃናት ሁኔታ በማውሳት ሌሎች ምክንያቶችን ይጠቅማሉ። ከነዚህም መካከል የእናቲቱ በበሽታ ተጠቂ መሆን፣ በማህፀን ላይ የሚፈጠሩ በሽታዎች፣ ተደጋጋሚ ውርጃን ማከናወን ወዘተ ይገኙባቸዋል።

እለጊዜው የተወለደው ሽል 28 ሣምንታትን ያስቆጠረ ከሆነ በሕይወት መቆየት ይችላል። ይህም የሚሆነው በኢንክቤተር ውስጥ በማቆየት ነው። ይህ ኢንክቤተር እንደማህፀን ሆኖ ያገለግላል። ይሁንና በኢንክቤተር ውስጥ የሚያድግ ሕፃን የፈለገውን ያህል ተገቢው እንክብካቤ ቢያገኝም ችግር አያጣውም።

ያለጊዜው የተወለደው ሕፃን ጊዜያቸውን ጠብቀው እንደሚወለዱ ሕፃናት ተገቢው ቁመትና ክብደት አይኖረውም። ግፉ በ.ል 1000 ግራም ወይም ከዚያ ያነሰ ክብደት ይኖረዋል። እንደሌሎች በጊዜያቸው እንደሚወለዱ ሕፃናት ከአካባቢው ጋር ለመላመድም አቅም ያንሰዋል። ችግሮችን አይቋቋምም። በጊዜያቸው የማይወለዱት ሕፃናትም ብዙውን ጊዜ ለሞት የተጋለጡ ይሆናሉ።

ስታቲስቲካዊ መረጃዎች እንደሚያመለክቱት ክብደታቸው ከ2500 ግራም በታች ሆነው የሚወለዱ ሕፃናት በአብዛኛው ደካሞች ናቸው። የተራብ ዕንስ ማለት የተራበች ነፍሰ ጡር ማለት ነው። ሕፃኑ እነስተኛ ክብደት የሚኖረውም በዚሁ የተነሣ ነው። ነፍሰ ጡር ሴቶች የተሻለ ምግብና ፈሳሽ በእርግዝና ወቅት እንዲወስዱ ምክር የሚለገስበትም ምክንያት ይኸው ነው።

በማህፀን ውስጥ ተገቢ ምግብ ሳያገኙ ቀርተው ዝቅተኛ ክብደት ኖሮአቸው የሚወለዱ ሕፃናት ወዲያውኑ የተመጣጣነ ምግብና የእናት ጡት የሚያገኙ ከሆነ ግን ከመቅፅበት ክብደታቸው ሊጨምር

ይችላል። እነዚህ ለውጥ የሚያሳዩ ህፃናት የተሻለ ተስፋ ይኖራቸዋል።

የመንታ ህፃናት ለፈጣጠር

በዚህ ጊዜ ይህ ሊፈጠር የሚችለው ሁለት የተከራከሩ እንቁላሎች በተመሳሳይ ጊዜ ሊፈጠሩና ሁለቱም በየፊናቸው ከወንድ ዘር ጋር መገናኘት ሲችሉ ነው። ቀደም ሲል እንደተረዳነው ከሚሠራጩ የወንድ ዘሮች መሃከል እንደዚህ ሁለት የሚሆኑት እንቁላሎች ያሉበት ቦታ ደርሠው ሁለቱንም ዕንቁላሎች ለብረው ሊዋሃዱ ይችላሉ። እነዚህ ከወንድ ዘር ጋር የተዋሃዱ ሁለት ዕንቁላሎች ተለያይተው በማህበሩ ውስጥ የየራሳቸውን ሥፍራ ይይዛሉ። ሁለቱም እኩል ያድጋሉ፤ እያንዳንዳቸው የየራሳቸው እትብት፣ ቅድመ ክርስትና የእንግዲህ ልጅና የውሃ አቁማዳ ይኖራቸዋል። ዕንቁላሎች ከተለያዩ ወይም ከተመሳሳይ ክፍሎች ውስጥ ሊወጡ ይችላሉ።

የሚፈጠሩትም ሕፃናት የተለያዩ ባህርያት ሊኖሯቸው ይችላል። ወይም በእነሱተኛ ደረጃ ተቀራራቢ ባህርይም ሊኖራቸው ይችላል። ይህ ብቻ አይደለም። ተመሳሳይ ወይም ተቃራኒ ጾታም ሊኖራቸው ይችላል። የዚህ ዓይነት መንትዮች ልይት መንትዮች ይባላሉ።

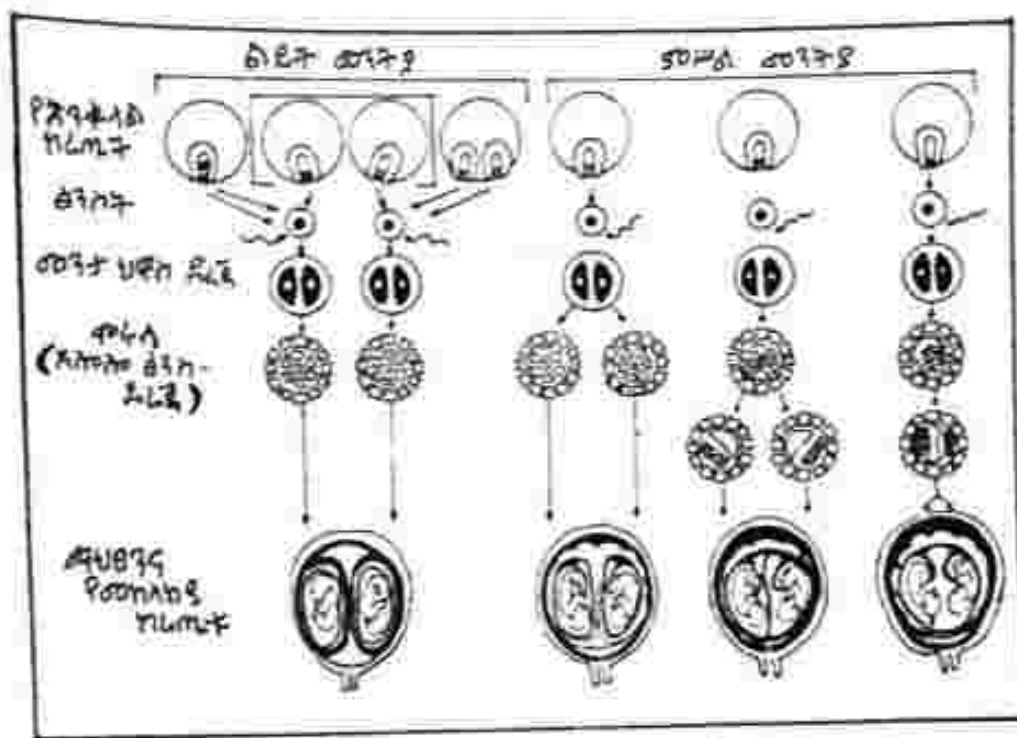
መንታነት በአንድ ዕንቁላልም ውስጥ ሊከሠት ይችላል። በጠቅላላ ከሚወለዱ መንታዎች መካከል 15 በመቶ የሚሆኑት ከአንድ ዕንቁላል የሚፈጠሩ ናቸው። የዳበረው እንቁላል ሲከፋፈል በተመሳሳይ ሁኔታ በተናጠል ሕዋሳት ይፈጠራሉ። እነዚህ በተናጠል የተፈጠሩ ሕዋሳት የየራሳቸው የእንግዲህ ልጅ፣ ዕትብትና ቅድመክርስትና የውሃ አቁማዳ ይኖራቸዋል። ከአንድ እንቁላል የተከፈሉ በመሆናቸው መንትዮች ተመሳሳይ ውርሃዊ ባህርያት ይኖራቸዋል። በዚህም የተነሳ መንትዮች እጅግ በጣም ይመሳሰላሉ። ለእንግዲህ ሰዎች ቀርቶ አብሮአቸው ለሚኖር ሰውም ለመለየት አዳጋች ይሆናሉ። እንደዚህ ጊዜ የሚለዩት በፀጉር አበጣጠርና በልብስ ቀለም ብቻ ይሆናል። የዚህ ዓይነት መንትዮች ምሥል መንትዮች ይባላሉ።

ወይም ዕራፋችን ማጠቃለያ ስንመጣ የምንገልፀው ትልቅ ጉዳይ ለሚወለዱ ሕፃናት ተገቢ ጥበቃና እንክብካቤ መስጠት የሚገባን መሆኑን ነው። ሕፃናት ከተወለዱበት ቀን ጀምሮ ትኩረት ሊሰጣቸው ይገባል። ትኩረት ያላገኙ ሕፃናት ደስተኛ አይሆኑም። የምግብ ፍላጎታቸው ይቀንሳል፤ እዕምርና ሰውነታቸው ይጫጫል። ይህን ለማስቀረት በአካልና በእዕምር ጠንካራ የሆኑ ዜጎች እንዲሆኑ

ለማድረግ፡ ተገቢና የተመጣጠነ ምግብ ማግኘት ይኖርባቸዋል። ለእዕምሮ ዕድገት ሕዋሳት ምግብ ብቻ ሳይሆን ፍቅርን፡ መልካም ተላትጎና ጥሩ ጨዋታንም ይፈልጋሉ። ሕዋሳት ከቤተሰቦቻቸውና ከአካባቢያቸው ፍቅርን ይሻሉ። ይህ የቤተሰብና የአካባቢ ፍቅር መኖር ለእዕምሮ ዕድገታቸው ይጠቅማል። ሕዋሳት ከጅምሩ ፍቅርን ማግኘታቸው ለወደፊት ዕድገታቸው አለጎታ የማግኘትን፡ ለበመሰሉነትን፡ በዓለም ላይ ለሚገኙት ጦጣ ጦረድ በአሸናፊነት የመጠጣትን ብቃት መሠረት ይጥልላቸዋል።

ሕዋሳት ከቤተሰብና ከአካባቢያቸው የማያገኙት ትምህርት በርካታ ነው። ከቃላትና ከተግባር ብዙ ነገሮችን ይማራሉ። ስህተትና ትክክለኛ የሆኑ ነገሮችን ይረዳሉ። ሕዋሳት ለሕንቅስሐቱ ሲያቸው፡ ለፈጠራ ችሎታቸው መዳበር ዕርዳታን፡ ምሥጋናን፡ መደነቅን ይሻሉ። ሰዎች እንዲነኳቸው፡ እንዲያበረታቷቸው፡ እንዲያስቁቸውና መልስ እንዲሰጧቸው ይፈልጋሉ። ራሳቸው እየተመራመሩ ለመጫወት ነፃነትን፡ እንክብካቤን ይፈልጋሉ። ነፃነትና እንክብካቤ ማግኘታቸውም እዕምሮአቸው እንዲጉለምስ፡ የአካል ቅልጥፍናቸው እንዲያድግና እንዲጠነከር ያደርጋቸዋል። አንድን ድርጊት ከጅምሩ በልበመሰሉነት ማከናወንን ይማራሉ። ለጎረቤታቸው ዘመን የሥራ ሁኔታ የሚረዷቸውን ጥበቦችንም ይቀስማሉ ማለት ይቻላል።

ስለዚህ ዛሬ ያልዘራነውን ነገ እናጭደውምና ለሕዋሳት ትኩረት መስጠትን ለአፍታም መዘንጋት የሌለብን ጉዳይ ነው።

ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 27. የመነታዎች አፈጣጠር

ቤተሰባዊ ኃላፊነት

ባለፈው ምዕራፍ ስለዕንስ አፈጣጠር፣ ስለእርግዝና ሂደት እና ስለወሊድ ለመረዳት ሞክረናል። «ውለዱ፣ ክበዱ» በመላው ዓለም የተለመደ ምርቃት ነው። ዳሩ ግን ልጅ መውለድ ታላቅ ኃላፊነት መሆኑን ልንዘነጋ እይገባም። ሳያስቡና ሳይዘጋጁ መውለድ ከሚሰጠው ደስታ የሚያስከትለው ሀዘን ከፍተኛ ይሆናል። የተወለደውን ልጅ ተንከባክቦ፣ ጤንነቱን ጠብቆ መግቦ እና አስተምሮ ማሳደግ በጣም ከባድ ኃላፊነትን የሚጠይቅ ሥራ ነው። በድንገት በሚፈጠር እርግዝና የሚገባቸውት ወላጆች ብቻ ሳይሆኑ አዲሱም ፍጡር ነው።

ስለዚህ በአዕምሮና በእካል ያልበሰልን ከሆነና የኢኮኖሚ አቅማችን ደካማ ከሆነ እርግዝናን ማስቀረት በጣም አስፈላጊ ነው። ብዙዎች ወጣቶች ይህን በመረዳት ላለመውለድ ወስነው በወሊድ መቆጣጠሪያ መድኃኒቶችና ዘዴዎች ይጠቀማሉ። ይሁንና እንዳንድ ወጣቶች ስለእርግዝና መከላከያ ዘዴ ዕውቀቱ ሳይኖራቸው ወደተቃራኒ ጾታ ለግንኙነት ሲያመሩና ተከታዩ የወር አበባ እስከ ሚመጣበት ቀን ድረስ ያሉትን ቀናት በጭንቀትና በስጋት ሲያሳልፉ ይታያሉ። ይህ ለጀማሪዎች ከእርካታ ይልቅ ጭንቀትን ስለሚያስከትልባቸው ሌላ ዓይነት ህመምን ይፈጥርባቸዋል። በተደጋጋሚ ጭንቀት ውስጥ የገባ ወጣት «እንደዚህ ዓይነት ውስብስብ ችግር ውስጥ ከምዘፈቅ ከነጭራሽ ግንኙነት ማድረግን እርግፍ አድርጌ ብተው ይሻለኛል» ሊል ይችላል።

ያልተፈለገ እርግዝናን ለማስወገድ ወጪን የማይጠይቀው መንገድ በርግጥም ወጣቱ እንዳለው ወሲባዊ ግንኙነትን አለመፈጸም ነው። ተራክቦ ሳያደርጉ ፍቅርን በመሳሳም፣ በመደባበስ መገላለጽ ይቻላል። ይህን የሚያከናውኑት ታዲያ በጣም ትዕግስተኛ ሰዎች ናቸው።

ያልተፈለገ እርግዝና በወንድም ሆነ በሴቷ ህይወት ውስጥ ትልቅ ደንቃራን ይፈጥራል። በርካታ ልጃገረዶችም ሆኑ ወንዶች በዚህ ችግር የተነሣ ባላሰቡት ወቅትና ሁኔታ በትዳር ይጠመዳሉ፣ ይጋባሉ። በዚህ ሁኔታ የሚጋቡ ፍቅረኞች ብዙ ሳይዘልቁ ይችላሉ። ተገቢውን እካላዊና ወሲባዊ ብስለት ካላገኙ ደግሞ በተለይ ሴቶች የእካል መገባደጃ ይደርስባቸውና ህይወታቸው በሙሉ የተዘበራረቀ

ይሆናል። ከሚፈጠረው የህልና በፀት ጋር ተያምር በመላ የህያው
በመናቸው ሠላምና ጤንነት ሊርቋቸው ይችላል።

ወሲብ ኃይለኛ ስሜት በሆንም በኋላ የሚኖረው ሰላም
አይሉ ስለሚገኝ አዘቅት ውስጥ እንዳንገባ ራሳችንን መቆጣጠር
ይኖርብናል። በዚህ ረገድ ሳይንስ ችግሮችን እያስወገደ ነው ማለት
ይቻላል።

ወሊድን በካላንደር (በቀን መቁጠርያ) የመከላከል ዘዴ

ሴቶች እንቁላል ማኮረት የሚጀምሩበትን ጊዜ ለማወቅ በርካታ
ጠቢባን በተለያዩ ጊዜያት ምርምር ሲያደርጉ ቆይተዋል። ከነዚህም
መካከል የመጀመሪያውን ፍንጭ ለማግኘት የቻሉት አጂኖና ክፍሉ
የተሸኑት የማህፀን ሕክምና ባለሙያዎች ናቸው። የሴት ማህፀን
እንቁላል ማኮረት የሚጀምረው ከሚቀጥለው የወር አበባ 15 ቀናት
ቀደም ብሎ ባሉት ጊዜያት መሆኑን እነዚህ ጠቢባን ገልፀዋል። የወር
አበባዋ ተስተካክሎ የሚመጣላት ሴት የዕንቁላል ማኮረቻዋን ጊዜ
ማስላት እያስቸግራትም። ይሁንና ይህ ተፈጥሮአዊ አደት ሁልጊዜ
ተስተካክሎ አይመጣም። ስለዚህ ማንኛውም ሴት ተከታዩ የወር አበባ
የሚመጣበትን ቀን ስለማታውቅ በእርግጠኛ እንቁላል የምታኮር
ትበትን ቀን ልታውቀው አትችልም።

በተለይ ወጣት ሴቶች ያልታሰቡ ረጅም የእግር ጉዞዎች፣
የእየር ንብረት ለውጦች፣ በሽታዎች፣ በትምህርት ዓለም በድንገት
የሚሰጧቸው ፈተናዎች፣ ሌሎችም የማህበራዊ ህይወት ጋራጣዎች፣
ሥጋቶችና ድንጋጤዎች ወዘተ የወር አበባቸው ጊዜውን ጠብቆ
እንዳይመጣ ተዕዕኖ ያላድራሉ።

ከተወሰኑ ዓመታት በኋላ የተካሄዱ ምርምሮች ደግሞ ሌሎች
ፍንጮችን አሳይተዋል - የኮረተው እንቁላል ወደዕንስነት ሊለወጥ
የሚችልበት ጊዜ 24 ሰዓት ብቻ መሆኑን። እንቁላሉ በዚህ አጭር ጊዜ
ውስጥ የወንድ የዘር ፍሬ ካላገኘ ወዲያው ይፈርሳል።

እንቁላሉ ወደማህፀን ከሚጓዝበት ሶስት ቀን ቀደም ብሎ በሴቷ
ብልት ውስጥ የወንድ ዘር የፈሰሰ ከሆነ ግን ዕንስ ሊፈጠር
እንደሚችልም ተረጋግጧል። ምክንያቱም የወንድ ዘር ረጅም ጊዜ
መቆየት የሚችል በመሆኑ ነው። በዚህም የተነሳ ሴቶች ሊያረግዙ
የሚችሉባቸው የተወሰኑ ቀናት እንዳሉ ለመገንዘብ ተችሏል።
በመጨረሻም ይህን ለመረዳት የሚያስችል የቀን ስሌት ቀመርን ከላይ
የጠቀስናቸው ሁለቱ ጠቢባን አጥንተው አቀረቡ። በጠቢባኑ ስሌት
እንዲት ሴት በመጀመሪያ ለ12 ወራት የወር አበባ መምጫ ቀናትን
መዝግባ መያዝ ይኖርባታል። የቀን አቆጣጠሩ የሚከናወነው

የመጀመሪያው የወር አበባ ከታየበት ቀን አንስቶ ተከታይ አስከማ መጣበት ቀን ሞዚማ ድረስ በመቀጠር ነው።

ወሊድን በክላንደር የመከላከል ዘዴ አስረጃ ማንጠረዥ

	መስከረም	ኅዳር	ጥቅምት	ህዳር
አቡድ	1 8 15 22 29	6 13 20 27	4 11 18 25	25
ሰኞ	2 9 16 23 30	7 14 21 28	5 12 19 26	26
ማክሰኞ	3 10 17 24	8 15 22 29	6 13 20 27	27
ረቡዕ	4 11 18 25 (27)	9 16 23 30	7 14 21 28	28
ሐሙስ	5 12 19 26	10 17 24	1 8 15 22	29
አርብ	6 13 20 27	11 18 25 (26)	2 9 16 23	30
ቅዳሜ	7 14 21 28	12 19 26	3 10 17 24	
	ታህሣስ	ጥር	የክብር	
አቡድ	2 9 16 23 30	(29) 7 14 21 28	5 12 19 26	
ሰኞ	3 10 17 24	8 15 22 29	(28) 6 13 20 27	
ማክሰኞ	(30) 4 11 18 25	9 16 23 30	7 14 21 28	
ረቡዕ	5 12 19 26	10 17 24	1 8 15 22	29
ሐሙስ	6 13 20 27	11 18 25	2 9 16 23	30
አርብ	7 14 21 28	12 19 26	3 10 17 24	
ቅዳሜ	1 8 15 22 29	13 20 27	4 11 18 25	
	መጋቢት	ሚያዝያ	ግንቦት	
አቡድ	3 10 17 24	1 8 15 22 29	(29) 6 13 20 27	
ሰኞ	4 11 18 25	2 (30) 9 16 23 30	7 14 21 28	
ማክሰኞ	(26) 5 12 19 26	3 10 17 24	1 8 15 22 29	
ረቡዕ	6 13 20 27	4 11 18 25	2 9 16 23 30	
ሐሙስ	7 14 21 28	5 12 19 26	3 10 17 24	
አርብ	1 8 15 22 29	6 13 20 27	4 11 18 25	
ቅዳሜ	2 9 16 23 30	7 14 21 28	5 12 19 26	
	ሰኔ	ሐምሌ	ነሐሴ	
አቡድ	4 11 18 25	2 9 16 23 30	(27) 7 14 21 28 5	
ሰኞ	5 12 19 26	(30) 3 10 17 24	1 8 15 22 29	
ማክሰኞ	6 13 20 27	4 11 18 25	2 9 16 23 30	
ረቡዕ	(29) 7 14 21 28	5 12 19 26	3 10 17 24 1	
ሐሙስ	1 8 15 22 29	6 13 20 27	4 11 18 25 2	
አርብ	2 9 16 23 30	7 14 21 28	5 12 19 26 3	
ቅዳሜ	3 10 17 24	1 8 15 22 29	6 13 20 27 4	

መግቢያ ፀ የቀናት ልዩነትን በወሩ የሚያሳይ አጋዝ

ይህ ግራፍ ለአንድ ሐዘን የምክር አገልግሎት ይሰጥ ዘንድ የሚረዳው ነው። ሲቲቱ እንቁላል ማኮራት ከጀመረችበት ጊዜ እንስዩ እስከ ሁለት ቀናት ድረስ ከመደበኛው የሙቀት መጠኗ ከ0.4 ዲግሪ ሴንቲ ግራድ እስከ 0.6 ዲግሪ ሴንቲ ግራድ የሚደርስ ሙቀት ትጨምራለች። እንቁላል የሚዘጋጀበት ሁለት ቀናት ካለፉ በኋላ እስከሚቀጥለው የወር አበባ መምጫ ቀን ድረስ ያለው የሙቀት መጠን ወደቀድሞ ይታወቅ የሚመለስ ስለሚሆን በዚህ ጊዜ እርግዝና አይኖርም ማለት ነው።

በግራፉ እንደተመለከተው የሙቀት መጠንን በመለካት የእርግዝና መከላከያ ዘዴ ከተጠቀሙ አንድ መቶ ሴቶች መካከል ያረዝቡት ስድስት ብቻ ናቸው። ይህን ዘዴ ማይታክቱ በመመዝገብ መከታተል ከተቻለ ከቀን መቁጠሪያው ዘዴ የተሻለ ውጤት ሊገኝበት ይችላል። ይሁን እርግጠኛነትና ትዕግስትን የሚጠይቅ የእርግዝና መከላከያ ዘዴ መሆኑ መታወቅ ይኖርበታል። አንዳንድ ጊዜ በምንለካበት ጊዜ የሙቀቱ መጠን ከተለመደው የተወሰነ ዲግሪ ልዩነት ሊያሳይ ይችላል። ይህ ሁኔታ በሴቶች የሚከሰተው አንድ አይነት የጤና መቃወስ ሲያጋጥማቸው ነው። የእንስቲቱ አመጋገብ ያልተመጣጠነ ከሆነ፣ የአልኮልና የሲጋራ ሱሰኛ ከሆነች ግራፉ ጥቅም ላይሰጥ ይችላል።

ተራክቦን በማድረግ የመከላከል ዘዴ

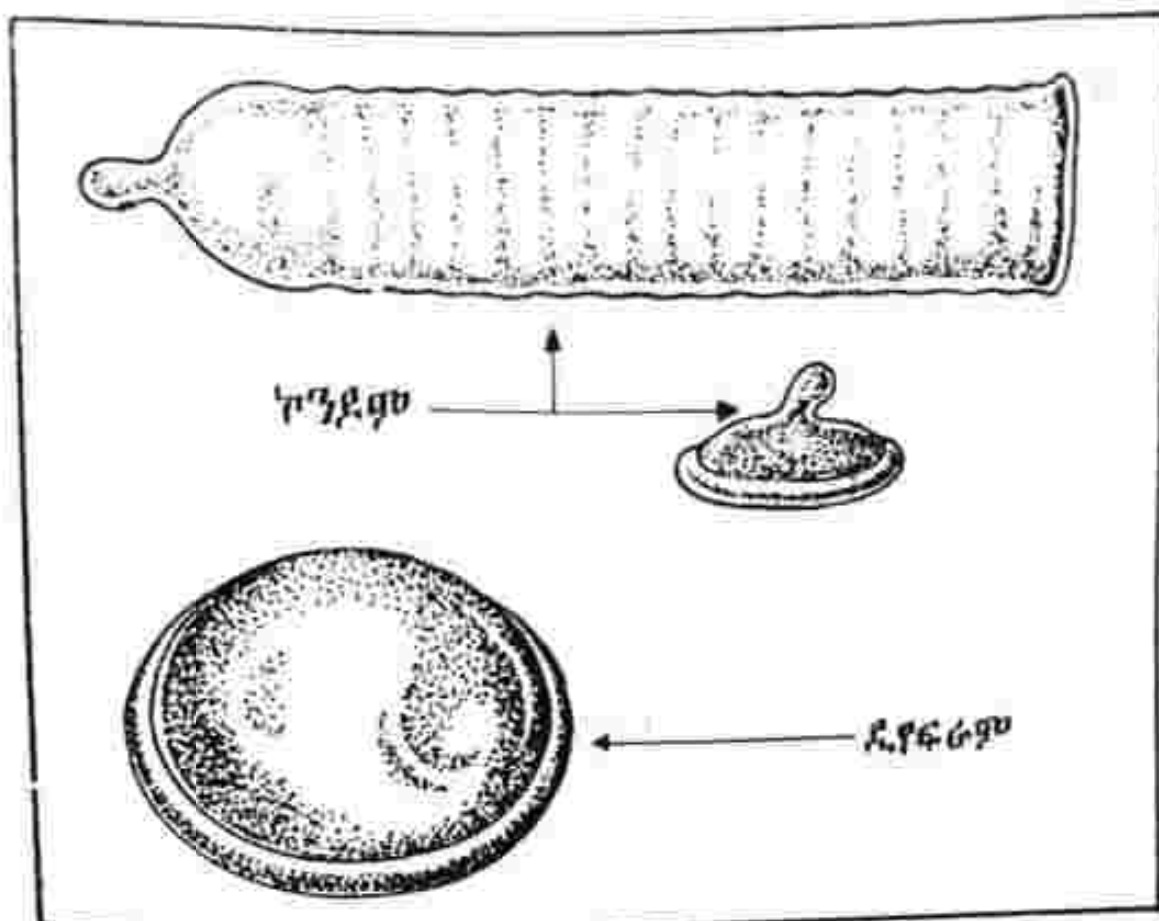
በተራክቦ ወቅት የወንድ ዘርን ሲቲ ብልት ውስጥ እንዳይፈስ በማድረግ እርግዝናን መከላከል ይቻላል። በጣም የተዋህዱና የሚተሳሰቡ ፍትረኞች ከሆኑ በዚህ ዘዴ መጠቀም ይችላሉ። ያልተፈለገ እርግዝናን ለማስቀረት የወንድ ዘር የሲቲ ብልት ውስጥ ብቻ ሳይሆን ብልቷም አካባቢ እንዳይፈስ ጥንቃቄ ማድረግ ይኖርብናል። አንዳንድ ጥናቶች የወንድ ዘር ካለው ፈጣን ተጓዥነትና ዝልግልግንት ባህርይ የተነሣ በሴቶች ብልት ውጪያዊ ክፍል ተረጭቶ ወደውስጣዊው ብልት ዘልቆ በመገባት ከሲቲ እንቁላል ጋር ሊገናኝ እንደሚችል ያመለክታሉ። ልምድ ለሌላቸው ወጣት ተፋቃሪዎች ይህ እስቸጋሪ ዘዴ ሊሆን ይችላል። የሁለቱንም ጾታዎች የተቀናጀ ሥራ የሚጠይቅ ነው። በተለይ የወንዶች ንቁነት ካልታከለበት ውጤት ላይገኝበት ይችላል።

አንዳንድ ወጣት ወንዶች ችግራት የተጠናወታቸው በመሆናቸውና በከፍተኛ ስሜት ስለሚወጡ ራሳቸውን መቆጣጠር ይቅታቸዋል። በዚህም የተነሣ በትክክል የሚያከናውኑት በጣም ጥቂቶች ብቻ ናቸው። ስታቲስቲካዊ መረጃዎች እንደሚያመለክቱት

በዚህ ዘዴ ከተጠቀሙ አንድ መቶ ሲቶች መካከል ከአስር እስከ ሃያ የሚጠጉት አርግዘዋል።

ኮንዶም

ይህ ከፕላስቲክ የተሰራ በወንድ ብልት ላይ የሚጠለቀ ምቹት፣ ልሰላሲ ያለው መሸፈኛ ሲሆን፣ በስፋት እየተለመደ በመምጣት ላይ የሚገኝ ነው።

ኮንዶም የወሲብ ብልት ላይ የሚጠለቀው የወንድ ብልት ወደሴቲቱ ብልት ውስጥ ከመግባቱ በፊት ነው። ኮንዶም ከጣፋ ላይ የወንድ ዘር ማጠራቀሚያ ሥፍራ አለው። ኮንዶም ከብልት ጫፍ ወደታች የሚጠለቅ ሲሆን፣ ከተራክቦ በኋላ በተቃራኒው ከታች ወደላይ በመሸብለል ህፃናት በማይደርሱበት ቦታ መጣል ይኖርበታል።

በኮንዶም በመጠቀም አርግዘኝን ለማስቀረት እንዳንድ ጥንቃቄዎች ማድረግ አስፈላጊ ነው። ወንድየው ኮንዶሙ እስከብልቱ የታችኛው ክፍል ድረስ በደንብ መጥለቁን ማረጋገጥ ይኖርበታል። የወንድ ዘሩን ካፈሰሰ በኋላም በሴቷ ብልት ውስጥ መቆየት የለበትም። ወንድየው ዘሩን ካፈሰሰ በኋላ የወሲብ ብልቱ ከነበረበት መጠን እየቀነሰ ስለሚመጣ ኮንዶሙን ወጥሮ መያዝ ያቅተዋል። ይህ

ኮንዶሙን በድንገት እንዲወልቅና የወንድ ዘር ከሴቷ እንቁላል ጋር እንዲገናኝ ሊያደርግና ዘዴውን ሊያከሸፈው ይችላል።

ኮንዶም የወንድ ዘር ወደሴቷ ማህፀን እንዳይሸጋገር ለማድረግ የተሰራ ቢሆንም በአንዳንድ ፋብሪካዎች የጥራት ችግር፣ ሲጠለቅ በሚፈጸም የቴክኒክ ስህተት፣ በተራክቦ ወቅት በሚከሰት የጋላ ስሜት ቀዳዳ ሊፈጥር ወይም ከነጻነቱው ሊቀደድ ይችላል። ስለዚህ ጊዜው ያላለፈበት ኮንዶም መሆኑን ማወቅ፣ ቀዳዳ የሌለው መሆኑን ማረጋገጥ፣ ስናጠልቅ ጥፍሮቻችን እንዳይቀዱት መጠንቀቅ አስፈላጊ ነው።

በኮንዶም አጠቃቀም ዘዴ ለአንድ ዓመት ከተገለገሉ አንድ መቶ ሴቶች መካከል በተካሄደው ጥናት ያረዘቡት ስድስት ወይም ሰባት ሴቶች ብቻ ናቸው። ኮንዶም በአጠቃቀሙ ቀላልና የሁለቱንም ጾታዎች ምቹት የማይቀንስ፣ ከማናቸውም ፋርማሲና መደብሮች በአነስተኛ ዋጋ ሊገዛ የሚችል ነው። ማህፀን ውስጥ ከሚገቡ የእርግዝና መከላከያዎች ኮንዶም ለሴቶች የተሻለ ነው። ኮንዶም የኤድስ በሽታን በመከላከል ረገድም ትልቅ ጠቀሜታን ይሰጣል።

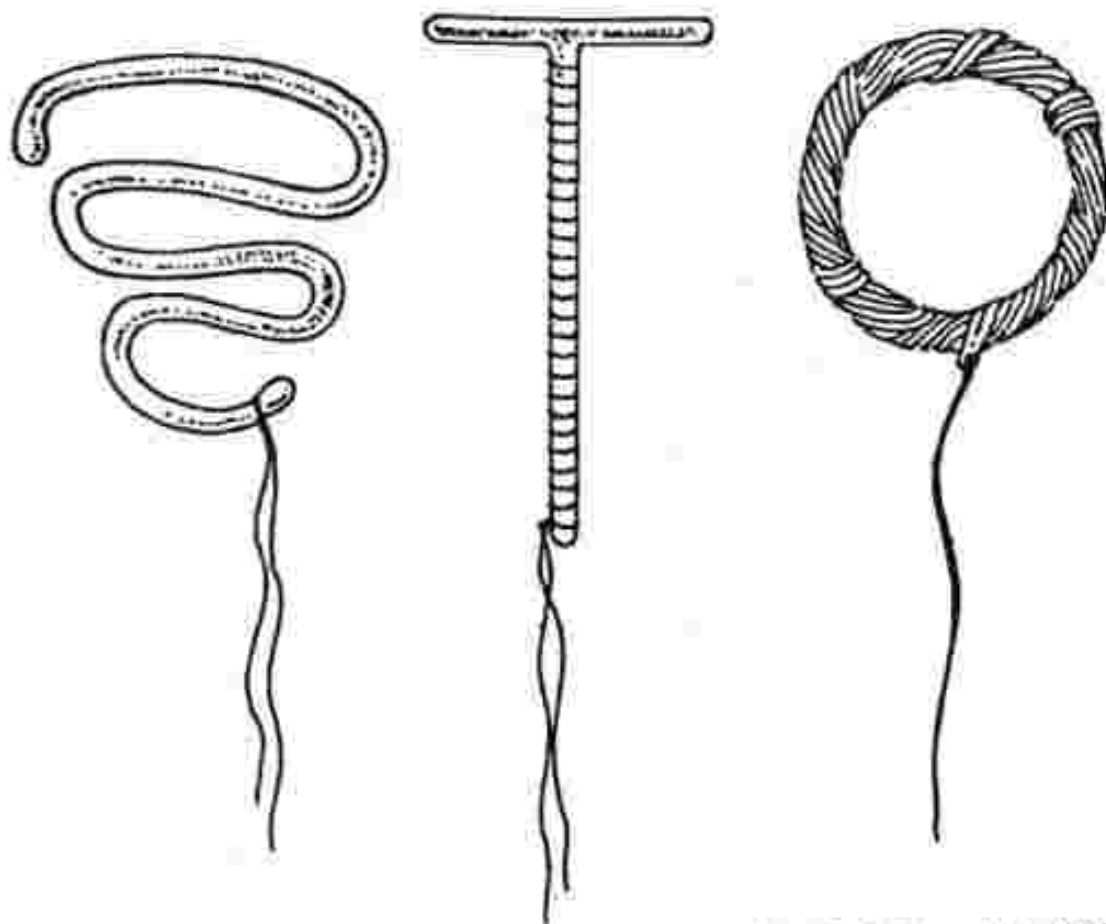
**ሌሎች የእርግዝና መከላከያ መገልገያዎች
ዲያፍራም**

እርግዝናን ለመከላከል ከሚያገለግሉ ሌሎች መሣሪያዎች አንዱ ዲያፍራም ነው። ዲያፍራም ከላስቲክ የተሰራ ሲሆን፣ ማህፀን እፍላይ በመቀመጥ የወንድ የዘር ፍሬ ወደማህፀን እንዳያልፍ የሚያግድ ነው። ዲያፍራም የሚጠቅመው ለተወሰነ ወቅት ያልተፈለገ እርግዝናን ለመከላከል ነው።

ተስማሚ የሆነውን የዲያፍራም መጠንና ቅርፅ የሚወስነው ሐኪም ሲሆን፣ ሴቶች እንዴት እንደሚያስቀምጡት፣ ሲጠቀሙ መውሰድ ያለባቸውን ጥንቃቄ ከሐኪም መረዳት ይኖርባቸዋል። (ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 29ን ተመልከቱ።)

ከዲያፍራም ውጪ በሴቶች ማህፀን እፍላይ በመቀመጥ ለእርግዝና መከላከያ መሣሪያነት ከሚውሉት መካከልም በስዕላዊ መግለጫ ቁጥር 28 የተመለከቱት ይገኙባቸዋል። በሥዕሉ እንደ ሚታዩት የተለያዩ ዓይነት ቅርፅ ያላቸውን እንኒህን መሣሪያዎች ለመጠቀም ሴቶች የማህፀን ካንሰርና ዕጢ የሌለባቸው መሆን ይኖርባቸዋል።

የትኛው ዲያኖራም ለየትኛው ሴት ተስማሚ እንደሆነ የሚመስለው በሐኪም ነው። እነዚህ መገልገያ መሣሪያዎች ለሁሉም ሴቶች ተስማሚነት አይኖራቸውም። በተለይ ከነጭራሹ ያልወለዱ ሴቶች ከሆኑ ሐኪሞች በነዚህ መከላከያዎች እንዳይጠቀሙ ይመክራሉ። ምክንያቱም በነዚህ መከላከያዎች መጠቀም ሊያስከትሉ በሚችሉት ችግሮች ላይ እስከአሁን የተካሄዱ ጥናቶች በቂ አለመሆናቸው ነው። ጥቂት ጥናቶች እንደሚጠቁሙት እነዚህን መከላከያዎች ማህፀን በራሱ ጊዜ ቦታቸውን ሊያስለቅቃቸው እንደሚችል ይጠቁማሉ። እስከአሁን በተካሄደው ጥናት መገልገያ መሣሪያዎች መጀመሪያ ከተቀመጡበት ቦታ ከሁለት እስከአስራ ሁለት በመቶ በማህፀን ግፊት እንደሚደረግባቸው ለመረዳት ተችሏል። በስዕሉ ላይ የሚታዩትን የተለያዩ የእርግዝና መከላከያ መሣሪያዎች ከተጠቀሙ እንደ መቶ ሴቶች መካከል ያረዝቡት ከሁለት እስከ አምስት የሚደርሱ ናቸው። ቀደም ብሎ እንደተጠቀሰው እነዚህ የተለያዩ መሣሪያዎች በማህፀን ተገፍተው ቦታቸውን ሊለቁ ስለሚችሉ አለመልቀቃቸውን ማረጋገጥ፣ ከለቀቁም ሐኪምን በፍጥነት ማማከሩ በጣም አስፈላጊ ነው።

ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 28- ማህፀን ውስጥ የሚጠለቁ የወሊድ መከላከያዎች

በኬሚካል ውጤቶች እርግዝናን የመከላከል ዘዴ

በሴት ብልት ውስጥ የሚገቡ በቅባትና በፈሳሽ መልክ የተዘጋጁ አረፋማ ኬሚካላዊ የእርግዝና መከላከያዎች አሉ። እነዚህ ቅባቶች ወይም ፈሳሾች ወደብልት ውስጥ እንዲገቡ የሚደረጉት ለዚህ ማስገቢያነት በተሰሩ የፕላስቲክ ቧንቧዎች አማካኝነት ነው። መሣሪያው በሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 31 ላይ እንደሚታየው ከመርፌ ጋር ተመሳሳይነት ያለው ሲሆን እስከውስጥ ድረስ በመግባት ፈሳሹን ማህፀን እፍ ድረስ መርጨት የሚችል ነው። እነዚህ ኬሚካላዊ ቅባቶች የወንድውን ዘር በመከላት ዕንስ እንዳይፈጠር የማድረግ አቅም አላቸው። ይህ ዘዴ ቀላል ግምት የሚሰጠው አይደለም። ቅባቶቹ የወንድውን ዘር የሚገድሉ ሳይሆኑ ዕንስ የመፍጠር ችሎታውን የሚቀንሱ ናቸው። እነዚህ ቅባቶች ያልተፈለገ እርግዝናን በዚህ ባህርያቸው የተነሳ ሊያስወግዱ ወይም ሊያስወግዱ ይችላሉ ማለት ነው። በተካሄደው ጥናት መሰረት በዚህ መገልገያ ለአንድ አመት ከተጠቀሙ አንድ መቶ ሴቶች መሃከል ያረዝቡት ከአስር እስከ ሃያ የሚጠጉ ሴቶች ናቸው። ይህ ዘዴ ፍቱን የሚሆነው ከሌሎች መገልገያዎች፣ ማለትም ከዲያፍራም፣ ከኮንዶምና ከመሳሰሉት ጋር በተጓዳኝ መጠቀም የተቻለ እንደሆነ ነው። በተጓዳኝ መጠቀሙ ምንም የሚያስከትለው ጉዳት የለም።

ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 31- ብልት ውስጥ በመሣሪያ አማካኝነት ኬሚካል ሲረጭ

ይህ በመጨረሻዎቹ ዓመታት ሰፊ ጥናትና ምርምር ተደርጎባቸው ይደረጋቸው ተካሂዶበት ሥራ ላይ የዋለ የእርግዝና መከላከያ ዘዴ ነው። ለአንድ ቤተሰብ እንደፍላጎቱ ልጅን ለመውለድ፣ የመውለዱ ጊዜን ለመወሰን፣ የልጅ ብዛትን ለመመጠን የሚያስችል መከላከያ ዘዴ ነው።

ስለሴቶች እርግዝና ሂደት በተመለከተ ንብረት ምዕራፍ በሂደቶቹ ላይ ተዕላኝ ስለሚያግድሩ ሆርሞኖች ተመልክተናል። ቢጫ አካል በማለት የተመለከተው ከነዚህ መካከል አንዱ ነው። የሴቶች የእንቁላል ክረጢት ሥራንም እንዴት እንደሚገታ ተመልክተናል። ለማይንስ ዕድገት ምሥጋና ይግባውና በተካሄደው ሰፊ ጥናትና ምርምር ይህን ቢጫ አካል የሚያመነጨውን ሆርሞን በሰው-ሰራሽ ላቦራቶሪዎች ማዘጋጀት ተችሏል። በዚህም ግኝት በመታገዝ የእንቁላል ክረጢቶች እንቁላል እንዳያከርቱ የማድረግ ጥበብ ሊገኝ ችሏል። ይህ ዘዴ በመጨረሻዎቹ ዓመታት የተገኘ ሲሆን ከሌሎች የመከላከያ ዘዴዎች መቶ በመቶ የተሻለ የእርግዝና መከላከያ ሲሆን ችሏል። ለአንድ ዓመት በተካሄደ ጥናት በዚህ የመከላከያ ዘዴ ከተጠቀሙ ከመቶ አስከ ሁለት መቶ ከሚደርሱ ሴቶች መካከል ያረዝቸው አንዲት ሴት ብቻ ነች።

እንክብሉ የሴቷ እንቁላል ክክረጢቷ ውስጥ እንዳይወጣ የሚያደርግ ሲሆን፣ እንቁላሉ እስካልወጣ ድረስ ተራክቦ ቢፈፀምም እርግዝና አይኖርም ማለት ነው። የእንክብሎቹ አጠቃቀም የተለያየ ነው። ለአንዱ ሴት የሚሰማማው፣ ለሌላዋ አይሰማማትም። እንክብሉ የሚወሰድበት መመሪያም በሐኪም የሚሰጥ ሲሆን፣ በአንዳንድ ሴቶች ላይ የደም መርጋት ችግር ሊፈጥር ይችላል። አንድ ቀን እንክብሉ ተዘንግቶ ቢቋረጥ በ36 ሰዓታት ጊዜ ውስጥ አስታውሶ መቀጠል እስካልተቻለ ድረስ ላለማርገዝ ዋስትና አይኖርም። በዚህም የተነሣ አወሳሰዱ ጥንቃቄን ይጠይቃል።

የተለያዩ ሴቶች እንክብሉን መውሰድ ሲጀምሩ በመጀመሪያ የእርግዝና ወቅት የሚከሰቱ የህመም ምልክቶች ሊታዩባቸው ይችላሉ። ይህም ማቅለሽለሽ፣ ማስታወክ፣ የራስ ምታት፣ ማቃጠል፣ ወዘተ ናቸው። ይሁንና ከተወሰኑ ወራት በኋላ ብዙ ሴቶች እንክብሉን እየተላመዱት ሲመጡ የህመም ስሜቶቹ ሊወገዱ ይችላሉ። የሕመም ምልክቶቹ እየባሉ የሚሄዱ ከሆነ ግን የተለያዩ እንክብሎች ስላሉ ሐኪም በማማከር መለወጡ አስፈላጊ ይሆናል።

እንዲት ሴት እንክብል ለመጠቀም የሚያስችል ጤንነት እንዳላት ለማረጋገጥ በየመንፈቁ የሐኪም ምርመራ ማድረግ ይኖርባታል። መሟላት ካለባቸው አስፈላጊ ሁኔታዎች ውስጥ ዋነኛው የወሲብ ብልቷ ውስጣዊ ክፍሎች ተገቢውን ዕድገት ያገኙ መሆናቸውን ማረጋገጥ ነው። ሴቶች ማህፀናቸው ተገቢውን ዕድገት ሳያገኝ እንክብሉን መጠቀም ቢጀምሩ ችግር ይጥማቸዋል። ይህ ችግር ጉልቶ የሚከሰተው ሴቶች ልጅ የመጡለድ ፍላጎት በሚኖራቸው ወቅት ነው። ስለዚህ የተሟላ አካላዊ ዕድገትና ወሲባዊ ብስለት ያላገኙ ወጣት ሴቶች በእንክብል መጠቀም አይኖርባቸውም። ባለማወቅ መጠቀም ከጀመሩ በየወቅቱ የህክምና ምርመራ በማድረግ ወይም ሳያቋርጡ በተከታታይ መውሰድ ይኖርባቸዋል። እንክብሉ ከተቋረጠም ከእንክብል ውጪ ሌሎች የመከላከያ ዘዴዎችን ቢጠቀሙ ተመራጭነት ይኖረዋል።

ከዚህ በተጨማሪ ኃይለኛ ራስ ምታት፣ የሚኖል በሽታ፣ ጨንፈ፣ ስኳር፣ ጉበት፣ የልብ ህመምና እስም ያለባቸው ሴቶች የወሲድ መከላከያ እንክብል መጠቀም የለባቸውም። ሴቶች እንክብሎቹን ሳይዘነጉ በመውሰድ ያልተፈለገ እርግዝናን ማስቀረት የሚፈልጉ ከሆነ የማያስረሳ ዘዴ መጠቀም ይኖርባቸዋል። ለምሳሌ፣ ፈረንጆቹ ላለመዘንጋት እንክብሉ ሎቹን ከጥርስ ብሩሾቻቸው ጋር ያስቀምጣሉ። ለምን እንደሆነ እንደሚገባችሁ እርግጠኛ ነኝ። ሁልጊዜ ወደመኝታ ከማምራታቸው በፊት ጥርጣቸውን ማዕዳታቸው ስለማይቀር እንክብሉን በዚያ እንዲያገኙት ነው። ወደመኝታ ሲያመሩ ቢዘነጉት ደግሞ ጠዋት ከአንቅልፋቸው ሲነሱ ይወስዱታል።

በመርፌ የሚሰጥ የወሲድ መከላከያ

ይህ ዕንስ ከተፈጠረ በኋላ ለመክላት የሚያገለገል ሌላው አማራጭ ነው። በግልጽ ልታውቁት የሚገባው ጉዳይ ይህ ያልተጠበቀ እርግዝና ሲከሰት ብቻ ሊወሰድ የሚችል አማራጭ መሆኑን ነው። ይህ ዘዴ ዕንሱ ማህፀን ውስጥ እንዳይደላደል በማድረግ ተገቢውን ዕድገት ከማግኘቱ በፊት ለማጨናገፍ የሚያስችል ነው። አንዳንድ ሴቶች ተገደው ወይም በጋለ ስሜት ተውጠው ተራክቦ በማድረግ ያልተፈለገ እርግዝና ሊገጥማቸው ይችላል። ይህም አማራጭ እንግዲህ የሚያገለግለው ይሄን ያልታሰበ ዱብ ዕዳ ለማስቀረት ነው። ችግሩን ማስወገድ የሚቻለው ዕንሱ ከተፈጠረ አንድ ወይም ሁለት ቀናት በኋላ በተከታታይ አምስት ቀናት በመርፌ መልክ በመውሰድ ነው። ይህ ከተከናወነ እርግዝናን ማስቀረት ይቻላል። መርፌው ሲወሰድ ግን ችግሮች ይኖራሉ። ይሁንና አንዳንድ ሴቶች ከሁለት አስከአራት ጊዜ ድረስ ይገለገሉበታል።

የቅርብ ግንኙነት

ሳይንስ እስከዛሬ በርካታ ለሰው ልጅ ጠቃሚ የሆኑ ውጤቶችን አስመዝግቧል። ይህ ጥረት ዛሬም የሚታየው ነው። በምርምር የተፈጥሮ ምስጢር በጥልቀት ይፈታል።

እዲህ ሳይንሳዊ ውጤት ሲገኝም ለሰው ልጅ ጥቅም ይውላል። በተለያዩ ሀገሮች የሚገኙ ተመራማሪዎች የሴቲ እንቁላል ከከረጢቱ እንዳይወጣ የሚያደርግ ሰው ሰራሽ ሆርሞን ለማዘጋጀት እንደቻሉት ሁሉ የወንድ ዘርንም ዕድገትና እንቅስቃሴ በመግታት እርግዝናን መከላከል የሚያስችል የወንዶች እንክብል ለመቀመም በላቦራቶሪ ዎቻቸው ጥረት እያደረጉ ናቸው። ተመራማሪዎቹ እንዳንድ ውጤቶችን በማግኘት ወደመክራ ያሻገራቸው ጉዳዮች እንዳሉ አልፎ አልፎ ቢያመጥም እስከ አሁን አደባባይ የወጣ የመጨረሻ የጥናት ሰነድ የለም። ሰነዶቹ አደባባይ ባለመውጣታቸው ስለሚያስገኙት ጥቅምና ጉዳት መተንበይ ባይቻልም እርግዝናን ወንዶች ከሴቶች ጋር እንዲጋሩት በማድረግ ረገድ ሳይንስ የበኩሉን አስተዋጽኦ እንደሚያደርግ ይጠበቃል።

በአሁኑ ጊዜ ለአደባባይ የበቁት የምርምር ውጤቶች እንደሚያመለክቱት ከቅርብ ጊዜ በኋላ ጥቅም ላይ የሚውሉ ከላኔ ዕንስ እንክብሉን እስከዛሬ ጥቅም ላይ ከዋሉት በመጠንም ሆነ በብዛት ያነሱ ናቸው። የሚወሰደው እንክብል ብዛት የሚቀንስ ከሆነ ደግሞ ሴቶች እንክብሉን ሲወስዱ የሚገጥሟቸው የሕመም ምልክቶች እየተወገዱላቸው እንደሚመጡ ሰነዶቹ በተጨማሪ ያመለክታሉ።

ተመራማሪዎች እንዲረጋገጡት እርግዝናን የሚከላከሉ ሆርሞኖችን በከንድ ላይ በመርፌ በመወጋት ከ3 እስከ 6 ወር ለሚደርስ ጊዜ እርግዝናን ለመከላከል ተችሏል። ይህ ሆርሞን እንዳንድ ያስከተላቸው ችግሮች ቢኖሩም ለረጅም ጊዜ ዋስትና ያለው ሆኖ በመገኘቱ ማለፊያ ግኝት ተሰኝቷል። ወደፊትም የተሻለ ውጤት እንደሚገኝበት ተስፋ የተጣለበት በከንድ ላይ የሚሰጠው ይህ የእርግዝና መከላከያ ዘዴ ኖርፕላንት በመባል ይታወቃል።

ኖርፕላንት

ኖርፕላንት የክብራት እንጨት በመሳሰሉ መያዣዎች የተዘጋጀ የእርግዝና መከላከያ ነው። ኖርፕላንት እርግዝናን የሚከላከለው ማህፀን እፍ ላይ የሚገኘውን ፈላሽ በማወፈርና የማጣበቅ ባህርይ እንዲኖረው በማድረግ የወንድ ዘር ፍሬ በቀላሉ ወደማህፀን እንዳያልፍ በማድረግ ነው። የሴቲ እንቁላል ከከረጢቱ እንዳይወጣም

ይከላከላል። የኖርፕላንት እርግዝና መከላከያን ለመጠቀም ምርጫ ያደረገች ሴት በዘዴው ለመጠቀም የሚያስችላት ጤና ያላት መሆኑን በባለሙያ ማረጋገጥ አለባት። ኖርፕላንት በየጊዜው የማይመለከት፣ በየዕለቱ እንደእንክብል አስታዋሽ የማይሻ፣ በየመሩና በየሦስት ጠራቱ ጤና ተቋማት የማያመለከት የእርግዝና መከላከያ ዘዴ ነው።

ኖርፕላንት ከተደረገበት 24 ሰዓት ጊዜ አንሥቶ ለ5 ዓመታት እርግዝናን መከላከል ይችላል። ማርገዝ በተፈለገበት ጊዜም የመከላከያ ዘዴውን አውጥቶ ማርገዝ ይቻላል። ከዚህ በፊት ልጅ ያልወለዱ ሴቶችም ሊጠቀሙበት የሚችሉ ሲሆን፣ የሚከናወነውም በሰለጠነ ባለሙያዎች ነው።

እስከአሁን ድረስ የእርግዝና መከላከያ ዘዴዎችና መገልገያዎች ምን ያህል ጠቀሜታ እንዳላቸው ለመመልከት ሞክረናል። ውጤታማ ነታቸውን ብቻ ሳይሆን የሚያስከትሉትን ችግርም አይተናል። ይህን ሁኔታ የተለያዩ አጥኚዎች በተለያዩ መንገድ ሊያቀርቡት ይችላሉ። ጥናቱን እንዳካሄዱበት ሕብረተሰብ እኮሃሚያዊ፣ ማህበራዊና ባህላዊ ሁኔታዎችም ልዩነቶች ሊታዩ ይችላሉ። በአንዱ ዘዴ አንድ ቦታ ላይ የሚከሰቱ ችግሮች በሌላ ቦታ ላይ ይደገሙ ይችላሉ። እስከአሁን ድረስ በዚህ ጉዳይ ላይ ተመራማሪዎች ጥናት አያደረጉ ናቸው። ምርምሩ ግን እልተጠናቀቀም። ይህ የሚያስረዳን በዘዴዎቹና መገልገያዎች ላይ ያለው ዕውቀት የተሟላና በቂ አለመሆኑን ነው።

ስለዚህ ጀማሪ ወጣት ተፋቃሪዎችም ልብ ልትሉት የሚገባው የነሱም ዕውቀት ውሱን መሆኑን ነው። በመጀመሪያዎቹ የወሲባዊ ግንኙነቶች ወቅት እርግዝናን መከላከልን ቀላል ሆኖ አታገኙትም። በዚህም የተነሳ ሊፈጠሩ የሚችሉ ችግሮችን ለማስወገድ ከአንድ የመከላከያ ዘዴ ሁለት ዘዴዎችን በተጓዳኝ መጠቀሙ ይበጃችኋል ብዬ እገምታለሁ። ለምሳሌ፣ ኮንዶምና ኬሚካላዊ ውጤቶችን አንድ ላይ መጠቀም ትችላላችሁ። ሁኔታዎች ተመቻችተው ሲገኙ ደግሞ የወሊድ መከላከያ እንክብል መጠቀም የተሻለ ይሆናል። የትኛው ዘዴ ይበጅናል? የትኛው ይበልጥ ጠቃሚና ቀላል ነው? የትኛውን በቅርብ ልናገኘው እንችላለን? የሚሉ ጥያቄዎችን ራሳችሁን በመጠየቅ ከሐኪም ምላሽ ማግኘት መቻል ይኖርባችኋል።

የበለጠ ማወቅ ስድ ያደርጋል?

አንዳንድ ወላጆችና እስተማሪዎች ስለከላዲ ዕንስ ለወጣቶች ማሳወቅ ጥቅም አይኖረውም፤ ይልቁንም ስድ ያደርጋቸዋል ይላሉ። እንዲያውም ወጣቶች ለአቅመ አዳምና ሄዋን ሣይደርሱ በወሲብ እንዲጠመዱ የሚያደርጋቸው ይኸው ነው ብለውም ይከራከራሉ። ማንኛውም ወጣት ስለከላዲ ዕንስ ስለተነገረው ብቻ ተገቢውን

እካላዊና ወሲባዊ ብስለት ሳያገኝ በወሲብ ሊጠመድ አይችልም። እንደ ወጣት በታዳጊነት ዘመኑ ስለከላዔ ዕንስ ጥቅም በያውቅ ጊዜው ሲደርስ የሴት ጓደኛው መከላከያውን ስትወስድ በመለከት ለጉዳዩ አዲስ ሆኖ አይደናገርም። የነዚህን ዘዴዎች አጠቃቀም በቅድሚያ አወቀ ማለትም በራሱና በፍቅረኛው፤ እንዲሁም በቤተሰቡና በህብረተሰቡ የሚንፀባረቀውን ችግር እንዲያስወግድ ይረዳዋል ማለት እንጂ ስድ እንዲሆን ያደርገዋል ማለት አይደለም።

ለእንዲት እንስት ስለከላዔ ዕንስ አጠቃቀም ማወቁ ከተለያዩ ወንዶች ጋር እንድትዳራ በር ይከፍትላታል ማለት አይደለም። ጋጠመጥ የሚያደርጋት የከላዔ ዕንስ አጠቃቀም ትምህርት ሃይሆን የማህበራዊ፣ ሊግያዊና ሥነ ልቦናዊ ችግሮች መሆናቸውን እንገነዘባለን።

ይልቁንም እንዲት ወጣት እነዚህን መከላከያዎች የማታወቅ ብትሆን ላልጠበቀችው አደጋ ትጋለጣለች። በፍርሀትና በጭንቀትም ትዋጣለች። በፍርሀት የተከበበች እንስት ደግሞ ለችግር በቀላሉ ትንበረከላለች። ስለዚህ ላለመረታት ያለውን አውቀት ሁሉ መገባደቱ ፍቱን መከላከያ ይሆንላታል። ስለዚህ ወጣቶች ዕውቀት መገባደታቸው ተገቢና አስፈላጊ ነው።

ውርጃ - የመጨረሻው ምርጫ

የተለያዩ ዘዴዎች ለመጠቀም ሞክራ ያልተሳካላት፤ ወይም በትክክል ካለመጠቀሟ የተነሣ ላልተፈለገ እርግዝና የተጋለጠች ሴት ከህክምና ሙያ አኳያ እንድ የመጨረሻ አማራጭ ይቀራታል። ይህም ውርጃ ነው።

ስለውርጃ የተለያዩ አስተያየቶች ሲሰነዝሩ ይሰማል። ውርጃን ከቴሌቪዥን የቴክኒክ ብልሽት ጋር ሊያመሳስሉት የሚሞክሩ አሉ። የፕሮግራም ስርጭት ሲቋረጥ የፕሮግራሙ መሪ «ተመልካቾችን ፕሮግራማችን ለአጭር ጊዜ የተቋረጠው በቴክኒክ ብልሽት ነው። ብልሹቱ እንደተወገደ ፕሮግራማችንን የምንቀጥል መሆኑን ከይቅርታ ጋር እንገልጻለን» ሲል ይደመጣል። ውርጃ ከዚህ የቴሌቪዥን የቴክኒክ ብልሽት ጋር ፈፅሞ ሊነፃፀር የማይችል ነው። ምክንያቱም መጀመሪያ ህይወት የነበረው ፍጡር እንዲቀጠፍ ይደረግና ይወገዳል። በዚህን ጊዜ ብዙ ችግሮች ይከሰታሉ። የማህፀን እፍና ግድግዳዎችን ሁሉ ሥቃይ ይገጥማቸዋል። ያስወረዱ ሴቶች ከህመማቸው ለማገገም ረጅም ጊዜ ሊወስድባቸው ይችላል። ትንሹን ችግር ነው የገለጽኩላችሁ። በርግጥ ባለንበት ዘመን መያተኞቹ አፕራሲዮንን የሚያከናውኑት እጅግ በተራቀቁ መሣሪያዎች፣ ማደንዘዣዎች

በመታገዝ በእርጋታና በጥንቃቄ ነው። ይሁንና ከባድ ኃላፊነትንና ጥንቃቄን ከሚጠይቁ የህክምና ሥራዎች ውስጥ አሁንም ትልቁን ሥፍራ የሚይዘው ውርጃ ነው። በተለይ ጉዳዩ ከባድ ኃላፊነትን የሚጠይቀው ፅንሰ ያደገ እንደሆነ ነው።

ውርጃ ቀላል የሚሆነው ፅንሰ በመጀመሪያዎቹ ሳምንታት ፅድሜ ላይ ሲገኝ ነው። በዚህ ደረጃም ቢሆን ከተደጋገመ ብዙ ችግር የሰከተላል። ብዙ ጠባሳ ትቶ ያልፋል። የማህፀን ግድግዳና እፍ ክፋኛ ሊገላቀል፣ ፅንሰ መሸከም ሊያቅተውና መካከትም ሊከተል ይችላል። ያለጊዜም ልጅ ሊወለድ ይችላል። እነዚህ በጊዜያቸው የማይወለዱ ሕፃናት ደግሞ ለሞት እጅግ በጣም የተጋለጡ ናቸው። እንዳንድ ሴቶች ማርገዛቸውን ሲያውቁ በሁለት ጉዳዮች በጣም ይጨነቃሉ። አንደኛው ያልተፈለገ እርግዝና በመምጣቱ ሲሆን፣ ሁለተኛው ደግሞ ውርጃን የማከናወን ፍርሀት ናቸው። ወጣት ሴቶች ከሆኑም ፅንሱን ለማስወገድ ውሳኔ ላይ ለመድረስ በጣም ይቸገራሉ።

በቅርብ ጊዜ በአንድ ከሊኒክ ውስጥ አንዲት እንስት ፍላጉቷ ማስወረድ ቢሆንም በጤንነቷ ላይ ችግር የሚያስከትልባት ሆኖ በመገኘቱ እንድትወልድ ተደርጓል። ልጇን ከተመለከተች በኋላም «ውብ ልጅ በማግኘቱ ለእግዚአብሔር ምስጋና ይገባዋል» ስትል ተደምጣለች። በመጀመሪያ ውሳኔዋ ተፀፀተች። ምንም ዓይነት ችግር ሳይኖርባቸው በዚህም በዚያ አመካከተው ላጤነትን መርጠው እያስወረዱ መኖር የሚፈልጉ ሴቶችም አሉ። ይህ ከተደጋገመ ፍቅራችንንም አብረን መቃብር እያወረድነው መሆኑን ልንገነዘብ ይገባል።

ከልምድ እንደሚታየው ሌሎች በርካታ ሴቶች ደግሞ ውርጃን የሚያከናውኑት እርግዝና ሲመጣና ወንዱ ከአጠገባቸው በመሸሹ ነው። እንዳንድ ጊዜ በወንዱ ግፊትና ተፅዕኖም ሊፈፀም ይችላል።

ለሕገወጥነት አትጋለጡ

እንዳንድ ሀገሮች ውርጃን የሚከለክሉ ጠንካራ ህጎች አሏቸው። በዚህም የተነሣ ብዙ ሴቶች ምስጢራዊና ሕገወጥ የሆኑ ውርጃዎችን ለማከናወን ይገደዳሉ። በብዙ ሀገሮች ለሴቶቹ የመጀመሪያው ችግር ያልተፈለገ እርግዝና መፈጠሩ ሲሆን፣ ሁለተኛው ደግሞ ኤኩኖሚያዊ ችግር ነው። እንዳንድ ሀገሮች ውርጃን በበቂ ምክንያቶች ህጋዊ ቢያደርጉትም የሚጠይቁት ከፍተኛ እጅግ በጣም የናረ ነው። ስለዚህ ለሴቶች ሁለት የማምለጫ መንገዶች ይታዩዋቸዋል። የመጀመሪያው መንገድ በአነስተኛ ገንዘብ ውርጃን የሚያከናውናቸው የመንደር ሐኪሞች በመፈለግ ለሀገወጥ ውርጃ መጋለጥ ነው። እነዚህ

የመንጃር ሐሲሞች ተገቢ መሣሪያና በቂ ዕውቀት የሌላቸው በመሆናቸው ከፍተኛ ችግር ያስከትላሉ። ንዕህናው በተጓደለ በታ፣ በዛጉ ሽቦዎች፣ በተለያዩ መቁረጫዎች፣ እጅግ ጎሳ ቀር በሆነ ቲክኒክ የሚከናወነው ውርጃ የእናቲቱንም ሆነ የእዲሱን ፍጡር ህይወት በመቅጠፍ የሚደመድምበት አጋጣሚ ብዙ ነው።

በህይወት የተረፉትም የማይሸር ጠባሳ በመሲብ ብልታቸው ውስጣዊ ክፍል፣ በማህበራቸው አፍና ግድግዳ ላይ ያተርፋሉ። የማህበሩ አፍ በደንብ ሳይገጠም ይቀርናም ዳግም ሲረገዝ ዕንሰ መሸከም ያዳግታቸዋል። በዚህም የተነሣ ማህበሩን ከጊዜው በፊት ይከፈላል፣ ዕንሱ ይጨነግፋል። በዚህም በርካታ ሴቶች ህይወታቸውን ያጣሉ። ይሄም ጉልቶ የሚታየው በታዳጊ ሀገሮች ነው።

ሁለተኛው መንገድ ደግሞ የሃገራቸው ሕግ፣ እምነትና ባህል እግር ተወርች አስሯቸው ሴቶች ለማስወረድ በአቅራቢያቸው ወደሚገኙ ሃገሮች የሚሰደዱበት ነው። ይህ ተፅዕኖ በታዳጊ ሀገሮች ብቻ ሳይሆን በበለፀጉ ሀገሮችም ጭምር የሚታይ ነው።

ችግሩ ጉልቶ የሚታየው ግን አሁንም በታዳጊ ሀገሮች ውስጥ ነው። በየዓመቱ በሚከናወኑ ሕገመጥ ውርጃዎች የተነሣ በርካታ ወጣት ሴቶች በሰጋነታቸው ይቀጠፋሉ።

በአንዳንድ ሀገሮች ሕጌቹ ጥብቅና ገታራ ስለሆኑ የሕገመጥ ውርጃ ቁጥር ከፍተኛ ነው። ውርጃ በተፈቀዳቸው ሀገሮች ግን ሴቶች መብቱን የተጉናፀፉና በተመቻቸ ሁኔታ የሚሰተናገዱ በመሆናቸው የሚደርሱት ጥፋቶች በእጅጉ አነስተኞች ናቸው።

መፍትሄው ምንድነው?

1ኛ. በንቃት ላይ የተመሠረተ ውሣኔ

ተጋቢዎች የሚወልዷቸውን ልጆች ብዛት እና የመውለጃ ጊዜያቸውን መወሰን የራሳቸው መብት ነው። በመሆኑም በኑሮ አቸው ወሳኝ እንዲሆኑ ተጋቢዎች መብት ማግኘት ይኖርባቸዋል። በተለይ የድርጊቱ ዋነኛ ተጠቂ የሆኑ ሴቶች በህብረተሰቡ ውስጥ ያላቸውን የአኩልነት መብት ማረጋገጥ ማለት የእርግዝና መከላከያ ዘዴዎችን የመጠቀምን መብትም የሚጨምር መሆን ይኖርበታል።

2ኛ. የሕክምናና የምክር አገልግሎት መስጫ ቦታዎችን ማደራጀት

ሴቲቱ የተጠቀመችባቸው የእርግዝና መከላከያ ዘዴዎች በተለያዩ ምክንያቶች ውጤታማ ሆነው ባይገኙ ሕጋዊ በሆነ መንገድ ያልተፈለገ እርግዝናን ከማስወገድ መብት በተጨማሪ የህክምናና

የምክር አገልግሎት የምታገኝባቸው የተመቻቹ የአገልግሎት መስጫ ቦታዎችም ሊዘጋጁላት ይገባል።

ይህም ሁኔታ የውርጃ ውሳኔ ላይ ከመድረግቸው በፊት ሌሎች አማራጮችን እንዲያጤኑ ይረዳቸዋል። በብቃት የተደራጁ የሕክምና ቦታዎችን እገኙ ማለት ደግሞ አላገባብ የሚጠፋውን ሰብአዊ ህይወት ቁጥር መቀነስ ማለት ነው።

3ኛ. የብሔር፣ ብሔረሰብ አድልዎንና ዘረኝነትን ማስወገድ

የዘመኑ ትውልድ አንዱ መሠረታዊ ፍላጎት ከዘር፣ ከብሔር፣ ከብሔረሰብና ከህይማኖት አድልዎ ነፃ በሆነ ህብረተሰብ መኖር ነው። እነዚህ መብቶች ህጋዊ ጥበቃ እገኙ ማለት ደግሞ ሌቶች የቀለም፣ የብሔር፣ የብሔረሰብና የእምነት ልዩነት ላይደረግባቸው የአኩልነትን መብት ይቀዳጃሉ ማለት ነው። ይህ መብት ላገቡም ሆነ ላላገቡ ጠቀሜታ ያለው ነው።

4ኛ. የኢኮኖሚ አኩልነትን ማረጋገጥ

አንዲት ሴት ያልተፈለገ እርግዝና ከገጠማት በኋላ ውርጃን ለማከናወን ውሳኔ ላይ መድረሷ የመጀመሪያ እርምጃ ሊሆን ይችላል። ከባዱ ጥያቄ በምን አቅም ነው የምታከናውነው? የሚለው ነው። ውርጃው በገንዘብ የሚከናወን ከሆነ ሃብት ያላቸው ሴቶች በሌላቸው ላይ የሚያሳድሩት ሥነ ልቦናዊ ተፅዕኖ ይኖራል። ይህን ለማስወገድ አገልግሎቱን ነፃ ማድረግ ዓይነተኛ መፍትሔ ነው ተብሎ ይገመታል። በመጠነኛ ከፍተኛ እንዲከናወን ማድረግ ሌላው አማራጭ ነው።

5ኛ. ነፃነት የኃላፊነት ስሜትን ይፈጥራል

አንዳንድ ግለሰቦች ሰፊ ነፃነት መስጠት ማለት ህብረተሰብን መረን መልቀቅ ነው ብለው ያምናሉ። ሀቁ ግን የተገላቢጠሽ ነው። ሰፊ ነፃነት ህብረተሰብን ወደስድነት የሚያመራው ሳይሆን ከፍተኛ የኃላፊነት ስሜትን የሚያግለግሉበትለት ነው። አንድን ከንቁኔ ሕጋዊ ገፅታ ከመስጠት በተጓዳኝ የሚያስከትለውን ጉዳት ህብረተሰቡ እንዲገነዘበው ማድረግ ካልተቻለ በርግጥ አስከፊ ገፅታው ሊያመዝን ይችላል። ዋናው ቁም ነገር ውርጃ ሌሎች አማራጮች ከታዩ በኋላ የሚካሄድ የመጨረሻው መፍትሄ መሆኑን ማስተማር ነው። ተደጋጋሚ ውርጃ ስለሚያስከትለው የጤና ችግርም ህብረተሰቡ በቂ ዕውቀት እንዲያገኝ ማድረግ ከተቻለ ህብረተሰቡ በተሰጠው ነፃነት መጠቀም አያቅተውም። ወደህብረተሰባዊ ፍትር ስለሚያመራው ቀና

ጉዳዩም ሁልጊዜ ማስተማር ከቻልን ሰፊ ነጥብና ታላቅ ምላራነት ስሜትንም የሚፈጥር መሆኑን ልንጠራጠር አይገባም።

ስለልጅ አፈጣጠር፣ ስለአርገዝና ሃይት፣ ስለወሊድ ለመመልከት ሞክረናል። ዕንሰን በመክላት ረገድም በህብረተሰቡ የተለያዩ አመለካከቶች ሊኖሩ ይችላሉ። ውጤቱ ፖሊሲው ግን ከህብረተሰቡ አመለካከት የሚመነጭ ነው።

ምዕራፍ አስር

የአባልዘር በሽታዎች

የዚህ መጽሐፍችን ዋነኛ የትኩረት ዓላማ ጤነኛ የሆኑ ጠባቶች ቢሆኑም ለጥንቃቄ እንዲረዳ ስለአባልዘር በሽታዎች እንዳንድ ነጥቦችን መግለፅ አስፈላጊ ይሆናል።

በወሲባዊ ግንኙነት የሚተላለፉ በሽታዎች የአባልዘር በሽታ በመባል ይታወቃሉ። የአባልዘር በሽታዎች በወሲባዊ ግንኙነት የሚዛመቱ ሲሆን፤ ተሽካሚዎቻቸው ባክቴሪያና ቫይረስ ናቸው። በዚህ መፅሐፍ የምንቃኛቸው ሁሉንም ሳይሆን፤ በዓለማችን በጣም የተስፋፋትን ጨብጥ፤ ቁጥኝና ኤድስን ብቻ ይሆናል።

ጨብጥ

በብዙ ሀገሮች እጅግ በጣም ተስፋፍተው ከሚገኙት የአባልዘር በሽታዎች መካከል አንዱ ጨብጥ ነው። የበሽታው መንስኤ ተሽካሚ «ጉኖኮክስ» በመባል የሚታወቅ ሲሆን፤ የሚመሸገውም ፈላሽ በሚገኝበት የሽንትና የዘር ፍሬ ቧንቧ ውስጥ ነው። ወሲባዊ ግንኙነት ከተፈፀመ ከሁለትና ሶስት ቀን በኋላ በወንዶች ላይ የበሽታው ምልክቶች ይታያሉ። የሽንት መውጫን የመብላት ስሜት፤ በሚሸናበት ጊዜ የማቃጠልና የመቆጥቆጥ ምልክቶች ይታያሉ። በበሽታው የተጠቁ ወንዶች የወሲብ ብልታቸውን በሚጨምቁበት ጊዜ የንፍጥነት ወይም ዝልግልግነት ባህርይ ያለው ፈሣሽ ያገኛሉ። በጨብጥ የተያዙ ሴቶች እንደወንዱ በሚሸነበት ጊዜ የመቆጥቆጥና የማቃጠል ስሜት እይሰማቸውም። እንዲያውም እንዳንድ ጊዜ ሳይታወቃቸው ረጅም ጊዜ ሊቆዩም ይችላሉ። ቶሎ መድኃኒት ካልተወሰደና በሽታው በቁጥጥር ሥር ካልዋለ ጥቃቅን ህዋሶቹ ዘልቀው የባርቶሊን ዕጢዎች ድረስ ሊያመሩ ይችላሉ።

ጨብጥ የወንድ ልጅ የሽንትና የዘር መተላለፊያ ቧንቧን ብቻ ሳይሆን የፕሮስቴት ዕጢንና ሴሚናል ቪሲክልም ላይ ጉዳት ሊያደርስ ይችላል። በመጨረሻም ወደኢፒዲዲሚስ ወይም የዘር ፍሬ መቋጠሪያ አካላችን ድረስ በማምራት ጉዳት አድርሶ መካንነትን ሊያስከትል ይችላል። በተመሳሳይ ሁኔታ የሴቶች ማህፀን አፍን በማጥቃት ቀጥሎም የማህፀን ግድግዳና ቧንቧዎችንም ይጉዳል። በዚህ ወቅት ሴቶች እንደወንዶች የህመም ስሜት የማይሰማቸው ቢሆንም ቀስ በቀስ

ተስፋፋቶ የዕንቁላል መተላለፊያ ቧንቧዎችን በመድራን እንቁላል እንደልቡ እንዳይተላለፍ በማድረግ መካኒክስትን ያስከትላል።

በሽታውን እንዳንድ ጊዜ ከላይ እንደተጠቀሰውም ሆኖ ላናገኘው እንችላለን። እንዳንድ ሰዎች በበሽታው መያዛቸውን እንኳን አይገነዘቡትም። ከላይ የጠቀስናቸው የማቃጠልና የመቆጥቆጥ ስሜትም ላይሰማቸው ይችላል። በበሽታው መጠቃታቸውንም የሚያውቁት በላቦራቶሪ ምርመራ ካደረጉ በኋላ ነው። በበሽታው እንደተያዙ ሲነገራቸው «የህመም ምልክቱ ላይታይ እንዴት ሊይዘን ይችላል?» የሚል ጥያቄ ሊያነሱ ይችላሉ። ጨብጥ ተገቢውን ህክምና ካላገኘ ከብልት ተነስቶ እስከ ልብ ድረስ በመዛመት የልባችን ውስጣዊ ሽፋን ላይ ጉዳት ሊያደርስና የልብ ህመም ሊያስከትልብን ይችላል። እርጉዝ ሴት ጉናኮክስን ወደዕንሱ ልታስተላልፍም ትችላለች። ተገቢውን ህክምና እርጉዝ ሴት ካላገኘች ልጁ ሲወለድ ወይም ከተወለደ በኋላም እውር ሊሆን ይችላል። በዚህም ምክንያት በብዙ የህክምና ቦታዎች ሕፃናት እንደተወለዱ ወዲያውኑ የዓይን ጠብቃ መድሀኒት ይደረግላቸዋል።

ፍጥነት፣ ግልፅነትና ታማኝነት

ጨብጥ ባለንበት ዘመን የህክምና ጥበብ በተላሉ የሚድን በሽታ ነው። የተወሰኑ የፔኒሲሊን መርፌዎች በመወጋትም ሊድን ይችላል። ይህም ሲባል ግን መዘናጋት አይገባም። ዝልግልግነት ያለው ፈሣሽና በውስጡ ያለው ጉናኮክስ ከሽንትና የዘር ፍሬ ቧንቧ እንዲሁም ከሴት የወሲብ ብልት ግድግዳና የማህፀን አፍ አካባቢ ሙሉ በሙሉ መወገዱን በሐኪም ምርመራ ማረጋገጥ ያስፈልጋል።

እንዳንድ ግለሰቦች በማፈርና በመደናገጥ በሽታውን ደብቀው ይይዛሉ። የታዘዘላቸውን መርፌም በማቋረጥ በሽታው ሥር እንዲሰድ ያደርጋሉ። ግልፅ አለመሆን ትልቅ ስህተት ላይ ይጥለናልና ጥንቃቄ እናድርግ!! እንዳንድ ጊዜ ፔኒሲሊን ለሌሎች በሽታዎች የሚሰጠውን ጥቅም ስለምናውቅ የሌሎች በሽታዎችን ምልክት ለሐኪም በመግለጽ ዋናውን በሽታችንን በሌሎች በሽታዎች ሽፍንንም ፔኒሲሊን እንወጋለን። ይህ በራሱ ታላቅ ስህተት ነውና ግልጽ መሆን በጣም አስፈላጊ ነው።

ፔኒሲሊን ሁሉንም የጨብጥ በሽታ ያስወግዳል ማለት አይደለም። ግልፅ መሆን፣ ፈጣን እርምጃ መውሰድና ታማኝ መሆን በጣም ጠቃሚ ናቸው። ይህን በግለሰብ ደረጃ መፈፀም ከቻልን ህብረተሰቡንም በሽታውን እንዲያስወግድ ረዳነው ማለት ነው።

በተጨማሪ ወደሐኪም ዘንድ ስትቀርቡ ከሆኑ እንደያዛችሁ ማስረዳት እናንተን ብቻ ሳይሆን ምንጭ የሆነውን ግለሰብም ለመርዳት ያስችላል። እንደ ግለሰብ ከዋሽ ራሱንም ሆነ ሌሎችን መርዳት አይችልም። ስለዚህ የሐኪሞች የመሆን ሥነምግባር በሚያዘው መሠረት በሽታው በምስጢር የሚያዝልን በመሆኑ በግልጽ ቀርቦን ልናስረዳ ይገባል።

ቂጥኝ

ስለአባላዘር በሽታ ምንም ዕውቀት ያልነበራችን እንዲት ሴት ባለቤቷ በእንደ ወቅት ይማግጥና ቂጥኝ ያስይዛታል። ብልቱ ላይ በተፈጠረው ቁስል የተነሳ ተደናግጦ ወደሐኪም ቤት ሲሄድም እንዳችም ነገር ለሚሰቱ ትንፋሽም አላለም ነበር። በሽታውን በዚህ ዓይነት ለብቻው ማስወገድ እንደማይችል ያልተረዳ አባወራ ምሣሌ ነው ይሄ።

የቂጥኝ በሽታ ክብ ቅርፅ ባለው «ስፓይሮኬታ»፣ ወይም «ትሬፓኒማ ፖሊደም» የሚፈጠር በሽታ ነው። ጠንካራ ባልሆኑ ለስላሳ የሰውነት ክፍሎቻችን ወይም በተላጡ ቀዳዎች ፈጥኖ ዘልቆ መግባትም ይችላል። ህዋሱ በገባበት የሰውነት ክፍላችን ወይም በተላጡ ቦታዎች ላይ ከ3 እና 5 ሣምንታት በኋላ መጠነ አነስተኛ የሆነ ሕመም ያለው ቁስል (ቻንክሮ ሲፈሊክ) ይፈጠራል። በዚህ ቦታ ላይም እየተራባ ይባላል።

ይህ አነስተኛ ቁስል የመጀመሪያ ምልክት ሲሆን እንደእጋጣሚ ህክምና ባንክታተልም ከተወሰነ ጊዜ በኋላ ሊከሰም ይችላል። በዚህን ጊዜ የዳንን መስሎን ለቁስሉ ትኩረት እንሰጥም። ይሁንና በሽታው ራሱን ደበቀ እንጂ ጠፋ ማለት አይደለም። በሽታው እየተራባ ውስጥ ሰውስጥ ይስፋፋል። ይህ የሚታወቀው የደም ምርመራ ስናከናውን ብቻ ነው። ከስድስትና አሥራ ሁለት ሳምንታት በኋላ በተለያዩ የሰውነት ክፍሎቻችን አካባቢ ቁስሉ እንደገና ይከሰታል። እሁንም እንደመጀመሪያው የጉላ ህመም ሳይሰማን ተመልሶ ይከስማል። ይህ እሁንም ትኩረት ለበሽታው እንዳንሰጥና ህክምና እንዳንከታተል ሊያደርገን ይችላል። ቂጥኝ በብልታችን አካባቢ ብቻ ሳይወሰን በሌሎች የሰውነት ክፍሎቻችንም ላይ ሊከሰት ይችላል። ለማወቅ አዳጋች ነው። ለምሳሌ እፋችን ይቆስልና በሽታው ቂጥኝ ይሁን ሌላ ሳናውቅ ተመልሶ ሊጠፋ ይችላል።

የቂጥኝ እስተላላፊ ህዋስ የወሲብ ብልት ውስጣዊ ክፍልን ማወክ ብቻ ሳይሆን ሌሎች ችግሮችንም ያስከትላል። የቂጥኝ ለስተኛው ደረጃ እጅግ በጣም አስቃቂ በሆነ መንገድ ማዕከላዊ የነርቭ ሥርዓትን በማጥቃት አካላዊና የእእምሮ ችሎታችንን መቀነስ ነው።

በሽታው እርጉዝ ሴትን ከሆዝ ዕንሱ በግህጽን ውስጥ ወይም ከተወለደ ጥቂት ቀናት በኋላ ሊሞት ይችላል። ከሞት የሚተር ፈውም በሽታኛ ይሆናል።

ስለዚህ ቀደም ሲል በቀጥታ የተጠቃች ሴት ጊዜው የቆየ እንኳን ቢሆን በእርግዝናዋ ወቅት በሽታው ወደዕንሱ እንዳይተላለፍ እኩምና መከታተል ያስፈልጋታል።

ወንዶች በተለይ ብልታቸው አካባቢ ቋስል ሲመለከቱ ሐኪምን ማማከር ይኖርባቸዋል። ለሴቶች ይህን ማወቁ እጅግ በጣም አዳጋች መስሎ ቢታይም በሐኪምና አማካኝነት መኖር አለመኖሩን ማወቅና ማስወገድ ይችላል።

ኢድስ

ለላው በወሲባዊ ግንኙነት የሚተላለፍና እስከአሁን ድረስ ምንም ዓይነት ፊዋሽ መድኃኒት ያልተገኘለት በሽታ ኢድስ በመባል የሚታወቀው ነው።

ኢድስ ኤች አይ ቪ.1፣ ኤች አይ ቪ.2 በመባል በሚታወቁ በባህርያቸው እጅግ ውስብስብነት ያላቸው አስከፊ ቫይረሶች የሚፈጠር ሲሆን፣ በሽታው በአሁኑ ጊዜ በመላው ዓለም ዘርና ቀለም ሳይለይ ድንበርና ውቅያኖስን አቋርጦ በብዙ ቦታዎች ተዛምዷል።

በርካታ የአባልዘር በሽታዎች እስከዛሬ ድረስ መድኃኒት የተገኘላቸው ቢሆንም ኢድስ ግን እስከአሁን ድረስ የሰው ልጅ ከደረሰበት ጥበብና የምርምር ችሎታ በላይ ሆኖ የሊታውንትን አዕምሮ የተፈታተነ ደዌ መሆኑ ከሌሎች ለየት እንዲል አድርጎታል። የኢድስ ቫይረስ የራሱን መከላከያ ስርዓት በመፍጠር ተለዋዋጭ ባህርይ ያለው ሆኖ በመገኘቱ መድኃኒት ሊገኝለት አልቻለም።

ኢድስ ከወሲባዊ ግንኙነት ውጪ የኢድስ በሽታኛ በተጠቀመበት መርፌ በመወኃት፣ በቫይረሱ በተበከለ ደም፣ እንዲሁም በደዌው ከተጠቃች እርጉዝ ሴት ወደዕንሱ ሊተላለፍ ይችላል።

የኢድስ መከላከያው አንድ ለአንድ በታማኝነት መወሰንና ከድረውጥ ወሲባዊ ውስልትና መወገድ ናቸው። የሰው ልጅ በሚያደርገው ምርምር መፈጠሻ መድኃኒቱ ሊደረስበት እንደሚችል ትንቢት ቢነገርም በአሁኑ ጊዜ ግን ብቸኛው መፍትሔ መተላለፍ ብቻ ነው።

የአባልዘር በሽታዎችን እንዴት ማስወገድ

እናንተ ራሳችሁ ይህን ጥያቄ ለመመለስ መሞከር ይኖር ባችኋል። ከበርካታ የተቃራኒ ጾታ አባላት ጋር ወሲባዊ ግንኙነት የሚፈጽሙ ሰዎች የአባልዘር በሽታ የመጀመሪያ ተጠቂና አስፋፊዎች ናቸው። በዚህ አባዜ እስከተለከፍን ድረስ ከዚህ ነፃ መሆን አንችልም። ይህ ባህርይ የተጠናወታቸው ወንዶችም ይሁኑ ሴቶች በአባልዘር በሽታዎች በተደጋጋሚ ስለሚጠቁ በሕክምና መዳን አስቸጋሪ የሚሆንባቸው አጋጣሚ በርካታ ነው።

በመካከለኛው ዘመን በመላ አውሮፓ ቂጥኝ እንደቋያ እሳት ተዛምቶ ነበር። ይህ ወቅት «የቂጥኝ ወረርሽኝ» ዘመን ነበር ማለት ይቻላል። ሌሎች የአባልዘር በሽታዎችም በዘመኑ ባለመታወቃቸው ነው እንጂ በርካታ ጥፋት ሳያደርሱ እንዳልቀሩ ይገመታል።

የብዙ አባልዘር በሽታዎች መንስኤዎችና መድኃኒቶቻቸው የታወቁት በቅርብ ዓመታት ነው። የቂጥኝ አስተላላፊ ህዋስ ማንነትና መፈወሻ መድኃኒቱ የተገኙት በያዝነው ምዕተዓመት መጀመሪያ አካባቢ ነው።

የሰው ልጅ በተከታታይ ባካሄዳቸው ጥናቶችና ምርምሮች ለበርካታ የአባልዘር በሽታዎች አዳዲስ መድኃኒቶች ቢገኙም ሁለቱ ታላላቅ የዓለም ጦርነቶች ግን በምርምር ተግባሩ ላይ ደንቃራ ሆነውበታል። ጦርነቱ ካበቃ በኋላ ባሉት ዓመታት በተካሄዱ ሰፊ ምርምሮች ለብዙዎቹ መድኃኒት ቢገኝም በቅርቡ ለተከሰተው ኤድስ ግን እስከአሁን ፈውስ አልተገኘለትም። ጠቢባን ያልደረሱባቸውን ነገሮች ለማወቅ የተቻላቸውን ጥረት እያደረጉ ቢሆንም እንደ ለእንደ መወሰንና ኮንዶምን በአማራጭነት መጠቀም አስፈላጊ ነው። ስለመተላለፊያው መንገዶች በሰፊት ማስተማርም ትኩረት ሊሰጠው የሚገባ ጉዳይ ነው።

የአባልዘር በሽታዎች መስፋፋት

በአሁኑ ጊዜ እጅግ በጣም ፈጣን በሆነ ሁኔታ በመዛመት ላይ የሚገኙት ጨብጥና ኤድስ ናቸው። ለመስፋፋታቸውም ምክንያት የሆኑት ጉዳዮች በርካታ ናቸው። በአሁኑ ጊዜ ለመስፋፋቱ ረድተዋል ተብለው ከሚጠቀሱት መካከል ስለወሲብ ቀደም ብሎ የነበረው ሞራላዊ ዕይታ እየተናናቀ «ነፃ» እና ልቅ መሆን በመጀመሩ ነው።

በርግጥ በጥንት ዘመን የነበሩ አስተሳሰቦች ለዘመኑ ትውልድ ሙሉ በሙሉ ትክክለኛና የሚበጁ ናቸው ብሎ መናገር አይቻልም። በዚህም የተነሳ እጅግ በጣም ኋላ ቀር የነበሩ አስተሳሰቦች በዘመኑ ትውልድ እየተሻሩ መጥተዋል። ወሲብ «እንደሰይጣናዊ ድርጊት»

የመቆጣጠሩ ሁኔታ ተለውጧል። ይህ በግ ነው። ይህንና ዛሬ ይህን ድንበር አልፎ ወሲብን «አንደጊዜ ማሳለፊያ» የመቆጣጠሩ ሁኔታ ግን አደጋዎችን አስከትሏል። የአባልዘር በሽታዎች እንዲስፋፉ አመቺ ሁኔታዎች ተፈጥረዋል። ዝመታም ስለተስፋፋ በሽታዎቹን መቆጣጠር የማይቻልበት ደረጃ ላይ ተደርጓል።

የቱሪዝም መስፋፋት ለአባልዘር በሽታዎች መስፋፋት ሌላው ምክንያት ነው። በርካታ ዜጎች፣ በተለይም ወጣቶች ለሰራም ሆነ ለጉበኝት ከቦታ ቦታ ይዘዋወራሉ። በብዙ ሺ የሚቆጠሩ ዜጎች ድንበር ተሻግረው በተለያዩ ምክንያት ከውጪ ወደሀገር ውስጥ ይገባሉ፤ ወደም ወደውጪ ይወጣሉ።

ከመኖሪያ ሥፍራቸው ርቀው ወደሌላ ሥፍራ የሚጓዙ፣ ከጓደኞቻቸውና ከቤተሰቦቻቸው ርቀው የሚሄዱ በመሆናቸውም በተፈጠረው ሁኔታ ከማያውቋቸው ሰዎች ጋር ለመገናኘትና ለመተዋወቅ ዕድል ያገኛሉ። አብረው ለረጅም ጊዜ ከቆዩም ከተቃራኒ ጾታ ጋር ሊወዳጁና ወሲባዊ ተራክቦን ሊያከናውኑ ይችላሉ። በዚህ ሁኔታ ቱሪስቶች ጊዜያቸውን አሳልፈው ወደመጡበት ይሄዳሉ። ሲመለሱም በሽታዎችን ተሽከመው ይመለሳሉ። በቆዩበት ሃገርም በሽታዎችን ትተው ይሄዳሉ።

በዚህም የተነሳ አንዳንድ የአባልዘር በሽታ ተሽካሚ ቫይረሶች ከሃገር ሃገር የተለያዩ እየሆኑ በመምጣታቸው የሕክምና ሳይንስንም የሚፈታተን ሁኔታ ተፈጥሯል። የአንዳንዶቹ የአባልዘር በሽታዎች መንስኤዎች ከአህጉር አህጉር እንደሚለያዩ በጥናት ሊደረሰባቸው ቢችልም ለማከምና ለመቆጣጠር አስቸጋሪ ሁኔታ የሚፈጠርበት ጊዜ ቀላል አይደለም። ጠቢባን ችግሩን ለመቅረፍ ጥረት እያደረጉ ቢሆንም ዋናው መፍትሔ በችግሩ ተጠቂዎች ዘንድ መሆኑን ማጤን ይገባናል።

ምዕራፍ አስራ አንድ

ውስልትና

የአስራ አራት ዓመት ዕድሜ ያላት ልጅ ከዕለታት አንድ ቀን በትምህርት ቤት ስትመጣ አንድ ቀልድ ነገረች።

«አንድ ሆቴል ውስጥ በቅርብ ቀን ጋብቻ የፈፀሙ ሁለት ሰዎች የመኝታ ክፍል ይዘዋል። አንድ ሰውዬ በክፍላቸው አጠገብ ሲያልፍ ከውስጥ አስገራሚ ነገር የሰማ ስለመሰለው በሩን ተጠግቶ ማዳመጥ ይጀምራል።

አሷ ፡- 'ወደእኔ ተጠጋ'

እሱ ፡- 'እሺ የኔ ፍቅር'

አሷ ፡- 'በጣም አጥብቅና ጫን አድርገው'

እሱ ፡- 'ረጋ በይ አታጣድፈኝ፤ ትዕግስት ይኑርሽ'

አሷ ፡- (በቁጣ) 'ሽማግሌህን ካለወለቅህ ሊሆን አይችልም።' ሁለቱም በትግል ዓይነት ስሜት፤ ቁና ቁና እየተነፈሱ ነበር የሚነጋገሩት። ሰውየው ከበሩ አልፎ በሚሰማው ምልልሳቸው ተገርሞ በሰረገላው ቁልፍ ተዳዳ አሙልቆ ቢመለከት ነገሩን ሌላ ሆኖ አገኘው። ሰውየው ሻንጣ እየተጫነ ሲሆን፤ ሴቲቱ ለመቆለፍ እየታገለች ነበር። አይገርምም አባባ፤ አለች።

ወሲባዊ ጊልት

ለጊዜውም ቢሆን ፈገግ የሚያሰኙ የዚህ ዓይነት ወሲብን አስታከው የሚቀርቡ ቀልዶች ዘወትር ይደመጣሉ። እናንተም የምታውቋቸው ወይም የሰማችኋቸው ይኖራሉ። የዚህ ዓይነት ቀልዶች በውስጣቸው የሚያሰተላልፉት መልዕክት ምንድነው? የመልዕክቱ ፍሬ ነገር ከተራክቦ በፊት ያለውን የህይወት ጉድኝት በማሳነስ እካላዊ ንክኪን ከሚገባው በላይ አጋኖ ማቅረብ ነው። ቀልዶቹ እካላዊ ንክኪን ያጋንናሉ እንጂ ጥልቅ ፍቅራዊ ትርጓሜን አያመለክቱም። በእንደዚህ ዓይነት ቀልዶች የተጋነኑ መልዕክቶች ይተላለፋሉ። ይህ ህብረተሰቡን ለእካላዊ ንክኪ (ተራክቦ) የተጋነነ ግምት እንዲሰጠው ያደርገዋል። የፍቅር ማዕዘን ደንጊያ ተራክቦ ብቻ እንደሆነ አድርጎ በማቅረብ በተለይ የወጣቱን አዕምሮ በተራክቦ ይወጥረዋል። ቀልድ አውጊዎቹንም፤ ለምሳሌ በትምህርት ቤት

እካባቢ ከሆነ በጣም ዝቅተኛ የሆነ የትምህርት ውጤት ያላቸውና እስተዳደሯቸው የተበላሸ ግለሰቦች ሆነው እናገኛቸዋለን።

ግለሰቦቹ የተዘበራረቀ ኑሮአቸውን፣ ዝቅተኛ የትምህርት ውጤታቸውን ለማካካስ የሚሞክሩት በዚህ ዓይነት የወሲብ ሁኔታ ነው። በደንብ ያውቃሉ እንዲባሉ ብቻ በትክክል ስለማያውቁትና ስለማይገነዘቡት ጉዳይ በጥራዝ ነጠቅነት ያወጋሉ።

የዚህ ዓይነት የፈጠራ ወሲባዊ ሁኔታ ሌሎች ምንጮች ደግሞ ከህብረተሰቡ ተገልለው በግዞት፣ በካምፑ፣ በመሆኒ ቤት የሚኖሩ ግለሰቦች ናቸው። በተወሰነ ሥፍራ ተከልለው በመኖራቸው በገሃዱ ዓለም ሊዳስሱ ያልቻሉትን ህይወት በዚህ መልኩ ሊገልፁት ይሞክራሉ። በገሃዱ ዓለም ያልተመለከቱትን የሚያውቁት መስለው የዚህን ዓይነት ሁኔታ ለማቅረብ ይሞክራሉ።

እነዚህን ዓይነት ግለሰቦች ከጥንት ጀምረው የነበሩ ሲሆን ባለንበት ዘመንም በወጣቶች የመዝናኛ መድረኮች እንደአሻንጉሊት ሲታዩ ይስተዋላሉ። ከላይ የጠቀስናቸው የወሲብ ቀልዶች በእናንተ ላይ የፈጠሩት ስሜት ምንድነው? ግለሰቦቹ ለምን ሲሉ ያወጉታል? በእካባቢያቸው ተቀባይነትን ለማግኘት ነው? ምንንስ ያንፀባርቃሉ? በእብዛኛው የወንድ ትምክህተኛነት የሰፈነበት ህብረተሰብ ከሆነ የወንዶችን የበላይነት፣ የሴቶችን ሽቀጥነትና የወሲብ መሳሪያነት የሚገልፅ ሆኖ ነው የምናገኘው። እንዳንዶቹ የሚያወሩት ምን ዓይነት ተፅዕኖን እንደሚፈጥር እንኳን ጠንቅቀው ሳይገነዘቡ ቦታ፣ ጊዜና ዕድሜን ሳይመርጡ ነው። ቀልዶቹ በተለይ ወጣቱ ትውልድ ወሲብን በተዛባ መልኩ ተረድቶ አለአግባብ መጠቀሚያ እንዲያደርገው የሚጋብዙ ናቸው። ወንዶች ተቃራኒ ጾታን በትክክለኛው መንገድ እንዳይገነዘቡ በማድረግም አሉታዊ ተፅዕኖ ያሳድራሉ።

«ፖርኖግራፊ»

በቃላት፣ በድርሰት፣ በድምፅና በምስል አማካኝነት ስለወሲብ ተጋነው የሚቀርቡ ጉዳዮች በእንግሊዝኛ «ፖርኖግራፊ» በሚል መጠሪያ ስም ይታወቃሉ። ቀደም ሲል የጠቀስነው የወሲብ ሁኔታ እንደ የዚህ መግለጫ ነው።

«ፖርኖግራፊ» የሚለው ቃል የተወሰደው ፖርኔ ከሚል የግሪክ ቃል ሲሆን ትርጉሙም መጥፎ ቃላት እንደ ማለት ነበር። መጀመሪያ ቃሉ ያገለገል የነበረው ከላይ በተጠቀሰው ሁኔታ በቃላት ለሚቀርቡ ወሲባዊ ብልግናዎች መጠሪያነት ነበር።

የንዲህ ዓይነቶቹ ዐሐፊዎች የትኩረት አቅጣጫ የወሲብ አካላትና በዚህም የሚፈፀሙ ግንኙነቶች ናቸው። ልዩ የሚያደርጋቸውም ነዘር ወሲባዊ አካላትን ከሰዎች የተገነጠሉ አድርገው መቁጠራቸው ነው። በዕቅዳቸው ሰውነታችን ከወሲባዊ ብልታችን ጋር አንድ መሆኑን በመሸሸግ ወሲባዊውን አካል አጋነው ያቀርባሉ። አንዳንድ ጊዜ እንዲያውም ለማመን የሚያስቸግር ባህርይን ፈጥረው በመጻፍ ለተራክቦ የተለየ ግምት እንድንሰጥ ያደርጋሉ። ዓላማቸው ከዕቅዳቸው ትርፍ ማጋበስ ስለሆነ የአንባቢውን አዕምሮ ከሚገባ በላይ በተራክቦ ቤመወጠር ስሜትን ለመኮርኮር ጥረት ያደርጋሉ። ይኼ ከነባራዊው ዓለም አውነታ የራቀ በወሲብ ላይ የሚከናወን ውስልትና ነው። የምዕራፉን መጠሪያ ውስልትና ለማግኘት የተፈለገው በዚህ ምክንያት ነው። ብዙውን ጊዜ በተለየ ሀገር የንዲህ ዓይነቶቹን ሥራዎች ለአደባባይ የሚያበቁት በአብዛኛው ወንዶች ሲሆኑ በጣም ተጠቂ ሆነው የሚገኙትም እነሱው ናቸው። የድርሰት ዓላማ ትርፍ ማጋበስ በሆነባቸው ሃገሮች ሁሉ የዚህ ዓይነት ዕቅዶች፣ ፊልሞች፣ ወዘተ በብዛት እየታተሙ ይሰራጫሉ።

የወሲብ ንግድ

ዛሬ በዓለማችን የደራ ንግድ ከሚከናወንባቸው መስኮች አንዱ ወሲብ ነው። የወሲብ ንግድ የሚከናወነው በተለያዩ መልኩ ነው። መጻህፍት፣ መጽሔቶች፣ ፊልሞችና የተለያዩ ምርቶችን የሚያመርቱ ኢንዱስትሪዎችም በወሲብ አማልሰው የሚያጋብሱት ትርፍ ቀላል አይደለም። እነዚህ ምርቶች ለባለሀብቶቹ ትርፍ ቢያስገኙም በወጣቱ አዕምሮ ላይ ግን ከፍተኛ ተፅዕኖዎችን የሚያሳድሩ ናቸው። ለምሳሌ፡ «ሴክስ ኢን ሆት ትራውዘር»፣ «ሴክስ ኢን ዘ ሪቨር»፣ «ሴክስ ኦት ዘ ዶር» ወዘተ በሚል መጠሪያ የተዘጋጁ ፊልሞች ይዘታቸው ቀርቶ ስማቸው ልብ የሚያግጁ ነው።

አልፎ ተርፎ በአንዳንድ ሃገሮች «ሴክስ ሾፕስ» (Sex Shops) በሚል ማስታወቂያ ያሸበረቁ የንግድ ቤቶችም ይታያሉ። የሁሉም ዓላማ ትርፍ ማጋበስ ነው።

ወሲብን ለከረሜላ፣ ለአውቶሞቢል፣ ለካሜራና ለልብስ ማስታወቂያ ጭምር ሳይቀር ይገለገሉበታል። የአልኮልና የትምባሆ ንግዶችም እንደዚህ በወሲብ ማስታወቂያዎች ይታጀባሉ።

ወሰኑ የት ነው?

ከላይ የጠቀስናቸው ውጤቶች ሞንፍ ዓላማ ወሲብን ከሰብዓዊ ፍጡር ነጥሉ አንድ ራሱን የቻለ ሚካኒካዊ ክንዋኔ አድርጎ በማቅረብ ትጥ ያጣ የተራከበ ስሜትን መፍጠር ነው። የሰብዓዊታቸው፣ የፊልሞቻቸው፣ የንግድ ማስታወቂያዎቻቸው መንደርደረያ ርዕሰ ወሲብ ይሁን እንጂ ትክክለኛውን ሁኔታ ግን አያስረዱም። እንዳንድ ግለሰቦች «ፖርኖግራፊን» ትክክለኛው የሰብዓዊ ፍቅር መግለጫ ነው ይላሉ። ይሁንና ይህ ትርጓሜ ፍቅር ማለት ተራከቦ መፈፀም ብቻ ነው ወደማለው የሚያመራን ስለሆነ በየልታት ልናጠነው የሚገባ ነው። ከዚህ አንፃር የምንረዳው ከሆነ ችግሩ ውስብስብ ይሆናል። ወጣቶች ፍቅርን ከተራከቦ ጋር ብቻ ማቆራኘቱ ጠነኛ አለመሆኑን ማስተዋል ይኖርባችኋል። ከወሲብ በፊት በተፋቃሪዎች መሐከል ስለሚፈጠረው የህይወት ትስስር በትክክል ከተረዳን ተራከቦ ብቻውን ደስታ እንደማይፈጥርልን ማጠቅ ይኖርብናል። ስለዚህም እነዚህን ሥራዎች በመመልከት ከቴሃፕር ውጪ በሆነ መንገድ የሚፈራ ቀለውን ስሜታችንን ሥርዓት ለማስያዝ መሞከር ይኖርብናል።

«የፖርኖግራፊ» ፊልሞችን ስንመለከት በውስጡ የሚጣተፉ የፊልም ተዋንያን ግዙፍና ቀልጣፎች፣ አይዘገፈዎች፣ ወሲብን እንደ ስፖርት የሚያከናውኑ የተራከቦ ሻምፒዮኖች ሆነው እንመለከታለን። ይህ በወጣቶች ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ እንደሚያሳድር ጥርጥር የለውም። ምክንያቱም ማየት ስህተትን ማመንን ያስከትላልና። ፊልሞች ከመጀመሪያው እስከ መጨረሻው በእስደግች ተራከቦ ተጥለቅልቀው ከሁለት እስከሶስት ሰዓት ወይም ባጠረ ጊዜ ሊቀርቡ ይችላሉ። እንዳንድ ጊዜም በተለያዩ እስደግች ሁኔታዎች ተጀምረውና በተለያዩ እክሎችና አሰቃቂ ሁኔታዎች ታጀበው ይዘጋጃል ይሆናል። በሌላ አጋጣሚ ታዲያ እነዚህ ያሽበረቱ አተራረቦች ወጣቶች ወሲብን እግባብ ባልሆነ መንገድ እንዲገልገሉበት፣ እንደተዋንያኑ ለንዴት ማብረጃ፣ ለቱጭት መወጫ ተግባር እንዲያውሉት ይገፋፋቸዋል።

አንድ የተጋነነ ተራከቦን የሚያሳይ ፊልም ተመልክቶ የወጣ የኒውዮርክ ከተማ ነዋሪ ወጣት «ሲርቦኝ መብላት እችላለሁ፣ ሲጠማኝም መጠጣት እችላለሁ፣ ማንኳረትም ቢያስፈልገኝም አይገባለሁ። የወሲብ ፊልም ከተመለከትኩ በኋላ ግን አቅጤን ያሳጣኛል። ምን ማድረግ እችላለሁ?» ሲል የተደመጠውም ለዚህ ጥሩ ማረጋገጫ ነው። «የፖርኖግራፊ» ሥራዎች ስሜትን ከመወጠርና ከማስጨነቅ ባሻገር ምንም የሚፈይዱት ነገር የላቸውም። «የፖርኖግራፊ» ስራዎች ያልበሰሉ ወጣቶች ወሲባዊ ጠባዮቻቸውን ፈር እንዳያስይዙ ያደርጋቸዋል። ወጣቱ በነዚህ ጥቃቶች እንዳይጠመድ መርዳት የህብረተሰቡ ድርሻ ነው። ህብረተሰቡን

የሚመራው መንግስታዊ አካልም ይህን የመሰሰለ ሥራዎች ህዝቦች የሚገነዘቧቸው በተለያዩ ሁኔታዎችና ደረጃዎች በመሆኑ ቁጥጥር ማድረግ ይኖርበታል።

ዘመታት

ይህም ሌላ የወሲብ ዓይነት ንግድ ነው። ከፍቅርም ጋር ምንም ግንኙነት የለውም። ምክንያቱም ፍቅር ሸቀጥ አይደለም። በገንዘብ ልንገዛ የምንችለው በችግርና በድህነት ምክንያት ለወሲባዊ ግንኙነት የሚያውሉትን ስጋቸውን ብቻ ነው። በዚህ ደስታ አይገኝም፤ ጥልቀት ያለው የፍቅር ግንኙነትም አይኖርም። እነዚህ ሴቶች ነርአቸውን ለማቃናት ከሌላው ሰው ገንዘብ ለማግኘት ስለሚፈልጉ ጥልቅ ግንኙነትን ሳይሆን የሚፈልጉት ቶሎ መለያየቱን ነው። ግንኙነቱ እንዲደራ የሚያደርጉት አልኮል መጠጥና ገንዘብ ብቻ ናቸው። ስለዚህም የግንኙነቱ መለኪያ ገንዘብ ነው። በዚህ ዓይነት ተግባር ላይ የተሰማሩ ሴቶች ሴትኛ አዳሪዎች በመባል ይታወቃሉ። በተመሳሳይ እነዚህን በማጥመድ ላይ የተሰማሩ ወንዶችም ህብረተሰቡ ስያሜ አልሰጣቸውም እንጂ በአንድ የጋራ ስም መጠራት ይገባቸው ነበር። ህብረተሰቡ ግን ሴቶችን ብቻ ዝቅ አድርጉ ከመመልከት በመነጨ ወገንተኛ የሆነ ይመስላል።

በብዙ ሃገሮች ለንደዚህ ዓይነቱ ድርጊት ማከናወኛ የተዘጋጁ ግልፅ የዘመታት ቤቶች ይገኛሉ። ብዙዎቹ እጅግ በጣም ዝቅተኛና በተጉሳቆሉ አካባቢዎች የሚገኙ ናቸው። በአንዳንድ በለፀጉ በሚባሉ ሃገሮች ውስጥ ድርጊቱ በትላልቅ ቪላዎችና አፓርታማዎች ውስጥም ይከናወናል። ሶሻሊስት ስለሆነ ሴትኛ አዳሪነትን አጥፍተናል ይሉ በነበሩ ሃገሮች ውስጥም ሳይቀር ሴትኛ አዳሪነት በድብቅ ሲከናወን ቆይቷል።

የወሲብ አብዮት

በመጽሐፋችን መጀመሪያ ቀላል ስለሆነው ስነተዋልዶ ለማስ ተማር ችግር ስለገጠማት መምህርት አውስተን የጉርምስናን ሂደትና ፍቅርን እንዴት እንደሸቀጥ እንደሚያቀርቡት ተመልክተናል። ተከታዮቻቸው ሌሎችንም አመለካከቶች ያራምዳሉ። «የወሲብ ነፃነት፣ የወሲብ አብዮት» የሚሉት አላቸው። ይህም አመለካከታቸው በአሁኑ ጊዜ ከሃገር ወደሃገር እንደቋያ እሳት እየተዛመተ ነው። ይህ እንቅስቃሴ ደስታንና ፍቅርን ለህብረተሰብ ለማስገኘት ታስቦ የተጀመረ አይደለም። የተፀነሰው የናይትድ ስቴትስ ውስጥ በተወሰኑ የ«ፒዩሪታኒዝም» አመለካከት ተፅእኖ በነበረባቸው ግለሰቦች

አማካኝነት ነው። ከዚያም እንግሊዝ፣ ስሜንና ምዕራብ አውሮፓ ሊዛመት ቻለ።

«ፒዩሪታኒዝም» ምን እንደሆነ በአጭሩ መግለፅ ያለብን ይመስለኛል። «ፒዩሪታኒ» በ16ኛው ምዕተ ዓመት አውሮፓ ውስጥ በነበረው ኃይማኖታዊ የተሃድሶ እንቅስቃሴ መሪ የነበሩ ግለሰቦች መጠሪያ ነበረ። ፒዩሪታኖች ከዚያ ወዲህ ባሉት ዓመታት ተከታዮቻቸው የክሪስቲያን እምነት በህብረተሰቡ ላይ በመጫን ለተግባራዊነቱ የሚታገሉ ሲሆን እንዳንድ ፍልስፍናዎችም ነበሯቸው።

ክሪስቲያኖች ሠላምና የኖረች ጥበቅ የሃይማኖት ሴት ስትሆን «ህሊናን መቆጣጠሉ ህሊናን አለማርክስ» ወዘተ የሚሉ አስተሳሰቦች ነበሯት። ፒዩሪታኒስቶች ታዲያ ይህን መነሻ በማድረግ ህብረተሰቡ በዚህ እንዲገዛ ዘመቻ ማድረግ ቀጠለ። በጊዜው ይህ አስተሳሰብ ከእንግሊዝ አልፎ በወቅቱ ወደምታስተዳድራቸው ሃገሮች ጭምር ተዛምቶ ነበር። በዚህ አስተሳሰብ መሠረት የሰበአዊ ፍጡር አዕምሮና ጉልበት በአጠቃላይ ኤኮኖሚያዊና ወታደራዊ የበላይነትን የሚያስገኝ ተግባር ላይ መዋል አለበት እንጂ ህሊናን ወደሚያረክስ ወሲብ ማድላት የለበትም የሚል ፕሮፖጋንዳ ይካሄድ ጀመር።

ሃፍንር የተሰኘ ፀሐፊ በ16ኛውና በ17ኛው ምዕተ ዓመት ስለፒዩሪታኖች ሲገልጽ ሰብዓዊ ፍቅር እንዲቀንስ፣ ሰብዓዊ የፍቅር ጭውውቶች እንዲከሰሙ ከፍተኛ ዘመቻዎችን ያከናውኑ ነበር ብሏል። ብዙ ደራስያን ስለፍቅር የቋጠሯቸውን ስንኞችና ዜማዎች ውጉዝ አድርገው በሰብዓዊ ፍቅርና ወሲብ ላይ ዘመቻ የከፈቱም ነበሩ በማለት ይገልፃቸዋል።

የአሁኖቹም ለውጥ አራማጆች ከቀደምቶቹ እንዳንድ አስተሳሰቦችን ወስደዋል። ብዙ ከቀድሞዎቹ በተባራረነት ባይቆሙም ነገሮችን ገለባብጠው በማስቀመጥ ፅንፈኝነትን እያራመዱ ናቸው። የቀድሞዎቹ በጥበቅ ተቃውሞ ላይ ሲያተኩሩ አዲሶቹ ልቅነትን የሚያስተጋቡ ናቸው። ይህም ባንድ ጉራ ውስጥ እንዲፈረጁ ያደርጋቸዋል። ሁለቱም ስለሰብዓዊ ፍጡር የሚሰበኩት ባልተሟላና ባልተስተካከለ መልክ ነው።

ወሲባዊ ፍንገጣ

ከብዙሃኑ ጋር የማይጣጣም ነገር ሁሉ ጤናማ አይደለም ብሎ መደምደም ስህተት ላይ ሊጥለን ይችላል። ይህን ምዕራፍ «ወሲባዊ ፍንገጣ» ብለን የሰየምነውም ብዙሃኑ ከሚያከናውኑት ወሲባዊ ግንኙነት ውጪ የሚታዩ ወሲባዊ ጠባዮችን የሚመለከት በመሆኑ ነው።

እነዚህን ወሲባዊ ፍንገጣዎች በህብረተሰቡ እንዲከሰቱ ያደረጓቸው የራሳቸው ምክንያቶች አሏቸው። እንደ ግለሰብ ያደገባቸው አካባቢዎች፣ የቤተሰቡ ሁኔታ፣ ማህበራዊ ሕይወቱ ተፈጥሮአዊ ሁኔታው ወሲባዊ እኗኗን የሚወስኑ ጉዳዮች ናቸው።

ደግነቱ በዘመናችን የወሲባዊ ፍንገጣ ሰለባ የሆኑ ግለሰቦችን ከተዘፈቁበት በማላቀቅ ወደጤናማ እኗኗ መመለስ ይቻላል። እስቲ ለሁሉም እንዳንደቹን ፍንገጣዎች እንመልከት።

ግብረሰዶም

«ሆሞ» (Homo) የሚለው የግሪክ ቃል «ተመሳሳይ፣ እኩል» ማለት ነው። በጥንታዊት ግሪክ በተመሳሳይ ጾታዎች መካከል የተፈጠረ ግንኙነት በዚህ ቃል ይጠራ ነበር። ይኸው ተግባር በአማርኛ ግብረሰዶም ይባላል። ከተመሳሳይ ጾታ ጋር ጉድኝት የመፍጠር ዝንባሌ ግን በወንዶች ብቻ ሳይሆን በሴቶችም ዘንድ ይታያል። ሴቶች ከተመሳሳይ ጾታ ጋር ለመጉዳኝት የሚያላዩት ዝንባሌ ደግሞ ሌዘቢያኒዝም (Lesbianism) በመባል ይታወቃል። ቃሉ የተወሰደው የሌዘቦ ሕዝቦች መኖሪያ ከነበረችው የግሪክ ደሴት ሲሆን፣ ሳፎ የተሰኘችው በዚህ ደሴት የኖረች ገጣሚ በጊዜው ከተመሳሳይ ጾታ ጋር ወሲብ ትፈፅማለች ተብሎ ይታመን ስለነበር ስሙ ከእሷ እንደተወሰደ ይነገራል።

ግብረሰዶም የሚፈፅሙ ሰዎች ለሩካቤ ስጋ ተመሳሳይ ጾታን ለማግኘት የተለያዩ ዘዴ ይጠቀማሉ። የሚፈልጓቸውን ወንዶች በጣም ይቀርባሉ፣ የመደለያ ስጦታዎችንም ያቀርባሉ። ግብረሰዶም ፈፃሚው በሚያቀርበው ገፀበረከት ተጠቅሞም ግንኙነቱ ከሁለቱ ውጪ እንዳይታወቅ ይጥራል። እንዳንድ ግብረሰዶም የተጠናወታቸው ሰዎች የሚፈልጓቸውን ሰዎች በተለያዩ ዘዴዎች ከመቅረብ ባሻገር ፍላጎታቸውን ለማርካት ሕገወጥ ድርጊትንም ይፈጽማሉ። ሕፃናትን

በተለያዩ ዘዴዎች ለማታለል ይሞክራሉ። ለሕዝባችን የተለያዩ የመሸንጊያ ስጦታዎችንም ያቀርባሉ። እነዚህ ሰለባ የሆኑ ታዳጊ ሕዝባችንም ታዳጊ መሰሉ በመሰሉ ግብረሰዶች ፈፃሚዎች ይሆናሉ። ስለዚህ ይህ ዓይነቱ ድርጊት በታዳጊዎች ላይ የተፈጸመ መሆኑን ከተረዳን በፍጥነት የድርጊቱን አፀያፊነት በማስረዳት ሕሊናቸው እንዳይመረዝ ማድረግ ይኖርብናል። ጥቃት የደረሰባቸው ታዳጊዎችም ለሥነልቦና ቀውስ እንዳይጋለጡ መርዳት በጣም አስፈላጊ ነው።

ግብረሰዶች ፈፃሚዎች ከአጠቃላይ የሕዝብ ብዛት ጋር ሲወዳ ደሩ እነስተኛ ናቸው። እንደሌሎች የሕብረተሰቡ አባላት በልዩ ልዩ ማህበራዊ እንቅስቃሴዎች ውስጥ በንቃት ተሳትፎ ስለሚያደርጉም እነሱን መለየት በጣም አዲጋች ነው። በነገር አቸው ተደሳች መስለው የሚታዩ በሆኑም ቤተሰብ ያለውን ሰው ያህል ደስታ የላቸውም። በሕብረተሰቡ ውስጥ ከግብረሰዶች በተጨማሪ ማዕከላዊ ስፍራ ይዞ የሚታዩ ሌላው ፍንገጣ «ባዮሲክሽን-ዋሊዝም» በመባል ይታወቃል።

«ባዮሲክሽን-ዋሊዝም» ከወንዶችም ከሴቶችም ጋር በፍቅር የመጉ ዳኝነት ዝንባሌ ሲሆን፣ በዚህ አገልጣይ የተዘፈቁ ሰዎችን ግላዊ ምክር በመስጠት፣ በአዕምሮ ሐኪሞች በማገዝ ከዝንባሌዎቻቸው ማላቀቅ እንደሚቻል ጠቢባን ያስረዳሉ።

ሌላው መታወቅ ያለበት ነገር በአንዳንድ ተጽእኖዎች የተነሣ አንዳንድ ታዳጊ ወጣቶች ይህን ሁኔታ ሊላመዱት እንደሚችሉ ነው። ወላጆችና መምህራን ታዳጊዎችን የማነጽ ኃላፊነት ያለባቸው በመሆኑ በዚህ ረገድ ከፍተኛ ትኩረት ሊያደርጉ ይገባል። ይህ ሁኔታ ስር የመስደድ ምልክት ካሳየ ደግሞ ታዳጊው ልዩ የሰነልቦና ሐኪም እርዳታን እንዲያገኝ ማድረግ ይገባል። የዚህ ዓይነት ክስተቶች ጥቃት ዓላማ እንዳይሆኑ ያልበሰሉ ታዳጊ ወጣቶችን ከንደነዚህ ዓይነት ግለሰቦች ማራቅም በጣም አስፈላጊ ነው።

ሕብረተሰቡ፣ ወላጆችና ትምህርት ቤቶች በዚህ ረገድ እገዛ ለማድረግ ዝግጁ ሆነው መገኘት ይኖርባቸዋል። አንድን ግለሰብ ለሕብረተሰቡ ጠቃሚ ዜጋ እንዲሆን የማድረግ ኃላፊነት የወላጆችና የመምህራን ብቻ ሳይሆን የሁሉንም ዜጋ ተሳትፎ የሚጠይቅ ነው።

በአንዳንድ ሃገሮች በገንዘብ ማናቸውንም ዓይነት ሱስና ልማዶችን ማርካት ይቻላል። ከነዚህም አንዱ ወሲብ ነው። ወሲብ አንዱ የንግድ መስክ ስለሆነ ለጋ ወንዶችና ልጃገረዶች ጭምር በገበያ መልክ የሚቀርቡበት ሁኔታም አለ። ግብረሰዶች ፈፃሚዎች በንደዚህ ዓይነት ሃገሮችና አካባቢዎች በገንዘብ እየተገዙ የሚቀርቡ ተመሳሳይ የጾታ ቅምጦችም አሏቸው። ይህ ባሕልን የሚያደፈርስ፣ ሞራልን

የሚያሳክት ድርጊት በገሃድና እንዳንዴም በድብቅ የሚከናወንባቸው ሃገሮች ቁጥር ተላል አይደለም።

ሌሎች ፍንገጣዎች

በወሲብ ብልት ላይ በሚፈጠር እደጋ ወይም በእድሜ ምክንያት የወሲብ ብልታቸው መቆም የማይችል ግለሰቦች አካላዊ ጥምረት ሳይፈጥሩ፣ ማለትም ያለንክስ ዕርካታ የሚያገኙበትን ሁኔታ ይፈጥራሉ። ወሲብ በዚህ ረገድ ከተራክቦ ጋር ግንኙነት የለውም ማለት ነው። ከላይ የተጠቀሱት ዓይነት ወንዶች የሚረኩት ሴቶችን ዕርቃ ናቸውን በማየት ወይም የሴቶችን ብልቶች በመገላለጥና በመነካካት ይሆናል። በርግጥ ዕርቃናቸውን በኤግዚኪዚሽን መልክ በወንዶች ፊት የሚታዩ ሴቶች ጭንቀት ይፈጠርባቸዋል። ምክንያቱም በፈፀሙት ወንጀል ዕርቃናቸውን ሰው ፊት እንዲቆሙ የተደረጉ ስለሚመስላቸው ነው። በተለይ ጀማሪ ወጣቶች ከሆኑ ደግሞ ጭንቀታቸው እጥፍ ድርብ ይሆናል። ይሁንና ተመልካቾቻቸው ምንም አቅም የሌላቸው ወንዶች በመሆናቸው፣ ምንም ነገር ሳይፈጽሙባቸው ስለሚለቁቸው በእጭር ጊዜ ውስጥ ከጭንቀታቸው ይላቀቃሉ። እንዳንድ ሴቶች በዚህ ወቅት ከመጠን ያለፈ ጭንቀት ስለሚሰማቸው ይጮኻሉ። ጩኸቱ ብልታቸው ለማይሰራ ወንዶች ከፍተኛ እርካታ የሚሰጥ ሲሆን፣ በሴቶቹ ላይም የሚያስከትለው አንዳችም ጉዳት የለውም። የዚህ ዓይነት ግለሰብ «ኤግዚኪዚሽን» በመባል ይታወቃል።

ሌሎች ወሲባዊ ፍንገጣዎችም አሉ። በአንድ ክፍል ውስጥ ሁለት የተቃራኒ ጾታ አባላት ተራክቦ ሲፈጽሙ በመስከት ወይም በማጮለቂያ በማየት በሚፈፀመው ተራክቦ የመርካት ዝንባሌ እንዲነው። የዚህ አይነት ዝንባሌ ያላቸው ግለሰቦች «ቮየር» በሚል መጠሪያ ስም ይታወቃሉ። ቃሉ ከፈረንሳይኛ የተወሰደ ሲሆን፣ ትርጉሙም መመልከት ማለት ነው። ባለሙያዎች እንደሚሉት በዚህ አይነት መንገድ እርካታን ለማግኘት የሚጥሩ ግለሰቦች በታዳጊነት ዘመናቸው ስለ ተቃራኒ ጾታና ወሲባዊ ግንኙነት ምንም እውቀት ሳያገኙ ያደጉ ናቸው። በዚህ ዝንባሌ የሚጠመዱትም የመንደርደሪያ እውቀትን ለማግኘት ሲሉ ነው። እነዚህን ግለሰቦች የሚገራቸው ካላገኙ በፍርሃት ተውጠው በዚህ ሊዘልቁ የሚችሉ ሲሆን፣ የሐኪሞችን እርዳታ ካገኙ ግን ብዙሃኑ ወደሚፈፀሙት ወሲባዊ ተግባር መመለስ የሚችሉ ናቸው።

በጤናማ መልኩ ሲታይ ሁለት ተፋቃሪዎች በጥልቀት የሚተሳሰቡ ከሆነ ወደተራክቦ ከማምራታቸው በፊት የተለያዩ የፍቅር ጭውውቶችን ያካሂዳሉ። ለተወሰነ ጊዜ የሚቆይ ጭውውት ካደረጉ በኋላም ወደተራክቦ ያመራሉ። እነዚህ ተፋቃሪዎች ተራክቦን

የሚመለከቱት የመንፈሳዊ ትውውቅና መግባባት ቀጣይ ከንዋኒ አድርገው ነው ማለት ነው። ይሁንና እንዳንዶች ወደተራክቦ ከማም ራታቸው በፊት ይህን ጣፋጭ ደስተኛ ገብ እያከናውኑትም። በተረጋጋ መንፈስ ሲጫወቱ በመቆየት ጥሩ ስሜትን ለመፍጠርና በርጋታ እርካታን ለማግኘት አይጥሩም። የተቃራኒ ጾታን ፍላጎትና ስሜት ሳይጠብቁ በጥድፊያ ተራክቦ ይፈጽማሉ። ይህ የተቃራኒ ጾታን ስሜት በሚገባ ሳያጤኑ ወይም ሳያነቃቁ የሚፈጸም ተራክቦ ታዲያ ደስታን ሳይሆን በተቃራኒው ስቃይን የሚፈጥር ይሆናል። በንደዚህ አይነት ተቃራኒ ጾታ ላይ በደል በመፈጸም የተቃራኒ ጾታን ስሜት ባለመጠበቅ የሚከናወን ጭካኔ የተሞላበት የግል እርካታን ብቻ የመፈለግ አዝማሚያ «ሳዲዝም» በመባል ይታወቃል። «ሳዲዝም» ቃሉ በሌሎች ስቃይ ለሚደሰቱ ግለሰቦች መጠሪያነትም ያገለግላል። ሳዲስቶች በውነቱ የእርካታ ነፍስ ገዳዮች ናቸው ማለት ይቻላል።

ጤናማ የሆኑ የፍቅር ጭውውቶችን የሚያደርጉ እንዳሉ ሁሉ ወደተራክቦ ሊያመሩ ሲሉ የሻክሩ ንግግሮችን የሚያደርጉ፣ የቆረቆሩ ቃላትን የሚለዋወጡና መደባደብ የሚያስደስታቸውም አሉ። የፍቅር ኛቸውን ክብረ ሕሊና በቃላት በማቁሰል፣ በፍቅረኛቸው ላይ ድብደባ በመፈፀም ወሲባዊ ስሜታቸውን ለማነቃቃት የሚሞክሩ እንዳንድ ግለሰቦችም አሉ። ይህን ሁኔታ ስታነቡ «ይህ ፍቅር ሳይሆን የጥላቻ ምልክት ስለሆነ ፍቅረኛው ለምን አትተወውም ወይም አይተዋትም? ለምን ፍቅረኛው ይሄን ትፈቅድለታለች?» የሚል ጥያቄ ታነሱ ይሆናል። በጉዳዩ ላይ ብዬ ለመስጠት በጣም አስቸጋሪ ነው። ምክንያቱም የችግሩ መንስኤ የተለያየ ሊሆን ይችላልና ነው። ሌላው ጉዳይ ደግሞ ወንዶች ብቻ ሳይሆኑ እንዳንድ ሴቶችም ለወሲብ ተግባር ለመነቃቃት ይህን ዓይነት ድርጊት የሚፈልጉ መሆናቸው ነው። አፍቃሪዎቻቸው ሲያንጓጥሟቸው ወይም ትንሽ ሲጉሽሟቸው ይበልጥ የተፈቀሩ፣ ይበልጥ የተወደዱ የሚመስላቸውና ከዚያ በኋላ ወደተራክቦ ሲያመሩ ደስተኛ የሚሆኑ የዋህ ሴቶች አሉ። ይህ አይነቱ አዝማሚያ «ማሶኪዝም» በመባል ይታወቃል። «ማሶኪስቶች» ወንዶችም ሴቶችም ሊሆኑ ይችላሉ። በቃላት ማንጓጠጥንም ሆነ ዱላና ጥፊ የመሳሰሉትን በተመሳሳይ ሁኔታ ሴቶች በወንዶች ላይም ሊፈፅሙ ይችላሉ። «ማሶኪስቶች የሻክረ የሃሳብ ልውውጥና ድብደባን እንደወሲብ ማነቃቂያ የሚገለገሉ ከሆነ ጥልቅ የሆነ ፍቅር፣ መተሳሰብ ይኖራል ወይ?» ብላችሁ ትጠይቁ ይሆናል። መልሱ ሊኖር አይችልም ነው። በዚህ አይነት ከተመሠረተ ጉድኝት ውስጥ ቅንጣት ታክል ደስታ ልትገኝ አትችልም።

• ሌላው አይነት የወሲብ አዝማሚያ ደግሞ ያለተቃራኒ ጾታ እርካታን የማግኘት ፍላጎት የሚታይበት ነው። የዚህ ዓይነት ችግር

ያልባቸው ግለሰቦች እርካታን ለማግኘት በተቃራኒ ጾታ ምትክ እንስቲቲ የምትገለገልባቸውን ቁሳቁሶች መሰብሰብ ይመርጣሉ። ሴትየዋ የምትታወቅ ወይም የማትታወቅ ልትሆን ትችላለች። ይህ ክስተት «ፌቲሺዝም» (Fetichism) በመባል ሲታወቅ ግለሰቦችን «ፌቲሺስት» በማለት ይጠሩዋቸዋል። ፌቲሺስቶች ሁለት አይነት ናቸው። የመጀመሪያዎቹ የሴቶች የውስጥ መገልገያ ቁሳቁሶችን፣ ማለትም የውስጥ ልብስ፣ የውስጥ ሱሪ፣ ፓንት፣ ጡት መያዣ ሞዴስ (የወር አበባ መቀበያ)፣ የዋና ልብስ፣ ሰብስበው በመነካካት፣ በማሽተትና በማየት የሚረከቡ ናቸው። ሁለተኛዎቹ ደግሞ የሴቶች ውጫዊ መገልገያ ቁሳቁሶችን ማለትም ቀሚስ፣ ጫማ፣ ሻሽ፣ የእግር ሹራብ፣ የሴት ቦርሣ፣ የፀጉር መያዢያ ወይም ሌሎች የሴቶች መጠቀሚያ ዕቃዎችን በማየት፣ በመዳሰስ፣ ወይም በማሽተት የሚረከቡ ናቸው።

በፍቅረኞች መካከል ተቃቅፎ መሄድ፣ አንዱ የሌላውን ሰውነት ተደግፎ መቀመጥና መተሻሸት የጤናማነት ምልክት እንጂ ሌላ ትርጉም ሊሰጣቸው አይችልም። ይሁንና በዚህ ረገድ አንዳንድ ግለሰቦች የተለየ ባህርይ ያሳያሉ። ከተቃራኒ ጾታ ሰውነት ጋር ንክኪ በመፍጠርና በመተሻሸት ብቻ ዕርካታን ለማግኘት ሲጥሩ ይታያል። ይህ የአንዲት ሴትን ገላ በመነካካት ወይም በመተሻሸት እርካታን ለማግኘት የሚፈፀም ተግባር «ፍሮታዶሪዝም» ሲባል አድራጊውም «ፎሮታዶር» ተብሎ ይጠራል። ፍሮታዶሮች ይህን ፍላጎታቸውን ለማርካት የሚጥሩበት ቦታ የተለየ በመሆኑ ልዩ ባህርይ ያሰጣቸዋል። «ግንኙነቱን» ለማድረግ የሚሞክሩት ብዙ ሕዝብ ተጨናንቆ በሚገኝባቸው አካባቢዎች ወይም መድረኮች ነው። (ለምሳሌ፣ የገበያ ቦታ፣ የአውቶብስ መናኸሪያ፣ ሲኒማና ቲያትር ቤቶች ወዘተ)። ፍሮታዶሮች በሰው በተጨናንቁ የከተማ አውቶብሶች ውስጥ ይሣፈራሉ። አውቶብሱ እንቅስቃሴ ሲጀምር በሚፈጠር ንቅናቄ፣ ፍሬን ሲያዝና ሲለቀቅ፣ አውቶብሱ ከርባ ቦታዎችን ሲታጠፍ አጋጣሚውን በመጠቀም በአጠገባቸው ከምትገኝ ሴት ጋር ብልታቸውን በማስተሻሸት ለመርካት የሚጥሩና የወንዴ ዘራቸውን እስከማፍሰስ ድረጃ የሚደርሱ ናቸው። ሌሎች ደግሞ ወደሲኒማና ቲያትር ቤቶች በመግባት ሴቶች ተሰባስበው በተቀመጡባቸው አካባቢዎች በመቀመጥ እግራቸውንና እጃቸውን ወደሴቶች ሰደው እርካታን ለማግኘት ይሞክራሉ። ሲኒማ ቤት ውስጥ ተቀምጣችሁ ወይም አውቶብስ ተሳፍራችሁ ይህ ድርጊት አጋጥሟችሁ ያውቃል? ብዙውን ጊዜ ፍሮታዶሮች ማንነታቸው እንዳይታወቅ በቴአትርና በሲኒማ ቤቶች ድርጊቱን የሚፈጽሙት መብራት በሚጠፋበት ጊዜ ነው።

ከላይ ከጠቀስናቸው ፍንገጣዎች ለሦት ብለው የሚገኘው «እንሰሰቱ» (Incest) በመባል የሚታወቀው ነው። ይህ በቅርብ የሥጋ ዝምድና ባላቸው በተሰበች መካከል ተራክቦን የመፈጸም ዝንባሌ ነው። በወላጆችና በልጆች፣ በወንድምና እህት መካከል የሚታይ የወሰደ ውሰልትና ነው። ይህ አይነት ግንኙነት እጅግ ጎላ ቀር በሆኑና ዝቅተኛ የባህላዊ እድገት ደረጃ ባላቸው ማህበረሰቦች መካከል በጣም ጉልቶ የሚታይ ሲሆን፣ በአሁኑ ጊዜ በብዙ አካባቢዎች እየቀነሰ በመምጣት ላይ ነው።

ሌላው ደግሞ «ሳይፕኤሮቲዝም» (Hipererotism) የተሰኘው ነው። ይህ ከመጠን ያለፈ ወሰደን የመፈጸም አባዜ ነው። ይህ የተራክቦ ፍላጎት ሰበአዊውን ወሰደዊ ጠባይ የሚያጠላግድ ሲሆን በአንዳንድ ሰነ ልቦናዊ ጉዳዮች መንስኤነት የሚፈጠርም ክስተት ነው። በዚህ ክስተት ጠንዶችም ሴቶችም ተጠቂ ሲሆኑ ይችላሉ። ይህ አባዜ የተጠናወታቸው ግለሰቦች የሥነስሰምሮ አዋቂዎች እገዛ ካገኙ ከያዛቸው ህመም መላቀቅ ይችላሉ።

በመጨረሻ የምንመለከተው ፍንገጣ ደግሞ ከጠቀስናቸው አዝማሚያዎች ትንሽ ለሦት ያለ ነው። ይህ ዝንባሌ «ፔዶፊሊያ» (Pedofilia) በመባል ይታወቃል። ይህን ልዩ የሚያደርገው ግለሰቦች ተራክቦን ለማከናወን የሚፈልጉት በጣም ለጋና ታዳጊ ከሆኑ ወጣቶች ጋር በመሆኑ ነው። ይህ እጅግ በጣም አደገኛ አዝማሚያ ነው። እናነተ አሁን ጉርምግችኋል ወይም የተሟላ ሰውነት ያላችሁ ወጣቶች ሆናችኋል። ነገ አስተማሪ፣ ወላጆችና የቤተሰብ ኃላፊ ትሆና ላችሁ። ብዙዎቻችሁ ልጆች ትናንሽ ወንድሞችና እህቶች ይኖሯችኋል። የተጠቀሰው አዝማሚያም ታዲያ በብዙ ታዳጊዎች ላይ የሰነ ልቦና ቀውስ ከማስከተል አልፎ ለሞት የሚዳርግ ሲሆን ይችላል። ስለዚህ ይህን አዝማሚያ ማወቅ አለባችሁ። ወንዶችም ሴቶችም ፔዶፊሊዎች ሲሆኑ ይችላሉ። ዋነኛው ችግር አእምሮአቸው ደካማና ጤነኛ ያልሆነ ግለሰቦች መሆናቸው ነው። አንዳንድ ጊዜ ግን ጤነኛ ግለሰቦችም ሲሆኑ ይችላሉ። መለያ ጠባያቸውም በታዳጊ ወጣቶች ዘንድ ተወዳጅ መስለው ለመታየት መሞከር ሲሆን ባለትዳሮች ወይም ላጤዎች ሲሆኑም ይችላሉ።

ፔዶፊሊያዎች ከእድሜ አቅዎቻቸው ይልቅ ሕግናትን ለተራክቦ ይመርጣሉ። በአብዛኛው የጥቃት ዓላማቸው የሚያደርጉትም ክ8 እስከ 14 ዓመት እድሜ የሚገኙ ታዳጊ ወጣቶችን ሲሆን፣ ከዛም ያነሱት ላይ ሊያተኩሩም ይችላሉ። አዘውትረው የሚገለገሉባቸው ዘዴዎችም በታዳጊዎች ዘንድ ተወዳጅና ታማኝ ሆኖ መገኘት ነው።

አንዳንድ መሸንገያ ስጦታዎችን ይሰጧቸዋል። ለታዳጊዎቹም ስለወሲብ ያወጋቸዋል። በዚህም መልክ ጥልቅ አውቀት የሌላቸው ታዳጊ ሕዋሳትን በተላሉ ውጥመድ ውስጥ ያስገቧቸዋል።

ታዳጊዎቹ ታዲያ ከበሬታን አግኝተው ወይም ወደዋቸው ይመስላቸውና በተላሉ ይታለላሉ። አዋቂዎች ከመጀመሪያው የሰመረ ጡጤት ነገኙም ብልታቸውን ወደማጣየት ደረጃም ይሸጋገራሉ። የታዳጊዎቹን የወሲብ ብልቅ በመነኮሳትም ስሜታቸውን ለመቀስቀስ ይሞክራሉ። አለያም የራሳቸውን ብልቅ እንዲነከሩላቸው ያደርጋሉ። ወንዶች ከሆኑ የታዳጊ ልጃገረዶችን፣ ሴቶች ከሆኑም የታዳጊ ወንዶችን ብልቅ በመነኮሳት ስሜታቸውን ለመኩርከር ይሞክራሉ። ሁኔታዎች ከተመራቸላቸው ደግሞ ተራክቦን በኃይል ይፈጽሙባቸዋል። በዚህ አይነት መንገድ በለጋ ወጣቶች ላይ ብዙ ወንጀሎች ይፈፅማሉ።

የድርጊቱ ተጠቂ የሆኑ ታዳጊ ወጣቶችም ወንጀሉ ከተፈጸመባቸው በኋላ ለቤተሰቦቻቸው መናገር ይፈራሉ። በቤተሰብ ደረጃ ከልጅነት ጀምሮ ግልጽ የሆነ ውይይት ባለመዳበሩ የተነሣ ታዳጊዎች ስለደረሰባቸው ጉዳት ለቤተሰቦቻቸው መግለጽ ያሣፍራቸዋል። ለቤተሰቦቻቸው እንዳያማከሩ የጠነከረ እምነት ይጉላቸዋል። ጉዳታቸውን ቀርቶ ከወሲብ ጋር የተያያዘ ቅንጣት ነገር ቢያነሱ እንደብልግና ተቆጥሮ የሚደርስባቸው ቅጣት ከፍተኛ በመሆኑ መናገርን አይመርጡም። ይህ በቤተሰብና በልጆች መካከል ያለ ጋራጣ ታዳጊ ወጣቶችን ለፔዶፊሊዎች ያጋልጣቸዋል። እስካሁን ከላይ የጠቀስናቸው ከተለመደው ወሲባዊ አኗኗር ያፈነገጡ መሆናቸውን ተገነዝባችኋል።

ከላይ የጠቀስናቸው ወሲባዊ አዝማሚያዎች ግን ከአንዳንድ ሁኔታዎች ጋር እንዳይምታቱባችሁ መጠንቀቅ ይኖርባችኋል። ለምሳሌ፣ የሰውነት ክፍላቸውን ሙሉ በሙሉ የማይሸፍኑ የዘመኑ ፋሽን ልብሶችን የሚለብሱ ሴቶችን ብትመለከቱ ሴቶቹ «ኢግዚቢሽ ኒስት» ሆነዋል ማለት አይደለም። እርቃናቸውን የሚገኙ የእንስት ምስሎችን ወይም ፎቶዎችን የሚመለከቱ ወይም በመኝታ ክፍላቸው ውስጥ የሰቀሉ ወንዶች ሁሉ «ቮየር» ሆኑ ማለትም አይደለም። አንድ ደመ ቁጡ የሆነ አፍቃሪ ወይም ተፈቃሪ በአንድ አጋጣሚ ፍቅረኛው ላይ ኃይለ ቃል ቢሰነዘር ወይም ፍቅረኛው ላይ ቡጢ ቢሰነዘር «ሳዲስት» ሊባል አይችልም። የፍቅር ጓደኛዋን በጥፊ የመቃታ ሴት «ማሶኪስት» ሆነች ማለት አይቻልም። አንድ ተባዕት ከፍቅረኛው

የፀጉር መያዣ ለማስታወሻነት ተሰጥቶት በቦርላ ይዞ ሲሆር ቢገኝ «ፌቲፎስት» ሆኖአል ማለት አይደለም።

ከጠቀስናቸው መጥፎ አዝማሚያዎች አንዱን ስታነቡ በዚህ ላይ እኔም ችግር አለብኝ ብላችሁ የምትገምቱ ወንዶች ወይም ሴቶች ሐኪም ብታማክሩ ከችግሩ የምትላቀቁበት ወትት ሩቅ አይሆንም። በመጨረሻም የምንደመድመው መነሻ ባደረግነው ወሲብና ሰብዓዊ ናጡር ነው። ወሲብ ከሰብዓዊነት የተነጠለ ሜካኒካዊ ነገር ሳይሆን በተጓዳኝ የሚታይና ልንገራው የምንችለው ነው። ወሲባዊ ስሜታችን አደገኛና ድንገተኛ ደራሽ ማዕበል ሳይሆን ከእኛነታችን ጋር የተቆራኘ ፈር ልናስይዘው የምንችለው ጉዳይ መሆኑን ማወቅም ይገባናል።

አጥቂም ተጠቂም ላለመሆን

ማንኛውም ህብረተሰብ የሚተዳደርበት ህግ ያስፈልገዋል። ህብረተሰቡ ለዚህ ተግባር የተፃፉና ያልተፃፉ ህጎች ሊኖሩት ይችላሉ። በዕሁፍ ያልሰፈሩ የሞራል ድንጋጌዎች የህብረተሰቡ አባላት ምን ማድረግ እንዳለባቸውና እንደሌለባቸው በማሳወቅ ረገድ የመጀመሪያዎቹ ናቸው። ከህብረተሰብ አንሥቶ አስከትምህርት ተቋማት ድረስ የሞራል ድንጋጌዎች ሰፊ ግልጋሎት ይሰጣሉ።

ህብረተሰብ ባልተፃፈ ብቻ ሳይሆን በዕሁፍ በተቀረፁ ህጎችም ይመራል። በዚህም የህጎች ሁሉ የበላይ የሆነው ህገመንግሥት የመጀመሪያውን ሥፍራ ይዞ ይገኛል። ህገመንግሥት አንድ መንግስት በምን ሦሃብና አመለካከት እንደሚመራ ወይም እንደተመሰረተ የሚያስረዳ፣ በመንግስትና በህብረተሰቡ መካከል ያለውን ግንኙነት፣ አስተዳደሩ እንዴት እንደሆነ የሚያመለክት ቋሚ የሆነ የህጎች ሁሉ የበላይ ህግ ነው። በዚህም የተለያዩ መስኮች ይዳሰሳሉ። በዚህ ጠቅላይ ህግ ላይ ተመሥርተው በመላው ዓለም እየተፈጠሩ የሚሄዱ አዳዲስ ሃሳቦችን፣ ማህበራዊ ኑሮን፣ ፍትህን፣ ነፃነትን፣ ወንጀልን የሚያስከብሩ ህጎች ይወጣሉ። እነዚህም የፍትሕብሔር ህግ፣ የወንጀልኛ መቅጫ፣ የንግድ፣ የባህር ህጎች ወዘተ በመባል የሚታወቁ ናቸው። በምዕራፋችን መግቢያ የጠቀስናቸው ጉዳዮች ከዚህ መዕረፍ ርዕስ ውጪ መሥለው ይታዩን ይሆናል። በርግጥም ዝርዝር ጉዳይ ውስጥ መግባት የመፅሐፋችን የትኩረት አቅጣጫ አይደለም። ይሁንና ህግን ባለማወቅ ቁጥራቸው እነስተኛ ያልሆኑ ዜጎች ከወሲብ ጋር የተያያዙ ወንጀሎችን ይፈፅማሉ። እነዚህ ወንጀሎች በወጣቶች ስለሚፈፀሙ ተጠቂም አጥቂም ላለመሆን ልታውቋቸው ስለሚገቡ ሕግ ነክ ጉዳዮች በአጭሩ መወያየት አስፈላጊ ነው።

ህግን አለማወቅ ከቅጣት አያድንም

አንድ የ16 ዓመት ተማሪ እንዲት እንስትን አስገድዶ በመድፈሩ ፍርድ ቤት ቀረበ። ያስገደዳት እንስት ግዙፍ ሰውነት ያላት፣ ዕድሜዋ ግን ከ13 ዓመት ከ10 ወር የማይበልጥ ነበር። ፍርድ ቤቱ ጉዳዩን መርምሮ ውሳኔ ለመስጠት ህጉ የደነገገውን የዕድሜ ገደብ ያሟሉ መሆናቸውን ማወቅ አለበት። የእንስቷንና የተባዕቱን አካላዊ ዕድገት

በማህተም ደንብ ፅድሜን ማሰላት አይቻልም። ይህ አንዳንዴ ስወተት ላይ ይጥላል።

የደራሲው ሀገር ወንጀልኛ መቅጫ ህግ አንቀጽ 16 ሁኔታውን አስመልክቶ የሚከተለውን ይደነግጋል።

«የወንጀል ቅጣት በአንድ ግለሰብ ላይ ሊወሰን የሚችለው ተከላኢ ወንጀልን በፈጸመበት ጊዜ የ16 ዓመት ፅድሜውን ያጠናቀቀ እንደሆነ ነው» ይላል።

አንቀጽ 353፣ ንዑስ አንቀጽ 4 ስለአፈገፀው ሲያብራራ፣ «ጥፋቱን የፈፀመው ግለሰብ ፅድሜ ከአስራ ሁለት ዓመት በላይ ከሆነ፣ ጥቃት የተፈፀመባት እንስት ከአሥራ አራት ዓመት ፅድሜ በታች ከሆነች፣ አጥፊው ከ1 እስከ 3 ዓመት የሚደርስ እስራት ይበየንበታል። ይህ የሚሆነው ግን በክፍል 1 እና 2 የተጠቀሱትን የፈፀመ እንደሆነ ነው» ይላል። ክፍል አንድና ሁለት ግንኙነቱ በኃይልና በማስገደድ የተፈፀመ እንደሆነ፣ በእንስተቱም ላይ አካላዊ ጉዳት የደረሰ እንደሆነና የአባልዘር በሽታ ያጋባባት እንደሆነ ቅጣቱ እንደሚከብድ ይደነግጋል።

ለአቅመ ሂዋን ባልደረሰች እንስት ላይ የሚፈፀም ተራክቦ በሥነ ልቦና ወይም በሞራል ላይ ከፍተኛ ጉዳት ከማድረሱ ባሻገር የአካል የሞራልና የሥነልቦና ውስብስብ ችግሮችን ያስከትላል።

ስታቲስቲካዊ መረጃዎች እንደሚያመለክቱት ብዙ ወጣቶች የዚህ ዓይነት ጥፋቶችን የሚፈፀሙት በቅርብ በሚያውቋቸው ግለ ሰቦች እንዲያውም ብዙውን ጊዜ በቅርብ በሚያውቋቸው ዘመድ አዝማሪቶቻቸው ላይ ነው። መረጃው በተጨማሪ እንደሚያመለክተው የወንጀል ተጠቂዎች በ11 እና በ13 ዓመት ፅድሜ መካከል የሚገኙ ወጣቶች ናቸው። እነዚህ ታዳጊ ወጣቶች ለጥቃት ተጋልጠው ላይታ መቅባቸው ረጅም ጊዜም ሊቆዩ ይችላሉ። ስለዚህ ወጣት አጥፊዎችን የማረቅ፣ የማስተካከልና የመምከር ዋነኛው ድርሻ የቤተሰብ ነው።

የኢትዮጵያ ወንጀልኛ መቅጫ ህግ ከላይ የጠቀስናቸውን ርዕሶች አስመልክቶ የሚከተለውን ይደነግጋል።

ቁጥር 53

1. «ፅድሜያቸው ከዘጠኝ እስከአስራ አምስት የሚደርስ ለአካል መጠን ያልደረሱ ልጆችና ወጣቶች በወንጀልኛ መቅጫ ህግ የሚያስተጣ ሥራ የሰሩ እንደሆነ፣ ህጉ ለይቶ ከወሰነላቸው ቅጣቶችና የጥንቃቄ ሥራዎች በቀር አይቀጡም (ቁ. 161 . 173)»

2. ቅጣት ወይም የዲስኮኒን እርምጃ የሚመሰናበቱ ፍርድ ቤቱ በነርሱ ላይ የተረበውን ነስ ጥፋት ነው ብሎ ኃላፊነታቸውን ያረጋገጠ እንደሆነ ነው። (ቁ. 162 - 173) ያላል።

በብዙ ሃገሮች ጠብቆ ታዲያ ጠባቶችን የሚያስጠያቅ ዓይነትም ሆነ ሌሎች ጥፋቶችን ከፈፀሙ፣ ጥፋት ፈፃሚው ጠባት የእእምሮ ህክምና የሚያስፈልገው ከሆነ ተገቢ በሆነ መታከሚያ ቦታ እንዲ ታከም ፍርድ ቤቱ ያዛል። ጥሩ አስተዳደግ የጉደለው፣ ጠይመጥፎ ተግባር ያዘነበለ ከሆነ ደግሞ በጉ አስተዳደግ እንዲያገኝ፣ ዘመዶች ካሉት ለዘመዶቹ፣ ከሌሎት ደግሞ ለህፃናት ማሳደጊያ ድርጅት እንዲ ሰጥ ይታዘዛል። የእንዳንድ ሃገሮች ህግጋት ደግሞ አጥፊው ጠባት ከእንዳንድ መዝናኛ ሥፍራዎች እንዲታገድ፣ ለተወሰነ ጊዜ ለተገ ቢዎቹ ባለሥልጣኖች እየተረበ ሪፖርት እንዲያደርግ፣ በምክርና በተግባሩ እንዲታለፍ ይመስናል። በቀላሉ የሚታረም ሆኖ ካገኙት ደግሞ ለዕድሜው ተመጣጣኝ የሆነ ሥራ በትምህርት ቤት ወይም በዕረፍት ቀኖቹ እንዲሰራ ያገዛል። የተፈፀመው ጥፋት ከፍተኛ ከሆነና ያፈፃፀመ ሁኔታ አሰቃቂ ከሆነ ደግሞ ጠይጠባይ ማረሚያ ቤቶች የሚልኩም ይገኙባቸዋል።

የሃገራችን ጠንጀለኛ መቅጫ ህግ በተጨማሪ ሌሎች ድንጋጌዎችም አሉት። «አድራጊው ጠንጀል በሰራበት ጊዜ ከ15 ዓመት ዕድሜ የበለጠ ኖሮት ነገር ግን 18 ዓመት ያልሞላው እንደሆነ ቅጣቱ የሚጠሰንበት በህጉ ላይ በተመለከተት በመደበኞቹ ድንጋጌ መሰረት ነው (ቁጥር 56.1)» ይላል።

«ቢሆንም ፍርድ ቤቱ ቅጣቱን የሚጠስነው በነገሩ አጋጣሚ ሁኔታና ይልቁንም ቢያንስም ቢበዛም የተከላከሉ የጠባትነት ዕድሜ መጠን፣ እንደሰሜቱ መጥፎነትና አደገኝነት ከብዙ በጥቂቱ ዓመሉ ሲታረምና ሊሻሻል የሚችል ዕድል የሚያጋጥመው መሆን አለመሆኑን በመገንዘብ ደንበኞቹን የቅጣት ማቃለያ ድንጋጌዎች መሰረት አድርጎ በመያዝ ወይም የተሻለ መስሎ ሲታየው አካለመጠን ላልደረሱ ጠንጀለኞች የተመደበውን የልዩ ቅጣት አወሳሰን በመከተል ነው» ይላል (ቁጥር 56.2)

ህጉ ለታዲያ ህፃናት መደረግ የሚገባውን ጥበቃና እንክብካቤ እንዲሁም ታላቁ ኃላፊነት በቤተሰብና በህብረተሰብ ትክክ ላይ እንደሚያርፍ የሚያመለክተን ነው። ለአቅመ አዳምና ሄዋን ከደረሱ በኋላ ጠባቶች ጠሲብን በነፃነት የማከናወን መብት ቢኖራቸውም በዚህም ጠቅት የሚፈፀሙ ጥፋቶች በመኖራቸው ህጉ የሚደነግገው አለው።

የደራሲው ሀገር ህግ አንቀጽ 361፤ ለምሳሌ አንድ ግለሰብ (ለአቅመ አዳም የደረሰ ማለት ነው) የሚሆን መደለያዎችን በመስጠት ወይም ለትዳር እንደሚፈልግ አድርጎ በመዋሽት ወይም በሌላ ማታለያዎች በመጠቀም ከ14 እስከ 16 ዓመት ዕድሜ ካላት እንስት ጋር ወሲባዊ ግንኙነት የፈፀመ እንደሆነ አስከበረው ወር የሚደርስ እስራት እንደሚበላሸት ይደነግጋል። የኢትዮጵያ ወንጀልኛ መቅጫ ቁጥር 596 ይህን ተግባር አሥመልክቶ የሚከተለውን ይደነግጋል።

«የዓለምን ነገር ብዙ አለማወቅን ወይም በርሱ ላይ ያላትን እምነት አይቶ ዕድሜዋ ከ15 እስከ 18 የሆነውን አካልመጠን ያልደረሰችውን ሴት ልጅ አገባኛለሁ የማለትን የተስፋ ቃል በመስጠት በተንኮል ወይም በሌላ ብልሃት የግብረሥጋን ተግባር እንድትፈጽም ያደረገ ሰው የክስ አቤቱታ ሲቀርብበት በአሥራት ይቀጣል» ይላል።

የደራሲው ሀገር የወንጀልኛ መቅጫ ህግ አንቀጽ 354 ከተመሳሳይ ያታ ጋር ስለሚደረጉ ግንኙነቶች አስመልክቶም የሚደነግገው አለ። ይህም ከተመሳሳይ ጾታ ጋር በማግባት ወይም በሃይል በማስገደድ መፈፀም የማይገባው ወሲባዊ ተግባር የተፈፀመ ከሆነ ጥፋተኛው ከ5 እስከ 10 ዓመት፤ ግንኙነቱ ከባድ ችግር ካስከተለ አስከፍኖት ቅጣት እንደሚፈረድበት ይገልጻል።

የግብረሰዶም ወንጀል የሚፈፀመ ግለሰቦች በተለይ በታዳሪ ወጣቶች ላይ የሚያደርሱት ጉዳት ከፍተኛ በመሆኑ ስለ ወሲባዊ ግንኙነት በቂ ዕውቀት የሌላቸው ወጣቶች ለዚህ ችግር እንዳይጋለጡ ቤተሰብና ህብረተሰብ በወጣትነት ዕድሜያቸው ማወቅ ስለሚገባቸው ጉዳይ ማስተማር ይጠበቅበታል። ማስተማር ዋነኛ የመከላከያ ዘዴ ነው። የኢትዮጵያ ወንጀልኛ መቅጫ ህግ ቁጥር 600 ግብረ ሰዶምን አስመልክቶ የሚከተለውን ደንግጓል።

- «ለተፈጥሮ ግብር ተቃራኒ የሆነ የአመንዝራነት ሥራ
1. ማንኛውም ሰው ከእርሱ ጋር አንድ ዓይነት ጾታ ካለው ሰው ጋር የወንድና የሴት ግንኙነትን የመሰለ ወይም ለክብረንፅህና ወይም ለመልካም ጠባይ ተቃራኒ የሆነውን ተግባር የፈፀመ እንደሆነ በእስራት ይቀጣል።
 2. የዚህ ዓይነት በደል የደረሰበት ሰው አካልመጠን ያልደረሰ ልጅ የሆነ እንደሆነ ይኸው ልጅ አይቀጣም። እርሱንም የሚመለከተው ድንጋጌ ይፈፀምበታል። (ቁጥር 597)

አንዳንድ ወጣቶች ለአቅመ አዳም ከደረሱ በኋላ እንስቶችን በጉልበት አስገድደው ወሲባዊ ግንኙነትን ይፈጽሙባቸዋል። የዚህ ዓይነቱን የአዋቂ አጥፊነት የደራሲው ሃገር ህግ በልዩ ሁኔታ ይመለከተዋል። በመጀመሪያ ተጠያቂ የሚያደርገው የአዋቂ አጥፊ በመሆኑ ሲሆን፤ ሁለተኛም በኃይል በመጠቀሙ ነው። ድርጊቱ አደጋን ያስከተል ከሆነ፤ ከአንድ በላይ በሆኑ እንስቶች ላይ የተፈፀመ ከሆነ፤ አድራጊው ሥልጣኑን መከታ በማድረግ፤ የወታደር ዩኒፎርም ለብሶ ከሆነ፤ በሽታን ያዛመተ ከሆነ፤ ወይም ለሞት የሚያደርስ ሁኔታ ተፈጥሮ ከሆነ ቅጣቱ እጅግ የከበደ እንደሚሆን ይደነግጋል።

በተለያዩ አጋጣሚዎች ሁለት የተቃራኒ ጾታ ለምሳሌ፤ በዳንሰ ምሽት ፕሮግራም ይገናኛሉ። በዳንሱ ውስጥ ሊተቃቀሩም ይችላሉ። ይሁንና ወንድየው በዚህ ሁኔታ በመነሣሣት ወደሌላ ደረጃ በመሸጋገር አጋጣሚውን ተጠቅሞ የእንስታ፤ ፈቃደኝነት ሳይታከልበት አስገድዶ ወሲባዊ ግንኙነት ቢፈጽም ወይም ለመፈፀም ቢሞክር ከተጠያቂነት እንደማይድን የደራሲው ሃገር ወንጀለኛ መቅጫ ህግ በተጨማሪ ይደነግጋል።

የሃገራችን የወንጀለኛ መቅጫ ህግም ይህንኑ አሥመልክቶ የደነግጋቸው አንቀጾች አሉ።

የመድረረ ሥራ (ቁጥር 589)

1. «በኃይል ወይም በብርቱ ዛቻ ወይም ለመቃወም በማትችልበት ሁኔታ እንድትገኝ ካደረገ በኋላ በጋብቻ ሳይሆን የግብረሥጋን ተግባር ለመፈፀም ሴትን የሚያስገድድ ሰው አስከ አሥር ዓመት ለመድረስ በሚችል ፅኑ እስራት ይቀጣል።

2. ሥራው ከዚህ በታች በተዘረዘሩት ሰዎች ላይ የተፈፀመ እንደሆነ ቅጣቱ አስከ አሥራ አምስት ዓመት ሊደርስ ይችላል።

ሀ. አሥራ አምስት ዓመት ባልሞላት ሴት ልጅ ላይ ሲሆን

ለ. ወይም በፊት በተከሣሹ ተጠባባቂነት በርሱ ተቆጣጣሪነት

ወይም በርሱ ስር ሆና በሆስፒታል፤ በመጦሪያ ቤት፤

ወይም በመማጠኛ ቦታ ውስጥ በመልካም አስተዳደግ

ወይም በጠባይ ማረሚያ ቤት ውስጥ፤ በግዞት

ወይም እስር ቤት ውስጥ ባለች ሴት ላይ የተፈፀመ ሲሆን

ሐ. ወይም በብዙ ሰዎች ተባባሪነት የተፈፀመ ሲሆን ነው» ይላል።

የማይፈለጉ ቁሳዊ መረጃዎች

በአንዳንድ ጠጣቶች የሚፈፀሙ የወንጀል ጥፋቶች መንስዔዎች ብዙውን ጊዜ ሲመረመሩ መነሻዎቻቸው በምዕራፍ 11 የተመለከት ናቸው። ወሲብን እስመልክተው ከተፈጥሮአዊ መልኩ ጡጫ የሚያነሳሱ፣ የ«ፖርኖግራፊ» ሥራዎች ሆነው እናገኛቸዋለን። እነዚህ ከቤተሰባዊ ወይም ከማህበራዊ ኑሮ ተቃራኒ የሆኑ ብልግናን፣ የጭካኔ ስሜትን የሚያሳድሩ ወይም ከመጠን በላይ ወሲባዊ ስሜትን የሚያነሳሱ ዕቃዎችን ወይም ፊልሞችን የሚያዘጋጁ፣ ለህዝብ የሚያሳዩ፣ የሚያባዙ ገለሰቦች በደራሲው ሃገር ህግ ቅጣት እንደሚቀጡ ተደንግጓል።

የሃገራችን ወንጀለኛ መቅጫ ህግ በቁጥር 609 በተመሳሳይ ህሊናን ለመጥፎ ድርጊት የሚጋብዙ ሥዕሎችን፣ ዕቃዎችን ስለሚያባዙ ሰዎች የሚከተለውን ይደነግጋል።

ሀ. «ማንም ሰው፣ በማናቸውም ዓይነት ቢሆን ለክብረ ንዕህናና ለመልካም ጠባይ ተቃራኒ በሆነ እድራጉት ለመነገድ ወይም ለመጠቀም ዕቃዎችን፣ ሥዕሎችን፣ የሚለጠፉ ነገሮችን፣ ፊልሞችን ወይም ሌሎች ዕቃዎችን ሰርቶ ያወጣ፣ ከውጭ አገር ያስመጣ፣ ወደውጭ ሃገር የላከ፣ ያመላለሰ፣ የተቀበለ፣ ያስቀመጠ፣ በአደባባይ የዘረጋና ያሳዩ ለመሸጥ ወይም ለማክራየት ያቀረበ፣ ያደለ ወይም በያለበት የነዛ እንደሆነ የተከሰሰባቸው ነገሮች መወረሳቸው ወይም እንዲጠፉ መደረጋቸው ሳይቀር በእስራት ወይም በገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።

2. ቅጣቱ ከአንድ ወር በማያንስ እስራት ወይም እንደነገሩ ሁኔታ እስከ 10000 /አስር ሺ ብር/ መቀጫ ለመድረስ የሚችለው፤

ሀ. አጥፊው የዚህን የንግድ ጥቅም ሥራ ሞያ አድርጎ የያዘ እንደሆነ፤

ለ. ወይም እንደዚህ ያሉትን ነገሮች ከአሥራ አምስት ዓመት በታች ዕድሜ ላለው አካለመጠን ላልደረሰ ልጅ አውቆ ያሳዩ፣ ወይም ያስረከበ፣ ወይም የሰጠ እንደሆነ ነው (609.1)» ይላል።

ሁላችንም ኃላፊነት አለብን

የሌሎችን መብት የሚሳረርና የሚዳፈር ሁሉ ተጠያቂ ከመሆን አይድንም። እንዲያውም እንዳንዶቹን ለጥንቃቄ እንዲረዱ ጠቀሰናቸው እንጂ በርካታ ጉዳዮች አሉ። ለምሳሌ፣ የቅርብ ዝምድና ሃረግ ባላቸው መካከል የዝመት ተግባር መፈፀም በህግ ያስጠይቃል።

የሀገራችን የጠንጃለጃ መቅጫ ህግ ቁጥር 621፣ ንዑስ ቁጥር 1 እና 2 ለምግብ የሚከተለውን አስፍሯል።

1. «በጠላጆች እና በተጠላጆች ወይም በጠንድማማቾች እና በአህትማማቾች ወይም የሥጋ ልደት፣ የደም ጥልቀት ዝምድና ባላቸው፣ ጋብቻቸው በፍትሐብሐር ህግ በተከለከሉ ሰዎች መካከል ሆነ ብለው የተደረገ የግብረሥጋ ግንኙነት እስከ ሦስት ዓመት ሊደርስ በሚችል ዕኑ አስራት ወይም ከሦስት ወር በማያንስ አሥራት ያስቀጣል። ይኸውም ከአባትነት ሥልጣን የመሸሩ ቅጣት ሳይቀር ነው።

2. ጥፋተኛው ወይም ጥፋተኛይቱ በግብረሥጋ የተገናኙት የሥጋ ዘመድ ከሆነችው አሥራ አምስት ዓመት ካልሞላት ልጃገረድ ወይም ልጅ ጋር የሆነ እንደሆነ ቅጣቱ እስከ አሥር ዓመት ሊደርስ የሚችል ዕኑ አስራት ይሆናል» ይላል።

ስለዚህ በአንድ ሃገር መንግሥት ጥላ ሥር የምንገኝ ዜጎች ተጠሩም አጥቁም ላለመሆን ህገን ማወቅ ይኖርብናል ማለት ነው። ህጉን የበለጠ ባወቅን መጠን ከጥፋት እንድናለን፣ የጥፋትንና የአጥፊዎችን ቁጥር እንቀንሳለን። እናንተም ይህን ድርሻ ለመወጣት ራሳችሁን ማዘጋጀት አለባችሁ።

ወደእኩልነት የሚወስደው ረጅም ጉዳና

ወንዶችና ሴቶች እኩል መብትና ግዴታ እንዳላቸው ወጣቶች ትረዱ ይሆናል። ይሁንና ሁሉም ወንዶች ይህን የእኩልነት መብት ይቀበሉታል? ከናንተው የወጣትነት ዕድሜ እንኳ ብንጀምር በፓርቲ ላይ አብሮ ለመወዛወዝ የምትጋብዙት ወንዶች ናችሁ። ልጃገረዶች በወንዶች አስከማጋበዙ ድረስ መጠበቅ ይኖርባቸዋል። በአንዳንድ የባህል እድገት በሚታይባቸው አካባቢዎች ልጃገረዶች ሲመርጡ ቢስ ተዋሉም ስርዓት አደፍራሽ፣ ወገን ደምሳሽ አድርገው የሚቆጥሯቸው ወንዶች በርካታ ናቸው። በአንድ ወገን የሴቶች እኩልነትን ተቀብለናል፣ እናስከብራለንም እያልን፣ በሌላ ወገን ስንፃረረው እንገኛለን። አንድን ድርጊት ወንዶች እንጂ ሴቶች ሊፈፀሙት የማይገባ ነው ብለን ስንኮንናቸው እንደመጣለን።

ሴቶች ከወንዶች እኩል ሥራን አከናውነው በደመወዝ መቀበያ ወቅት ወንዶች ካገኛችሁት ግማሽ ዋጋ ብቻ ሲከፈላቸው ብትመለከቱ ምን ይለማችኋል? የታሪክ መዝገብን መለስ ብለን ብናገላብጥ በኢንዱስትሪያዊው አብዮት ወቅት በኢንዱስትሪዎች ውስጥ ይሠሩ የነበሩ ሴቶች ከወንዶች እኩል ሠርተው የወንዶችን ሲሶ ክፍያ ብቻ ያገኙ እንደነበር እንረዳለን። ይህ በህብረተሰብ ዕድገት ታሪክ ውስጥ ስለሴቶች በነበረው የአመለካከት ልዩነት የተፈጠረ ነው። ይህም ልዩነት በክፍያ ብቻ ሳይሆን በህብረተሰቡ ውስጥ በሚኖራቸው ሰብዓዊ ግንኙነት፣ በፍቅር፣ በጋብቻ ውስጥ ሁሉ የሚንፀባረቅ ነው።

አታሪክ

የሰውን ልጅ ታሪክ በመመርመር ብዙ ታሪክ ፀሐፊዎች፣ አርኪዎሎጂስቶችና አንትሮፖሎጂስቶች የተለያዩ ጥናትና ምርምሮችን አከናውነዋል። በ19ኛውና በ20ኛው ምዕተ ዓመት በአሺያንያ ደሴቶች፣ በማዕከላዊ አውስትራሊያ በሚገኙ ማህበረሰቦች ላይ የተካሄደው ጥናት በዚህ ረገድ ተጠቃሽ ነው።

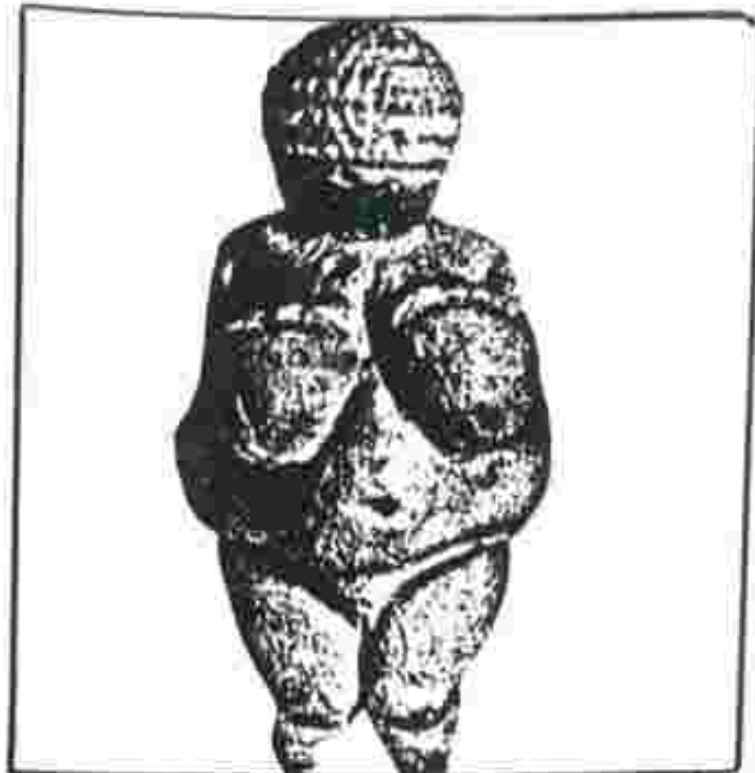
በነዚህ ማህበረሰቦች ላይ ጥልቅ የሆነ ጥናት በማድረግ እሁን ስላለውና ስለጥንታዊው ህብረተሰብ ማህበራዊ ግንኙነቶች እንዳንድ መደምደሚያዎች ላይ መድረስ ተችሏል። ይህ ጥናት በሴቶችና በወንዶች መሃከል የተከሰተውን የማህበራዊ እኩልነት መፋለስ መንስዔዎች ለመመርመር አስችሏል።

በተካሄዱት ጥናቶች መሠረት በጥንታዊው ህብረተሰብ የወንዶችና የሴቶች ግንኙነቶች ምን መልክ ነበረው? የሚለውን ጥያቄ ለመመለስ ተችሏል። በጋራ ሥራና ህይወት የተሳሰለው ጥንታዊው ማህበረሰብ የወል ጠባይ ነበረው። የማህበረሰቡ አባላት ቁሳዊ ፍላጎታቸውን ለማርካት በጋራ የመገልገያ መሣሪያዎችን በማዘጋጀት ይገለገሉ ነበር። በጋራ ያመርታሉ፤ በጋራ ይጠቀማሉ። በታሪክ ሂደት ግን ቀስ በቀስ የመጀመሪያዎቹ የሥራ ክፍፍሎች፤ ማለትም በየታና በዕድሜ ላይ የተመሰረቱት ሲከሰቱ የሥራ ድርሻና ጥቅም ለየቅል ሆኑ፤ ሴቶች ፍራፍሬ ከመልቀም፤ ሥራ-ሥሮችን ከመንቀል ሥራ ባሻገር ተጨማሪ የቤት ሥራዎችን ያከናውኑ ነበር።

ወንዶች ደግሞ አደንን፤ የእሳ ማስገርን ሥራ ያከናውኑ ነበር። ለአደን የሚያገለግሏቸውን መሣሪያዎች የሚያዘጋጁትም ወንዶች ነበሩ። ይሁንና የወንዶቹ የአደን መሣሪያዎች እጅግ ጎሳ ቀር ከመሆናቸው የተነሳ አደኑ ሳይቀናቸው ሲቀር ባይገኝባቸውን ላለመመለስ እንዳንድ ጊዜም በወጡበት ስለሚቀሩ፤ ማህበረሰቡን የመመገብ ኃላፊነት ሴቶች ላይ ወደቀ። ሴቶች ባይኖሩ ኖሮ ማህበረሰቡ በረሃብ በጠፋ ነበር ብሎ መናገር ይቻላል። ህብረተሰቡን በአስተማማኝ ሁኔታ መመገብ የሚችለው ሴቶች የተሰማሩበት መሥክ ብቻ ነበር። ይህ የማህበረሰቡን ህይወት እንዲቀጥል በማድረግ የተጫወቱት ሚናም በጊዜው ወሳኝ እንዲሆኑ አድርጓቸው ነበር። ልጆችን መውለድ ብቻ ሳይሆን ማሳደግም የሴቶች ኃላፊነት ነበር። የአባት ሥነፍጥረታዊ ሚና አይታወቅም ነበር። የማህበረሰቡ ወንዶችም በሙሉ እንደአባት ይቆጠሩ ነበር።

ያን ማህበረሰብ ሴቶች መምራታቸውም ከወንዶች ይበልጥ ማህበራዊ ዕውቅናን አስገኝላቸው። ይህ ሴቶችን የበላይ እንዲሆኑ ያደረጋቸው ሥርዓት አማዊ ዘመን በመባል ይታወቃል።

ጥንታዊ የሴቶችን መልክ የሚያሳይ የፕላስቲክ ቅሪት አስተራያ ውስጥ ተገኝቷል። ይህ ምሥል የዊልንዶርፍ ቬኑስ (La Venus de Willendorf) በመባል ይታወቃል። ቀራጩ በፀጉር አበጣጠር ላይ ጥንቃቄ ያደረገ ይመስላል። ቅርፁ በግልፅ ያታን የማይለይና ድቡልቡል ቢጤ ነው። በሌላ በኩል ዳሌ፣ ጡቶችን፣ ታፋን፣ ሆድን፣ እንብርትን ሲያሳይ፣ ያታን ለመለየት ሞክሯል። ይህ ጥንታዊ የኪነ ጥበብ ሥራ ሴቶች በማህበረሰቡ የነበራቸውን የክብር ደረጃና የማህበረሰቡ አናትነታቸውንም የሚያመለክት እንደሆነ አጥኚዎች ይገልጻሉ።

ሥዕላዊ መግለጫ ቁጥር 32- «የዊልንዶርፍ ሺነስ» በመባል የሚታወቀው ቅርፅ፡፡ ቅርፁ 10.3 ማንኛውም ርዝመት ሲኖረው፤ ወደ 30000 ዓመት እንደሚሆነውም ይገመታል፡፡ ቅርፁ በበረዶ ዘመን መኖራቸው በማገመት አዳኞች መኖሪያ አካባቢ የተገኘ ነው፡፡

የወንዶች የበላይነት እንዴት ተፈጠረ?

ጥንታዊው የጋርዮሽ ህብረተሰብ እየከሰመ ሲመጣ በሁለቱ ያታወቁ መካከል የነበረው የእኩልነት መልክ እየተቀየረ መጣ፡፡ አዳዲስ የሥራ ክፍፍሎች ተፈጠሩ፡፡ አዳኝ የነበሩት በግብርናና በከብት ርቢ ላይ ተሰማሩ፡፡ በመጀመሪያ ወቅት በአዲሱ የሥራ ክፍፍልና ሽግሽግ የተገኘ ጥሪት ለማህበረሰቡ የጋራ ጥቅም ይውል ነበር፡፡ ዋል አደር ብሎ ግን የግብርናም ሆነ የከብት ርቢውም ርታማነት እያደገ ሲመጣ ለግል ንብረት መፈጠር መንስዔ ሆነ፡፡ መሬትና ከብቶች ወደግል ንብረትነት እየተለወጡ መጡ፡፡ ሴቶች በማጀት ተግባር ተወስነው ሲቀሩ፤ ወንዶች በምትኩ የማህበረሰቡን ጥቅር የሚያሸከረክሩ ሆኑ፡፡ በዚህን ጊዜ ቀድሞ በሴቶች እጅ የነበሩት የምርት መገልገያ መሣሪያዎችም ሆኑ ውጤቶች በወንዶች እጅ ገቡ፡፡ በዚህ ዘመን ህብረተሰቡን የመመገብ ኃላፊነትን የወሰዱት ወንዶች ሆኑ፡፡ አዲሱ የኢኮኖሚ የበላይነትም ለወንዶች ክብርን ሊያስገኝላቸው ቻለ፡፡ ይህም እማዊ ዘመንን በወንዶች የበላይነት እንዲተካው ምክንያት

ሆነ። በዚህ ዘመን የወንዶች ሥነፍጥረታዊ ሚናም ታወቀ። ዘር በአባት መቁጠርም ተጀመረ። ቡድናዊ የነበረው የጋብቻ መልክ ጥንድ እየሆነ መጣ። የዘር ግንድ በአባት መቁጠርም ተጀመረ። ወንዶች በአጠቃላይ የማህበረሰቡ ቁንጮ ሆኑ። ይህ የሴቶችን ሚና እያዳከመው መምጣቱም የግድ ሆነ።

ፍትህ የጉደለው ጥምረት

ከሥልጣኔ እድገት ጋር ገና ያልተጣጣመው የጋብቻ መልክ ጠደለንድ ለእንደ ጥምረት እየተቀየረ መጣ። ይሁንና የጋብቻው እንደዮሽ ጥምረት ለሴቶች እንጂ ለወንዶች ትርጉም የለሽ ነበር። ምክንያቱም የሴቶችን መብት እየነፈገ መምጣት ጀምሯልና። እንደዮሽ ጥምረቱ ሴቷን በእንደ ወንድ ብቻ እንድትወሰን ሲያደርጋት የወንዱን የበላይነትም እንድትቀበል አስገደዳት። ወንድ ጋብቻን የማፍረስ፣ ሴቷን በአስፈላጊው ጊዜ የማባረር ሥልጣን ሲሰጠው፣ ሴቶች ግን ልጆችን ለመውለድ ብቻ የሚያገለግሉ፣ በማጀት ሥራ ብቻ የተወሰኑ እንዲሆኑ አደረጋቸው። ሴቶች ከሌሎች ወንዶች ጋር መታየታቸው እንደነውር እየተቆጠረ ሲመጣ፣ ወንዶች ግን ከሚስቶቻቸው ውጪ ከሌሎች ሴቶች ጋር ከመታየት አልፈው ቅምጥ ማስቀመጥ እንዲችሉ መብትን አጉናፀፋቸው።

ወንዶች ከጋብቻ ውጪ ወልደው ቢገኙም አያስጠይቃቸውም ነበር። በተቃራኒው ሴቱቱ ካገባችው ወንድ ውጪ በፈፀመችው ተራክቦ ብታረግዝ እንደታላቅ ወንጀል ይቆጠርባት ጀመር። ሁኔታዎች ተለዋወጡ። የወንዶችና የሴቶች ወሲባዊ ጠባይ በዚህ ደረጃ በሁለት የተለያየ አቅጣጫ የሚገመገም ነበር ማለት ይቻላል።

በአጠቃላይ የዚህ ዘመን ጋብቻ በሰብዓዊ እሴት ላይ ሳይሆን በኤኮኖሚያዊ ጥቅሞች ላይ የተመሰረተበት፣ በተቃራኒው ከትዳር ውጪ እርካታን ለማግኘት በወንዶች መኳተን የሚታይበት ወቅት ሆነ። በጥንታዊ ግሪክ የአቴንስ ወንዶች ከሚስቶቻቸው በተጨማሪ ዕርካታን ይሰጡናል ብለው የሚያምኑባቸውን ገንዘብ ቆርጠው፣ ቤት ተከራይተው የሚያስቀምጧቸው «ሄታዶራስ» (ቅምጦች) የሚሏቸው ሴቶች ነበሯቸው።

ዋነኛ ሚስቶቻቸውን ለልጅ መውለድና ጠባቂነት፣ ለማጀት ሥራ ሲመድቧቸው፣ ቅምጦቹን ደግሞ ለድሪያ፣ ለክብርና ለዝና መጠበቂያ አድርገው ይገለገሉባቸው ነበር። በዘመኑ እነኚህን ቅምጦቻቸውን በውበት የላቁ፣ በባህላዊ ዕድገት ደረጃ የመጠቁ፣ አድርገውም ይገምቷቸው ነበር። ለቅምጦች ሲባል እንደ ዓይነት ነገር ማድረግ፣ ለምሳሌ የተንጣለለ ቤት መሥራት፣ ሠረገላ መግዛት፣ በቅምጥ ውበት በመማረክ ከባላንጣዎች ጋር መጣላትና ሕይወት

ማሃፋት እንደታላቅ ጀብዱ ይቆጠር ነበር። ከዛ 2400 ዓመት በፊት የነበረው ግሪካዊ ፍራፒደስ «ሜዶኦ» በተሰኘው መፅሐፉ በጊዜው በትዳር ውስጥ ስለነበረው ሁኔታ ሲገልፅ «ስሜት ካላቸው ፍጥረታት ሁሉ በጣም የተበደሉና የተዋረዱ ሚስቶች ነበሩ። በመጀመሪያ እንደ ወንድ ባለው ሁብት በመተማመን እንደፅቃ ይቆጥራቸዋል። ሴቶቹ የወንዱን ማንነት ጠልቀው ሳያውቁ ስለሚገቡበት መጀመሪያ ሕልውናቸው ይጉዳል። በከፋቸው እንኳን የጋብቻቸውን ውል የማፍረስ መብት የሌላቸው በመሆናቸው የሚናገሩ እሻንጉሊቶች ያደርጓቸዋል» ብሏል።

ይህን ነው እንግዲህ ፍትህ የጉደለው ጥምረት ያልነው። ይህ ከጥንታዊት ግሪክ ሲጠርድ ሲዋረድ የመጣ ኢፍትሃዊ ግንኙነት እስካሁን ወቅት ድረስም በአንዳንድ ቦታዎች ሲንፀባረቅ ይታያል።

የውዳሴ ዘመን

ይህ ዘመን ከአሥራ ሁለተኛው እስከ አሥራ ሦስተኛው ምዕተዓመት የነበረውን ጊዜ የሚሸፍን ሲሆን፤ በእንግራዊ መልኩ በስንኝ፤ በዜማና በተለያዩ ሥነ ፅሁፎች በመሞገስና በመወደስ ሴቶች ክብር ያገኙበት ዘመን ነበር ማለት ይቻላል።

በአብዛኛው በዚህ ዘመን የነበሩ የአውሮፓ የሥነ ፅሁፍ ቅርሶችን ስንቃኝ ዓላማቸው ያደረጉት በአብዛኛው ሴቶችን ሆኖ እናገኛለን። ሴቶች ታዲያ ይሞገሱ፤ ይወደሱ እንጂ በዚህም ዘመን ከወንዶች የበላይነት ነፃ መሆን አልቻሉም። ጋብቻ እንደቀድሞው ኤኮኖሚያዊ ሁኔታን ተንተርሶ በወላጆች ስምምነት የሚከናወን ነበር። አቻቸውን የመምረጥ፣ የመረጡትን የመፍቀድ እንዳችሁ መብት አልተሰጣቸውም። በዚህ ዘመን በወንዶች የሚታዩ የመባለግ ምልክቶች በመልካም መንፈስ ሲታዩ፤ በሴቶች ግን የሚታዩት በተቃራኒው እንደፀያፍ ምግባር ነበር።

ፍቅር ነፃ እንዲወጣ

ከሰብአዊ እሴት ይበልጥ ኤኮኖሚያዊ ሁኔታዎች ብቻቸውን የፍቅርም ሆነ የጋብቻ መሰረት መሆን አይችሉም። የፍቅርም ሆነ የጋብቻ ዓላማ የጋራ መረዳዳትና መደጋገፍ በመሆኑ ኤኮኖሚያዊ ፋይዳ ብቻውን ከፍተኛ ሥፍራ መያዝ የለበትም። ጋብቻ ተቃራኒ ያታወቁ በሕግ የሚዋሃዱበት፤ ለረጅም ጊዜ በጋራ በመደጋገፍ ልጆችን በማሳደግ ለብረው የሚኖሩበት ጥልቀት ያለው ውህደት ነው። ይህን ውህደት በነፃ ፍቅርና በጋብቻ ለመመሥረት እንዲቻል በርካታ እርምጃዎች መውሰድ ያስፈልጋል። ከነዚህም መካከል

ለሁለቱም ሥታዎች እኩል ተፈጻሚነት ያላቸው ሕግጋት መቅረብ በጥንኛነት ተጠቃሽ ነው። ህግ መቅረብ ብቻ ሳይሆን ተግባራዊነቱንም ማረጋገጥ ይጠይቃል። ለሁለቱም ሥታዎች እኩል የመሥራት፣ እኩል ክፍያ የማግኘት፣ እኩል የማረፋ፣ መብት ወዘተ መስጠት ይገባል። ለሴቶች እመች ሁኔታዎችን መፍጠር፣ ሴቶችን በማምረት ተግባር ማሳተፍ፣ ለልጆቻቸው እፀደ ሕፃናት ማዘጋጀት፣ የወሊድ እንክብካቤ፣ የወሊድ መቆጣጠሪያ ዘዴዎችን መፍጠርና ማመቻቸት ያስፈልጋል። ይህን መሰል እርምጃዎችን መውሰድ ፍትርንና ጋብቻን ብሎም ህብረተሰብን በእውነተኛነት ነፃ፣ ፍፁማዊ እኩልነት ላይ የተመሰረተ እንዲሆን ያደርገዋል።

ለውጥ አይቀሬ ነው

እናንተ በለውጥ ሃይት ውስጥ የምትገኙ የዘመኑ ትውልድ ናችሁ። ትላንት የነበረ፣ ዛሬ የለም ። ከዛሬ ሃያ፣ ሰላሳ እና መቶ ዓመታት በኋላ ሕብረተሰቡ የሚኖረው የወሰብ አኗኗር ደግሞ ከዛሬው ብዙ ለውጥ እንደሚኖረው ይጠበቃል። ከአዳዲስ የባህል ለውጦች ጋር አያሌ ለውጦች ይከሰታሉ። በተለያዩ አካባቢዎች ቀደም ሲል የነበሩት እየተሻሩ በአዲስ መተካታቸው አይቀሬ መሆኑንም ልናስተውል ይገባል።

ወሲባዊ ግንኙነትን ከሰንተ ዓመት ጀምሮ መፈፀም ይቻላል?
 ወሲባዊ ግንኙነት ሳይፈፀም ሊረገዝ ይችላል? የማይፈለግ እርግዝናን
 እንዴት ማስቀረት ይቻላል? ከጋብቻ በፊት ወሲባዊ ግንኙነት
 መፈፀም በጋብቻ ላይ የግንዛቤ ረቀቀው ተፅዕኖ አለ? በደስታ የተመሳ
 ፍቅርና የጋብቻ ህይወት እንዴት ሊኖረን ይችላል? የወሲብ ልምድ
 ለማግኘት ተራከቦን በተሰዩ ሰዎች ጋር መፈፀም ያስፈልጋል?
 ህዝመናችን ሳይቀር የልጅነረዶች ከብረንዕህና መኖር እንደትልቅ
 ቁምነገር የሚወሰደው ሆኖንደነው? የእዓለዘር በሽታ ምንድነው?
 እንዴትስ መከላከል ይቻላል? «ፖርኖግራፊ» እና ወሲባዊ ቧልታ
 የግንዛቤ ረቀቀው ተፅዕኖ አለ? ስለወሲብ በልቶች መተላለፍ ማንስ
 የሚወራውስ እውነት ነው?

በተሳይ በወጣቱ ለሚተርቡ ለንጌህና ለመሳሰሉት ጥያቄዎች
 ይህ መሳሰሉ አጥጋቢ መልስ ይሰጣል።

